

Jaarstukken 2016

Gemeente Heeze-Leende

INHOUDSOPGAVE

1. Voorwoord	6
2 Resultaat 2016 naar programma.....	8
JAARVERSLAG	11
Deel 1 Programmaverantwoording.....	13
Programma 1: Fundament.....	14
Intern	14
Verordening rechtspositie wethouders, raadsleden en fractievertegenwoordigers	14
2016	14
Gemeentewet	14
Verordening commissie bezwaarschriften gemeente Cranendonck, Heeze-Leende, Valkenswaard en de Gemeenschappelijke Regeling A2-Samenwerking.....	15
Bestuur.....	15
1. Samenwerking.....	16
2. Openbare orde en Veiligheid.....	18
3. Dienstverlening.....	19
4. Burgerzaken.....	20
5. Burgerparticipatie	20
6. Dorpsraden	22
Programma 2: Opgroeien	26
Intern	26
1. Jeugdbeleid.....	26
2. Jeugdgezondheidsbeleid	29
3. Kinderopvang en peuterwerk	29
4. Voor- en Vroegschoolse Educatie (VVE)	30
5. Onderwijs.....	30
Programma 3: Meedoen.....	35
1. Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo)	36
2. Senioren en ouderenbeleid.....	40
3. Volksgezondheid	41
4. Bibliotheekwerk	41
5. Cultuur	42
6. Muziekonderwijs.....	42
7. Combinatiefuncties: sport en cultuur	43
8. Subsidiebeleid	44
9. Dorpshuizen.....	44
10. Sport.....	44
11. Accommodatiebeleid	45
Programma 4: Wonen.....	50
Intern	50
1. Volkshuisvesting.....	51

2.	Omgevingsvergunning	51
3.	Verkeer	52
4.	Openbare ruimte	55
	Programma 5: Werken.....	60
	Intern	60
1.	Economische Zaken	61
2.	Recreatie en Toerisme	63
3.	Participatie.....	64
	Programma 6: Duurzaamheid.....	70
	Intern	70
1.	Milieu.....	71
2.	Afval	71
3.	Maatschappelijk verantwoord ondernemen	72
4.	Water.....	73
5.	Ruimtelijke ordening	74
	Programma 7: Financiën	78
	Intern	78
1.	Algemene Uitkering.....	79
2.	Lokale belastingen	79
3.	Financiën	80
	Kostenplaatsen	85
Deel 2	Paragrafen	87
	Paragraaf A. Weerstandsvermogen en risicobeheersing.....	88
A1.	Inleiding	88
A2.	Inventarisatie van de risico's: benodigde weerstandsvermogen	88
A3.	Berekening beschikbare weerstandscapaciteit (buffer)	93
A4.	Beoordeling omvang weerstandsvermogen	94
A5.	Kengetallen	95
	Paragraaf B. Onderhoud kapitaalgoederen	97
B1.	Riolering	97
B2.	Wegbeheer	97
B3.	Verlichting.....	98
B4.	Openbaar groen	98
B5.	Bos en natuurterreinen.....	99
B6.	Speelterreinen	99
	Paragraaf C. Financiering	101
C1.	Inleiding	101
C2.	Uitgangspunten treasurybeleid	101
C3.	Uitvoering van het treasurystatuut in 2016.....	101
C4.	De kasgeldlimiet.....	101
C5.	De renterisiconorm en de leningenportefeuille	102
C6.	Het EMU-saldo	103
C7.	Het risicoprofiel.....	103
	Paragraaf D. Bedrijfsvoering	105
D1.	Organisatieontwikkeling	105
D2.	Personeel en Organisatie.....	105
D3.	Informatievoorziening en Automatisering (I&A)	106
D4.	Interne Communicatie	107
D5.	Informatieveiligheid.....	108
	Paragraaf E. Verbonden partijen	109
E.1.	Inleiding.....	109
E.2.	Gemeenschappelijke regelingen	109
E.3.	Deelnemingen	115
	<i>Paragraaf F. Grondbeleid</i>	<i>121</i>

F1. Inleiding.....	121
F2. Relatie met de programmapunten	122
F3. Uitgangspunten/parameters voor bouwgrondexploitaties in eigen beheer	122
F4. De bouwgrondexploitaties in eigen beheer	122
F5. Grondexploitatie op basis van samenwerking	123
F6. Woningbouwprojecten niet in eigen beheer	124
F7. Overige bouwgronden	124
F8. Risico's grondexploitatie/reserve grondexploitatie	124
F9. Reserve bovenwijkse voorzieningen	126
F10. Grondprijzen	126
F11. Winstnemering.....	126
<i>Paragraaf G. Overzicht lokale lasten.....</i>	<i>127</i>
G1. Samenvatting.....	127
G2. Inleiding.....	128
G3. Onroerende-zaakbelasting (OZB)	128
G4. Afvalstoffenheffing en reinigingsrechten	128
G5. Rioolheffing	129
JAARREKENING	131
Deel 3 Overzicht van baten en lasten in de jaarrekening.....	132
Deel 4 Balans	141
Deel 5 Toelichting	145
Toelichting algemeen.....	146
1.1 Algemene grondslagen voor waardering en resultaatbepaling	146
1.2 Algemene grondslagen voor het opstellen van de jaarrekening	146
1.3 Stelselwijziging	147
De herrubriceringen die betrekking hebben op gronden worden in paragraaf onderhoud kapitaalgoederen volledig toegelicht.2. Toelichting overzicht van baten en lasten in de jaarrekening	148
2.1 Analyse van de afwijkingen tussen de begroting (na toepassing van alle begrotingswijzigingen) en de programmarekening.....	150
2.2 Toelichting gerealiseerde dekkingsmiddelen.....	150
2.3 Toelichting gerealiseerde totaal van saldo van baten en lasten naar gerealiseerde resultaat	151
2.4 Toelichting incidentele baten en lasten	152
2.5 Toelichting structurele mutaties in reserves.....	154
2.6 Toelichting onvoorzien.....	155
3.Toelichting op de balans	157
4. <i>Toelichting overige.....</i>	<i>191</i>
4.1.a Wet Normering bezoldiging Topfunctionarissen publieke en semipublieke sector	191
4.1.b Naleving Schatkistbankieren.....	192
4.1.c Niet uit de balans blijkende belangrijke financiële verplichtingen	193
4.1.d Niet uit de balans blijkende belangrijke financiële rechten.....	195
4.2 Aard en reden reserves en voorzieningen	196
5. Controleverklaring van de onafhankelijke accountant	204
BIJLAGEN	205
1. Begrippenlijst	206
2. <i>Overzicht lopende kapitaalkredieten</i>	<i>210</i>
3. <i>Overzicht reserves en voorzieningen.....</i>	<i>212</i>
4. <i>Staat van opgenomen langlopende geldleningen.....</i>	<i>216</i>
5. Staat van kapitaalverstrekkingen	217

6. Staat van gewaarborgde geldleningen.....	218
7. <i>SiSa</i> verantwoordingsinformatie.....	220

1..Voorwoord

AANBIEDING

Met veel genoegen bieden wij u de jaarstukken over 2016 aan. De jaarstukken 2016 vormen het sluitstuk van de planning & control cyclus. In de programmabegroting 2016 hebt u aangegeven wat u in 2016 wilt bereiken, wat we daarvoor gaan doen en wat het gaat kosten. In de bestuursrapportages 2016 hebben we u geïnformeerd of we op de goede weg zijn of er wellicht afwijkingen zijn te verwachten. Bij deze afwijkingen zijn verklaringen en analyses gegeven. Naar aanleiding van de bestuursrapportages 2016 is de begroting op een aantal posten bijgesteld. Het algemene uitgangspunt is immers dat afwijkingen binnen programma's moet worden opgelost. De jaarstukken 2016 geven de eindverantwoording weer over het begrotingsjaar 2016.

RESULTAAT

Het jaar 2016 sluiten we af met een werkelijk resultaat van € 1.173.533 voordelig. We melden u bij de 2e bestuursrapportage al een verwacht voordelig resultaat van € 972.388. Met deze minimale afwijking van € 201.145 zijn we dus in staat geweest om bij de 2e bestuursrapportage een zo getrouw mogelijk beeld per einde jaar af te geven. De afwijkingen welke zich voordoen zijn vooral te verklaren als gevolg van zaken welke we slecht eenmaal per jaar toetsen (toereikendheid voorzieningen o.a.) en door verschuiven van uitvoering van activiteiten naar 2017 die gelieerd zijn aan landelijke ontwikkelingen. Daarmee hebben we op dit moment een adequate beheersing en bijsturing, welke we in 2017 en verder vasthouden.

LEESWIJZER

De jaarstukken zijn op basis van het besluit begroting en verantwoording onderverdeeld in het jaarverslag en de jaarrekening.

JAARVERSLAG

Het jaarverslag is in twee thema's onderverdeeld. In deel 1 treft u de volgende programma's aan

1. Fundament
2. Opgroeien
3. Meedoen
4. Wonen
5. Werken
6. Duurzaamheid
7. Financiën

Deze programma's zijn opgebouwd uit thema's die zijn gedestilleerd uit het coalitieprogramma en producten bevatten die zijn voorgeschreven. In de programma's leggen we verantwoording af over "Wat hebben we bereikt?" en "Wat hebben we daarvoor gedaan?". De eerste vraag ("Wat hebben we bereikt?") betreft het beoogde maatschappelijke effect, dat kan worden vertaald in één of meerdere algemene beleidsdoelstellingen die zijn gerealiseerd. De tweede vraag ("Wat hebben we daarvoor gedaan?") gaat in op de activiteiten die zijn ontplooid om dit beoogde maatschappelijke effect te bereiken. De laatste van de drie vragen "Wat heeft het gekost?" wordt voor een belangrijk deel nader toegelicht in de verschillenanalyse. In deze verschillenanalyse wordt het aan de producten toegerekende aandeel van de kostenplaatsen buiten beschouwing gelaten. Aan de kostenplaatsen is namelijk een afzonderlijk hoofdstuk gewijd. In de programma's wordt verder ingegaan op de door de raad gevoteerde langlopende kredieten. Er vindt een verantwoording plaats van hetgeen in 2015 met deze kredieten is gedaan. In de kolom status is aangegeven of het krediet gehandhaafd moet worden (H) dan wel afgesloten wordt (A). Tot slot wordt bij elk programma ingegaan op de naleving van de begrotingsrechtmatigheid.

Evenals in de programmabegroting worden vervolgens de paragrafen (deel 2) behandeld. Deze gaan over het weerstandsvermogen en risicobeheersing, onderhoud kapitaalgoederen, treasury, bedrijfsvoering, verbonden partijen, grondbeleid en overzicht lokale lasten. Deze paragrafen geven een 'dwarsdoorsnede' door alle programma's waarbij sprake kan zijn van grote bestuurlijke en financiële impact

JAARREKENING

De jaarrekening bestaat uit drie delen. We geven u het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening (deel 3), de balans (deel 4) en de toelichting op deze stukken (deel 5). Dit deel is veel meer financieel van aard.

In het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening (deel 3) wordt een overzicht van de programma's en bijbehorende producten gegeven. In de balans (deel 4) wordt de financiële positie weergegeven. De toelichting op het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening en de balans in deel 5 is in 3 paragrafen verdeeld.

- In de algemene toelichting wordt ingegaan op stelselwijzigingen en grondslagen voor waardering en resultaatbepaling.
- De toelichting op het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening geeft inzicht in de aanwending van het bedrag onvoorzien uit de programmabegroting. Tevens worden de incidentele baten en lasten weergegeven.
- In de toelichting op de balans wordt een nadere specificatie van balansposten gegeven. Daarnaast wordt ingegaan op niet in de balans opgenomen financiële verplichtingen voor toekomstige jaren. Ook wordt de aard en reden van elke reserve en voorziening weergegeven.

Als bijlagen zijn naast een begrippenlijst en de controleverklaring van de onafhankelijke accountant overzichten en staten opgenomen ter onderbouwing.

2 Resultaat 2016 naar programma

Het resultaat over 2016 is per programma als volgt in beeld te brengen:

Nr. progr.	Naam programma (bedragen * €1.000)	Lasten			Baten			Saldo
		Begroot	Werkelijk	Ruimte	Begroot	Werkelijk	Ruimte	
1	Fundament	4.045	3.633	412	347	390	43	455
2	Opgroeien	4.696	4.462	234	246	233	-13	221
3	Meedoen	5.924	5.948	-24	308	282	-26	-50
4	Wonen	4.762	4.746	16	1.837	1.281	-556	-540
5	Werken	6.632	6.329	303	2.498	2.301	-197	106
6	Duurzaamheid	3.532	4.880	-1.348	3.275	4.498	1.223	-125
7	Financiën	1.617	772	845	22.186	22.063	-123	722
Saldo rekening van baten en lasten		31.208	30.770	438	30.697	31.048	351	789
Mutaties in reserves		760	760	0	2.241	1.659	-582	-582
Resultaat rekening van baten en lasten		31.968	31.530	438	32.938	32.707	-231	207 *

* = afwijking van 3 door afronding op 1.000-tallen

Er is over 2016 sprake van een begroot resultaat en een gerealiseerd resultaat. Het begrote resultaat na mutatie reserves bedraagt € 972.388. Dit laat zich afgerond in bovenstaande staat zien door de begrote lasten ad € 31.968 te verminderen op de begrote baten ad € 32.938. Het werkelijk resultaat bedraagt € 1.173.533 en laat zich in bovenstaande tabel o.b.v de afgeronde bedragen herleiden door de werkelijke lasten ad € 31.530 in mindering te brengen op de werkelijke baten € 32.707.

De voordelige afwijking van € 201.145 laat zich verklaren in twee deelresultaten: De afwijking sociaal domein en de overige afwijkingen.

Verklaring van de belangrijkste afwijkingen resultaat na bestemming reserves		Saldo
TOTAAL RESULTAAT		201.145 V
Resultaat sociaal domein		34.169 N
Overige resultaten		235.314 V

Ten opzichte van de 2e bestuursrapportage 2016 wijkt het sociaal domein minimaal negatief af, echter in de 2^e bestuursrapportage 2016 is een verwacht voordeel ingeboekt van € 831.561. Daarmee is per saldo nog steeds sprake van een voordeel op het sociaal domein over 2016. Dit voordeel ontstaat vooral op WMO hetgeen een nadeel op de Jeugd compenseert.

De afwijking op het begrote resultaat ad € 235.314 laat zich verdelen over een aantal posten. Dit is gedetailleerd toegelicht in de afzonderlijke programma's als onderdeel van de programmaverantwoording. Onderstaand een overzicht van de grootste afwijkingen.

<i>De overige resultaten laten zich op hoofdlijn verklaren door:</i>		lasten	batens	mut. Reserves	saldo
P1	Pensioenvoorziening / wachtgeld bestuur	192.312 N			192.312 N
P1	Secretarieleges/burgerzaken	39.000 V			39.000 V
P1	Vetraging investering bluswatervoorziening en cameratoezicht	42.000 V			42.000 V
P1	Voorlichting (de parel)	20.000 V			20.000 V
P3	Bilbiotheek	10.000 V			10.000 V
P3/P7	Centrumplan Leende	436.000 V		436.000 N	0 V
P3	archiefbewaarplaats	32.000 V			32.000 V
P4	strategische gronden (merellaan)		85.000 V		85.000 V
P4	dorpsstraat leende	160.000 N		160.000 V	0 N
P4	Openbare verlichting	53.000 V			53.000 V
P4 / P 5	Bouwgrondexploitaties	312.000 N			312.000 N
P5/P7	HSL net	140.000 V		140.000 N	0 V
P5	verkoop reststroken		57.000 V		57.000 V
P5	kapitaallasten toeristische startpunten	24.000 V			24.000 V
P6	Afval (milieustraten, zwerfafval, heffingsopbrengst)	288.000 N			288.000 N
P6	Riolering (gemalen / heffing)	95.000 V	33.000 V		128.000 V
P6/P7	Verplaatsing AH	75.000 V		75.000 N	0 V
P7	Algemene uitkering		115.000 V		115.000 V
P7	Vrijval verliesvoorzieningen Grondexploitaties	100.000 V			100.000 V
P7	Vrijval voorziening dubieuze debiteuren	223.000 V			223.000 V
P7	Post onvoorzien en voorziene investeringen	89.000 V			89.000 V
	kostenpl. Basisregistratie grootschalige topografie	159.000 V		159.000 N	0 N
	kostenpl. Midoffice/zaakgericht werken	159.000 V		115.750 N	43.250 V
	kostenpl. VPB	39.000 V		39.000 N	0 N
	kostenpl. Pink Roccade	56.000 V			56.000 V
	kostenpl. planmatig onderhoud	10.000 V			10.000 V
	kostenpl. Kwaliteitsimpuls personeel	122.000 V		122.000 N	0 V
	Overige verschillen	98.624 N			98.624 N

Uit bovenstaande tabel komt naar voren dat de afwijkingen ten opzichte van de 2^e bestuursrapportage enerzijds ontstaan als gevolg van controles/toetsen welke per jaareinde plaatsvinden (herijken prognoses bouwgrond, toereikendheid voorziening pensioen, wachtgeld, dubieuze debiteuren) en anderzijds zien we een aantal activiteiten waarvan duidelijk is geworden dat deze qua planning en dus realisatie doorlopen in 2017, zoals bijvoorbeeld de VPB . Hierbij zijn we gedeeltelijk ook afhankelijk van landelijke ontwikkelingen (vpb) welke we volgen. Anderzijds vraagt bijvoorbeeld de midoffice een afstemmen van de vier organisaties (drie gemeenten en de GR samenwerking A2 waardoor de aanbesteding langer op zich heeft laten wachten en de Basisregistratie Grootschalige Topografie is - na een vertraging van anderhalf jaar - door niet nakomen van prestatie-afspraken - in 2016 geïmplementeerd en aangesloten op de Landelijke Voorziening. Tot slot zien we inzake centrumplan leende, hsl net, verplaatsing AH dat de uitgaven welke we uit een reserve dekken niet in 2016 plaatsvinden voor het totale bedrag. Het tekort op het krediet dorpsstraat dekken we uit de algemene reserve, waarover u bent geïnformeerd bij de 2^e bestuursrapportage 2016.

BURGEMEESTER EN WETHOUDERS VAN HEEZE-LEENDE,
 de secretaris, de burgemeester,

mw. Drs. P.M.M.H. Hurkmans

P.J.J. Verhoeven

JAARVERSLAG

Deel 1 Programmaverantwoording

Programma 1: Fundament

Algemene omschrijving

In het programma Fundament staan onder andere bestuur, samenwerking, dienstverlening en openbare orde en veiligheid centraal. Het versterken van de regionale samenwerking en samenwerking met burgers, instellingen en bedrijven is en blijft een belangrijke doelstelling binnen onze gemeente. Dit vormt de basis voor de uitvoering van ons beleid. Met het vergroten van onze bestuurskracht zijn we beter in staat om te voldoen aan de opgave waar de gemeente voor staat, waarbij een goede dienstverlening aan onze burgers in een veilige omgeving voorop staat.

Programma Fundament omvat de volgende thema's en producten:

Thema	Product
1. Bestuur	001 Bestuursorganen 002 Bestuursondersteuning college van burgemeester en wethouders 006 Bestuursondersteuning raad en rekenkamer
2. Samenwerking	005 Bestuurlijke samenwerking
3. Openbare orde en veiligheid	140 Openbare orde en veiligheid 120 Brandweer en rampenbestrijding
4. Dienstverlening	----> Geen specifiek product
5. Burgerzaken	003 Burgerzaken 004 Baten en lasten secretarieleges burgerzaken 724 Lijkbezorging 732 Baten begraafplaatsrechten
6. Burgerparticipatie	----> Geen specifiek product
7. Dorpsraden	002 Bestuursondersteuning college van burgemeester en wethouders

Bestaand beleid

De hoofdlijnen van beleid zijn vastgelegd in verordeningen en reglementen. Naast de hoofdlijnen zijn diverse bestuurlijke kaders te onderscheiden die richting geven aan het dagelijkse handelen, waaronder:

Intern	Jaar vaststelling	Extern
Algemeen bevoegdhedenregister 2015	2015	Awb
Verordening op het Presidium	2014	Gemeentewet
Verordening ambtelijke bijstand en fractieondersteuning 2016	2016	Gemeentewet
Reglement van orde voor de vergaderingen en andere werkzaamheden van de raad van de gemeente Heeze-Leende 2014	2014	Gemeentewet
Reglement van orde voor de ronde tafelgesprekken van de gemeente Heeze-Leende 2014	2014	Gemeentewet

Intern	Jaar vaststelling	Extern
	2012	Awb
Algemeen plaatselijke verordening	2013	Awb
Kadernota Integraal veiligheidsbeleid 2015-2018	2015	
Verordening BRP	2014	<ul style="list-style-type: none"> - Burgerlijk Wetboek - Gemeentewet - Wet BRP
Legesverordening	jaarlijks	Gemeentewet
Evenementenbeleid	2013	

Bestuur

A. Wat wilden we bereiken?

- Integriteit beschouwen we als een vanzelfsprekendheid.
- We streven naar verdere transparantie van het bestuurlijk handelen.
- We zorgen dat de raad goed gefaciliteerd wordt in zijn kaderstellende en controlerende rol.
- De raadszaal is aangepast aan de eisen van de huidige tijd, zowel voor zijn functie als vergaderruimte voor raadsvergaderingen als voor zijn functie als trouwlocatie.
- De RTG- en raadsvergaderingen worden uitgezonden via de gemeentelijke website.
- De oprichting van een gezamenlijke onafhankelijke rekenkamercommissie met de A2 gemeenten waardoor de raad verder ondersteund wordt in zijn kaderstellende en controlerende rol.
- De prestatie indicatoren in de programmabegroting zijn verbeterd met ondersteuning van de werkgroep Planning en Control.
- De fracties krijgen jaarlijks een budget voor fractieondersteuning op grond van de verordening Ambtelijke bijstand en fractieondersteuning.
- Afstemming met de gemeenten Cranendonck en Valkenswaard over de Planning en Control documenten van de A2 samenwerking in het Intergemeentelijk Overlegorgaan A2 samenwerking (IOGAS).

Wat hebben we bereikt?

- Elk raadslid is zich bewust van mogelijke integriteitsrisico's in het raadslidmaatschap doordat een extern deskundige met elk raadslid een bewustwordingsgesprek heeft gevoerd.
- Voorafgaand aan de benoeming van wethouders vindt er een integriteitsscreening plaats. De procedure is in 2016 vastgelegd in het Reglement van Orde.
- De rekenkamercommissie heeft haar eerste onderzoek naar de doorwerking van aanbevelingen van rekenkameronderzoeken gepubliceerd.
- De verordening Ambtelijke bijstand en fractieondersteuning is vastgesteld en de fracties kunnen hierop een beroep doen.
- De begroting 2017 is aangevuld met de basisset beleidsindicatoren van de VNG. Hierdoor wordt de begroting inzichtelijker.
- Over de Planning en Control documenten van de A2 samenwerking is overleg tussen de gemeenteraadsleden.

B. Wat zouden we daarvoor doen?

- Gesprekken voeren over de bewustwording mogelijke integriteitsrisico's met elk nieuw raadslid.
- Bij de herinrichting van de raadszaal het uitzenden van de raadsvergaderingen en RTG's via de gemeentelijke website mogelijk maken via een nieuw digitaal opnamesysteem.
- De werkgroep Planning en Control inzetten voor het verbeteren van de prestatie indicatoren voor de begroting.
- De Planning en Control documenten voor de A2 samenwerking bespreken in het IOGAS overleg.
-

Wat hebben we daarvoor gedaan?

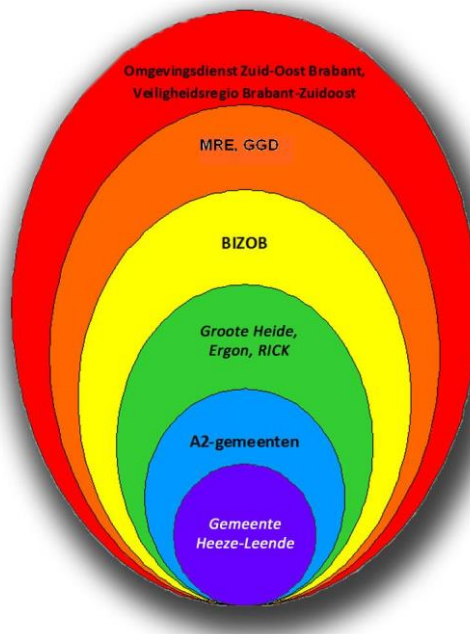
- De rekenkamercommissie heeft in 2016 haar eerste onderzoek betreft de analyse van de uitvoering van de aanbevelingen van een aantal voorgaande onderzoeken van de rekenkamercommissie afgerond. De aanbevelingen worden voortaan opgenomen in de jaarrekening van de gemeente onder het thema bestuur.
- De bewustwording van de noodzaak voor integriteit komt op verschillende momenten in het jaar aan de orde bij de gemeenteraad.

1. Samenwerking

A. Wat wilden we bereiken?

Door allerlei maatschappelijke, politiek-bestuurlijke en economische ontwikkelingen zijn de opgaven waar gemeenten voor staan, de afgelopen decennia steeds complexer geworden. Gevolg van deze ontwikkelingen is dat gemeenten zich steeds meer in een netwerk van organisaties bevinden om deze complexe opgaven het hoofd te kunnen bieden. Door regie te nemen op samenwerking, wil de gemeente Heeze-Leende haar eigen (bestuurs-)kracht versterken, met behoud van eigen identiteit en autonomie.

Samenwerken versterkt het vermogen om de gestelde doelen te realiseren, vergroot de continuïteit, vermindert de kwetsbaarheid en draagt bij de lasten te verlagen. We hebben interlokale samenwerkingsverbanden, bovenlokale, regionale en bovenregionale, zoals hieronder schematisch is weergegeven.

Samenwerkingsverbanden Heeze-Leende

Wat hebben we bereikt in 2016?

De interlokale, bovenlokale en bovenregionale samenwerkingsverbanden zijn, zoals hierboven is aangegeven, georganiseerd en versterkt.

B. Wat zouden we daarvoor doen?

- Op het gebied van samenwerking staat de fusie van bedrijfsvoering in de GRSA2 centraal in 2016. Het implementatieplan, waarover de gemeenteraden van Heeze-Leende, Valkenswaard en Cranendonck in 2015 positief hebben besloten, wordt uitgevoerd. Voor Heeze-Leende betekent dit een overgang van personeel en de middelen die hiermee gemoeid gaan.
- Gevolg van de overgang van alle bedrijfsvoeringstaken naar de GRSA2 is dat de achterblijvende organisatie nog maar beperkt van omvang zal zijn, zo'n 65 à 70 fte. Het 'wenkend perspectief' voor de toekomst van de achterblijvende taken en medewerkers van de gemeente Heeze-Leende moet nog verder worden onderzocht. Dit zal in 2016 met de gemeenteraad worden gedeeld.
- Als gevolg van de tendens om steeds meer in netwerkachtige constructies te gaan samenwerken, ontstaat ook de roep om voldoende sturing en controle van gemeenteraden. Dat is met name het geval bij volledige overdracht van taken aan Gemeenschappelijke Regelingen zoals A2, GGD, ODZOB en Veiligheidsregio. In 2015 heeft een bijeenkomst met de gemeenteraden van de A2 gemeenten over dit onderwerp plaatsgevonden. De intergemeentelijke raads werkgroep die zich over dit vraagstuk gaat buigen, doet hierover aanbevelingen.

Wat hebben we daarvoor gedaan in 2016?

- De gehele bedrijfsvoering van de gemeenten Cranendonck, Valkenswaard en Heeze-Leende is per 1 januari 2017 overgedragen aan de gemeenschappelijke regeling Samenwerking A2 (GRS A2). Daarvoor is een nieuwe gemeenschappelijk regeling ontwikkeld die door de gemeenteraden is vastgesteld. Alle ondersteunende en faciliterende diensten voor de 3 gemeenten worden vanaf deze datum geleverd en onder aansturing van de GRS A2 geleverd.
- In 2016 is het management gestart met het ontwikkelen van een visie op de achterblijvende organisatie en de wijze waarop deze moet worden aangestuurd. De omgeving verandert snel en we moeten voorbereid zijn op deze ontwikkelingen. De bestaande organisatie moet door ontwikkeld worden en voldoende robuust zijn om de taken uit te kunnen voeren en voldoende voorbereid zijn om de overstap naar een volledige ambtelijke fusie mogelijk te maken.

- Alle basistaken zijn van de gemeente overgedragen aan de Omgevingsdienst Zuidoost Brabant. De P&C van de gemeenschappelijke regeling zijn zoveel mogelijk voor 2017 gestroomlijnd.
- Er is een nieuwe gemeenschappelijke regeling afgesloten voor de inzameling van huishoudelijk afval met Blink.

2. Openbare orde en Veiligheid

A. Wat wilden we bereiken?

Heeze-Leende moet een veilige en leefbare gemeente zijn voor mensen die hier wonen, werken en recreëren. We streven ernaar zowel de objectieve als de subjectieve veiligheid te behouden en waar mogelijk te verbeteren.

Wat hebben we bereikt in 2016?

We hebben bereikt, dat Heeze-Leende een veilige en leefbare gemeente is. Aan de hand van de veiligheidscijfers kunnen we concluderen dat, net als op veel andere plekken in Nederland, het totaal aantal misdrijven (vooral woninginbraken) ook in Heeze-Leende daalt. De gemeente is beduidend veiliger geworden dan een aantal jaar geleden.

B. Wat zouden we daarvoor doen?

Kadernota Integrale Veiligheid en uitvoeringsprogramma

Voor de raadsperiode 2015-2018 is een Kadernota Integrale Veiligheid opgesteld met daaraan gekoppeld een jaarlijks uitvoeringsprogramma. Door middel van de veiligheidsmonitoren wordt inzicht verschaft in de huidige veiligheidssituatie en kan een vergelijking worden gemaakt met voorgaande jaren. Aan de hand hiervan kan dan bekeken worden of er aanpassingen aan het gevoerde beleid moeten worden gedaan voor 2017.

Camerabeveiliging

Inzetten van permanent cameratoezicht, waardoor de activiteiten ter handhaving van de openbare orde en veiligheid worden ondersteund. Hierdoor kan een toename van het objectieve en subjectieve veiligheidsgevoel van de inwoners gerealiseerd worden.

Zichtbare politie in onze dorpen

Er is nog steeds sprake van een structurele onderbezetting binnen de gemeente Heeze-Leende. De inzet zal zijn om de in het verleden gemaakte afspraak (één buurtbrigadier per 5.000 inwoners plus een netwerk coördinator te continueren.

Onderzoek herintroductie vrijwillige buurtwacht

In het recente verleden is gemeentebreed gepolst of er belangstelling zou zijn voor de herinvoering van de vrijwillige buurtwacht. Gebleken is dat hier weinig tot geen animo voor was. Daarom zal gekozen worden voor de inzet van specifieke maatregelen in een buurt.

Wat hebben we daarvoor gedaan in 2016?

Kadernota Integrale Veiligheid en uitvoeringsprogramma

Het Integraal Veiligheidsbeleid is wederom vertaald in concrete maatregelen en deze zijn vastgelegd in het Uitvoeringsprogramma Integrale Veiligheid. Als kernpunten zijn benoemd de aanpak van huiselijk geweld, woninginbraken, georganiseerde criminaliteit, rampen- en crisisbeheersing en alcohol en drugs. De evaluatie van het Uitvoeringsprogramma heeft plaatsgevonden. Besluitvorming vindt plaats in 2017, waarbij de verbeterpunten meegenomen in het Uitvoeringsprogramma voor 2017.

Camerabeveiliging

In 2016 heeft aanbesteding voor het project plaatsgevonden en is Heijmans BV als uitvoerende partij gekozen. Begin 2017 zal project verder worden uitgewerkt en gerealiseerd.

Zichtbare politie in onze dorpen

De inzet om de in het verleden gemaakte afspraak, één buurtbrigadier per 5.000 inwoners plus een netwerkcoördinator te continueren, is in 2016 grotendeels ingevuld. Door werktijdverkorting bij de aanwezig buurtbrigadiers is echter nog steeds sprake van een onderbezetting. Hieraan zal ook in 2017 aandacht worden besteed.

Onderzoek herintroductie vrijwillige buurtwacht

Door het opzetten van het Whatsappgroep/buurtpreventieproject in 2016 is hieraan grotendeels invulling gegeven. Inmiddels zijn er al een twintigtal van dit soort groepen actief binnen de gemeente Heeze/Leende.

3. Dienstverlening

A. Wat wilden we bereiken?

Met het programma Focus willen we de volgende doelstellingen realiseren:

- Het bieden van een betrouwbare en transparante dienstverlening aan burgers, bedrijven en instellingen waarbij we adequaat en snel kunnen reageren op klantvragen
- Continue kwaliteitsverbetering en kwaliteitsborging van onze klantprocessen
- Het resultaat is wat telt
- Samenwerking, zowel intern als extern en vanuit het principe 'samen met in plaats van vóór'
- De ontwikkeling van onze organisatiecultuur waarmee we willen bereiken dat die zich kenmerkt door een dienstverlenende en professionele houding en gedrag. Burgers en bedrijven worden voortdurend goed, snel en makkelijk geholpen.

Wat hebben we bereikt?

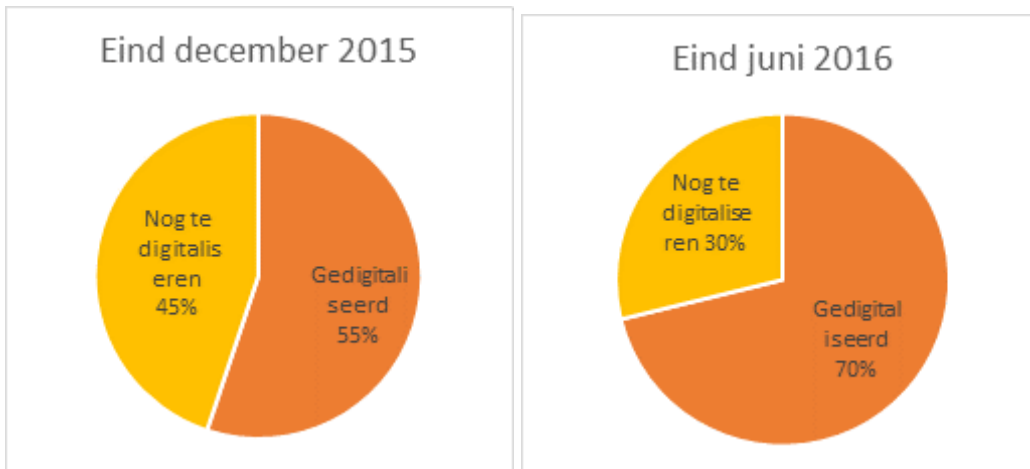
De dienstverlening naar burgers en bedrijven is verbeterd doordat er nagenoeg geen wachttijden aan de balie zijn, kortere behandeltermijnen van aanvragen en verzoeken, meer producten en diensten digitaal aangevraagd kunnen worden.

B. Wat zouden we daarvoor doen?

- Aanschaffen en Implementeren van de ICT-oplossing Midoffice in A2 verband om de doelstellingen inzake (digitale) dienstverlening te realiseren.
- Alle producten en diensten, voor zover juridisch mogelijk, digitaliseren.
- Aansluiten op MijnOverheid.
- Inrichten van een Toptaken website.
- Inrichten persoonlijke internetpagina.
- Professionaliseren en uitbreiden van burgerparticipatie binnen de organisatie (zie thema 6 onder Programma Fundament).
- Voorbereidende werkzaamheden voor de Basisregistratie Grootchalige Topografie (BGT) en de Basisregistratie Personen (BRP).

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- ICT-oplossing is in A2 verband aanbesteed en gegund. Technische implementatie is gestart het laatste kwartaal 2016 en loopt door in 2017.
- Eind 2016 hebben we in totaal 70% van de producten gedigitaliseerd (zie grafiek hieronder).
- Aanmelding MijnOverheid is gebeurd. Het daadwerkelijk in gebruik nemen kan pas als Midoffice oplossing in productie is gegaan.
- Voorbereidingen zijn getroffen voor een Toptaken website (die in 2017 zal worden gebouwd).
- Handboek projectmatig werken en burgerparticipatie (zie ook hieronder thema 6) is vastgesteld. Hiervoor zijn ook bijeenkomsten georganiseerd met het college.
- Basisregistratie Grootchalige Topografie is afgerond, waarbij wij landelijk zijn aangesloten op de landelijke voorziening. Beheerfase en doorontwikkeling vindt in de lijn plaats.
- Projectopdracht kwaliteitsnormen is vastgesteld, waarbij voor een aantal producten normen worden ontwikkeld, zodat meer gestuurd wordt op de service naar burgers.
- Twee pilots, WhatsApp als extra dienstverleningskanaal en Gastvrouw in de publieke hal, zijn van start gegaan (lopen door in 2017).

4. Burgerzaken

A. Wat wilden we bereiken?

- De reguliere taken conform wet- en regelgeving correct uitvoeren.
- De kwaliteit van persoonsgegevens verhogen met als doel om klaar te zijn voor de aansluiting op de Basisregistratie Personen in 2017/2018.

Wat hebben we bereikt?

- Reguliere taken conform wet- en regelgeving uitgevoerd.
- De kwaliteit van persoonsgegevens actueel en hoog gehouden aan de hand van kwaliteitscontroles

B. Wat zouden we daarvoor doen?

- Continueren van bestaand beleid voor de producten en diensten van burgerzaken.
- Uitvoering periodieke kwaliteitscontroles en zelfevaluatie Basisregistratie Personen (BRP) en Reisdocumenten (PNIK) .
- Digitaliseren van de akten van de burgerlijke stand, zodat de archiefstukken fysiek verplaatst worden naar de archiefruimte, die voldoet aan de Archiefregeling.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- Reguliere taken conform wet- en regelgeving uitgevoerd.
- Zelfevaluatie BRP en PNIK uitgevoerd, waarbij een score van 90% of hoger behaald moet worden. Voor de PNIK is een score van 92% behaald en voor de BRP een score van 91%.
- Periodieke controles uitgevoerd op de inhoudelijke kwaliteit van de persoonslijsten. Geconstateerde afwijkingen/fouten in de persoonslijsten zijn opgelost.
- Alle akten van de burgerlijke stand en de persoonskaarten zijn gedigitaliseerd.
- Referendum over de associatieovereenkomst tussen de Europese Unie en Oekraïne georganiseerd.

5. Burgerparticipatie

A. Wat wilden we bereiken?

De gemeente Heeze-Leende wil samenwerking, zowel intern als extern en vanuit het principe 'samen met, in plaats van voor'. We willen een meer open en actieve communicatie, waarbij we burgers, bedrijven, verenigingen en instellingen betrekken bij onze planvorming.

Tegenwoordig zijn burgers op diverse beleidsvelden steeds vaker zelf aan zet. Hierdoor ontstaan er steeds vaker vormen van burgerinitiatief. De gemeente wil ook daarin graag participeren. We praten dan niet van burgerparticipatie maar van overheidsparticipatie.

Wat hebben we bereikt in 2016?

Burgerparticipatie en overheidsparticipatie is meer gemeengoed geworden. Het staat regelmatig op de agenda bij projectleiders en beleidsmedewerkers. Voordat we met een project of nieuw beleid starten, stellen we steeds vaker een plan van aanpak op waarin staat welke actoren en stakeholders er zijn en hoe we hen bij het project of beleid betrekken. Of hoe we invulling kunnen geven aan hoe zij bij het project of het werk betrokken willen worden.

B. Wat zouden we daarvoor doen?

- Aan de hand van de handleiding burgerparticipatie ervaring opdoen met burgerparticipatie door 'coaching on the job'.
- Evalueren van de projecten die we via burgerparticipatie hebben uitgevoerd om ervaringen uit te wisselen en te beoordelen of de handleiding bijgesteld moet worden.
- Inbedden van burgerparticipatie in de dagelijkse werkzaamheden en projecten.
- De digitale informatievoorziening verder door ontwikkelen.
- Nadere afspraken maken met RTV Horizon ten aanzien van het vrijvallen van budget nu de raadsvergaderingen via de gemeentelijke website worden uitgezonden.

Wat hebben we daarvoor gedaan in 2016?

- In 2016 heeft de gemeente projectmatig werken (PMW) omarmd. Hiertoe is een nieuw handboek PMW opgesteld, waarin communicatie en burgerparticipatie een prominente rol innemen. Bij elk nieuw project wordt nu een projectopdracht geformuleerd waarin, in samenwerking met de communicatieprofessional een communicatie- en burgerparticipatiestrategie opgenomen wordt voor het project.
- Ook vormen van overheidsparticipatie worden toegepast. Mooie voorbeelden daarvan zijn "Samen mee naar de A2" en "HeezeNAAR2025".
- Er is een communicatievisie opgesteld, waarin we steeds meer interactief maar ook digitaal communiceren. Zo zijn de voorbereidingen getroffen voor het inrichten van een Sociaal intranet voor de vier organisaties (drie gemeenten en GRSA2), deze zal in maart 2017 actief zijn en zijn we meer gebruik gaan maken van Social Media (met name Twitter, Facebook en LinkedIn). Ook is een nieuw format in gebruik genomen voor de digitale nieuwsbrief.
- Met RTV Horizon zijn diverse afspraken gemaakt. Aangezien we in 2016 niet tot het gewenste resultaat zijn gekomen, is besloten om slechts de helft van het bedrag aan RTV Horizon te betalen. (Voor een half jaar raadsvergaderingen uitzenden). Voor 2017 staat het bedrag nog gereserveerd voor RTV Horizon. Met de toezegging van RTV Horizon dat zij per 1 maart 2017 met een uitgewerkt voorstel komen wat zij de gemeente Heeze-Leende gaan bieden in 2017.

6. Dorpsraden

A. Wat wilden we bereiken?

De gemeente speelt ten aanzien van leefbaarheid en sociale samenhang vooral een faciliterende rol. We verwachten van inwoners dat zij in eerste instantie zelf initiatief nemen en zich verantwoordelijk voelen voor de leefbaarheid, sociale samenhang en veiligheid van hun eigen buurt/wijk. De dorpsraden spelen een belangrijke rol in het kader van leefbaarheid en sociale samenhang.

Wat hebben we bereikt in 2016?

De dorpsraden hebben in 2016 hun rol als aanjager van de leefbaarheid en sociale samenhang in het dorp verder versterkt. Inwoners weten hen veelvuldig te vinden met leefbaarheidsvraagstukken. Door de nauwe samenwerking tussen de dorpsraden en gemeente slagen de dorpsraden er steeds beter in om de haalbaarheid van deze vraagstukken in te schatten.

B. Wat zouden we daarvoor doen?

- Het huidige beleid wordt voortgezet.

Wat hebben we daarvoor gedaan in 2016?

- Aan het begin van 2016 is er een gesprek tussen college en iedere dorpsraad om aan de hand van het jaarprogramma terug te kijken op het afgelopen jaar en vooruit te kijken naar het komende jaar.
- Overleg geweest tussen dorpsraad en de bestuurlijk en ambtelijk contactpersonen, als één of meer dossiers daar aanleiding toe gaven.
- Over diverse onderwerpen overleggen geweest tussen dorpsraden en vakambtenaren. Over de onderwerpen verkeer en zorg is een aantal keer per jaar overleg waarbij alle dorpsraden aansluiten.

Verschillenanalyse Programma 1 Fundament

Programma 1 Fundament (bedrag x € 1.000)				Begr. Lasten	Werk. Lasten	Restant Lasten	Begr. Baten	Werk. Baten	Restant Baten	Result. 2016
<i>Bestuursorganen</i>										
001.00	Raad en raadscommissies			218	203	-15	0	0	0	-15
001.10	Burgemeester en wethouders			591	799	209	0	0	0	209
<i>Bestuursondersteuning college van B&W</i>										
002.00	Bestuurszaken			34	26	-8	0	0	0	-8
002.30	Voorlichting			48	25	-23	0	0	0	-23
002.40	Representatie bestuur			43	30	-14	0	0	0	-14
<i>Bestuursondersteuning raad en rekenkamer</i>										
006.00	Raadsgriffier			115	114	-2	0	0	0	-2
Thema 1: Bestuur				1.049	1.196	147	0	0	0	147
<i>Bestuurlijke samenwerking</i>										
005.00	Bestuurlijke samenwerking			127	128	1	0	-2	-2	-1
Thema 2: Samenwerking				127	128	1	0	-2	-2	-1
<i>Brandweer en rampenbestrijding</i>										
120.00	Personeel brandweer Heeze-Leende			5	2	-3	0	0	0	-3
120.10	Brandweerkazerne Heeze			0	8	8	0	0	0	8
120.20	Brandweergarage Leende			36	38	2	-36	-44	-8	-6
120.30	Brandblus- en reddingsmiddelen			0	0	0	0	0	0	0
120.40	Brandkranen en brandputten			51	24	-27	0	0	0	-27
120.50	Regionale brandweer			743	744	0	0	0	0	0
120.60	Overige aangelegenheden			0	0	0	0	0	0	0
120.70	Rampenbestrijding			6	3	-3	0	0	0	-3
<i>Openbare orde en veiligheid</i>										
140.00	Dierenbescherming			23	22	-1	0	0	0	-1
140.10	Overige beschermende maatregelen			0	0	0	0	0	0	0
140.20	Integraal veiligheidsbeleid			66	55	-10	-10	-15	-5	-15
Thema 3: Openbare orde en veiligheid				930	896	-34	-46	-58	-13	-46
<i>Burgerzaken</i>										
003.00	Burgerlijke stand en bevolkingsregister			66	57	-9	0	0	0	-9
003.10	Verkiezingen			15	15	0	0	0	0	0
003.20	Straatnaamborden en huisnummering			2	1	0	0	0	0	0
<i>Baten en lasten secretarieleges burgerzaken</i>										
004.00	Secretarieleges			113	109	-4	-299	-325	-26	-30
<i>Lijkbezorging</i>										
724.00	Gemeentelijke begraafplaats			8	9	1	0	0	0	1
732.00	Gemeentelijke begraafplaats			0	0	0	-2	-4	-2	-2
Thema 5: Burgerzaken				202	191	-12	-300	-329	-28	-40
<i>Bestuursondersteuning college van B&W</i>										
002.50	Dorpsraden			4	4	0	0	0	0	0
Thema 7: Dorpsraden				4	4	0	0	0	0	0
PRG1	Verrekening kostenplaatsen met prg.1			1.733	1.217	-516	0	0	0	-516
Totaal verrekening kostenplaatsen				1.733	1.217	-516	0	0	0	-516
Totaal Programma 1 Fundament				4.045	3.631	-414	-346	-389	-43	-456

De grootste verschillen verklaren we onderstaand.

	Lasten	Baten	Saldo
thema 1 Bestuur			
storting voorz pensioen wethouders			
De pensioenwaarde die moet zijn afgedekt door de voorziening pensioen wethouders is gestegen door de wethouders die afgelopen jaar actief zijn geweest voor de gemeente Heeze-Leende. Daarnaast vereist de lage rekenrente dat de voorziening moet worden aangevuld.			
	183.858	N	183.858 N
premie pensioen wethouders			
Pensioenverzekering voor wethouders kunnen tegenwoordig niet meer worden afgesloten. Er komen dus geen nieuwe premieverplichtingen bij. Daarnaast zijn de lopende polissen niet meer te verhogen. De reden dat er een voordeel is behaald is enerzijds veroorzaakt door een ex-wethouder waarvan het pensioen is ingegaan en de polis is geëxpireerd. Een andere polis is premievrij geworden doordat de betreffende wethouder niet langer actief is voor de gemeente Heeze-Leende. Er wordt enkel nog voor één polis premie betaald.			
	47.000	V	47.000 V

	<i>Lasten</i>	<i>Baten</i>	<i>Saldo</i>
storting voorziening wachtgeld			
In 2016 is een wethouder teruggetreden. De comptabiliteitsvoorschriften schrijven voor dat voor de verplichting wachtgeld vanaf 2017 een voorziening wordt getroffen.	82.000 N		82.000 N
tegemoetkoming raadsfracties			
Begin 2016 heeft de raad de verordening ambtelijke bijstand en fractieondersteuning gewijzigd, waarbij de bedragen per fractie verhoogd zijn. Het reeds aanwezige structurele budget is met het vaststellen van de nieuwe verordening voor 2016 aangevuld met incidentele middelen (€ 8.000) vanuit de algemene reserve. In 2016 is het beschikbare bedrag niet volledig besteed door de fracties. In 2017 is er een bedrag van € 10.480 structureel beschikbaar in de begroting voor fractieondersteuning. Eind 2017 wordt de regeling geëvalueerd en is er een beter zicht op het werkelijk benodigde budget.	14.000 V		14.000 V
pensioenuitkering voormalig bestuurders			
De gerealiseerde lasten ad € 69.458 liggen in lijn met de gerealiseerde lasten van 2015. Echter de begroting is in 2016 (maar ook al in 2015) hoger waardoor een verschil ontstaat	26.000 V		
Voorlichting			
De standaardpagina in de Parel is vervallen m.i.v. 2016. Afgelopen periode hebben we gebruikt om te onderzoeken op welke wijze we toekomstig de ontsluiting van de informatie willen vormgeven. We hebben daartoe in 2016 een communicatievisie opgesteld welke we u in 2017 voorleggen. We stellen voor om meer digitaal en online doen. Vanwege deze ontwikkeling is het budget 2016 niet volledig uitgegeven. In 2017 zal blijken of we het oorspronkelijke structurele budget volledig nodig hebben voor de digitale ontsluiting.	20.000 V		
<i>Thema 3 brandweer en rampenbestrijding</i>			
Vertraging investeringen			
Voor bluswatervoorziening brandweer is aan kapitaallasten € 30.000 begroot en voor Cameratoezicht € 12.000. Beide investeringen zijn in 2016 niet geëffectueerd. Een voordeel in 2016 van € 42.000. Naar verwachting zal deze investeringen in 2017 plaatsvinden.	42.000 V		
<i>Thema 5 burgerzaken</i>			
Burgerzaken			
De werkelijke kosten voor het digitaliseren akten en persoonskaarten zijn een stuk lager uitgevallen dan verwacht. Een voordeel van € 9.000.	9.000 V		9.000 V
Secretarieleges			
Bij de 2e bestuursrapportage is het begrote bedrag met € 10.000 bijgesteld vanwege de verwachting, dat het aantal rijbewijzen hoger zal liggen. Per 1 oktober 1986 is de wet aangepast, waarbij de geldigheid van het rijbewijs van 5 jaar naar 10 jaar is gegaan. Dit bedrag had hoger moeten worden bijgesteld. Een voordeel van € 16.000. Daarnaast heeft de stijgende lijn in het aantal huwelijken en partnerschappen ook 2016 voortgezet. Dit levert een voordeel op van € 10.000. De kosten van de rijbewijzen en reisdocumenten kennen een minimaal verschil van € 4.000	4.000 V	26.000 V	30.000 V
<i>Totaal verrekening kostenplaatsen</i>			

voor een verklaring verwijzen we u naar de analyse van de kostenplaatsen op totaalniveau.

Begrotingsrechtmatigheid

De werkelijke lasten zijn binnen de begrote lasten gebleven. In het kader van begrotingsrechtmatigheid behoeft dit programma geen nadere toelichting

Kredieten Programma 1 Fundament

(restant)-krediet/verantwoording	status	Begroot	Werkelijk	Ruimte
Implementatie GRS A2(30050001)	A	253.000	253.000	0

De implementatie heeft in 2016 plaatsgevonden.

Potentiële frictielasten(30050002)	H	80.700	0	80.700
---	---	--------	---	--------

De definitieve plaatsing volgt in 2017 en daarom het krediet in 2017 handhaven.

Begrotingsrechtmatigheid

Er hebben voor dit programma geen gevoteerde kredietoverschrijdingen plaatsgevonden.

Programma 2: Opgroeien

In dit programma staat de jeugd centraal. Het programma Opgroeien omvat de onderwerpen jeugdbeleid, passend onderwijs en onderwijshuisvesting, waarbij wij een koppeling willen realiseren tussen de Wet passend onderwijs en de decentralisatie Jeugdzorg. Schoolbesturen krijgen de opdracht en de middelen om elk kind passend onderwijs te bieden. Gemeenten worden verantwoordelijk voor hulp aan jeugdigen en ouders in gezin, wijk en buurt. Beide partijen krijgen de opdracht om de speelvelden met elkaar te verbinden en de plannen over en weer af te stemmen.

Programma Opgroeien omvat de volgende thema's en producten:

Thema	Product
1. Jeugdbeleid	670 Algemene voorzieningen Wmo en Jeugd (onderdeel Jeugd) 671 Eerstelijnsloket Wmo en Jeugd (onderdeel Jeugd) 682 Individuele voorzieningen Natura jeugd 683 Veiligheid, jeugdreclassering en opvang jeugd
2. Centrum voor Jeugd en Gezin	715 Centra voor jeugd en gezin (jeugdgezondheidszorg)
3. Kinderopvang en peuterwerk	650 Kinderdagopvang
4. Voor en Vroegschoolse Educatie	480 Gemeenschappelijke baten en lasten van het onderwijs (VVE)
5. Onderwijs	421 Basisonderwijs, onderwijshuisvesting 431 Speciaal (voortgezet) onderwijs, onderwijshuisvesting 480 Gemeenschappelijke baten en lasten van het onderwijs

Bestaand beleid

De hoofdlijnen van beleid zijn vastgelegd in verordeningen en reglementen. Naast de hoofdlijnen zijn diverse bestuurlijke kaders te onderscheiden die richting geven aan het dagelijkse handelen, waaronder:

Intern	Jaar vaststelling	Extern
Verordening voorziening huisvesting onderwijs gemeente Heeze-Leende	2015	Wet op het primair onderwijs en de Wet op de expertisecentra
Verordening leerlingenvervoer voortgezet onderwijs	2014	Wet primair en voortgezet basisonderwijs
Lokale Educatieve agenda (LEA) 2013-2015	2013	
Beleidskader toezicht handhaving gemeente Heeze-Leende	2013	Wet kinderopvang en kwaliteitseisen peuterspeelzalen
Beleidsregel peuterprogramma	2014	
VVE beleid	2012	Wet Oké
Beleidsplan jeugdhulp en verordening jeugdhulp	2014	Jeugdwet

1. Jeugdbeleid

Het leven van kinderen en jongeren speelt zich op veel verschillende plaatsen af en zowel leeftijdsgenoten als volwassenen hebben invloed op de ontwikkeling van kinderen en jongeren. Het jeugdbeleid is dan ook gericht op de gehele levensloop van het kind (van min 9 maanden tot 23 jaar) en allerlei aspecten zijn van belang zoals talentontwikkeling, het bevorderen van het welzijn, risicosignalering, preventie, hulpverlening en repressieve maatregelen.

A. Wat wilden we bereiken?

- Jeugdigen groeien op in een kansrijk en veilig thuis.
- Jeugdigen groeien op tot actieve burgers die zowel sociaal als economisch zelfredzaam zijn en deelnemen aan de samenleving.
- De gemeente heeft een toereikend aanbod aan opvoedingsondersteuning voor alle ouders.
- De gemeentelijke informatie over opvoedingsondersteuning is eenvoudig toegankelijk voor inwoners
- De jeugdhulp is gemakkelijk toegankelijk, op maat en zo dicht mogelijk bij de jeugdige georganiseerd en gaat uit van de mogelijkheden van jeugdigen en hun ouders binnen de eigen leefomgeving.
- Eén gezin, één plan, één regisseur
- Een beroep op zware zorg wordt zoveel mogelijk voorkomen door vroegtijdig de juiste expertise te betrekken. Indien nodig wordt zware of acute zorg zo snel mogelijk ingezet.
- Het versterken van de samenwerking met andere leefdomeinen: zorg, onderwijs, werk en inkomen, sport en veiligheid.

Wat hebben we bereikt in 2016?

- Het CJG bood ouders en jeugdigen professioneel advies over uiteenlopende zaken, lichte jeugdhulp/ondersteuning en indien nodig toegang tot zwaardere vormen van jeugdhulp.
- In het CJG is een GZ-psycholoog werkzaam voor consultering en advisering m.b.t. inzet van jeugdhulp.
- De jeugdhulp is ingekocht via inkooporganisatie Eindhoven samen met nog 10 andere gemeenten.
- Er was voldoende en passende specialistische jeugdhulp beschikbaar.
- De werkwijze voor de inzet van een behandeling Ernstige Enkelvoudige Dyslexie is geprofessionaliseerd waardoor de toeleiding en de samenwerking tussen de gemeenten, onderwijs en zorgaanbieders is verbeterd.
- Het CJG werkt met een aandachtsfunctionaris kindermishandeling die trainingen geeft aan andere professionals voor het signaleren van kindermishandeling.
- In het kader van de doorontwikkeling 1 gezin 1 plan is de integratie van het CJG met het Sociaal team in 2016 in gang gezet en krijgt een vervolg in 2017.
- Er is een regionale integrale crisisdienst voor 0 – 23 jarige.
- Doorontwikkeling op Veilig thuis heeft plaatsgevonden.

B. Wat zouden we daarvoor doen?

- Om preventief te kunnen werken versterken we de relatie en samenwerking met de lokale basisvoorzieningen zoals het onderwijs, kinderopvang, huisartsen jongerenwerk etc. Voor ouders en professionals bieden we voorlichtingsactiviteiten, opvoedondersteunings-programma's en trainingen aan.
- Voor de uitvoering van en toegang tot de jeugdhulp ligt er een centrale rol bij het Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG). Hierbij gaat het om het implementeren van een in 2015 opgesteld organisatieplan voor de borging van de samenwerkingsstructuur van de CJG's op A2-niveau. Het doel hiervan is te komen tot meer stabiliteit van de personele invulling binnen de CJG's.
- Op basis van evaluatiebevindingen en aanbevelingen in 2015 gaan we de samenstelling (omvang, expertise) en de werkwijze van het Centrum voor Jeugd en Gezin door ontwikkelen. Vragen die een rol spelen zijn: wordt er gewerkt volgens de doelstelling zoals opgenomen in het meerjarig beleidskader 2015 – 2019? Is er aanleiding tot bijstelling van afspraken met de zorgpartners? Hierbij onderzoeken we tevens of een integrale toegang voor het gehele sociaal domein mogelijkheden en meerwaarde biedt.
- In 2015 worden prestatie-indicatoren ontwikkeld voor de CJG partners, inclusief wijze van monitoren en rapportage. De afspraken met betrekking tot prestatie-indicatoren, monitoren en rapportage nemen we op in de subsidievoorwaarden voor 2016. De wijze van monitoring zal worden afgestemd binnen het sociaal domein.
- Het bieden van kwantitatief en kwalitatief voldoende jeugdhulp. De benodigde jeugdhulp kopen we regionaal in via de inkooporganisatie Eindhoven. De inkoop wordt door middel van bestuurlijk aanbesteden samen met zorgaanbieders, gemeenten en cliënten vorm gegeven. Door meer flexibiliteit op inzet van ondersteuningsvormen bieden we meer maatwerk voor de cliënt en deze vorm van inkoop ondersteunt het transformatieproces.
- We stellen een inhoudelijke transformatieagenda op waarbij we samen met zorgaanbieders innovatieve vormen van jeugdhulp willen onderzoeken en ontwikkelen.

- Het realiseren van een integrale crisisdienst voor alle leeftijden door middel van het regionale project Spoed4jeugd. Binnen dit project is een werkwijze ontwikkeld, een gezamenlijk proces, in geval van crisissituaties waarmee de schotten tussen de verschillende sectoren binnen jeugd (GGZ, provinciale jeugdzorg en verstandelijke beperking) worden beslecht en transformatie mogelijk is. Op regionaal niveau stellen we hiervoor een implementatieplan op en na besluitvorming starten we met de uitvoering hiervan.
- De vorming van Veilig Thuis vanuit het Algemeen meldpunt Kindermishandeling (AMK) en de twee Steunpunten Huiselijk Geweld (SHG) heeft als doel synergie en afstemming te bereiken in de aanpak van geweld in huiselijke kring en kindermishandeling. 2015 is een ontwikkeljaar waarin medewerkers van Bureau Jeugdzorg (kindermishandeling) en medewerkers van Lumensgroep en Lev-groep (huiselijk geweld) vanuit één front-office samenwerken als voorbereiding op een gezamenlijke organisatie Veilig thuis. In 2016 moet Veilig Thuis als een zelfstandige organisatie operationeel worden.

Wat hebben we daarvoor gedaan in 2016?

- Alle basisscholen en kinderopvangorganisaties hebben een aanspreekpunt die verbonden is aan het CJG. Op alle basisscholen vindt regelmatig in aanwezigheid van CJG-medewerkers casuïstiekoverleggen plaats. Ook met de kinderopvang vindt er op structurele basis afstemming plaats met het CJG.
- Er is overleg geweest met de huisartsen om de samenwerking verder te verstevigen. Huisartsen hebben in het najaar van 2016 het verzoek gedaan om aan te sluiten op een beveiligde e-mailservice Zorgmail en de mogelijkheden om hierop aan te sluiten worden in 2017 verder onderzocht.
- Het jongerenwerk maakt onderdeel uit van het CJG en dit biedt meerwaarde omdat het jongerenwerk in staat is de leefwereld van de jongeren en die van de professional met elkaar te verbinden.
- Het jongerenwerk speelde een belangrijke rol bij het versterken van de eigen kracht van jongeren (zoveel mogelijk inspelen op talenten van jongeren en het inzetten hiervan) zoals bij het Social Creative Cloud in Leende. Daarnaast bood het jongerenwerk huiswerkbegeleiding voor die jongeren die kwetsbaar zijn en extra ondersteuning kunnen gebruiken.
- Voor kinderen en ouders hebben we voorlichtingsbijeenkomsten en lotgenotenbijeenkomsten georganiseerd zoals de cursus Kinderen in echtscheidingssituaties (KIES), brussencursus (voor kinderen met een broertje of zusje met een handicap) en voor ouders voorlichting over pubers.
- Vanwege toename aan casuïstiek binnen het CJG heeft in 2016 een uitbreiding van expertise en capaciteit (extra 0,75 Fte) in het CJG plaatsgevonden. 2016 kenmerkt zich nog als een jaar van door ontwikkelen met als doel om uiteindelijk te komen tot meer stabiliteit van de personele invulling van het CJG.
- In 2016 zijn we gestart met de evaluatie van het CJG. In deze evaluatie richten we ons op de lokale dienstverlening, de netwerkconstructie en de regionale samenwerking. Deze evaluatie hopen we in het tweede kwartaal van 2017 af te ronden.
- We hebben prestatie indicatoren ontwikkeld die zijn opgenomen in de subsidieovereenkomsten die we zijn aangegaan met de organisaties die verbonden zijn aan het CJG.
- Voor de inkoop van de jeugdhulp hebben we een dienstverlenings- en samenwerkingsovereenkomst met de gemeente Eindhoven afgesloten. Deelname aan de ontwikkeltafel jeugd (inkoop) om afspraken over de dienstverlening en jeugdhulp te maken met andere gemeenten en zorgaanbieders. In 2016 heeft een doorontwikkeling plaatsgevonden op de inkoop jeugdhulp door een flinke indikking van de producten. Deze doorontwikkeling krijgt in 2017 een vervolg.
- In regionaal verband hebben we in 2016 een Regionaal Werkplan opgesteld voor de jaren 2017-2019 met transformatiedoelen zoals afbouw bedden, nieuwe visie op jeugdreclassering etc.
- Er is een regionale integrale crisisdienst voor 0 – 23 jarige ingericht. In 2016 beoogden we voor alle leeftijden een regionale crisisdienst in te richten. Hiervoor zouden we in 2016 een regionaal onderzoek uitvoeren, maar dit onderzoek is verschoven naar 2017.
- In 2016 is Veilig Thuis als organisatie operationeel geworden maar dit is niet geheel vlekkeloos verlopen vanwege o.a. capaciteitsproblemen bij Veilig Thuis. Veilig thuis is in 2016 verder doorontwikkeld, knelpunten zijn opgepakt en Veilig thuis is met ingang van 1 januari 2017 een zelfstandige entiteit.

2. Jeugdgezondheidsbeleid

A. Wat wilden we bereiken?

We willen een zo gezond mogelijke jeugd in Heeze-Leende. Het streven is om voor alle jeugdigen het verschil in gezondheid te verkleinen en iedereen gelijke kansen op gezondheid te bieden.

Wat hebben we bereikt in 2016?

- Gezondheids- en ontwikkelingsproblemen bij kinderen in de leeftijd 0 – 18 jaar zijn vroegtijdig gesignaleerd en doorverwezen naar de juiste hulp.

B. Wat zouden we daarvoor doen?

- Op basis van de Wet publieke gezondheid voert de gemeente regie op het uitvoeren van een landelijk uniform takenpakket op het terrein van de jeugdgezondheidszorg. De jeugdgezondheidszorg is van belang voor het bevorderen, beschermen en bewaken van de lichamelijke, cognitieve en psychosociale ontwikkeling van jeugdigen. De uitvoering van deze taken gebeurt door Zuidzorg (0-4 jaar) en de GGD (5–18 jaar). Hierbij kan gedacht worden aan het consultatiebureau van Zuidzorg, maar ook aan de schoolonderzoeken van kinderen door de GGD.
- Daarnaast worden in overleg met Zuidzorg en de GGD maatwerkproducten afgenomen waarbij de keuze wordt afgestemd op gesignaleerde problematiek in Heeze-Leende. Hierbij kan gedacht worden aan opvoedingsondersteuning, groepsvoorlichting, contactmomenten op maat etc.

Wat hebben we daarvoor gedaan in 2016?

- Kinderen tot 4 jaar met een ontwikkelings- en taalachterstand zijn doorverwezen naar een voorziening met voor- en vroegschoolse educatie (VVE).
- Op het voorgezet onderwijs is de jeugdgezondheidszorg gestart met een extra gesprek/onderzoek van adolescenten van 14 jaar.
- Met Zuidzorg en de GGD zijn subsidieafspraken gemaakt voor het bieden van het uniform Basis Takenpakket op basis van de Wet publieke gezondheid.
- Daarnaast heeft de gemeente in 2016 zowel bij Zuidzorg als bij de GGD maatwerkproducten ingekocht voor extra opvoedingsondersteuning zoals groepsvoorlichting, stevig ouderschap ter voorkoming van kindermishandeling en contactmomenten op maat. De jeugdgezondheidszorg 0-18 jaar (Zuidzorg en GGD) zijn als partners verbonden aan het Centrum voor Jeugd en Gezin.

3. Kinderopvang en peuterwerk

A. Wat wilden we bereiken?

- Kinderopvangorganisaties en gastouders in Heeze-Leende voldoen aan de kwaliteitseisen conform de Wet kinderopvang en kwaliteitseisen Peuterspeelzalen (Wko).
- Bevorderen van de ontwikkeling van kinderen in de leeftijd van 2,5 tot 4 jaar, onder andere door het stimuleren van kinderen door ontmoeting en samenspel met andere kinderen, het vroegtijdig signaleren van ontwikkelingsproblemen en ondersteuning te bieden wanneer dit zich voordoet.

Wat hebben we bereikt in 2016?

- Mede gezorgd voor een veilig opvangklimaat bij kinderopvang en gastouders.
- Deelname aan een gesubsidieerd peuterprogramma mogelijk gemaakt.

B. Wat zouden we daarvoor doen?

- Zorgen dat het Landelijk Register Kinderopvang en Peuterspeelzalen (LRKP) up-to-date wordt gehouden.
- Naar aanleiding van inspecties door de GGD worden, indien nodig, handhavingstrajecten gestart door de gemeente.
- Faciliteren van peuterwerk door middel van een gemeentelijke subsidie voor ouders van peuters die geen aanspraak kunnen maken op kinderopvangtoeslag.

Wat hebben we daarvoor gedaan in 2016?

- In de gemeente Heeze-Leende staan 6 kinderopvangorganisaties met diverse locaties en 26 gastouders in het LRKP geregistreerd.
- Er zijn in 2016 in de gastouderopvang 4 inspecties uitgevoerd, bij de kinderopvang 11 inspecties en bij de buitenschoolse opvang 12 inspecties.
- In 2016 hebben gedurende het jaar gemiddeld 11 kinderen deelgenomen aan het gesubsidieerde peuterprogramma op een van de kinderdagverblijven.

4. Voor- en Vroegschoolse Educatie (VVE)

A. Wat wilden we bereiken?

- Stimuleren van de ontwikkeling van de 2- tot 6-jarigen met een (taal-spraak)achterstand, zodat alle kinderen in Heeze-Leende zich optimaal kunnen ontwikkelen.

Wat hebben we bereikt in 2016?

- Er is een dekkend aanbod van voor- en vroegschoolse educatie aangeboden.
- Er zijn uniforme afspraken gemaakt met kinderopvangorganisaties over onder andere de kwaliteit van VVE.

B. Wat zouden we daarvoor doen?

- Aan kinderen met een VVE-indicatie wordt een VVE-kindplaats aangeboden.
- Opstellen van een beleidsplan voor Voor- en Vroegschoolse Educatie (VVE) en Onderwijs Achterstanden Beleid (OAB) 2016 – 2019.
- Opstellen van een VVE/OAB-actieplan 2016 – 2019
- Uitwerken van afspraken rondom de doorgaande lijn op het gebied van voor- en vroegschoolse educatie met het onderwijsveld en kinderdagverblijven door middel van het opstellen van pedagogische (locatie)plannen.
- Organiseren van activiteiten en foldermateriaal in het kader van ouderbetrokkenheid.

Wat hebben we daarvoor gedaan in 2016?

- Aan alle kinderen met een VVE-indicatie is een VVE-kindplaats aangeboden.
- In 2016 hebben gedurende het jaar gemiddeld 13 doelgroeppeuters deelgenomen aan een VVE-traject.
- Het opstellen van beleidsplan voor VVE en OAB en het VVE/OAB-actieplan 2016 – 2019 zijn beide niet gerealiseerd. In de 2^e berap is hier reeds melding van gemaakt. Beide plannen zijn niet gerealiseerd omdat nog niet bekend was gemaakt welke middelen er van 2017 door het Rijk beschikbaar worden gesteld voor OAB. Nu dat inmiddels wel het geval is, wordt in 2017 samen met de VVE-partners gekeken naar de inhoud van het huidige beleidsplan en actieplan en waar een vernieuwing hiervan nodig is.
- Pedagogische VVE (locatie)plannen zijn er nog niet op elke locatie of zijn nog in ontwikkeling. Wel zijn er al raamplannen opgesteld, waar de VVE-locaties mee werken. De doorgaande leerlijn wordt zo goed als mogelijk geborgd.
- Er is een informatiebijeenkomst georganiseerd voor ouders van (VVE-)kinderen in de leeftijd van 0 – 4 jaar, in samenwerking met de kinderopvangorganisaties. Daarnaast is foldermateriaal beschikbaar gesteld en verspreid onder ouders.

5. Onderwijs

A. Wat wilden we bereiken?

- Alle leerlingen – ook de leerlingen die extra ondersteuning nodig hebben – krijgen een zo passend mogelijke plek in het onderwijs, zo dicht mogelijk bij huis.
- Op het gebied van passend onderwijs speelt de gemeente een rol op het gebied van onderwijshuisvesting, leerlingenvervoer, leerplicht, voortijdig schoolverlaters, doorgaande leerlijn en de aansluiting op (jeugd)zorg.
- De gemeente ziet er op toe dat de aansluiting van voorschools naar primair en van primair naar voortgezet onderwijs en vervolgens van voortgezet onderwijs naar beroepsopleiding zo goed mogelijk wordt geregeld.

Wat hebben we bereikt in 2016?

- Vanuit de verantwoordelijkheden van de gemeente hebben we, in samenwerking met het onderwijs, bijgedragen aan een zo passend mogelijke onderwijsoplossing voor alle leerlingen uit Heeze-Leende.
- Op het gebied van onderwijshuisvesting, leerlingenvervoer, leerplicht, voortijdige schoolverlaters, doorgaande leerlijn en de aansluiting op de (jeugd)zorg hebben we de taken uitgevoerd, waardoor het passend onderwijs zo goed mogelijk tot uitvoer komt.
- Door continu overleg en afstemming in de regio en met de regionale samenwerkingsverbanden PO en VO zien we er als gemeente op toe dat de aansluiting tussen de diverse fasen van het onderwijs goed verlopen.

B. Wat zouden we daarvoor doen?

- In onderlinge afstemming tussen gemeente en het onderwijs brengen we passend onderwijs in samenhang met de zorg voor de jeugd.
- Op lokaal en A2 niveau vindt afstemming plaats tussen de gemeente, het Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG) en de scholen over de praktische aansluiting tussen onderwijs en jeugdhulp in de vorm van kennisuitwisseling, activiteiten, workshops, ondersteuning en consultatie.
- Jaarlijks vindt er op regionaal niveau een OOGO-overleg (Op Overeenstemming Gericht Overleg) plaats tussen gemeenten en met een vertegenwoordiging van de regionale samenwerkingsverbanden.
- Onderwijs en kinderopvang moeten voldoen aan de resultaat- / prestatieafspraken zoals opgenomen in de Lokaal Educatieve Agenda 2013 – 2015 (LEA) en de Strategische Visie Kindcentra-Ontwikkeling Heeze-Leende. Jaarlijks evalueren wij zowel de fysieke (ruimte-invulling) als de inhoudelijke component binnen het LEA-overleg en op locatieniveau met het onderwijs en de kinderopvang.
- Monitoring en evaluatie door inzet leerplichtambtenaren van de gemeente Valkenswaard.
- We maken regionale afspraken over de inzet van middelen vanuit de Wet Educatie en Beroepsonderwijs (WEB) voor volwasseneducatie.

Wat hebben we daarvoor gedaan in 2016?

- Op regionaal niveau is er afstemming tussen gemeenten en de samenwerkingsverbanden passend onderwijs PO en VO. Hiermee borgen we dat onderwijs en de zorg voor onze jeugd goed op elkaar zijn afgestemd. Daar waar nodig vindt er ook op lokaal niveau afstemming plaats met het CJG.
- Op lokaal en A2-niveau is er elk kwartaal een werkgroep over de aansluiting tussen onderwijs en jeugdhulp in Heeze-Leende. Daarnaast weten de medewerkers van de drie gemeenten elkaar buiten deze overleggen om ook te vinden.
- In alle vier de regionale samenwerkingsverbanden waarin Heeze-Leende is ingedeeld (PO en VO Helmond-Peelland, PO De Kempen en VO Eindhoven – Kempenland) heeft er dit jaar een OOGO (Op Overeenstemming Gericht Overleg) plaatsgevonden, waarbij de stand van zaken rondom het passend onderwijs en aanverwante zaken is besproken.
- Met alle betrokken partijen rondom de diverse kindcentra in Heeze-Leende zijn in het vierde kwartaal voortgangsgesprekken gehouden per locatie. Hierbij zijn zowel de fysieke (de ruimte-invulling) als de inhoudelijke component vanuit de LEA aan bod gekomen.
- In 2016 heeft de gemeente Valkenswaard de leerplichttaken uitgevoerd voor de gemeente Heeze-Leende. Daarbij is er altijd overleg geweest tussen de betrokkenen van beide gemeenten. In het 3^e kwartaal van 2016 heeft er een ophoging van het aantal uren plaatsgevonden (van 8 naar 16 uur), wat is gemeld in de 2^e berap. In december heeft Valkenswaard aangegeven niet langer de leerplicht voor Heeze-Leende te kunnen uitvoeren. In 2017 wordt er gekeken naar een structurele oplossing voor het invullen van de leerplichtfunctie.
- Er zijn regionale afspraken gemaakt over de wijze waarop we de middelen vanuit de Wet Educatie en Beroepsonderwijs (WEB) inzetten voor volwasseneducatie. Op deze manier is geborgd dat de doelgroepen binnen Heeze-Leende die hiervoor in aanmerking komen, ook daadwerkelijk kunnen deelnemen aan volwasseneducatie.

Verschillenanalyse Programma 2 Opgroeien

Programma 2 Opgroeien (bedrag x€ 1.000)				Begr. Lasten	Werk. Lasten	Restant Lasten	Begr. Baten	Werk. Baten	Restant Baten	Result. 2016
<i>Algemene voorzieningen Wmo en Jeugd</i>										
670.10	Algemene voorzieningen Jeugd			12	12	0	0	0	0	0
670.20	Inkoop			21	23	2	0	0	0	2
670.40	0e en 1e lijn			278	176	-102	0	0	0	-102
670.90	Bijdrage aan "Dommelregio" Lumensgr./Jeugd			33	33	0	0	0	0	0
<i>Eerstelijnsloket Wmo en Jeugd</i>										
671.00	1e lijnsloket Wmo en Jeugd / Jeugd			262	203	-59	0	0	0	-59
<i>Individuele voorzieningen natura jeugd</i>										
682.00	Individuele voorzieningen Natura Jeugd			1.166	1.587	422	0	0	0	422
682.03	Landelijke inkoop			70	64	-6	0	0	0	-6
682.10	Flexibele inkoop			17	0	-17	0	0	0	-17
<i>Veiligheid, jeugdreclassering en opvang jeugd</i>										
682.04	SEZ (provincie)			7	9	2	0	0	0	2
683.00	Veiligheid, jeugdreclassering en opvang jeugd			197	140	-57	0	0	0	-57
Thema 1: Jeugdbeleid				2.063	2.248	185	0	0	0	185
<i>Centra voor jeugd en gezin</i>										
715.00	Jeugdgezondheidszorg, uniform deel			176	184	8	0	0	0	8
Thema 2: Centrum voor Jeugd en Gezin				176	184	8	0	0	0	8
<i>Kinderdagopvang</i>										
650.00	Kinderdagverblijven			29	26	-3	0	-6	-6	-8
650.10	Peuterspeelzalen			141	113	-27	-111	-109	3	-25
Thema 3: Kinderopvang en peuterwerk				170	139	-30	-111	-115	-3	-33
<i>Gemeenschappelijke baten en lasten van het onderwijs</i>										
480.00	Onderwijsbegeleiding			19	20	1	-19	-20	-1	0
Thema 4: Voor en vroegschoolse Educatie				19	20	1	-19	-20	-1	0
<i>Basisonderwijs, onderwijshuisvesting</i>										
421.00	Personeelskosten basisonderwijs			0	0	0	0	0	0	0
421.10	Voorzieningen in gebouwen en terreinen			87	80	-6	-80	-77	2	-4
421.20	Andere voorzieningen in gebouwen en terreinen			2	3	1	0	0	0	1
421.30	Gebruiksvoorziening (gebouw-afhankelijk)			163	163	0	0	0	0	0
421.40	Onderwijshuisvesting			262	266	4	-32	-17	15	19
<i>Speciaal (voortgezet) onderwijs, onderwijshuisvesting</i>										
431.00	Onderwijshuisvesting			564	560	-5	0	0	0	-5
431.10	Andere voorzieningen in gebouwen en terreinen			126	112	-13	0	0	0	-13
<i>Gemeenschappelijke baten en lasten van het onderwijs</i>										
480.10	Vervoer van leerlingen			192	136	-56	-1	0	1	-55
480.30	Overige onderwijsvoorzieningen			37	43	6	-3	-4	0	6
Thema 5: Onderwijs				1.433	1.364	-69	-116	-99	18	-52
PRG2	Verrekening kostenplaatsen met prg.2			835	511	-325	0	0	0	-325
Totaal verrekening kostenplaatsen				835	511	-325	0	0	0	-325
Totaal Programma 2 Opgroeien				4.696	4.466	-230	-247	-233	14	-217

De grootste verschillen verklaren we onderstaand.

	Lasten	Baten	Saldo
Thema 1 Jeugdbeleid			
Eerstelijns loket Wmo en Jeugd/ Jeugd			
Binnen dit product bevindt zich onder meer ook de subsidie aan de Combinatie Jeugdzorg voor uitbreiding van de expertise in het CJG door inzet van gespecialiseerde ambulante hulpverleners en een GZ-psycholoog. In 2016 is de capaciteitsinzet vanuit de Combinatie Jeugdzorg voor het CJG opgehoogd. Het is een meerjarig proces om inzichtelijk te krijgen wat jaarlijks aan structurele capaciteit voor ambulante hulpverlening nodig is. Ondanks de ophoging van capaciteit binnen het CJG is er in 2016 meer begroot dan ingezet met een voordeel van € 59.000.			
	59.000	V	59.000 V

	<i>Lasten</i>	<i>Baten</i>	<i>Saldo</i>
Individuele voorzieningen natura en pgb jeugd			
In het algemeen kunnen we het volgende hierover aangeven:			
<ul style="list-style-type: none"> • Het begroten van individuele voorzieningen is afhankelijk van de vraag gedurende het jaar. Er is sprake van een open-eind-financiering. De werkelijke kosten in 2016 komen niet helemaal overeen met de begroote kosten. Met name op de individuele voorzieningen is te weinig begroot. • Voor de specialistische hulpverlening gelden in 2016 voor de zorgaanbieders, die naast ambulante hulp ook verblijfszorg bieden, hogere inkooptarieven dan in 2015. Deze zorgaanbieders hebben het grootste aantal cliënten in zorg. Daarmee vallen de kosten voor individuele voorzieningen in 2016 hoger uit dan in 2015. • In 2016 zijn een aantal zeer dure voorzieningen zoals een jeugdzorgPlus traject ingezet. • Diversen zorgaanbieders hebben bij hun jaarverantwoording een onderhandenwerk positie aangegeven. In totaal voor een bedrag € 185.000,-. Dit betreft zorg die gestart is in 2016, maar die doorloopt in 2017. Deze zorg hebben we nog niet betaald, maar komt wel ten laste van 2016. Om die reden is deze post verwerkt in de jaarcijfers van 2016. • Het is helaas niet mogelijk om de aantallen cliënten verwezen naar een specialistische zorgaanbieder in 2016 te vergelijken met de aantallen cliënten in 2015. Voor cliënten die op 1 januari 2015 in zorg waren gold het overgangsrecht. Voor deze cliënten hebben we als gemeente in 2016 geen beschikking afgegeven. 			
	449.000 N		449.000 N
Flexibele inkoop van expertise			
Deze post is voor een bedrag van € 17.000 opgenomen in de begroting voor die situaties dat er, naast de expertise die voorhanden is in het CJG, extra expertise nodig zou zijn. In 2016 hebben we geen extra expertise ingekocht. De aanwezige expertise in het CJG was voldoende			
	17.000 V		17.000 V
Veiligheid, jeugdreclassering, en opvang jeugd			
Voor 2016 zijn er contractafspraken met Bureau Jeugdzorg en William Schrikker Groep gemaakt waarbij er per gemeenten voorschotbedragen zijn afgesproken. Voor Heeze-Leende lagen deze voorschotbedragen hoger dan de werkelijke kosten. Dat betekent dat bij de afrekening over 2016 minder kosten zijn dan begroot. Voordeel € 57.000.			
	57.000 V		57.000 V
<i>Thema 3 Kinderopvang en peuterwerk</i>			
Regeling versterking peuterspeelzaalwerk			
Dit is een regeling om kinderen van ouders, die geen recht op kinderopvangtoeslag hebben, toch naar een kinderopvang te kunnen laten gaan, onder de noemer peuterspeelzaalwerk. Omdat we hierbij afhankelijk zijn van hoeveel peuters hiervoor worden aangemeld, zijn de werkelijke uitgaven lager dan begroot. Het is op voorhand namelijk lastig in te schatten door hoeveel ouders er van deze regeling gebruik wordt gemaakt.			
	20.000 V		20.000 V
<i>Thema 5</i>			
Leerlingenvervoer			
Op dit thema per saldo een nadeel van € 52.000. Dit nadeel wordt hoofzakelijk veroorzaakt door Vervoer van leerlingen. Door het wegvallen van enkele individuele taxiriten zijn daardoor de uitgaven lager uitgevallen dan geraamd. Het blijft lastig inschatten omdat een extra rit ineens veel verschil kan maken.			
	56.000 V	1.000 N	55.000 V
<i>Totaal verrekening kostenplaatsen</i>			

voor een verklaring verwijzen we u naar de analyse van de kostenplaatsen op totaalniveau.

Begrotingsrechtmatigheid

De werkelijke lasten zijn binnen de begrote lasten gebleven. In het kader van begrotingsrechtmatigheid behoeft dit programma geen nadere toelichting

Kredieten Programma 2 Opgroeien

Niet van toepassing

Programma 3: Meedoen

Algemene omschrijving

De essentie van dit programma is zoals de naam al zegt meedoen en participeren, waarbij wij ons richten op wat mensen wél kunnen in plaats van wat zij niet (meer) kunnen. Het programma Meedoen omvat de onderwerpen Wet maatschappelijke ondersteuning, Sport, Kunst en cultuur, Bibliotheekwerk, Senioren/ouderenbeleid, Dorpshuizen, Volksgezondheid, Subsidiebeleid en Accommodatiebeleid.

Het programma Meedoen omvat de volgende thema's en producten:

Thema	Product
1. Wet maatschappelijke ondersteuning	661 Maatwerkvoorzieningen Natura materieel Wmo 662 Maatwerkvoorzieningen Natura immaterieel Wmo 667 Eigen bijdragen maatwerkvoorzieningen en opvang Wmo 670 Algemene voorzieningen Wmo en Jeugd (onderdeel Wmo) 671 Eerstelijnsloket Wmo en Jeugd (onderdeel Wmo) 672 PGB Wmo en Jeugd (onderdeel Wmo)
2. Senioren/ouderenbeleid	670 Algemene voorzieningen Wmo en Jeugd (ouderen)
3. Volksgezondheid	714 Openbare gezondheidszorg
4. Bibliotheekwerk	510 Openbaar bibliotheekwerk
5. Cultuur	002 Bestuursondersteuning college van B&W 480 Gemeenschappelijke baten en lasten van het onderwijs 540 Kunst 821 Stads- en dorpsvernieuwing
6. Muziekonderwijs	511 Vormings- en ontwikkelingswerk
7. Combinatiefuncties sport en cultuur	480 Gemeenschappelijke baten en lasten van het onderwijs
8. Subsidiebeleid	580 Overige recreatieve voorzieningen (subsidieprogramma)
9. Dorpshuizen	670 Algemene voorzieningen Wmo en Jeugd (dorpshuizen)
10. Sport	530 Sport 531 Groene sportvelden en terreinen
11. Accommodatiebeleid	580 Overige recreatieve voorzieningen (multifunctionele accommodatie)

Bestaand beleid

De hoofdlijnen van beleid zijn vastgelegd in verordeningen en reglementen. Naast de hoofdlijnen zijn diverse bestuurlijke kaders te onderscheiden die richting geven aan het dagelijkse handelen, waaronder:

Intern	Jaar vaststelling	Extern
Subsidieverordening 2012	2011	
Nota subsidiebeleid 2012	2012	
Beleidsplan Wmo	2014	Wmo
Verordening Wmo	2014	Wmo
Nota Lokaal Gezondheidsbeleid	2013	Wet Publieke Gezondheid

1. Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo)

Thema Wet maatschappelijke ondersteuning is verdeeld in drie deelthema's:

- 1.1 Leefbaarheid/sociale samenhang, vrijwilligers, mantelzorg en veiligheid;
- 1.2 Participatie van kwetsbare burgers en voorkomen van overlast;
- 1.3 Het ondersteunen van de participatie en zelfredzaamheid van personen met een beperking of met chronische, psychische of psychosociale problemen, indien mogelijk in de eigen leefomgeving.

Per deelthema's wordt beschreven 'Wat wilden we bereiken?' en 'wat gaan we daarvoor doen?'

1.1 Leefbaarheid/sociale samenhang, vrijwilligers, mantelzorg en veiligheid

A. Wat wilden we bereiken?

- Inwoners voelen zich prettig en veilig in hun eigen buurt
- Voelen zich betrokken en verantwoordelijk voor elkaar
- Mantelzorgers en vrijwilligers worden ondersteunden en gewaardeerd
- Huiselijk geweld wordt voorkomen en bestreden

Wat hebben we bereikt?

- Door het verlenen van subsidie aan Cordaad, Lumens, MEE, GGzE, vrijwilligersorganisaties en burgerinitiatieven en het uitvoeren van eigen activiteiten hebben we een bijdrage geleverd aan bovenstaande doelstellingen.

B. Wat zouden we daarvoor doen?/Wat hebben we daarvoor gedaan?

Leefbaarheid/sociale samenhang

B. Wat zouden we daarvoor doen?

- Lokale initiatieven ambtelijk en financieel ondersteunen
- Contact met de dorpsraden en Zorgcoöperatie Leende
- Meewerken aan activiteiten gericht op informatie en ontmoeting

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- Verschillende initiatieven werden ondersteund, ook is subsidie beschikbaar gesteld voor activiteiten van burgers en vrijwilligersorganisaties.
- Er was structureel overleg met de zorgwerkgroepen van Sterksel en Leenderstrip en de Zorgcoöperatie leende
- Cordaad organiseerde informatiebijeenkomsten waarbij ook ontmoeting belangrijk was. Bv. bijeenkomsten voor mantelzorgers en vrijwilligers(organisaties). GGD heeft een bijdrage geleverd aan bijeenkomst voor ouderen van Seniorenbelangen. Door de buurtsportcoach is een bijeenkomst georganiseerd voor ouderen rondom bewegen/fitheidstest.

Vrijwilligers

B. Wat zouden we daarvoor doen?

- Waarderen en ondersteunen van vrijwilligers via Cordaad
- Ondersteunen vrijwilligers met een vrijwilligersverzekering

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- Via de Vrijwilligerscentrale van Cordaad werden zowel vrijwilligers als vrijwilligersorganisaties ondersteund met informatie, advies, scholing en koppeling van vraag en aanbod.
- Vrijwilligers werden in 2016 gewaardeerd met een verwenmenu.
- Eind 2016 lanceerde Cordaad een nieuwe website voor de Vrijwilligerscentrale.
- We continueerden de vrijwilligersverzekering via de gemeente in 2016 en informeerden vrijwilligers(organisaties) hierover.

Mantelzorgers

B. Wat zouden we daarvoor doen?

- Nieuwe vormen van respijtzorg
- Waarderen en ondersteunen van mantelzorgers via Cordaad
- Aanbod aansluiten op vraag mantelzorgers

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- Cordaad breidde in 2016 de praktische ondersteuning door vrijwilligers verder uit. Door deze vorm van respijtzorg thuis worden mantelzorgers ontlast.
- Cordaad maakte een overzicht van allerlei vormen van respijtzorg waar inwoners van Heeze-Leende gebruik van kunnen maken.
- Mantelzorgers werden ondersteund met informatie, advies en scholing.
- In het Platform Mantelzorg Heeze-Leende stemden betrokken organisaties hun ondersteuning aan mantelzorgers op elkaar af en werden nieuwe activiteiten georganiseerd.
- Mantelzorgers werden ook in 2016 gewaardeerd met het verwenmenu.

Huiselijk geweld

B. Wat zouden we daarvoor doen?

- Nieuwe werkwijze Veilig Thuis implementeren

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- We namen deel aan regionale bijeenkomsten Veilig Thuis
- Er werden afspraken gemaakt tussen Veilig Thuis, Sociaal Team en CJG over signalering, preventie (voorkomen van huiselijk geweld en kindermishandeling), casuïstiek en nazorg. Waar mogelijk zijn inwoners van Heeze door de lokale hulpverleners ondersteund.

1.2 Participatie van kwetsbare burgers en voorkomen van overlast

A. Wat wilden we bereiken?

- Kwetsbare burgers kunnen participeren in de samenleving en overlast wordt voorkomen

Wat hebben we bereikt?

- Door afspraken met centrumgemeente Eindhoven en een eigen lokale aanpak hebben we een bijdrage geleverd aan bovenstaande doelstelling.

B. Wat zouden we daarvoor doen?/Wat hebben we daarvoor gedaan?

Beschermd wonen/maatschappelijke opvang

B. Wat zouden we daarvoor doen?

- Implementatie nieuwe regeling beschermd wonen
- Aanpassing regionale afspraken maatschappelijke opvang

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- Bestuurlijk, ambtelijk en uitvoeringsoverleg met centrumgemeente en regiogemeenten over implementatie nieuwe werkwijze beschermd wonen en nieuwe afspraken voor 2017
- De nieuwe werkwijze werd lokaal geïmplementeerd, via het Sociaal Team.
- We ondertekenden de Regionale samenwerkingsovereenkomst met nieuwe afspraken beschermd wonen en nieuwe aanpak maatschappelijke opvang 2017 en volgende jaren.

Signaleringsoverleg

B. Wat zouden we daarvoor doen?

- In elkaar schuiven signaleringsoverleg en Sociaal Team: 1 team voor preventie, signalering, afstemming en casuïstiekbespreking 18+.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- We hadden overleg met met (voorzitter en secretaris) van het signaleringsoverleg en de coördinator Sociaal Team over een efficiëntere werkwijze.
- Dit heeft geresulteerd in een geleidelijke overgang van 2 afzonderlijke teams naar 1 team (Sociaal team) met 2017 als overgangsjaar.

Laagdrempelige inloop

B. Wat zouden we daarvoor doen?

- Onderzoek GGzE naar uitbreiden doelgroep inloop
- Implementeren nieuwe opzet inloop

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- GGzE voerde overleg met Nicasius en andere zorgaanbieders over verbreden doelgroep met o.a. kwetsbare ouderen (dementerenden). De inloop staat open voor andere doelgroepen maar in de praktijk heeft dit nog niet geleid tot het daadwerkelijk gebruik van de inloop door nieuwe doelgroepen. Met de komst van een ervaringswerker GGZ (ook werkzaam voor andere doelgroepen) in het Sociaal Team vanaf 2017 kunnen mogelijk nieuwe cliënten hun weg naar de inloop gemakkelijker vinden.

1.3 Het ondersteunen van de participatie en zelfredzaamheid van personen met een beperking of met een chronische, psychische of psychosociale problemen, indien mogelijk in de eigen leefomgeving.

A. Wat wilden we bereiken?

Mensen met een beperking kunnen (blijven) participeren in de samenleving, zelfstandig blijven wonen en functioneren in de eigen woonomgeving.

Wat hebben we bereikt?

Door het inzetten van eigen kracht, sociaal netwerk, algemene en voorliggende voorzieningen en maatwerkvoorzieningen hebben we een bijdrage geleverd aan deze doelstelling.

B. Wat zouden we daarvoor doen/Wat hebben we daarvoor gedaan?

Toegang /Sociaal team

B. Wat zouden we daarvoor doen?

- In 2016 moet het Sociaal team nog beter zichtbaar zijn in de wijk en meer outreachend werken (naar de mensen toe)
- In 2016 wordt het Sociaal team doorontwikkeld naar meer generalistisch werken
- Er vindt onderzoek plaats naar een integrale toegang (3D)

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- Het Sociaal team heeft op verschillende manieren geprobeerd de zichtbaarheid te vergroten, o.a. via de Parel/Heeze 24 en door het aanwezig zijn bij bijeenkomsten; Dit is een continue proces dat de nodige aandacht vergt.
- De leden van het team werken steeds meer outreachend, in de wijk. Keukentafelgesprekken vinden plaats bij de mensen thuis.
- Er is hard gewerkt aan de verdere ontwikkeling van het Sociaal team. De teamleden hebben eind 2015/begin 2016 de training Sociale netwerkvorming gevolgd. Het team komt elke week bijeen voor uitwisseling/afstemming en casuïstiekbespreking. Om meer generalistisch kunnen werken zijn de teamleden ook samen op pad gegaan, om kennis te maken met (nieuwe) doelgroepen en elkaars werkwijze.
- In 2016 is een toekomstvisie ontwikkeld voor de uitvoering sociaal domein (3D) Heeze-Leende. Een integrale (3D) toegang maakt hiervan onderdeel uit. Dit traject heeft geresulteerd in het m.i.v. 2017 aanstellen van een procescoördinator Sociaal team/CJG, dus 1 persoon die beide teams coördineert.

Clientondersteuning

B. Wat zouden we daarvoor doen?

- Evalueren inzet MEE
- Besluiten of pilot vrijwillige cliëntondersteuning wordt omgezet in regulier aanbod.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- We evalueerden de inzet MEE en besloten om in 2017 wel door te gaan met de inzet van MEE in het Sociaal Team maar de inzet voor het CJG te beperken.
- Op basis van de evaluatie van de pilot vrijwillige cliëntondersteuning besloten we om het werken met de vrijwillige cliëntondersteuning om te zetten in een regulier aanbod. Ook in 2016 werd er weinig gebruik gemaakt van dit aanbod, samen met de groep vrijwillige cliëntondersteuners overlegden we hoe we hier meer bekendheid aan kunnen geven.

Inkoop

B. Wat zouden we daarvoor doen?

- Continuering van de bestuurlijke aanbesteding begeleiding en kortdurend verblijf, door regelmatige afstemming tussen gemeenten en de zorgaanbieders in A2 verband.
- Op basis van deze gesprekken worden indien nodig aanpassingen in de contracten aangebracht.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- Voor de continuering van de bestuurlijke aanbesteding begeleiding en kortdurend verblijf binnen A2 verband, hebben fysieke overlegtafels plaats gevonden. In deze overleggen tussen aanbieders en gemeenten zijn de volgende onderwerpen besproken: prijsstelling, toegang, kwaliteit, communicatie, monitoring en verantwoording, social return en innovatie.
- In december 2016 is aan alle zorgaanbieders de vernieuwde overeenkomst 2.0 aangeboden ter ondertekening voor de maatwerkvoorziening begeleiding,

Hulp bij het huishouden

B. Wat zouden we daarvoor doen?

- Het marktproduct hulp bij het huishouden en de financiële en sociale vangnetregelingen evalueren.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- Medio 2016 is duidelijk geworden dat de huidige regeling in Heeze-Leende voor huishoudelijke hulp omgevormd dient te worden. Eind 2016 is gestart om hulp bij het huishouden als voorziening onder te gaan brengen bij de Wmo. De huidige regeling blijft gehandhaafd tot nieuw beleid is vastgesteld, dit in verband met continuïteit van de zorg voor burgers.

Doelgroepenvervoer

B. Wat zouden we daarvoor doen?

- Onderzoek in regionaal verband, is bundeling van verschillende soorten vervoer mogelijk, met als doel efficiënter en effectiever vervoer.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- Onder de titel 'Samenwerken aan integrale mobiliteitsoplossingen in Zuidoost-Brabant' heeft op 8 juli 2016 op initiatief van het bestuur van Taxibus een werkconferentie plaatsgevonden. Reizigers, vertegenwoordigers van cliënten, vrijwilligers, zorginstellingen, gemeenten, vervoerders en deskundigen hebben op deze conferentie gesproken over en gewerkt aan de toekomst van het vervoer in Zuidoost-Brabant.
- Dit heeft geresulteerd in een notitie: Slimme mobiliteitsoplossingen in Zuidoost-Brabant voor doelgroepenvervoer en OV. Dit vormde de basis voor een plan van aanpak met daarin een voorstel tot oprichting van een projectorganisatie (start 2017). Er wordt gewerkt met werkplaatsen, waarin men snel leert van en met elkaar via nieuwe en reeds draaiende mobiliteitspilots.

Ontwikkelen algemene voorzieningen

B. Wat zouden we daarvoor doen?

- Betere toegankelijkheid/zichtbaarheid van algemene voorzieningen in samenwerking met zorg- en welzijn aanbieders.

- Betere benutting van het voorliggend veld en ontwikkeling van nieuwe diensten en producten door marktpartijen.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- Er is regelmatig afstemming geweest met het voorliggend veld o.a. met de werkgroepen wonen, zorg en welzijn in Sterksel en Leenderstrijp en zorgcoöperatie 'Graag gedaan' in Leende. Deze burgerinitiatieven vervullen een belangrijke rol in het organiseren van diverse activiteiten en het aanbieden van diensten voor inwoners van Heeze-Leende om sociale contacten en zelfredzaamheid te bevorderen waardoor mensen langer thuis kunnen blijven wonen.
- Er is aandacht besteed aan het beter onder de aandacht brengen van de vrijwillige cliëntondersteuners bij inwoners die gebruik (willen) maken van de Wmo.
- Inzake het ontwikkelen van nieuwe diensten heeft een inventarisatie plaatsgevonden onder zorg- en welzijn aanbieders wat kansrijke projecten kunnen zijn om het voorliggend veld te versterken. Op basis van deze inventarisatie wordt bekeken of het realiseren van een "ontmoet- en groet plein" op termijn gerealiseerd kan gaan worden in 't Perron.
- Op deze wijze en door in contact te blijven met relevante partijen, nemen we kennis van vraagstukken en proberen we nieuwe initiatieven en burgerkracht te faciliteren en waar nodig te ondersteunen.

Domotica en e-zorg

B. Wat zouden we daarvoor doen?

- Aansluiten bij initiatieven van zorgaanbieders en burgerinitiatieven
- Initiërende en faciliterende rol spelen

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- Voorbereidingen getroffen voor de Blijverslening. Met deze lening kunnen ouderen en mensen met een beperking langer zelfstandig thuis blijven wonen. Er kan geld worden geleend voor woningaanpassingen, maar ook voor domotica toepassingen in de woning.
- We voerden regelmatig overleg met de werkgroepen wonen, welzijn, zorg in Sterksel en Leenderstrijp en de Zorgcoöperatie in Leende. Deze burgerinitiatieven richten zich ook op vernieuwingen in de zorg zoals de GoLive phone en i-pad cursussen voor ouderen.

Virtueel ontmoetingspunt

B. Wat zouden we daarvoor doen?

- Onderzoeken of de gemeente een rol kan spelen in het initiëren/faciliteren van een interactief platform/ontmoetingsplek.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- We onderzochten de mogelijkheden voor een interactief platform en kwamen tot de conclusie dat dit geen taak is van de gemeente. Taak van de gemeente is wel het ondersteunen van burgerinitiatieven.

2. Senioren en ouderenbeleid

A. Wat wilden we bereiken?

We wilden bereiken dat de kennis en kunde van senioren wordt verzilverd dus dat de inzet van senioren als vrijwilligers ten goede komt aan de lokale organisaties. Veel senioren zijn vitaal en hebben veel werk- en levenservaring. Dat moet je niet overboord zetten als ze 65 zijn, maar juist gebruiken.

Wat hebben we bereikt in 2016?

- De vacaturebank voor vrijwilligers is vernieuwd. Het verzilveren van kennis en kunde van senioren wordt in 2017 opgepakt.
- We hebben bereikt dat senioren langer zelfstandig thuis kunnen blijven wonen.

B. Wat zouden we daarvoor doen?

We zouden samen met de Vrijwilligerscentrale van Cordaad onderzoeken hoe de verzilvering kan worden geoptimaliseerd.

Wat hebben we daarvoor gedaan in 2016?

- We hebben de folder 'Woonplezier' ontwikkeld waarmee senioren geïnformeerd kunnen worden over langer zelfstandig thuis blijven wonen.
- We hebben een raadsbesluit over de Blijverslening voorbereid.
- De buurtsportcoach heeft ingezet op senioren en beweging en o.a. een fitheidstest georganiseerd.

3. Volksgezondheid

A. Wat wilden we bereiken?

- Burgers hebben het vermogen om zich, ook vanuit een kwetsbare gezondheidsspositie, aan te passen en de eigen regie (blijven) voeren.

Wat hebben we bereikt?

- Door de uitvoering van het Lokaal Gezondheidsbeleid, maar ook het Wmo-beleid en het Jeugdbeleid, hebben we een bijdrage geleverd aan het vermogen van burgers om zich aan te passen en eigen regie te kunnen (blijven) voeren.

B. Wat zouden we daarvoor doen?

- We wilden in 2016 het Lokaal Gezondheidsbeleid integreren in het Wmo-beleid. Als input zou gebruik worden gemaakt van de door de GGD opgestelde Volksgezondheid Toekomstverkenning Heeze-Leende.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- Het rapport Volksgezondheid Toekomstverkenning Heeze-Leende van de GGD kwam pas in november beschikbaar. We willen nu het eerste kwartaal 2017 gebruiken om voor de komende twee jaar een beknopt Lokaal Gezondheidsbeleid op te stellen en dit vanaf 2019 integreren in de nieuwe 4-jarige beleidsplannen Wmo en Jeugd.

4. Bibliotheekwerk

A. Wat wilden we bereiken?

- In 2016 wilden we invulling geven aan het bibliotheekwerk zoals de nieuwe wet voorschrijft. Per 1 januari 2015 is de nieuwe bibliotheekwet van kracht (Wet stelsel openbare bibliotheekvoorzieningen). Vanuit die wet moet een bibliotheek naast het uitlenen van materialen uitvoering geven aan de vijf functies die genoemd zijn in die wet namelijk lezen en literatuur, kennis en informatie, ontwikkeling en educatie, laten kennismaken met kunst en cultuur en organiseren van ontmoeting en debat.

Wat hebben we bereikt in 2016?

- We hebben stappen gezet in het vernieuwen van het bibliotheekwerk in Heeze-Leende, in het omvormen van collectie naar connectie.

B. Wat zouden we daarvoor doen?

- Er is sprake van een netwerkverantwoordelijkheid. Bij een eventueel voorgenomen besluit dat een bibliotheekvoorziening ophoudt te bestaan of 'redelijkerwijs niet meer kan voldoen aan de verplichting van deze wet', dient een gemeente eerst met andere partijen te overleggen op wie dit van invloed kan zijn, onder wie ingezetenen. In het kader van deze nieuwe wet wordt in 2016, in overleg met de zes andere gemeenten die aangesloten zijn bij Bibliotheek de Kempen, gewerkt aan een nieuwe visie op het bibliotheekwerk vanaf 2017.

Wat hebben we daarvoor gedaan in 2016?

- We hebben een nieuwe lokale visie opgesteld in nauwe samenwerking met Stg. Vrienden van de Bieb en met ondersteuning van Cubiss. De visie is door de gemeenteraad vastgesteld.
- Daarna is een programma van eisen opgesteld, gericht op het realiseren van de lokale 'nieuwe bibliotheek'. Twee bibliotheekorganisaties hebben op verzoek een offerte uitgebracht.

5. Cultuur

A. Wat wilden we bereiken?

- Onderzoeken op welke wijze het culturele beleidsterrein vormgegeven moet worden en wat daarvoor nodig is.
- Het cultuurhistorische erfgoed op peil houden en het onderdeel laten zijn van een aantrekkelijke gemeente waarin het voor iedereen aangenaam recreëren is.
- Een eenduidig A2-Erfgoedbeleid ontwikkelen om efficiënter te werken.

Wat hebben we bereikt in 2016?

- We hebben stappen gezet in het vernieuwen van het bibliotheekwerk in Heeze-Leende, in het omvormen van collectie naar connectie.
- Het gezamenlijke A2-Erfgoedbeleid heeft door eenduidigheid in regelgeving de samenwerking en beslisvaardigheid tussen de A2-gemeenten bevorderd.

B. Wat zouden we daarvoor doen?

- Visie en/of beleid ontwikkelen in de thema's bibliotheekwerk (zie ook thema Bibliotheekwerk), muziekonderwijs en de cultuurcoach.
- Website ontwikkelen met de actuele regelgeving en informatie over de laatste ontwikkelingen en bezienswaardigheden op monumentengebied in Heeze-Leende.
- Uitzetten van een aantrekkelijke wandelroutes.
- Inventariseren van de beschermde dorpsgezichten om meer te komen een gebiedsgerichte aanpak.
- Subsidie- en de gemeentelijke monumentenverordening onder de loep genomen en eenduidig opstellen in A2 verband.

Wat hebben we daarvoor gedaan in 2016?

- Nieuwe visie ten aanzien van de bibliotheek.
- De eerste contacten tot actualisatie van de gemeentelijke website zijn gelegd.
- Er zijn diverse monumentale bomen gefotografeerd en voorzien van een beschrijving die de basis kunnen vormen als onderdeel van de wandelroute.
- Een conceptlijst van beschermde dorpsgezichten is opgezet en aangeboden aan de A2-Erfgoedcommissie. Resultaat is dat het Strabrechtplein is opgenomen in het nieuwe bestemmingsplan Kom Heeze-Leende.
- In overleg zijn diverse verordeningen al op elkaar afgestemd en vereenvoudigd ter bevordering van de samenwerking binnen A2 verband. De raad heeft inmiddels de verordening A2-Erfgoedcommissie vastgesteld. Ook zijn er voorbereidende werkzaamheden opgepakt voor de Monumentenverordening.

6. Muziekonderwijs

A. Wat wilden we bereiken?

Wat hebben we bereikt in 2016?

- We hebben bereikt dat de jeugdleden van de drie fanfares in de drie dorpskernen kwalitatief goed opgeleid kunnen worden tot D-niveau (het hoogste amateurniveau).

B. Wat zouden we daarvoor doen?

- Het subsidiëren van RICK (Regionaal Instituut voor Cultuur en Kunst) uit Weert voor het HaFa (Harmonie-Fanfare) muziekonderwijs.

Wat hebben we daarvoor gedaan in 2016?

- We hebben muziekschool RICK uit Weert gesubsidieerd voor het HaFa (Harmonie-Fanfare) muziekonderwijs.

7. Combinatiefuncties: sport en cultuur

A. Wat wilden we bereiken?

Door een samenhangend aanbod van onderwijs, sport en cultuur aan te bieden aan kinderen, creëren we een rijke leeromgeving waarin kinderen de kans krijgen om hun talenten te ontplooiën, sociale vaardigheden op te doen en plezier te hebben.

Wat hebben we bereikt in 2016?

Kinderen in Heeze-Leende maken op een laagdrempelige manier kennis met sport en cultuur en worden daarnaast ook gestimuleerd in hun brede ontwikkeling.

B. Wat zouden we daarvoor doen?

- Continueren van de inzet van de combinatiefunctionarissen in het onderwijs en het verenigingsleven voor 2016 en 2017
- Het organiseren van deelname aan en cofinanciering door lokale organisaties en verenigingen (zoals kinderopvang, sport- en seniorenverenigingen) aan de Brede Impulsregeling.
- Het stimuleren van een gezond verenigingsleven door waar nodig verenigingen te ondersteunen bij het ontwikkelen van hun organisatie en het hierbij betrekken van hun leden. In samenhang hiermee willen we de ondersteuning voor vrijwilligers en organisaties verbeteren.
- Zorgen voor een structurele inbedding van sport- en cultuureducatie binnen het basisonderwijs,
- bijvoorbeeld door het begeleiden van docenten in het verzorgen van sport- en cultuurlessen en het begeleiden van schoolbesturen in het vormgeven van een meerjarencultuurbeleidsplan.
- Het inzetten van een structureel aanbod van sportieve en culturele activiteiten vanuit lokale en professionele instellingen.
- Het vergroten van de interesse van de jeugd in sport en cultuur door een brede kennismaking met diverse vormen van sport en cultuur mogelijk te maken.

Wat hebben we daarvoor gedaan in 2016?

- In 2016 heeft de gemeente de combinatiefunctionarissen sport en cultuur ingezet, in totaal 2,5 fte. Daarnaast is besloten om vanaf 2017 de sportconsulenten in eigen dienst van de gemeente te nemen, om op die manier de ambtelijke organisatie te versterken en de combinatiefuncties sport op een structurele manier in te bedden binnen de gemeente.
- Ook is besloten om de totale inzet voor de combinatiefuncties sport en cultuur op te hogen naar 3,1 fte en een verhoging van de bijdrage door de scholen, waardoor er een meer gelijke financiële verdeling is.
- In 2016 werden de combinatiefuncties mede gefinancierd door het onderwijs. Daarnaast zijn er voor de voortzetting van de Brede Impulsregeling voor 2017 en verder cofinancieringsafspraken gemaakt met onderwijs en kinderopvangorganisaties.
- De gemeente heeft in samenwerking met Cordaad de verenigingen ondersteund door hun deskundigheid te bevorderen door middel van het organiseren van cursussen. Verder richt Cordaad zich via de vrijwilligerscentrale op vrijwilligers. Daarnaast is er, in samenwerking met de sportraad, de KNVB en de voorzitters van de voetbalverenigingen, een structureel voorzittersoverleg van de voetbalverenigingen gestart, waarin de kracht van samenwerken wordt benadrukt.
- De combinatiefunctionarissen hebben in 2016 de docenten op de diverse scholen begeleid op het gebied van sport en cultuur. Hierdoor is er verdere vooruitgang geboekt voor wat betreft de structurele inbedding van sport en cultuureducatie op de scholen.
- In samenwerking met verschillende verenigingen hebben we diverse clinics georganiseerd voor kinderen, waarbij zij kennis konden maken met het aanbod dat er in de gemeente is op het gebied van sport en cultuur.
- De jeugd van Heeze-Leende heeft zowel tijdens als na schooltijd kennis kunnen maken met diverse vormen van sport. Daarnaast is er de jaarlijkse Nationale Sportweek en is er ook tijdens de Koningssspelen extra aandacht voor sport.

8. Subsidiebeleid

A. Wat wilden we bereiken?

Het stimuleren van activiteiten die van voldoende maatschappelijk belang worden geacht door het verlenen van een subsidie waarbij lokale organisaties financieel worden ondersteund.

Wat hebben we bereikt in 2016?

We hebben activiteiten die van maatschappelijk belang worden geacht, gestimuleerd en financieel mede mogelijk gemaakt door het verlenen van een subsidie.

B. Wat zouden we daarvoor doen?

- Het verstrekken van jaarlijkse subsidies aan lokale organisaties.
- Het Toetsingskadersubsidies onder de loep nemen en daar waar gewenst deze eventueel verhogen of verlagen en het Toetsingskader uitbreiden met een jaarlijkse subsidie voor lokale burgerinitiatieven, bijvoorbeeld voor lokale welzijns- en zorgactiviteiten.

Wat hebben we daarvoor gedaan in 2016?

- Het verstrekken van jaarlijkse en eenmalige subsidies aan lokale organisaties.
- De Toetsingskadersubsidies zijn onder de loep genomen en daar waar nodig aangepast aan ontwikkelingen of actualiteiten.

9. Dorpshuizen

A. Wat wilden we bereiken?

Het doel was goed bezette, zoveel mogelijk zelfvoorzienende en financieel zelfstandige dorps huizen met een hoog sociaal rendement.

Wat hebben we bereikt in 2016?

- 't Perron is met name 's avonds op werkdagen druk bezet.
- Het Meentbestuur heeft veel tijd en energie gestoken in het traject rond het centrumplan en de nieuwe Meent. De exploitatie is verbeterd door scherp te zijn op de kosten.
- Het bestuur van Valentijn is met veel creativiteit op zoek gegaan naar nieuwe gebruikers, maar kende zelf de nodige uitdagingen wat betreft de bezetting van bestuursfuncties.

B. Wat zouden we daarvoor doen?

- Er is een structureel overleg met het bestuur van het dorps huis en de portefeuillehouder dorps huizen. Onderwerp van gesprek zijn de grote lijnen met betrekking tot de financiën, de exploitatie en de activiteiten.
- Voor aanpassing van de organisatiestructuur worden de dorps huizen waar mogelijk gefaciliteerd en ondersteund. 't Perron heeft de gewenste structuur al, Valentijn realiseert dat in 2016 en de Meent gaat over bij een nieuw centrumplan.

Wat hebben we daarvoor gedaan in 2016?

De vaste gesprekscyclus is doorgezet, met tussendoor ondersteuning vanuit de gemeente waar nodig.

10. Sport

A. Wat wilden we bereiken?

- Het faciliteren van binnen- en buitensportvoorzieningen van een kwalitatief goed niveau. Hierbij worden de normen van de bonden als uitgangspunt genomen.
- Het meer en beter laten bewegen van de bevolking.

Wat hebben we bereikt in 2016?

De binnensportaccommodaties zijn grotendeels op niveau gebleven. De buitensportvoorzieningen worden vrijwel allemaal onderhouden door de verenigingen. Uit de jaarlijkse keuringen blijkt dat dit goed wordt uitgevoerd.

B. Wat zouden we daarvoor doen?

- In overleg blijven met de sportraad over het doen van de meest duurzame investeringen (bijvoorbeeld de verlichting van het Sportcentrum). Voor de inzet van meer uren wordt cofinanciering gezocht.
- We stimuleren beweging door inzet van de sportconsulenten. Hierbij bereiken we via het primaire onderwijs de doelgroep tot en met 12 jaar en via de buurtsportcoach richten we ons op de senioren.

Wat hebben we daarvoor gedaan in 2016?

- Het overleg met de Sportraad is geïntensiveerd. Er is een fundament gelegd voor een gedegen evaluatie van de sportvisie, met een belangrijke bijdrage van de sportraad.
- Bij de binnensportaccommodaties is geïnvesteerd in noodzakelijke vervanging van materiaal.
- De sportconsulenten zijn ingezet om meer bewegen te stimuleren, zowel bij kinderen als senioren.

11. Accommodatiebeleid

A. Wat wilden we bereiken?

Het ontwikkelen van een strategische visie op gemeentelijk vastgoed om inzicht in risico's te krijgen met betrekking tot het vastgoed en de wijze waarop hiermee kan worden omgegaan.

Wat hebben we bereikt in 2016?

Beter zicht gekregen op het gemeentelijk vastgoed.

B. Wat zouden we daarvoor doen?

- Beleidsuitgangspunten opstellen voor gemeentelijk vastgoed, vervolgens de gemeentelijke vastgoedportefeuille beschrijven. Daarna worden op risico beheersingsscenario's opgesteld. Dit alles wordt in een einddocument verwerkt dat ter besluitvorming aan de gemeenteraad wordt voorgelegd begin 2016. Deze visie overkoepelt het accommodatiebeleid.
- Op het gebied van leegstand van scholen worden vrijkomende ruimtes als gevolg van leegstaande klaslokalen vooral in Heeze verwacht. De gemeente blijft in gesprek met schoolbesturen over mogelijkheden van medegebruik, multifunctioneel gebruik of onttrekking. Om leegstand van het gebouw te voorkomen, gaat de gemeente zelf zorgen voor het invullen van deze ruimtes.

Wat hebben we daarvoor gedaan in 2016?

- Een expertmeeting op het gemeentelijk vastgoed georganiseerd.
- Naar aanleiding van het advies van deze experts een analyse opgesteld van het gemeentelijk vastgoed, het gemeentelijk beleid op dit gebied en dit met elkaar vergeleken.
- Deze uitkomsten gepresenteerd aan de experts

Grote projecten

Centrumplan Leende

A. Wat wilden we bereiken?

- Realisatie van een nieuwe multifunctionele accommodatie in het centrum van Leende
- In deze multifunctionele accommodatie is plaats voor een Kindcentrum (basisschool De Triangel en Korein) én een Dorpshuis.

Wat hebben we bereikt in 2016?

- Een ontwerpbestemmingsplan, vastgesteld door het college;
- Een afgerond voorontwerp. Er werd gestart met de uitwerking tot een definitief ontwerp.

B. Wat zouden we daarvoor doen?

- De bestemmingsplanprocedure en het ontwerpproces om te komen tot een nieuwe mfa opstarten.

Wat hebben we daarvoor gedaan in 2016?

- In 2016 werd de bestemmingsplanprocedure opgestart en doorlopen ter uitvoering van de samenwerkingsovereenkomst die in 2015 werd ondertekend tussen gemeente, woningcorporaties én het schoolbestuur.
- De voorontwerpfase met betrekking tot de nieuwe multifunctionele accommodatie werd afgesloten en met een besluit bekrachtigd.

Verschillenanalyse programma 3 Meedoen

Programma 3 Meedoen (bedrag x € 1.000)	Begr. Lasten	Werk. Lasten	Restant Lasten	Begr. Baten	Werk. Baten	Restant Baten	Result. 2016
<i>Vreemdelingen</i>							
621.00 Regeling Opvang Asielzoekers	13	12	-1	0	-12	-12	-13
<i>Maatwerkvoorzieningen natura materieel Wmo</i>							
661.00 Maatwerkvoorzieningen Natura materieel WMO	224	288	64	-2	-3	-1	63
<i>Maatwerkvoorzieningen natura immaterieel Wmo</i>							
662.00 Maatwerkvoorzieningen Natura immaterieel WMO	876	763	-113	0	0	0	-113
<i>Eigen bijdragen maatwerkvoorzieningen en opvang Wmo</i>							
667.00 Eigen bijdragen Wmo	0	0	0	-114	-101	13	13
<i>Algemene voorzieningen Wmo en jeugd</i>							
670.10A Algemene voorzieningen Wmo en Jeugd / Wmo	0	0	0	0	0	0	0
670.15 Wmo	13	13	0	0	0	0	0
670.30 Huishoudelijke verzorging	301	218	-83	0	0	0	-83
670.31 Collectief vervoer	170	117	-53	0	0	0	-53
670.70 Overig sociaal-cultureel werk/jeugd- en jongerenwerk	3	3	0	0	0	0	0
670.80 Welzijnsstichting Paladijn	233	249	16	0	0	0	16
670.90A Bijdrage aan "Dommelregio" Lumensgroep / Volwassenen	0	0	0	0	0	0	0
670.95 Bijdrage aan Lumensgroep	45	45	0	0	0	0	0
<i>Eerstelijnsloket Wmo en jeugd</i>							
671.10A 1e lijnsloket Wmo en Jeugd / Wmo	366	349	-18	-10	-10	0	-18
671.20 1e lijnsloket Wmo en Jeugd / SD Wmo	0	0	0	0	0	0	0
672.10 PGB Wmo en Jeugd / Wmo	256	187	-69	0	0	0	-69
Thema 1: Wet maatschappelijke ondersteuning	2.501	2.244	-257	-126	-126	0	-256
<i>Alg. voorzieningen Wmo en Jeugd (ouderen)</i>							
670.05 Algemene voorzieningen Wmo en Jeugd / Wmo	12	12	0	0	0	0	0
Thema 2: Senioren/ouderenbeleid	12	12	0	0	0	0	0
<i>Openbare gezondheidszorg</i>							
714.00 Gemeenschappelijke gezondheidsdienst	242	232	-10	0	0	0	-10
714.10 Overige gezondheidszorg	16	6	-10	0	0	0	-10
Thema 3: Volksgezondheid	257	238	-20	0	0	0	-20
<i>Openbaar bibliotheekwerk</i>							
510.00 Openbare bibliotheken	209	199	-10	0	0	0	-10
Thema 4: Bibliotheekwerk	209	199	-10	0	0	0	-10
<i>Bestuursondersteuning college van B&W</i>							
002.10 Archiefbewaarplaatsen	97	61	-36	0	0	0	-36
<i>Kunst</i>							
540.00 Amateuristische kunstbeoefening	49	48	-1	0	0	0	-1
<i>Stads- en dorpsvernieuwing</i>							
821.00 Monumenten	25	17	-8	-5	0	5	-3
Thema 5: Cultuur	171	126	-46	-5	0	5	-41
<i>Vormings- en ontwikkelingswerk</i>							
511.00 Muziekscholen	72	72	0	0	0	0	0
511.10 Overig vormings- en ontwikkelingswerk	1	0	0	0	0	0	0
Thema 6: Muziekonderwijs	73	72	0	0	0	0	0
<i>Gemeenschappelijke baten en lasten van het onderwijs</i>							
480.50 Combinatiefunctie sport en cultuur	142	133	-9	-26	-26	0	-9
Thema 7: Sportconsulenten	142	133	-9	-26	-26	0	-9
<i>Overige recreatieve voorzieningen</i>							
580.90 Subsidieprogramma Heeze-Leende	15	6	-9	0	0	0	-9
Thema 8 Subsidiebeleid	15	6	-9	0	0	0	-9
<i>Algemene voorzieningen Wmo en jeugd</i>							
670.00A Gemeenschapscentrum "Dorpshuis Het Perron"	108	108	0	0	0	0	0
670.50 Exploitatie De Meent	85	86	2	-12	-12	0	2
670.60 Dorpshuis Valentijn te Sterksel	106	104	-2	-14	-14	0	-2
670.65 Scouting Heeze	5	5	0	0	0	0	0
670.75 Centrumplan Leende	500	64	-436	0	0	0	-436
Thema 9: Dorpshuizen	804	367	-436	-26	-26	0	-436
<i>Sport</i>							
530.30 Tennisbanen Heeze	26	25	-1	0	0	0	-1
530.40 Sportcentrum "de Pompenmaker"	203	193	-10	-77	-69	8	-3
530.50 Gymnastieklokalen Heeze	135	129	-6	-27	-14	13	7
530.80 Subsidies aan sportverenigingen	4	4	-1	0	0	0	-1
530.90 Overige aangelegenheden inzake sport	4	3	0	-1	-1	0	0
<i>Groene sportvelden en terreinen</i>							
531.00 Sportterreinen Heeze	90	86	-5	-16	-16	0	-5
531.10 Gemeentelijk sportpark "de Grootte Speel"	86	86	0	0	0	0	0
531.20 Sportpark de Hemelrasten	51	48	-3	-4	-4	0	-3
Thema 10: Sport	600	574	-26	-124	-103	21	-5
<i>Overige recreatieve voorzieningen</i>							
580.30 Accommodatie Irislaan	2	2	0	0	0	0	0
580.40 Exploitatie Hof van Leende	0	0	0	0	0	0	0
580.50 Exploitatie Lindenlaan 57	1	1	0	0	0	0	0
580.80 Accommodatie algemeen	0	0	0	0	0	0	0
Thema 11: Accommodatiebeleid	2	3	0	0	0	0	0
PRG3 Verrekening kostenplaatsen met prg.3	1.134	1.974	840	0	0	0	840
Totaal verrekening kostenplaatsen	1.134	1.974	840	0	0	0	840
Totaal Programma 3 Meedoen	5.919	5.948	28	-307	-281	26	54

We lichten onderstaand de belangrijkste verschillen toe:

	<i>Lasten</i>	<i>Baten</i>	<i>Saldo</i>
Thema 1 WMO			
Maatwerkvoorzieningen natura materieel Wmo			
In 2016 is een bezwaar toegekend op één grote woningaanpassing. Gezien de begroting uitgaat van een gemiddeld bedrag ontstaat een incidenteel tekort van € 65.000.	129.000	N	129.000 N
Maatwerkvoorzieningen natura immaterieel Wmo			
in 2016 hebben minder mensen gebruik gemaakt van maatwerkvoorzieningen dan gedacht. Er is door het Sociaal Team ingezet op eigen kracht en inzet netwerk.	113.000	V	113.000 V
Algemene voorzieningen Wmo en jeugd			
In 2016 is veel tijd en aandacht besteed aan transitie, het bouwen van een fundament. Dit geeft inzicht voor 2017 en verder.			
<i>Huishoudelijke verzorging € 83.000 V</i>			
Huishoudelijke hulp betreft een open einde regeling derhalve zijn de werkelijke lasten lastig in te schatten en resteert een voordeel.			
<i>Collectief vervoer € 53.000 V</i>			
Het voordeel ontstaat doordat het huidig collectief vervoer niet geheel aansluit met de vraag.			
<i>Welzijnsstichting € 16.000 N</i>			
Dit nadeel ontstaat doordat in 2016 meer opvang heeft plaatsgevonden dan begroot. Dit wordt gecompenseerd door de baten van het Rijk in de regeling opvang asielzoekers die hier tegenover staan.	120.000	V	120.000 V
Eerstelijnsloket Wmo en jeugd			
in 2016 hebben minder mensen gebruik gemaakt van maatwerkvoorzieningen dan gedacht. Er is door het Sociaal Team ingezet op eigen kracht en inzet netwerk.	90.000	V	90.000 V
Regeling opvang asielzoekers			
Tegenover dit voordeel staan extra lasten zoals bovenstaand toegelicht.		13.000	V 13.000 V
Eigen bijdragen WMO			
Gezien het voordeel op huishoudelijke hulp (minder lasten) is het verklaarbaar dat de eigen bijdrage licht lager is dan geraamd.		13.000	N 13.000 N
Thema 3: Volksgezondheid			
GGD en overige gezondheidszorg			
Een deel van de gemeenschappelijke bijdrage, zijnde uitvoering puber contact moment GGD, is verantwoord op Programma 2 Opgroeien. Daardoor een voordeel op dit programma. Daarnaast vinden op lokaal gezondheidsbeleid wel activiteiten plaats, maar waren er weinig uitgaven. Bij elkaar een voordeel van € 20.000 in 2016 op dit thema.	20.000	V	20.000 V
Thema 4: bibliotheekwerk			
Subsidie bibliotheek			
Met ingang van 2015 is de subsidie van de gemeente aan Bibliotheek De Kempen met € 7.250,- verlaagd, zijnde de onttrekking uit het gemeentefonds voor de landelijke e-book collectie. De bibliotheek ontvangt deze bijdrage sindsdien rechtstreeks van het rijk. De gemeentelijke raming is niet op deze wijziging aangepast (naar beneden bijgesteld). De ruimte die hierdoor binnen het budget ontstaat wordt benut voor het realiseren van nieuw lokaal bibliotheekwerk. De gemeenteraad heeft op 10 oktober 2016 besloten het saldo op deze post hiervoor over te hevelen naar de begroting 2017. Dit gezien voorziene ontwikkelingen in 2017 op het gebied van bibliotheekwerk	10.000	V	10.000 V
Thema 5 Cultuur			

Archiefbewaarpplaats

Op basis van de kadernota 2017 is € 25.000 incidenteel en € 7.000 structureel beschikbaar gesteld. Het budget is bedoeld om het archief over te brengen naar de archiefbewaarpplaats. Daarbij zal tevens een reparatieslag nodig zijn om de archieven op de juiste wijze af te sluiten. De beschikbaarheid van de inhuurkracht wordt echter voorzien eind 2017, begin 2018. In 2016 heeft dit niet plaats kunnen vinden vanwege andere prioriteiten (o.a. de verhuizing rondom A2-samenwerking). Dat betekent dat eind 2017 / begin 2018 het eenmalig budget ad € 32.000 nog benodigd is, waarna de kosten vervolgens structureel € 7.000 zullen bedragen.

32.000 V

32.000 V

Thema 9 dorpshuizen

Centrumplan Leende

Op 12 september 2016 heeft uw Raad besloten een budget van € 500.000 tlv de algemene reserve ter beschikking te stellen ten behoeve van de planaanpassingen centrumplan leende. Deze middelen worden conform besluit toegevoegd aan de reserve centrumplan leende. De middelen zijn bedoeld voor aankoop Rabobanklocatie (€ 300.000), sloop opstallen Rabobank (€ 100.000), extra plankosten plangebied (€ 10.000), extra inrichtingskosten openbaar gebied (€ 90.000).

De genoemde activiteiten zijn gepland voor 2017 en verder. Een voordeel van € 500.000 in 2016. Voor 2016 zijn voor de algemene kosten van Centrumplan Leende € 64.000 uitgegeven. Per saldo een voordeel van € 436.000 op dit programma.

436.000 V

436.000 V

Totaal verrekening kostenplaatsen

voor een verklaring verwijzen we u naar de analyse van de kostenplaatsen op totaalniveau.

Begrotingsrechtmatigheid

De werkelijke lasten zijn gaan boven de grote lasten uit. Dit wordt veroorzaakt door de verrekening van de kostenplaatsen. We lichten de afwijking hierop centraal toe bij toelichting op de kostenplaatsen.

Kredieten programma 3 Meedoen

(restant)-krediet/verantwoording	status	Begroot	Werkelijk	Ruimte
Vervanging veld 1 hockey Heeze(35310021)	A	331.000	266.296	64.704

Zoals is gemeld bij de 2e bestuursrapportage 2016, raad 12-12-2016.

"Investering is afgerond met een voordelig eindsaldo van € 64.704. Dit bedrag hoeft minder onttrokken te worden aan de algemene reserve en kan daarin worden teruggestort omdat het daaraan het aanvankelijke tekort van € 85.000 al volledig was onttrokken,"

Begrotingsrechtmatigheid

Er hebben voor dit programma geen gevoterde kredietoverschrijdingen plaatsgevonden.

Programma 4: Wonen

Algemene omschrijving

In dit programma staat wonen en de fysieke leefomgeving centraal. Het programma start met het onderdeel volkshuisvesting en behelst verder de verkoop van grond en de beleving en het beheer van de fysiek leefomgeving. Hieronder wordt verstaan het onderhoud van wegen, verlichting, groenvoorzieningen en het beheren van de gemeentelijke gebouwen.

Het programma Wonen omvat de volgende thema's en producten:

Thema	Product
1. Volkshuisvesting	820 Woningexploitatie / woningbouw 822 Overige volkshuisvesting 830 Bouwgrondexploitatie
2. Omgevingsvergunning	823 Bouwvergunningen (Omgevingsvergunningen)
3. Verkeer	212 Openbaar vervoer
4. Openbare ruimte	210 Wegen, straten, pleinen en verkeersmaatregelen 240 Waterkering, afwatering en landaanwinning

Bestaand beleid

De hoofdlijnen van beleid zijn vastgelegd in verordeningen en reglementen. Naast de hoofdlijnen zijn diverse bestuurlijke kaders te onderscheiden die richting geven aan het dagelijkse handelen, waaronder:

Intern	Jaar vaststelling	Extern
Onderhoudsprogramma wegen		Gemeentewet
Renovatieplan openbare verlichting		Nota Mobiliteit
Verordening straatnaam en huisnummering		
Gemeentelijk Verkeer en Vervoer Plan (GVVP)	1998	<ul style="list-style-type: none"> - Nota mobiliteit (2006) - Regionaal Verkeer en Vervoerplan (RVVP) - Ruimtelijk programma Brainport - Netwerkanalyse Brabant Stad
Gemeentelijk Fietspadenplan	2008	
Uitvoeringsprogramma infrastructuur 2012 (actualisatie in 2013 voor het jaar 2014)	2012	
Parkeervisie	2009	
Gemeentelijke bomenlijst	2011	
Bosnota 2003-2013	2003	
Groenstructuurplan	2003	
Bouwwerordening	2012	
Nota regie op wonen	2013	
Welstandsnota	2013	
Monumentenverordening	2010	
Algemene verkoopvoorwaarden bedrijfsterreinen 2012	2012	Besluit op de ruimtelijke ordening (Bro)
Regeling uitgifte bouwgrond 2012	2012	
Legesverordening (bouwleges)	jaarlijks	
Nota grondbeleid gemeente Heeze-Leende	2012	Provinciaal uitwerkingsplan Zuid-Oost Brabant (beleidsnota)
Verordening vestigen alleenrecht onderhoud groen	2014	

Verordening vestigen alleenrecht onderhoud gemeentelijke gebouwen	2015	
---	------	--

1. Volkshuisvesting

A. Wat wilden we bereiken?

In de in 2013 vastgestelde woonvisie 'een top woonmilieu' zijn tien doelstellingen voor het woonbeleid voor de gemeente Heeze-Leende geformuleerd, zoals zorgen voor een voldoende passend woningaanbod voor jongeren, zorgen voor voldoende bereikbare huurwoningen voor huishoudens met een lager inkomen etc.

Wat hebben we bereikt in 2016?

Er zijn in totaal 30 woningen gerealiseerd, te weten 7 in Heeze, 9 in Leende en 14 in Sterksel. Het betroffen allemaal koopwoningen waarvan 10 in het goedkope segment bestemd voor de doelgroep starters. Tevens werden er afspraken gemaakt met de woningcorporaties over onder andere de bouw van sociale huurwoningen in de toekomst.

B. Wat zouden we daarvoor doen?

- De maatregelen genoemd in de woonvisie uitvoeren.
- In verband met de Herziene Woningwet in overleg met woCom en de bewonersorganisatie bekijken welke werkwijze wordt gehanteerd bij het maken van de jaarafspraken.
- Onderzoeken of de gemeentelijke woonvisie nog toereikend en voldoende actueel is om als toetsingskader te dienen voor het bod van woCom op grond van de Herziene Woningwet.
- Samen met andere partijen en de andere A2-gemeenten bekijken of er een Platform Wonen opgericht kan worden.

Wat hebben we daarvoor gedaan in 2016?

- Op 12 april 2016 is de Rapportage Wonen vastgesteld. Deze rapportage is ter kennis gebracht van de raad.
- WoCom en Wooninc hebben in 2016 een zogenaamd "bod" uitgebracht op onze gemeentelijke woonvisie. Op basis van dit bod zijn de prestatieafspraken voor 2017-2021 samen met de huurdersorganisaties vastgesteld en ondertekend.
- Het Woonplatform A2 is in januari bij elkaar geweest. In deze bijeenkomst is onder andere het onderwerp huisvesting statushouders besproken. Helaas was de opkomst van met name makelaars en woningcorporaties minimaal waardoor deze bijeenkomst tot nu toe geen vervolg heeft gekregen.

2. Omgevingsvergunning

A. Wat wilden we bereiken

In 2010 is de Wabo (Wet algemeen bepalingen omgevingsrecht) ingegaan en wordt gezien als een procedure en dienstverleningswet. De basis van deze wet is het verminderen en vereenvoudigen van de regels voor burgers en bedrijven.

Wat hebben we bereikt in 2016?

- Geen vergunningen verleend buiten de wettelijke voorgeschreven termijn.
- Ca. 2/5 van alle vergunningen staan klaar voor digitalisering.
- Het proces efficiënter en sneller gemaakt voor afhandeling.

B. Wat zouden we daarvoor doen?

- Het interne proces beoordelen en afhandelen verbeteren, zoals het ondersteunende procesprogramma.
- Waar mogelijk automatische stappen zetten en aanvragen digitaal afhandelen.
- Ca, 2/5 deel van de dossiers opgeschoond en klaar gemaakt voor digitalisering

Wat hebben we daarvoor gedaan in 2016?

- Onderzoeken waar de knelpunten liggen en verbeteren
- Stukje digitalisering inbouwen waar mogelijk is om doorlooptijd te verminderen.
- Processen goed bekeken en verbeteren

3. Verkeer

A. Wat wilden we bereiken?

We willen de verkeersveiligheid vergroten, de bereikbaarheid van de kernen verbeteren en de leefbaarheid verhogen.

Wat hebben we bereikt in 2016?

- Met de reconstructie Dorpstraat Noord hebben we de veiligheid, toegankelijkheid en leefbaarheid vergroot. Voetpaden zijn aangelegd. In het wegdek zijn stille klinkers gelegd om het geluidsniveau te verlagen. Hiervoor is €28.657,- subsidie ontvangen vanuit de provincie.
- Bereikbaarheid OV gestimuleerd en verbeterd in de nieuwe dienstregeling. Tussen Valkenswaard en Geldrop Ziekenhuis rijdt een nieuwe buslijn. Lijn 11 rijdt nu ook over Leenderstrijp.
- Voor de uitvoering van mensgerichte maatregelen is het Activiteitenplan VVN.
- Basisscholen zijn ondersteund en gestimuleerd om het Brabants veiligheidlabel te behalen. Hiervoor is €15.200,- subsidie ontvangen vanuit de provincie. Daarnaast is de subsidie BLV actieplan 2015 van €5.226,00,- ontvangen.
- Actualiseren fietsplan 2016: Op 13 juni 2016 is het fietsplan vastgesteld.

Grote projecten:

- De Bulders/randweg: Het ontwerpbestemmingsplan heeft ter inzage gelegen. En het bestemmingsplan is opgesteld.
- Centrale as: Projectvoorstel ingediend voor het Landelijk Verbeterprogramma Overwegen en
- haalbaarheidsonderzoek verkeersafwikkeling De Poortmannen.
- Samen mee naar de A2: Afronden planvorming en financiering.

B. Wat zouden we daarvoor doen?

Projecten

De projecten De Bulders - randweg, en Centrale as moeten zorgen voor vergroting van de verkeersveiligheid, het verbeteren van de bereikbaarheid in de kernen en de verhoging van de leefbaarheid.

Reconstructie Dorpstraat Noord (kruising Valkenswaardseweg tot aan plateau Boshhoven)

We zorgen dat we naast het oppakken van achterstallig onderhoud van de rijbaan, het verkeersprofiel van gevel tot gevel aandacht geven. Dit betekent concreet dat we toegankelijke trottoirs aanleggen, de fietser een plek geven en dat er voldoende parkeermogelijkheden zijn. Hiermee versmallen we de doorgaande route visueel waardoor gemotoriseerd verkeer langzamer gaat rijden.

Mensgerichte maatregelen

De gemeente draagt in preventieve zin hieraan bij door vergroting van kennis, beïnvloeding van houding, intentie en gedrag van verkeersdeelnemers.

Stimuleren Openbaar Vervoer

Om ervoor te zorgen dat voorzieningen binnen de gemeente Heeze-Leende en daarbuiten goed bereikbaar blijven

voor elke doelgroep door middel van openbaar vervoer leveren we inbreng voor de nieuwe Provinciale concessie

openbaar vervoer Zuidoost Brabant 2016.

De maatwerkoplossing scholierenlijn (Heeze-Leende-Sterksel naar Valkenswaard scholengemeenschap Were-Di)

wordt in de nieuwe concessie opgenomen als vaste buslijn.

Actualiseren Fietspadenplan

In 2009 is het fietspadenplan opgesteld. In het collegeprogramma 2014-2018 'Koersvast in sterk veranderende tijden' geeft het college aan om het fietspadenplan te actualiseren.

Actualiseren parkeervisie

In 2010 heeft de gemeenteraad de parkeervisie vastgesteld. Dit plan heeft een houdbaarheid van circa 5 jaar en

daarom is het tijd om parkeervisie te evalueren en te actualiseren.

Wat hebben we daarvoor gedaan in 2016?

- Reconstructie Dorpstraat Noord: Afronding aanbestedingsprocedure en uitvoering van het werk. Op 21 juni 2016 is de Dorpstraat Noord officieel opgeleverd.
- Mensgerichte maatregelen: In 2016 zijn mensgerichte activiteiten uitgevoerd in samenwerking met onder andere Veilig Verkeer Nederland, ANWB Streetwise en basisscholen. Daarnaast ondersteunen wij de basisscholen om het Brabants Veiligheids Label (BVL) van de provincie te behalen. Hiervoor vragen wij jaarlijks subsidie aan bij de provincie. Daarnaast heeft de verantwoording van het BLV actieplan 2015 plaatsgevonden.
- Openbaar Vervoer: De vervoerder heeft wensen van de gemeente opgenomen in dienstlijn. Daarnaast zijn door de dienstregeling 2 nieuwe haltes ingericht. Hiervoor zijn in samenspraak met de dorpsraden Leende en Leenderstrip de haltes Jansborg en Strijpertunnel A2 bijgekomen.
- Fietsplan: Fietsplan opgesteld en op 13 juni 2016 is het fietsplan vastgesteld.
- Actualiseren Parkeervisie: Van maart tot juli heeft een 3^e jaars student van de NHTV opleiding mobiliteit de basis gelegd voor de actualisatie. Dit onder begeleiding van de beleidsadviseur verkeer.

Grote projecten

De Bulders/randweg:

- Alle percelen die bestemd zijn voor woningbouw zijn verworven. Ook drie percelen die bestemd zijn voor de randweg zijn verworven.
- Het ontwerp bestemmingsplan heeft ter inzage gelegen. Daarna is het bestemmingsplan opgesteld.
- Werkzaamheden opgestart in het kader van bouw- en woonrijp maken van het gebied.

Centrale as:

- Voor de aanleg van een nieuwe gelijkvloerse spoorwegovergang ten zuiden van de Poortmannen is er een aanvraag ingediend om in aanmerking te komen voor het Landelijk Verbeterprogramma Overwegen (LVO). Hierdoor kan de gemeente in aanmerking komen voor cofinanciering van het Rijk en de Provincie.
- Er is een haalbaarheidsonderzoek uitgevoerd naar de verkeersafwikkeling van de Poortmannen.

Samen mee naar de A2:

- De noodzakelijke maatregelen voor het ontlasten van de kernen van Sterksel en Maarheeze zijn vastgesteld en met de betrokken partijen een akkoord bereikt over de financiering ervan.

Grote projecten

De Bulders/randweg

A. Wat wilden we bereiken?

Aanleg van een randweg om het centrum van Heeze te ontlasten en de verkeersontsluiting van de nieuwe woonwijk 'de Bulders'.

Wat hebben we bereikt in 2016?

Het ontwerpbestemmingsplan heeft ter inzage gelegen. En het bestemmingsplan is opgesteld.

B. Wat zouden we daarvoor doen?

- Verwerven resterende percelen. De raad heeft hiervoor de kaders gesteld. Geprobeerd wordt om alle verwervingen 'in der minne te schikken'. Mocht dat niet lukken dan rest een onteigeningsprocedure.
- Planologisch mogelijk maken aanleg randweg. Het daarvoor benodigde bestemmingsplan wordt eind 2016 aan de raad aangeboden. Afhankelijk van beroepsprocedures kan daarna de weg daadwerkelijk worden aangelegd.
- Om de procedure te versnellen is het bestemmingsplan aangemeld voor het experimentartikel 'Omgevingsplan' van het Besluit uitvoering Crisis- en Herstelwet. Dit besluit wordt genomen als Algemene maatregel van Bestuur (AMvB). Omdat er een Tweede Kamer-behandeling en een advisering van de Raad van State in de procedure zijn opgenomen, is de inwerkingtreding omstreeks 1 maart 2016. Het grote voordeel is echter dat de beroepstermijn bij de Raad van State wordt teruggebracht naar zes maanden.

Wat hebben we daarvoor gedaan in 2016?

- Met alle grondeigenaren is intensief onderhandeld over de aankoop. Er resteren nog twee percelen onder de randweg waar we nog niet tot overeenstemming konden komen. De administratieve fase in de onteigening is opgestart.
- Alle onderzoeken zijn in 2016 afgerond. Helaas is het niet gelukt om het bestemmingsplan aan de raad voor te leggen. Dit staat nu gepland begin 2017. De Bulders is opgenomen in de Crises en Herstelwet

Centrale As

A. Wat wilden we bereiken?

De Centrale As is een nieuw te ontwikkelen wegverbinding tussen de Somerenseweg in Heeze en de A2 bij Zevenhuizen die de doorgaande wegen door de kernen van Heeze en Leende gaat ontlasten.

Wat hebben we bereikt in 2016?

- Projectvoorstel ingediend voor het Landelijk Verbeterprogramma Overwegen.
- Haalbaarheidsonderzoek verkeersafwikkeling De Poortmannen.

B. Wat zouden we daarvoor doen?

- Om te komen tot een nieuwe wegverbinding dienen er verschillende onderzoeken te worden uitgevoerd. Tevens dient er met andere partijen te worden samengewerkt om te komen tot oplossingen. Denk hierbij aan ProRail, de provincies, ministerie Infrastructuur en Milieu, RWS en aangrenzende gemeenten.
- Met name voor het volwaardig maken van aansluiting Zevenhuizen en de gelijkvloerse spoorwegkruising bij de Poortmannen dient afstemming en goedkeuring met deze partijen te worden gevonden.

Wat hebben we daarvoor gedaan in 2016?

Voor de aanleg van een nieuwe gelijkvloerse spoorwegovergang ten zuiden van de Poortmannen is er een aanvraag ingediend om in aanmerking te komen voor het Landelijk Verbeterprogramma Overwegen (LVO). Hierdoor kan de gemeente in aanmerking komen voor cofinanciering van het Rijk en de Provincie. Er is een haalbaarheidsonderzoek uitgevoerd naar de verkeersafwikkeling van de Poortmannen.

4. Openbare ruimte

A. Wat wilden we bereiken?

De gemeente Heeze-Leende wil werken aan een goede, veilige en levendige gemeente waar men zich welkom voelt en het aangenaam wonen, werken en verblijven is.

Wat hebben we bereikt in 2016?

Het onderhoudsniveau is op het gewenste peil gebleven. Snel in kunnen spelen op openbare ruimtemeldingen door de verbetering in de bereikbaarheid voor de burger en snelle koppeling met de behandelend ambtenaar.

B. Wat zouden we daarvoor doen?

- Doelmatig beheer en onderhoud van de gehele openbare ruimte (dus gemeentelijke gebouwen, wegen, openbare verlichting, openbaar groen en bossen en natuurterreinen) en daar waar nodig en gewenst een kwaliteitsverbetering toepassen.
- 2016 is het eerste jaar dat chemische onkruidbestrijding op verhardingen verboden is. De aanbesteding heeft in 2015 plaatsgevonden en in 2016 ligt de nadruk op het monitoren van de resultaatsverplichtingen uit het bestek.
- Het aanbieden van gevarieerde en veilige speelvoorzieningen met als doel dat kinderen en jeugd zich sociaal en fysiek kunnen ontwikkelen en ontspannen.

Voor verdere uitwerking per onderdeel wordt verwezen naar de paragraaf Kapitaalgoederen.

Wat hebben we daarvoor gedaan in 2016?

- Voor de borging van het huidige kwaliteitsniveau ofwel een verbetering voor de komende jaren zijn de voorbereidingen getroffen. We hebben het beleidsplan wegen 2017- 2021 en het verlichtingsplan 2017 – 2021 opgesteld, welke reeds zijn vastgesteld.
Het jaarlijks terugkerend onderhoud is uitgevoerd.
Op de wateroverlast van 1 juni en 23 juni lag een grote druk om de overlast te beperken en de veiligheid te waarborgen.
Door monitoring van de onkruidbestrijding is vastgesteld dat de aannemer(Ergon) het gewenste kwaliteitsniveau heeft gehaald.
- Bij de vervanging en aanpassing van speeltoestellen hebben we in samenspraak met deze buurt enkele locaties aangepast, zoals de toestellen op Deken de Bruinplein en Frans Halslaan, In samenspraak met de jongerenwerker de skatebaan aangepast en een goal geplaatst op het terrein van Jong Nederland in Leende.

Verschillenanalyse programma 4 Wonen

Programma 4 Wonen (bedrag x€ 1.000)		Begr. Lasten	Werk. Lasten	Restant Lasten	Begr. Baten	Werk. Baten	Restant Baten	Result. 2016
<i>Woningexploitatie/woningsbouw</i>								
820.00	Woningexploitatie/-bouw door toegelaten instellingen	92	90	-2	-92	-92	0	-2
820.10	Gemeentelijk woningbezit	0	0	0	0	0	0	0
820.20	Woningbouw	15	11	-5	-2	-1	0	-4
820.30	Strategische gronden	0	0	0	0	-85	-85	-85
<i>Overige huisvesting</i>								
822.00	Bouw-, woning- en welstandstoezicht	192	206	14	-1	0	1	15
822.20	Woonwagencentrum	17	19	2	-4	-4	0	1
822.40	Overige aangelegenheden betreffende de volkshuisvesting	3	3	0	0	0	0	0
<i>Bouwgrondexploitatie</i>								
830.00	Algemeen	359	0	-359	-738	0	738	379
830.50	Breedvennen	569	830	261	-569	-850	-281	-20
830.70	Bulders	0	1.540	1.540	0	-1.540	-1.540	0
830.80	Overige bouwgrondexploitatie	0	-1.762	-1.762	0	1.761	1.761	-1
Thema 1: Volkshuisvesting		1.249	937	-312	-1.405	-811	595	283
<i>Bouwvergunningen</i>								
823.00	Bouwleges	0	0	0	-401	-395	6	6
Thema 2: Omgevingsvergunning		0	0	0	-401	-395	6	6
<i>Openbaar vervoer</i>								
212.00	Buurtbus	9	5	-4	0	0	0	-4
Thema 3: Verkeer		9	5	-4	0	0	0	-4
<i>Wegen, straten, pleinen en verkeersmaatregelen</i>								
210.20	Wegen, straten en pleinen	930	1.096	167	-17	-50	-33	134
210.30	Openbare verlichting	333	272	-60	0	0	0	-60
210.40	Overige voorzieningen betreffende wegen, straten en pleinen	4	5	1	-8	-10	-2	-1
210.50	Grootschalige Basis Kaart Ned	2	0	-2	0	0	0	-2
210.60	Waarschuingsborden en wegwijzers	11	12	1	0	0	0	1
210.70	Verkeersplannen en verkeersveiligheid	60	87	27	-5	-16	-11	16
<i>Waterkering, afwatering en landaanwinning</i>								
240.00	Waterlossingen en bermstloten	77	63	-14	0	0	0	-14
Thema 4: Openbare ruimte		1.418	1.537	119	-30	-76	-46	73
PRG4	Verrekening kostenplaatsen met prg.4	2.088	2.268	180	0	0	0	180
Totaal verrekening kostenplaatsen		2.088	2.268	180	0	0	0	180
Totaal Programma 4 Wonen		4.763	4.746	-17	-1.836	-1.281	555	538

We lichten onderstaande de belangrijkste afwijkingen toe

	Lasten	Baten	Saldo
Thema 1 Volkshuisvesting			
Strategische gronden			
In 2016 is de Merellaan afgesloten. Deze gronden zijn in 2015 geleverd onder "Groninger akte". Dit betekent dat de gronden zijn geleverd en dat binnen 13 maanden nadien de koopsom voldaan moest zijn. Binnen deze 13 maanden zou de overeenkomst kunnen worden ontbonden en de gronden voor kosten van de koper aan de gemeenten worden terug geleverd. Deze Groninger akte is destijds toegepast zodat de koper zekerheid kon verkrijgen over de omgevingsvergunning alvorens de koop daadwerkelijk definitief werd. In 2016 is de koop definitief geworden en hebben we de merellaan afgesloten (zie ook paragraaf F Grondbeleid). Als gevolg van de herrubricering verantwoordten we de merellaan nu als strategische grond.			
		85.000 V	85.000 V
Bouw-Woning en welstandstoezicht			
Vanwege de tijdelijke detachering (zie kostenplaatsen) van een van de medewerkers bij de Odzob zijn er meer taken overgedragen aan de Odzob dan geraamd			
	21.000 N		21.000 N

	<i>Lasten</i>	<i>Baten</i>	<i>Saldo</i>
Bougrondexploitaties			
In 2016 is sprake van een stelselwijziging die leidt tot herrubricering en uitsplitsing in faciliterend grondbeleid, bouwgrond in exploitatie, voorraad en materieel vast actief Deze herrubricering is in de begroting niet voorzien en leidt tot afwijkingen en verschuivingen. In de paragraaf grondbeleid is deze herrubricering toegelicht. Het resultaat op de bouwgrondexploitaties verrekenen we met Onderhanden Werk. De afwijking op de bulders welke hier inzichtelijk is betreft de niet begrote grondverkopen 2016 (1.424.000) en de toegerekende rente (119.000). De afwijking op de overige bouwgrondexploitaties betreft het effect van de herrubricering waarbij de lasten, baten en onderhanden werk positie van de complexen halfeindschestraat, vondellaan, beemden-zuid, merellaan en kloostervelden.	312.000 V	595.000 N	283.000 N
Thema 4 Openbare Ruimte			
Dorpsstraat Leende (wegen, straten, pleinen)			
De afwijking op de wegen, straten, pleinen wordt voornamelijk veroorzaakt door een nadeel ad € 160.000 op de reconstructie dorpsstraat Leende. Deze afwijking is gemeld bi de 2e bestuursrapportage. Conform besluit van de Raad wordt dit nadeel gedekt vanuit de algemene reserve (mutaties reserves op programma 7)	160.000 N		160.000 N
Samen mee naar de A2 (wegen, straten, pleinen)			
Het project 'Samen mee naar de A2' was de afgelopen jaren een burgerinitiatief van vooral de dorpsraden Sterksel en Maarheeze. Daarmee willen ze de overlast in hun dorpskernen beperken van vrachtverkeer tussen Chijnsgoed en de snelweg A2. Het totale verkeersproject kost ruim € 3,4 miljoen. De provincie Noord-Brabant draagt € 800.000 bij. Eenzelfde bedrag is toegezegd door de eigenaar van bedrijvenpark Chijnsgoed. Van de resterende ruim € 1,8 miljoen betaalt gemeente Heeze-Leende, via de afgesproken verdeelsleutel, in totaal zo'n € 1,3 miljoen en Cranendonck € 550.000. De kosten die in 2016 zijn gemaakt dekken we uit de ontvangen subsidie van de provincie.	13.000 N	13.000 V	0 V
bijdrage onderhoud en herstel wegen&inrichting			
De nutsbedrijven hebben het afgelopen jaar meer werkzaamheden uitgevoerd dan vooraf voorzien. Met namen Enexis heeft een aantal units vervangen cq anders gevoed.		15.000 V	15.000 V
Openbare Verlichting			
In de afgelopen jaren is bij vervanging van verlichting altijd LED-verlichting toegepast. Omdat er steeds maar een klein gedeelte vervangen is (geen grootschalige vervanging) in kader van het Verlichtingsplan is de begroting hierop niet aangepast omdat het effect nog financieel te klein is. Wellicht is nu het moment aangebroken voor 2018 de begroting te gaan aanpassen. Een andere reden voor het verschil is dat de gemeente in samenwerking met andere gemeenten zelf de kostprijs van electra bepaald door te klikken op de beurs. Vorig jaar zijn er weer gunstiger prijzen vastgelegd dan in 2015 waardoor de prijs van electra per kWh weer lager is geworden (V24.000). Daarnaast is sprake van een voordeel op de kapitaallasten, wat nader wordt toegelicht bij de toelichting op de kredieten (V29.000).	53.000 V		53.000 V
Waterlozing			
Niet alle werkzaamheden van 2016 zijn uitgevoerd, wegens de weersomstandigheden. Restant werkzaamheden worden begin 2017 uitgevoerd	14.000 V		14.000 V
Verkeersplannen en verkeersveiligheid			
In 2016 hebben we van de provincie voor het RUP2016 middelen ontvangen voor BVL scholen (V15.200). Dit budget is voor de 7 BVL scholen in Heeze-Leende. Met de scholen is afgesproken dat de gemeente van deze subsidie het volgende betaalt: VVN actieplan, Streetwise(alleen 2016) en coordinatie BVL scholen. De rest wordt verdeeld over de 7 basisscholen in Heeze-Leende. Wij zijn hiertoe verplicht. De verantwoording van het actieplan BVL scholen 2015 leverde een klein nadeel op (N 4.730)	15.000 N	11.000 V	4.000 N

Begrotingsrechtmatigheid

De werkelijke lasten zijn binnen de begrote lasten gebleven. In het kader van begrotingsrechtmatigheid behoeft dit programma geen nadere toelichting

Kredieten programma 4 Wonen

(restant)-krediet/verantwoording	status	Begroot	Werkelijk	Ruimte
Onderhoud wegen en bermen 2014 (32102087)	A	353.410	340.906	12.504
Zoals is gemeld bij de 2e bestuursrapportage 2016 raad 12-12-2016 kan het krediet worden afgesloten.				
Onderhoud wegen en bermen 2015 (32102089)	A	270.000	269.999	1
Zoals is gemeld bij de 2e bestuursrapportage 2016 raad 12-12-2016: Dit krediet afsluiten.				
Kleine ergernissen 2015 (32102090)	A	100.000	99.996	4
Zoals is gemeld bij de 2e bestuursrapportage 2016 raad 12-12-2016: Dit krediet afsluiten.				
Groot onderhoud Dorpstraat Noord Leende(32102091)	A	100.000	3.488	96.513
Subsidie		28.000	0	28.000
Dit krediet is vervangen door nieuw krediet reconstructie Dorpstraat Noord. B&W 15 december 2015 en Raad 25 januari 2016.				
Verbreding Strijperpad(32102092)	H	25.000	0	25.000
Gemeentelijke cofinanciering voor verbreding van het Strijperpad is medio 2015 beschikbaar gesteld. Het was in eerste instantie de bedoeling om de weg uit te voeren in halfverharding. Het plan is in 2016/2017 enigszins gewijzigd. Staatsbosbeheer draagt € 25.000 bij en de Provincie heeft de toezegging gedaan om € 50.000 subsidie te verlenen voor een volwaardig fietspad. Uitvoering dient in 2017 plaats te vinden.				
Reconstructie Dorpstraat Noord(32102093)	H	224.500	240.729	-16.229
subsidie BLV actieplan		28.000	28.657	-657
algemene reserve		160.000	160.000	0
riolering		20.000	20.000	0
Zoals is gemeld bij de 2e bestuursrapportage 2016 raad 12-12-2016: Dit krediet handhaven. Het tekort is meegenomen in de 2e bestuursrapportage en de subsidies worden in 2017 waarschijnlijk ontvangen.				
Asfalt- en elementenonderhoudsprogramma 2016	H	260.700	230.318	30.382
Door de werkdruk bij de aannemers is het werk nog niet afgerond. Ook het weer, zoals wateroverlast en vorst, waren in 2016 niet gunstig.				
Kleine ergernissen 2016 (32102095)	H	100.000	79.620	20.380
Hier geldt hetzelfde als bij asfalt- en elementenonderhoud, drukte en het weer heeft invloed op de werkzaamheden.				
Civieltechnische kunstwerken 2016 (32102096)	H	18.175	517	17.658
De werkzaamheden, zoals het verwijderen van betonrot bij 3 bruggen, zijn door het ongunstige weer nog niet uitgevoerd. Na de vorstperiode worden de werkzaamheden weer ingepland.				
Vervolg centrale as (32107000)	A	25.000	35.739	-10.739
krediet kan worden afgesloten. In lijn met de dekking van het oorspronkelijke krediet wordt voorgesteld het tekort te onttrekken aan de bestemmingsreserve totaaloplossing verkeerproblematiek. Zie 2e bestuursrapportage raad 12-12-2016				
Openbare verlichting 2014(32103017)	A	172.000	170.501	1.499
Zoals is gemeld bij de 2e bestuursrapportage 2016 raad 12-12-2016: Dit krediet afsluiten.				
Renovatie openbare verlichting 2015(32103018)	A	174.000	173.884	116
Dit krediet kan nu worden afgesloten. De levering van materialen verliep niet volgens planning. Hierdoor moest in 2016 ook nog werk worden uitgevoerd.				

(restant)-krediet/verantwoording	status	Begroot	Werkelijk	Ruimte
Renovatie openbare verlichting 2016(32103019)	H	176.000	108.138	67.862

Dit werk loopt op het einde. Voor de financiële afhandeling moeten nog facturen van de aannemer en Enexis binnen komen.

Verkeersmaatregelen J.Deckersstraat/Kapelstraat	H	108.950	103.928	5.022
--	---	---------	---------	-------

In 2014 is er een subsidie ontvangen van € 21.487. Resteert een onderschrijding van € 5.022. Deze € 5.000, gedekt uit gebiedsgerichte verkenning, is voor fase II na aanleg Randweg (2020). Zie raadsvoorstel 13.16 van april 2013: instellen vrachtwagen verbod, kruisingen gelijkwaardig maken, eventueel zebrapaden opheffen.

Congestieonderzoek (32111010)	H	25.000	23.811	1.189
--------------------------------------	---	--------	--------	-------

Er is een congestieonderzoek voor een gedeelte van de A2 uitgevoerd en er is een risicoanalyse spoorwegen en projectvoorstel opgesteld om in aanmerking te komen voor het Landelijk Verbeterprogramma Overwegen. Dit heeft niet geleid tot goedkeuring van het Ministerie van I&M en Prorail. Het Ministerie heeft echter een cofinanciering beschikbaar gesteld voor het veiliger maken van het spoor. Met Prorail is enkele malen overleg geweest om in aanmerking te komen voor deze cofinanciering, hiervoor dient het projectvoorstel te worden aangepast. Hiervoor is opnieuw budget aangevraagd. Krediet nog handhaven voor een afrekening.

Begrotingsrechtmatigheid

Voor de centrale as en de reconstructie dorpsstraat zijn de uitgaven hoger dan voorzien. Deze tekorten zijn eerder gemeld en hiervan is besloten deze te dekken uit de reserve totaaloplossing verkeerd resp. de algemene reserve.

Programma 5: Werken

Algemene omschrijving

In dit programma staat werken centraal. Het programma Werken omvat de onderwerpen economische zaken, recreatie en toerisme en participatie. Van de inwoners en burgers wordt verwacht dat ze binnen hun eigen netwerk en omgeving hun problemen oppakken. Op het moment dat dit niet lukt kunnen ze bij de overheid terecht. De gemeente heeft binnen dit programma een aantal instrumenten ter beschikking om burgers weer verder te helpen.

Prestatie-indicatoren

Voor de verdere ontwikkeling van de economische vitaliteit in Heeze-Leende is inzicht in de effectiviteit van de activiteiten en projecten zeer belangrijk. Daarom wordt gewerkt aan de invoering van prestatie-indicatoren. Met prestatie-indicatoren kunnen de resultaten in kaart worden gebracht. Er is gekozen voor uitkomstindicatoren: indicatoren die antwoord geven op de vraag of de activiteiten en projecten effect hebben gehad. In 2016 zal de uitgangssituatie in kaart worden gebracht, waarna bepaald kan worden wat nodig is om het gestelde doel en resultaat te bereiken. Voor de thema's economische zaken en recreatie en toerisme zijn prestatie-indicatoren gedefinieerd.

Het programma Werken omvat de volgende thema's en producten:

Thema	Product
1. Economische zaken	310 Handel, ambacht en industrie 311 Baten marktgeld 330 Nutsbedrijven 341 Overige agrarische zaken, jacht en visserij
2. Recreatie en toerisme	560 Openbaar groen en openluchtrecreatie 580 Overige recreatieve voorzieningen
3. Participatie	482 Volwasseneducatie 610 Bijstandsverlening en inkomensvoorzieningen- en subsidies 611 Sociale werkvoorziening 614 Gemeentelijke armoede- en schuldenbeleid 623 Re-integratie- en participatievoorzieningen Participatiewet

Bestaand beleid

De hoofdlijnen van beleid zijn vastgelegd verordeningen en reglementen. Naast de hoofdlijnen zijn diverse bestuurlijke kaders te onderscheiden die richting geven aan het dagelijkse handelen, waaronder:

Intern	Jaar vaststelling	Extern
Uitvoeringsplan economische zaken 2014-2018	2013	
Verordening marktgeld	jaarlijks	
Handhavingsplan 2010-2014	2010	– Participatiewet 2015
Kadernota 'Een andere manier van werken'	2009	– loaw, loaz en Bbz 2004
Nota 'Tegengaan niet gebruik van inkomensvoorzieningen'	2009	– Wet gemeentelijke schuldhelpverlening
Kadernota werk en inkomen 'Onderweg naar een nieuwe Sociale Zekerheid' 2012-2015	2012	– Sociale en fiscale wetgeving
Beleidsplan integrale schuldhelpverlening 2013-2017	2013	– Algemene Wet Bestuursrecht
Nota schuldpreventie	2013	– Wet Inburgering
Contourennota Participatiewet	2014	– Wet SUWI
Nota 'heroverweging minimabeleid'	2014	– Diverse ministeriële regelingen
Evaluatie minimabeleid	2015	
Handhavingsverordening Wet Werk en Bijstand 2009	2009	

Intern	Jaar vaststelling	Extern
Verordening Cliëntenparticipatie 2012	2012	
Verordening Persoonsgebonden budget begeleid werken WSW	2008	
Verordening Wachtlijstbeheer WSW	2008	
Verordening Participatiewet 2015	2015	

1. Economische Zaken

A. Wat wilden we bereiken?

- Behouden van de economische vitaliteit en waar mogelijk versterken van deze vitaliteit in het kader van de Structuurvisie.
- Een gezond en actief ondernemersklimaat dat bijdraagt aan de leefbaarheid en weerbaarheid van de gemeente en haar inwoners.
- Ondernemers zorgen zoveel mogelijk zelf en waar mogelijk met elkaar voor een sterke en dynamische lokale en regionale economie.
- De gemeente faciliteert en stimuleert ondernemers waar mogelijk.

Wat hebben we bereikt in 2016?

- Invulling gegeven aan het uitvoeringsplan Economische Zaken.
- Voorwaarden geschapen om een goed, attractief en divers voorzieningenaanbod voor eigen inwoners en bezoekers te behouden.
- Ontwikkelingen in kaart gebracht en inzicht verkregen in mogelijkheden om het detailhandelsklimaat positief te beïnvloeden.
- Actief samengewerkt in de aanpak van leegstand.
- Opstellen (sub)regionale visie werklocaties.
- Inzicht verkregen in vitaliteitsprojecten.

B. Wat zouden we daarvoor doen?

Uitvoeringsplan Economische Zaken

- Intensief overleg met de ondernemers uit onze gemeente leidt tot het gezamenlijk uitvoeringsplan Economische Zaken 2014-2018.
- Structureel overleggen over doelstellingen, concrete activiteiten en projecten uit dit plan.

Inzetten op een robuust, toekomstbestendig kernwinkelgebied

- De regionale en subregionale detailhandelsvisies brengen ontwikkelingen in kaart en geven inzicht in mogelijkheden om het detailhandelsklimaat positief te beïnvloeden.

Terugdringen van leegstand

- Gemeente, ondernemers en vastgoedeigenaren werken samen om de leegstand tegen te gaan.

(sub)Regionale visie werklocaties

- In de Metropool Regio Eindhoven worden in het kader van zorgvuldig ruimtegebruik afspraken gemaakt over bedrijventerreinen.
- De A2-gemeenten streven ernaar om bedrijvigheid en de daarmee samenhangende werkgelegenheid voor de (sub)regio en provincie te behouden.
- Om in de behoefte van de lokale ondernemers te voorzien bieden de bedrijventerreinen de Poortmannen en de Breedvennen nieuwbouwmogelijkheden voor bedrijven.

Vitaliteitskaart

Gemeente, Ondernemers Vereniging Heeze-Leende en Coöperatie Streekontwikkeling Boven-Dommel stellen gezamenlijk een vitaliteitskaart op voor Heeze-Leende.

Wat hebben we daarvoor gedaan in 2016?

- Intensief, structureel overleg gevoerd met ondernemers over doelstellingen, concrete activiteiten en projecten uit het Uitvoeringsplan Economische Zaken.
- Clusteren van het aanbod detailhandel in de kernwinkelgebieden.
- Voorkomen van verdere verspreiding van winkelaanbod aan de randen en op perifere locaties.
- Behouden van het aanwezige voorzieningenaanbod in Leende en Sterksel.
- Verbeteren van de uitstraling en levendigheid van de dorpskernen.
- Samenwerken met ondernemers en vastgoedeigenaren om leegstand te beperken.
- In de Metropool Regio Eindhoven zijn in het kader van zorgvuldig ruimtegebruik afspraken gemaakt over bedrijventerreinen.
- Bedrijvigheid en de daarmee samenhangende werkgelegenheid voor de (sub)regio A2 en provincie is behouden.
- De bedrijventerreinen de Poortmannen en de Breedvennen bieden nieuwbouw-mogelijkheden voor bedrijven.
- Inzicht verkregen in de vitaliteitsprojecten.

Grote projecten

HSLnet

A Wat wilden we bereiken?

Een open netwerk voor alle inwoners, bedrijven en instellingen in de gemeente Heeze-Leende.

Wat hebben we bereikt in 2016?

De financiële positie van HSL net stond onder druk welke we door het ter hand nemen van de revitalisering hebben veilig gesteld. Daarmee is de continuïteit van het netwerk gewaarborgd

B. Wat zouden we daarvoor doen?

Wij faciliteren HSLnet daar waar mogelijk, zowel qua capaciteit als de afgegeven garantstelling. Voor het buitengebied liggen mogelijkheden om dit te versnellen, mits de gemeente ook daar een rol in wil spelen.

Wat hebben we daarvoor gedaan in 2016?

2016 wordt gekenmerkt door de interventie van de gemeente in de revitalisering van HSLnet. Doel van de interventie was het terugdringen van het risico waaraan we als gemeente bloot stonden.

In 1^e instantie is er op 29 februari 2016 een besluit genomen tot het beschikbaar stellen van deminimisgelden voor het voeren van een marketingcampagne. Op 27 juni 2016 is er besloten tot het starten van een grootschaliger project, n.l. de revitalisering van HSLnet. Er zijn met diverse partijen gesprekken gevoerd en uiteindelijk onderhandelingen gevoerd met de Coöperatie HSLnet, KPN en Simac. Op 12 december is er een besluit genomen voor een oplossingsrichting en de bijbehorende randvoorwaarden.

2 Recreatie en Toerisme

A. Wat wilden we bereiken?

- Een gemeente met een aantrekkelijk 'leefklimaat' in goede balans met het buitengebied
- Een sterke toeristisch recreatieve sector, die aansluit bij het groene karakter van onze gemeente.
- Bevordering van recreatie en toerisme, om daarmee bij te dragen aan de lokale economie en het welzijn van de eigen inwoners.
- Gevarieerde en veilige speelvoorzieningen aanbieden met als doel dat kinderen en jeugd zich sociaal en fysiek kunnen ontwikkelen en ontspannen.

Prestatie-indicatoren:

Nr.	Omschrijving	Bron	Uitgangssituatie	Realisatie 2016:
1	Verblijfsrecreatie	Inkomsten toeristenbelasting	Aantal verblijfsrecreanten	Het aantal verblijfsrecreanten bedroeg 174.175
2	Palet aan activiteiten	Aanvragen evenementenvergunning	Aantal bovenlokale evenementen	In 2016 zijn er 40 evenementenvergunningen aangevraagd. excl. de kermissen. 10 daarvan kunnen aangemerkt worden als bovenlokale evenementen en trokken bezoekers vanuit de regio

Wat hebben we bereikt in 2016?

- De samenwerking binnen Natuurgrenspark De Grootte Heide is voortgezet, uitgebreid en verstevigd.
- De samenwerking met Recreatief Heeze-Leende, De Strabrechtse Heide gemeenten en Streekontwikkeling Boven-Dommel zijn voortgezet
- Het aantal acties om de bekendheid van Heeze-Leende als toeristisch-recreatieve bestemming is toegenomen.

B. Wat zouden we daarvoor doen?

Inzetten op Natuurgrenspark De Grootte Heide

- Inzetten op voortzetten en uitbreiden van internationale samenwerking
- Uitvoering geven aan het gebiedsprogramma "Van Stevig fundament, tot volwaardig bouwwerk"

Versteviging samenwerkingsverbanden

- Samenwerken met andere gemeenten, provincie en (promotie)organisaties om de bekendheid en aantrekkelijkheid van het gebied te vergroten.

Marketing & promotie

- In samenwerking met Recreatief Heeze-Leende (RHL) uitwerking van een nieuw distributie- en beleidsplan
- In samenwerking met Recreatief Heeze-Leende uitvoering geven aan promotie- en marketing activiteiten
- In samenwerking met andere gemeenten, provincie Noord-Brabant en (promotie) organisaties herkenbaarheid van het gebied vergroten

Bruisend palet aan activiteiten

- Stimuleren van evenementen en activiteiten door een actief evenementen- en subsidiebeleid
- Faciliteren van evenementen en activiteiten binnen Heeze-Leende

Wat hebben we daarvoor gedaan in 2016?

- Er is focus aangebracht in het gebiedsprogramma Natuurgrenspark De Grootte Heide 'Van stevig fundament, tot volwaardig bouwwerk'.

- Focus op natuur in relatie tot extensieve vormen van recreatie en toerisme is uitgewerkt in een half jaar plan voor 2016 en een jaarplan voor 2017
- In samenwerking met RHL is een nieuw distributie- en beleidsplan opgesteld.
- In samenwerking met RHL, andere gemeenten, Provincie en organisaties zijn diverse promotionele acties uitgevoerd om de bekendheid van Heeze-Leende als toeristische bestemming te vergroten
- In samenwerking met RHL en lokale (evenement)organisaties hebben diverse (boven)lokale evenementen en activiteiten plaatsgevonden

3. Participatie

A. Wat wilden we bereiken?

- Alle burgers participeren vanuit hun eigen verantwoordelijkheid naar vermogen in de samenleving.
- Uitkeringsgerechtigden worden primair naar de arbeidsmarkt begeleid en pas als dat niet reëel haalbaar is naar maatschappelijk nuttige activiteiten ter vergroting van de kansen op de arbeidsmarkt.
- Zorgen voor de huisvesting van statushouders, hen stimuleren om de Nederlandse taal te beheersen en hen bij brengen hoe de samenleving in elkaar steekt, opdat zij zelfstandig hun weg kunnen vinden.
- Zorgdragen voor een aanbod volwasseneneducatie, dat gericht is op het verwerven van vaardigheden Nederlandse taal en rekenen en afgestemd op de behoefte van de doelgroepen binnen de gemeente.

Wat hebben we bereikt in 2016?

Prestatie-indicatoren:

Ontwikkeling Buig-klanten

Aantal begin	Instroom totaal	Waarvan instroom statushouders	Uitstroom totaal	Waarvan volledige uitstroom naar werk	Aantal eind	Partiele uitstroom naar werk (parttime werk)
113	43	14	37	17	119	33

Opbouw trajecten

Totaal aantal trajecten	Waarvan trajecten naar betaalde arbeid	Waarvan trajecten naar onbetaalde arbeid	Waarvan zorgtraject	Aantal klanten zonder traject
102	61	6	35	31

Handhaving fraude

Onderzoek bij 6,4% van het klantenbestand	Nieuwe aanvragen	Lopende uitkeringen
Totale onderzoeken	6	4
Uitkering niet toegekend	5	0
Uitkering toegekend/voorzetting	1	0
Uitkering gewijzigd/beëindigd	0	4
Besparing uitkeringsgelden	48.153	38.523

Minimabeleid

Aanvragen bijzondere bijstand	Waarvan toegekend	Deelnemers kinderplichtwet	Deelnemers gemeentelijke collectiviteit met bijdrage
145	109	13	60

Schuldhelpverlening

Instroom schuldhulpverlening (fase 1):

Aanvragen	Lopend	Ingetrokken/ uitval
17	7	10

Uitstroom (fase 2):

Uitstroom
5

In-uitstroom budgetbegeleiding*

Instroom	Uitval	Uitstroom
4	0	5

*trajecten lopen over het jaar heen

B. Wat zouden we daarvoor doen?

- Samenwerken binnen het sociaal domein
- Voortzetten van de samenwerking in het Werkleerbedrijf
- Voortzetten inkomensverstrekking en actieve handhaving
- Samenwerken met het Regionaal Werk Bedrijf Zuid Oost Brabant
- Begeleiden klassiek bestand
- Begeleiden nieuwe doelgroep: mensen met een arbeidsbeperking
- Inzetten van loonkostensubsidie
- Voortzetten van het Clean Team
- Voortzetten van het minimabeleid
- Voortzetten schuldhulpverlening en uitvoeren preventie schuldhulpverlening
- Invoeren van de Wet taaleis

Wat hebben we daarvoor gedaan in 2016?
Samenwerking sociaal domein

- In 2016 is deze samenwerking verder toegenomen. Samenwerking vindt plaats met het sociaal team en het CJG om te komen tot integrale klantbegeleiding. Waar mogelijk intensiveert de lokale samenwerking op grond van de ervaringen met onze klanten. Daardoor groeit de klantgerichtheid van de uitvoeringsorganisatie.

Voortzetten samenwerking in Werkleerbedrijf

- De ervaringen met het Werkleerbedrijf zijn positief. De samenwerking draagt bij aan vervulling van de poortwachtersrol en ondersteunt mensen om invulling te geven aan hun arbeidsparticipatie. Kritisch wordt bezien welke klanten deelnemen in het Werkleerbedrijf, zodat de klant op maat wordt bediend.

Voortzetten inkomensverstrekking en actieve handhaving

- Bestaanszekerheid en bijstand wordt geboden aan degenen die niet over voldoende inkomsten/vermogen beschikken. Tegelijkertijd wordt aan de poort en onderweg scherpt getoetst of het beroep op ondersteuning (nog steeds) terecht is.

Samenwerking Regionaal Werk Bedrijf Zuid Oost Brabant

- Intensieve samenwerking vindt plaats met het Regionaal Werk Bedrijf. De dienstverlening aan ondernemers en aan diverse groepen werkzoekenden wordt op elkaar afgestemd. Dit ondersteunt het functioneren en de flexibiliteit van de regionale arbeidsmarkt en draagt bij aan de groei van de werkgelegenheid. Onze gemeentelijke bijdrage aan de regionale werkgeversdienstverlening heeft vanaf 1 september invulling gekregen door de inzet van het project Arbeidsmakelaar Heeze-Leende.

Begeleiden van het klassiek bestand

- Binnen de financiële kaders wordt aan klanten met perspectief op betaalde arbeid trajecten aangeboden om hen te ondersteunen. Hierbij wordt gestuurd op maximale efficiency, opdat de beperkte en slinkende middelen maximaal rendement opleveren. Aan klanten met een grotere afstand tot de arbeidsmarkt wordt ondersteuning naar vrijwilligerswerk geboden op basis van individueel maatwerk.

Begeleiden van een nieuwe doelgroep: mensen met een arbeidsbeperking

- De invulling van de Banenafpraak wordt gerealiseerd in samenwerking met het Participatiebedrijf. Binnen het Participatiebedrijf is de kennis, kunde en infrastructuur aanwezig om onze klanten op adequate wijze onder te brengen in het bedrijfsleven.

Inzetten van loonkostensubsidie

- Het instrument loonkostensubsidie wordt actief ingezet. Tegelijkertijd wordt rekening gehouden met de financiële effecten daarvan. Prioriteit wordt gegeven aan klanten met een hogere loonwaarde en jongeren.

Voortzetten Clean Team

- De ervaringen met het Clean Team zijn goed. De deelnemers in het Clean Team zijn vooral mensen die al langer een uitkering ontvangen. Deelnemers werken aan het verkrijgen van een arbeidsritme en doen concrete arbeidsvaardigheden op. Naast uitstroom naar betaald werk is hier ook het bereiken van een maatschappelijk nuttige opbrengst doelstelling.

Voortzetten van het minimabeleid

- Kinderparticipatie wordt vanaf maart uitgevoerd door Stichting Leergeld Geldrop e.o., Jeugdsportfonds en Jeugdcultuurfonds Brabant. Zij hebben 38 kinderen bereikt. Bij de collectiviteit hebben we 48 aanvragen toegekend. Dit betekent 60 deelnemers.

Voortzetten schuldhulpverlening en uitvoeren preventie schuldhulpverlening

- Schuldhulpverlening is voortgezet in samenwerking met alle partijen. Er is een terugloop in aantal meldingen. Eind 2016 is gestart met de evaluatie schuldhulpverlening. Deze loopt nog. Duidelijk is al wel dat er te weinig nazorg is als mensen uit bewindvoering/schuldenregeling komen. Er zijn korte lijntjes met Wocom en er hebben geen huisuitzettingen plaatsgevonden.

Invoering Wet taaleis

- De Wet taaleis is integraal opgenomen in het re-integratiebeleid. Deze wet draagt bij aan het verhogen van het taalniveau van bijstandsgerechtigden, zodat de kansen op de arbeidsmarkt toenemen.

Verschillenanalyse programma 5 Werken

Programma 5 Werken (bedrag x€ 1.000)	Begr. Lasten	Werk. Lasten	Restant Lasten	Begr. Baten	Werk. Baten	Restant Baten	Result. 2016
<i>Handel, ambacht en industrie</i>							
310.00 Straatmarkten	0	0	0	0	0	0	0
310.10 Overige aangelegenheden terzake van handel en ambacht	7	4	-3	0	0	0	-3
310.20 Bedrijfspannen	59	57	-2	-213	-212	1	-1
310.30 Industrierrein "De Poortmannen"	467	331	-136	-511	-346	165	29
<i>Baten marktgelden</i>							
311.00 Marktgelden	0	0	0	-2	-3	-1	-1
<i>Nutsbedrijven</i>							
330.10 Gasvoorziening	0	0	0	0	0	0	0
330.20 Drinkwatervoorziening	0	0	0	0	0	0	0
330.30 Kabelvoorziening	250	109	-141	0	0	0	-141
<i>Overige agrarische zaken, jacht en visserij</i>							
341.00 Overige agrarische zaken, jacht en visserij	63	111	47	-57	-162	-104	-57
<i>Openbaar groen en openluchtrecreatie</i>							
560.60 Textielinzameling	0	0	0	0	-24	-24	-24
Thema 1: Economische zaken	847	612	-235	-784	-747	37	-198
<i>Openbaar groen en openluchtrecreatie</i>							
560.00 Openbaar groen	329	322	-7	0	0	0	-7
560.10 Kermis en kampeerterrinen	13	4	-9	-29	-32	-3	-11
560.20 Speelterrinen	47	45	-1	0	0	0	-1
560.30 Recreatieve fiets- en wandelpaden	0	0	0	0	0	0	0
560.40 Openluchtrecreatie / Bevordering toerisme	113	106	-7	0	0	0	-7
560.50 Overige openluchtrecreatie	30	30	-1	0	0	0	-1
<i>Overige recreatieve voorzieningen</i>							
580.00 Brabantse Dag	40	39	0	0	0	0	0
580.10 Diverse culturele doeleinden	4	1	-2	0	0	0	-2
Thema 2: Recreatie en toerisme	575	548	-27	-29	-32	-3	-30
<i>Volwasseneneducatie</i>							
482.00 Basiseductie en alfabetiseringsonderwijs	0	0	0	0	0	0	0
<i>Bijstandsverlening en inkomensvoorzieningen- en subsidies / Algemeen</i>							
610.00 Algemene kosten	540	585	45	0	0	0	45
<i>Bijstandsverlening en inkomensvoorzieningen- en subsidies / BUIG</i>							
610.10 Bijstand aan thuiswonende personen jonger dan 65 jaar	1.441	1.495	54	-1.546	-1.420	126	180
610.20 Bijstand aan thuiswonende personen van 65 jaar en ouder	120	135	15	0	-2	-2	13
<i>Bijstandsverlening en inkomensvoorzieningen- en subsidies / Overige</i>							
610.50 Bijstandsbesluit zelfstandigen	130	9	-121	-130	-22	108	-13
<i>Sociale werkvoorziening</i>							
611.00 Sociale werkvoorziening	1.341	1.357	17	0	-17	-17	0
611.30 Sociale vernieuwing	0	0	0	0	0	0	0
<i>Gemeentelijke armoede- en schuldenbeleid</i>							
614.00 Bijzondere bijstandsverlening	139	190	51	-10	-61	-51	-1
614.10 Schuldhulpverlening	15	9	-6	0	0	0	-6
<i>Re-integratie- en participatievoorzieningen Participatiewet</i>							
623.00 Participatiebudget	187	102	-85	0	0	0	-85
Thema 3: Participatie	3.911	3.882	-29	-1.686	-1.523	163	134
PRG5 Verrekening kostenplaatsen met prg.5	1.299	1.285	-13	0	0	0	-13
Totaal verrekening kostenplaatsen	1.299	1.285	-13	0	0	0	-13
Totaal Programma 5 Werken	6.632	6.328	-304	-2.499	-2.301	197	-107

We lichten onderstaand de belangrijkste verschillen toe.

	Lasten	Baten	Saldo
Thema 1 economische zaken			
Poortmannen			
voor een inhoudelijke toelichting op de afwijking verwijzen we u naar paragraaf grondbeleid. De lasten (inclusief rente en uren) en baten worden verrekend met de balansposten "Onderhanden Werken	136 V	165 N	29 N

	<i>Lasten</i>	<i>Baten</i>	<i>Saldo</i>
HSL-net (kabelvoorziening)			
De financiële positie van HSL net stond onder druk. Bij besluit van 29 februari 2016 heeft de Raad drie sporen vastgesteld om dit aan te pakken.			
1- Marketingplan gericht op het verhogen van het aantal aansluitingen (verhogen opbrengsten)			
2- (gedeeltelijke) herfinanciering van de Leningportefeuille (reduceren kosten)			
3- Herijken business case – basis op orde			
Voor het marketingplan is maximaal € 200.000 beschikbaar gesteld vanuit de algemene reserve (de-minimissteun max. € 300.000 over drie belastingjaren)			
Het restant van deze middelen (V 100.000) blijft dan ook beschikbaar voor de komende jaren en is nooit bedoeld om in 1 jaar uit te geven. Vervolgens heeft de Raad op 27 juni 2016 het college opgedragen de revitalisering van HSL-net ter hand te nemen en voor 1 januari 2017 het risico van de gemeente Heeze-Leende te beperken met instandhouding van de breedbandvoorziening. Uw raad heeft hiervoor een budget van € 50.000 ter beschikking gesteld uit de algemene reserve dit budget is bedoeld voor de inhuur van expertise voor onafhankelijk onderzoek en begeleiding. Op 6 december heeft uw raad een besluit genomen over de definitieve oplossingsrichting. Vanaf dat moment is de fase in werking gegaan waarbij de contracten definitief opgemaakt en ondertekend worden waarna vervolgens de geldleningsovereenkomst definitief wordt opgemaakt. De revitalisering kent daarom nog afwikkellende activiteiten in 2017 waarvoor externe expertise noodzakelijk is. Het restant van deze middelen (V40.000) eind 2016 blijft dan ook beschikbaar in de algemene reserve voor de kosten die begin 2017 worden gemaakt.			
	140.000 V		140.000 V
Verkoop reststroken (ov. Agrarische zaken)			
In 2016 is gestart met het project verkoop reststroken. Daardoor zijn er meer m2 verkocht dan geraamd. Aan de lastenkant een overschrijding vanwege de extra kosten vanwege de pilot verkoop groenstroken.			
	47.000 N	104.000 V	57.000 v
<i>Thema 2: recreatie en toerisme</i>			
toeristische startpunten			
In de raadsvergadering van 12 december 2016 is een bedrag beschikbaar gesteld uit het investeringschema voor Toeristische startpunten. De bijbehorende kapitaallasten worden niet meer in 2016 gerealiseerd.			
	24.000 V		24.000 V
<i>Thema 3 Participatie</i>			
algemene kosten			
In 2016 zijn gemaakt voor mobiliteitsverband W&I en is sprake van nagekomen kosten van 2015.			
	45.000 N		
Buig			
De lasten voor uitkeringen BUIG zijn € 69.000 hoger dan begroot. In 2016 is het aantal uitkeringen toegenomen van 113 tot 119. Ten tijde van de begroting is ervan uitgegaan dat het aantal uitkeringen gelijk zou blijven in 2016. De toename van het aantal bijstandsuitkeringen heeft zich in geheel Nederland voorgedaan. Een herstel van de economie vertaald zich pas na enkele jaren in een afname van het aantal bijstandsuitkeringen. Ook het toegekende budget BUIG was € 124.000 lager dan begroot. Dit wordt enerzijds veroorzaakt omdat het landelijke budget BUIG niet kostendekkend was in 2016. Anderzijds door de wijze waarop het budget BUIG voor onze gemeente vastgesteld wordt (historisch budgetaandeel in jaar t-2). Toegenomen kosten voor bijstand in de afgelopen twee jaar vertalen zich pas in de toekomst in een hoger budget. Per saldo waren bij bijstandslasten € 193.000 hoger dan het toegekende budget. Een deel van het tekort kan gedekt worden door een verzoek in te dienen op het vangnet BUIG. De procedure hiertoe is eind 2016 ingezet. Indien het verzoek door het rijk gehonoreerd worden ontvangt onze gemeente een bedrag van € 96.068. De beslissing hierover wordt eind 2017 genomen.			
	69.000 N	124.000 N	193.000 N
Bijstandsbesluit zelfstandigen (Bbz)			
De lasten voor de Bbz worden sterk bepaald door incidentele, hoge leningen aan zelfstandigen. Bij de begroting is uitgegaan van € 100.000 (2 leningen). In 2016 zijn er geen leningen verstrekt. Omdat de Bbz nagenoeg volledig vergoed wordt door het rijk is de vergoeding ook evenredig lager			
	121.000 V	108.000 N	13.000 V

	<i>Lasten</i>	<i>Baten</i>	<i>Saldo</i>
Bijzondere bijstandsverlening			
De uitgaven voor bijzondere bijstand bestaan voor een groot deel uit bijzondere bijstand voor bewindvoeringskosten en leenbijstand voor kosten woninginrichting voor statushouders. De sterke toename van bijzondere bijstand voor bewindvoeringskosten doet zich landelijk voor. Het rijk onderzoekt al enige tijd mogelijkheden om deze kostenstijging terug te dringen. De vergoeding voor woninginrichting aan statushouders wordt verstrekt in de vorm van een lening. Tegenover deze lasten staan toekomstige baten in de vorm van maandelijkse aflossing van de lening	51.000 N	51.000 V	0 V
Participatiebudget			
Door een andere landelijk verdeelmodel van participatiegelden zijn de beschikbare middelen meer dan gehalveerd ten opzichte van 2013. Om toch de noodzakelijke re-integratie activiteiten uit te kunnen voeren heeft de gemeenteraad € 116.000 extra beschikbaar gesteld voor 2016 en 2017. Hiervan is € 31.000 besteed in 2016. Het voordeel op participatie is het niet benutte deel uit de reserve ad €85.000 wat ingezet wordt in 2017. Hier staat op de begrote onttrekking uit de reserve (programma 7) een nadeel van € 85.000 tegenover zodat er per saldo geen resultaat is.	85.000 N		
Totaal verrekening kostenplaatsen			

voor een verklaring verwijzen we u naar de analyse van de kostenplaatsen op totaalniveau.

Begrotingsrechtmatigheid

De werkelijke lasten zijn binnen de begrote lasten gebleven. In het kader van begrotingsrechtmatigheid behoeft dit programma geen nadere toelichting

Kredieten programma 5 Werken

N.v.t

Programma 6: Duurzaamheid

Algemene omschrijving

Heeze-Leende biedt aan bewoners en bezoekers de mogelijkheid in een natuurlijke omgeving te ontspannen en te genieten en zich bewust te zijn van de waarde ervan. De mooie groene omgeving moeten we koesteren, benutten en behouden. Duurzaamheid is een breed gedragen leidend principe, zowel bij aankopen als bij bestemmingsplannen en dergelijke. De stimulans is ook bedoeld om te komen tot een circulaire economie, waarbij zoveel mogelijk afvalstoffen weer als gelijkwaardige grondstoffen in de economie terugkomen.

Het programma Duurzaamheid omvat de volgende thema's en producten:

Thema	Product
1. Milieu	550 Natuurbescherming en bossen 723 Milieubeheer
2. Afval	721 Afvalverwijdering en -verwerking 725 Baten reinigingsrechten en afvalstoffenheffing
3. Maatschappelijk verantwoord ondernemen	----> Geen specifiek product
4. Water	722 Riolering 726 Baten rioolheffing
5. Ruimtelijk ordening	810 Ruimtelijke ordening

Bestaand beleid

De hoofdlijnen van beleid zijn vastgelegd in verordeningen en reglementen. Naast de hoofdlijnen zijn diverse bestuurlijke kaders te onderscheiden die richting geven aan het dagelijkse handelen, waaronder:

Intern	Jaar vaststelling	Extern
Verordening afvalstoffenheffing/ reinigingsrechten	jaarlijks	Wet milieubeheer
Basis Rioleringsplan (BRP)	2015	Wet Waterhuishouding Waterleidingwet
Verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan (VGRP)	2015	Wet Waterhuishouding Waterleidingwet
Verordening rioolheffing	jaarlijks	Wet Waterhuishouding Waterleidingwet
Legesverordening	jaarlijks	
Verordening geurhinder en veehouderij	2011	Provinciale verordening Ruimte
Bestemmingsplannen: Buitengebied Kom Heeze Kom Leende Leenderstrijp Sterksel Poortmannen Providentia	2014 2015 2015 2009 2015 2011	Wet Ruimtelijke Ordening
Landschapsontwikkelingsplan Structuurvisie	2012 2013	

1. Milieu

A. Wat wilden we bereiken?

- Een groene, leefbare en aantrekkelijke gemeente te blijven met een dorps en eigen karakter.
- In 2020 een asbest vrij gemeente.

Wat hebben we bereikt in 2016?

- In 2016 was de gemeente nog een groene, leefbare en aantrekkelijke gemeente met een dorps en eigen karakter.
- De hagelstorm heeft ervoor gezorgd dat op veel locaties grote oppervlakte aan asbesthoudende golfplaten zijn verwijderd. Het behalen van de doelstelling is hierdoor dichterbij gekomen.

B. Wat zouden we daarvoor doen?

- Verdere uitwerking en uitvoeren van het duurzaamheidsbeleid.
- Communiceren over de landelijke subsidieregeling m.b.t. asbestverwijdering.

Wat hebben we daarvoor gedaan in 2016?

- In 2016 heeft de gedeputeerde Annemarie Spierings de regio een opdracht meegegeven. In 2050 moet de MRE-regio geheel energie neutraal zijn.- De regio is gestart in 2016 met het zoeken naar mogelijkheden-
- In 2016 is geïnventariseerd wat de gevolgen zijn voor Heeze-Leende. In 2017 wordt op basis van deze inventarisatie een duurzaamheidsvisie opgesteld. De duurzaamheidsvisie dient als basis voor het nieuwe duurzaamheidsbeleid.
- In het begin van 2016 is gecommuniceerd over de landelijke subsidieregeling voor verwijdering van asbest. Op 23 juni 2016 is de gemeente getroffen door een hagelstorm. De hagelstorm heeft veel schade toegebracht, vooral in Sterksel. Op veel stallen en bedrijfsgebouwen in het getroffen gebied liggen asbesthoudende golfplaten. Na de hagelstorm is er volop gesaneerd. De saneringskosten zijn verhaald op de verzekering (meestal in combinatie met de landelijke subsidieregeling). Echter zijn er ook daken nog niet gesaneerd. Oorzaak niet verzekerd of verzekering keert niet voldoende uit. In 2016 is een traject met ZLTO en de Energiecoöperatie Opgewekt Heeze-Leende gestart om te kijken of er mogelijkheden zijn om de asbest te saneren mogelijk in combinatie met opwekking van duurzame energie met behulp van zonnepanelen. Het doel is informeren van de gedupeerden over de mogelijkheden. De Provincie is na veel aandringen van de gemeenten ook met een soortgelijk traject gestart. De Provincie is een lobby gestart om van verschillende subsidieregelingen een gedeelte van het beschikbare geld gereserveerd te krijgen voor de getroffen gemeente. Het ministerie werkt op ambtelijk niveau hieraan mee. In 2017 moet de minister definitief akkoord geven waarna de communicatie opgang kan komen richting de inwoners om zo via deze weg nog meer asbest te verwijderen, meer duurzame energie op te wekken en dat gedupeerden van de hagelschade voldoende financiële middelen ter beschikking hebben om de asbestsaneringen te financieren.

2. Afval

A. Wat wilden we bereiken?

Met het ondertekenen van het manifest 'naar een 'afvalloze' regio' is de doelstelling van maximaal 5% restafval in 2020 geformuleerd. We streven naar een zo laag mogelijke afvalstoffenheffing, waarbij het uitgangspunt is dat de vervuiler betaalt.

Wat hebben we bereikt in 2016?

De afvalstoffenheffing is gelijk gebleven en is nog steeds één van de laagste in de regio. Het aantal kilo's restafval per inwoner is gelijk gebleven, het aantal kilo's PMD en GFT is iets toegenomen het aantal kilo's glas en papier is iets afgenomen.

B. Wat zouden we daarvoor doen?

Verwerken GFT

Om de bovenstaande doelstelling te bereiken gaan we herbruikbare grondstoffen van het restafval scheiden. We zijn al een heel eind op de goede weg. In 2014 was het aandeel restafval in het geheel aan afval 19.5%. In het restafval zit nog steeds een relatief groot aandeel etensresten. In regionaal verband wordt gezocht naar slimme manieren om dat vooraf te scheiden van het restafval.

Het verwerkingscontract en het inzamelcontract voor GFT lopen af per 1 februari 2017. Dat biedt niet alleen mogelijkheden om het GFT anders te verwerken, ook wordt bestudeerd of een andere wijze van inzamelen het aandeel etensresten nog meer uit het restafval kan halen. Omdat ook het inzamelcontract voor restafval en plastic, metaal en drankkartons (PMD) per 1 februari 2017 afloopt, is dat een mogelijkheid om een nog slimmere wijze van inzamelen per die datum in te voeren.

Afvalstoffenheffing

De basisinkomsten van de afvalstoffenheffing bestaan uit het vastrecht. Dat is voor ieder huishouden gelijk. Het totaal aan variabel recht is afhankelijk van het aantal keren dat de containers worden aangeboden. Het tarief voor de lediging van een restafvalcontainer is substantieel hoger dan die voor een GFT container. Voor 2016 gaan we er vanuit dat de kosten per huishouden voor het vastrecht niet stijgen. Daarnaast zullen we een heroverweging maken met betrekking tot de juiste grondslag voor het variabel tarief.

Kleding

In 2016 wordt ook het ophalen van kleding opnieuw aanbesteed.

Wat hebben we daarvoor gedaan in 2016?

Nieuwe inzamelcontracten

De inzamelcontracten voor oud papier, glas, restafval, PMD en GFT liepen af per 1-2-2017. Besloten is toe te treden tot de GR Blink. Na een reguliere aanbesteding is er weinig flexibiliteit ten aanzien van de wijze van inzamelen, de frequentie enzovoort. Binnen de GR Blink is dit eenvoudiger. Er kan zodoende makkelijker geschakeld worden om de doelstelling van 5% restafval te bereiken. Dit was een belangrijke reden om voor toetreding tot Blink te kiezen.

Vanaf 1 februari wordt ingezameld onder de vlag van Blink. De uiteindelijke formele toetreding kan pas eind 2017 plaatsvinden, na goedkeuring van alle raden van de deelnemende gemeenten.

Verwerken PMD

Regionaal is bestudeerd of er met slimme inzamelen van PMD mogelijkheden zijn om met name het plastic weer in te zetten in de regionale maakindustrie om zo de kringloop te sluiten als onderdeel van de circulaire economie. Dat lijkt (nu nog) niet mogelijk vanwege de benodigde omvang om PMD op een rendabele wijze te sorteren en tot grondstof te verwerken ten opzichte van de regionale vraag naar secundair materiaal. Het PMD wordt nu in Rotterdam gesorteerd waarna het verder wordt verwerkt en op de wereldmarkt wordt verkocht.

Verwerking GFT

Nog altijd blijkt dat er relatief veel etensresten in het restafval zitten.

De proef in een gedeelte van Eersel om etensresten (GF) apart en hoogfrequent in te zamelen wordt met belangstelling gevolgd.

Per 1-2-2017 is er een nieuw verwerkingscontract voor GFT.

Afvalstoffenheffing

Het vastrecht en de kosten per lediging zijn gelijk gebleven.

Kleding

Per 1-1-2016 is het inzamelen van textiel aanbesteed. In het verleden ging de opbrengst van het textiel naar de inzamelaar. Nu krijgt de gemeente een gedeelte van deze opbrengst.

3. Maatschappelijk verantwoord ondernemen

A. Wat wilden we bereiken?

De gemeente Heeze-Leende een voorbeeld laten zijn met betrekking tot maatschappelijk verantwoord ondernemen voor bedrijven en instellingen.

Wat hebben we bereikt in 2016?

In 2016 is er maatschappelijk verantwoord ondernemen geen aandacht besteed gezien er prioriteit aan andere zaken is gegeven.

B. Wat zouden we daarvoor doen?

- In beeld brengen in hoeverre de producten binnen de gemeentelijke organisatie tot stand komen via maatschappelijk verantwoord ondernemen.
- Aan de hand van de uitkomsten bepalen wat de gemeente Heeze-Leende nog verder kon, maar ook wilde doen om producten via maatschappelijk verantwoord ondernemen tot stand te laten komen.
- De aandacht is daarbij gericht op het oprichten van een energiecoöperatie, energiebesparing, duurzame energieproductie en een intensivering van duurzaamheid in het inkoopproces.

Wat hebben we daarvoor gedaan in 2016?

- In 2016 is de Energiecoöperatie 'Opgewekt Heeze-Leende' opgericht.

4. Water

A. Wat wilden we bereiken?

Het duurzaam, effectief en doelmatig beheren van het rioolsysteem voor inzameling en transport van stedelijk afvalwater, zorgen voor inzameling en verwerking van hemelwater en er voor zorgen dat het grondwater de bestemming van een gebied niet structureel belemmert.

Wat hebben we bereikt in 2016?

2016 was een bewogen jaar, naast het jaarprogramma vanuit het VGRP hebben we in juni 2016 te maken gehad met zeer veel neerslag, waardoor er veel extra werk is verzet om de klachten af te handelen. Begin 2016 zijn er in korte tijd enkele gaten in oudere riolen gevallen, welke direct hersteld moesten worden, gezien de verkeersveiligheid. Daarnaast hebben we in 2016 het meten aan de riool overstorten nieuw leven ingeblazen in samenwerking met Waterschap De Dommel. Het thema Beheer op orde uit het VGRP is opgestart en heeft al veel nieuwe informatie opgeleverd.

B. Wat zouden we daarvoor doen?

Het beheer van het stedelijk afvalwater, hemelwater en grondwater is vervat in het Verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan (VGRP). Dit VGRP is vastgesteld op 7 september 2015. In dit VGRP zijn voor 2016 de volgende werkzaamheden opgenomen:

- Reguliere vervangingswerkzaamheden aan pompen, gemalen en het reinigen en onderzoeken van de kwaliteit van een deel van het rioolstelsel.
- Vervanging riolering Spoorlaan en Schoolstraat.
- Het verbeteren en analyseren van de metingen.
- Het verrichten van een onderzoek naar restlevensduur van het vrijvervalriool

Wat hebben we daarvoor gedaan in 2016?

In 2016 zijn alle geplande activiteiten uit het VGRP uitgevoerd behalve een onderzoek naar de restlevensduur van onze riolering. Oorzaak is een tekort aan goede informatie voor dit onderzoek.

Het project riolering Spoorlaan / Schoolstraat is in 2016 gestart met de voorbereidingen. Uitvoering zal eind 2017/2018 plaatsvinden.

5. Ruimtelijke ordening

A. Wat wilden we bereiken?

Door het opstellen van bestemmingsplannen voert de gemeente haar wettelijke taak uit op gebied van de ruimtelijke ordening. Bij het opstellen van de bestemmingsplannen vindt afstemming plaats met onder andere de structuurvisie, de detailhandelvisie, de Verordening Ruimte van de provincie Noord-Brabant, ontwikkelingen binnen de gemeente zoals ontwikkeling van de Bulders etc. Binnen de gemeente vinden geen grote ontwikkelingen meer plaats met uitzondering Van de Bulders en het centrumplan Leende. Om deze reden zijn de bestemmingsplannen conserverend van aard.

Wat hebben we bereikt in 2016?

Zie het geschrevene bij onderdeel B.

A. Wat wilden we bereiken?

Door het opstellen van bestemmingsplannen voert de gemeente haar wettelijke taak uit op gebied van de ruimtelijke ordening. Bij het opstellen van de bestemmingsplannen vindt afstemming plaats met onder andere de structuurvisie, de detailhandel visie, de Verordening Ruimte van de provincie Noord-Brabant, ontwikkelingen binnen de gemeente zoals ontwikkeling van de Bulders etc. Binnen de gemeente vinden geen grote ontwikkelingen meer plaats met uitzondering Van de Bulders en het centrumplan Leende. Om deze reden zijn de bestemmingsplannen conserverend van aard.

B. Wat zouden we hiervoor doen?

In 2015 zijn de procedures gestart om bestemmingsplan kom Heeze, bestemmingsplan De Poortmannen en bestemmingsplan kom Leende-Leenderstrijp te actualiseren. In 2016 volgt naar verwachting de afhandeling van de beroepsprocedures.

Wat hebben we daarvoor gedaan in 2016?

De Afdeling bestuursrechtspraak heeft uitspraak gedaan over het bestemmingsplan Kom Heeze 2015. Een aantal beroepen zijn gegrond verklaard. N.a.v. deze uitspraak moet het bestemmingsplan op deze onderdelen worden herzien. Procedure wordt in 2017 opgestart. Het bestemmingsplan Kom Leende-Leenderstrijp 2015 is in 2016 op zitting geweest. Uitspraak volgt in 2017.

Grote projecten

Centrumvisie Heeze

A. Wat wilden we bereiken?

Het realiseren van een bruisend dorpshart in Heeze om publiek naar het dorp te blijven trekken. Met een supermarkt als trekker zetten we de eerste stap naar een toekomstbestendig en levensvatbaar centrum.

Wat hebben we bereikt in 2016?

Een visie voor een bruisend dorpshart opgesteld.

B. Wat zouden we daarvoor doen?

- Afronding inventarisatie wensen van inwoners en belanghebbenden
- Bestemmingsplanprocedure verplaatsing Albert Heijn(AH) indien van toepassing
- Verkoop van het gemeentelijk eigendom
- Starten met de herinrichting van het openbaar gebied in het centrum
- Uitvoering herinrichting plannen

Wat hebben we daarvoor gedaan in 2016?

- Met Heezenaar2025 een visie op het centrum van Heeze opgesteld.
- Deze visie ter kennisgeving aan de gemeenteraad aangeboden.

- Op basis van deze visie een subsidieaanvraag ingediend bij de Metropoolregio Eindhoven voor de uitvoering van een aantal projecten.
- Een raadsbesluit genomen (12 september 2016) om te starten met de voorbereidende onderzoeken ten behoeve van de realisatie van de nieuwe AH op de locatie ZuidZorg/oude brandweerkazerne te Heeze.

Verschillenanalyse programma 6 Duurzaamheid

Programma 6 Duurzaamheid (bedrag x€ 1.000)				Begr. Lasten	Werk. Lasten	Restant Lasten	Begr. Baten	Werk. Baten	Restant Baten	Result. 2016
<i>Natuurbescherming en bossen</i>										
550.00	Natuurbescherming			7	7	0	-1	-1	0	0
550.10	Bossen			8	17	9	-18	-21	-2	6
<i>Milieubeheer</i>										
723.00	Milieubeheer			46	146	100	-5	-113	-107	-8
723.10	Ontsmetting, ongediertebestrijding en andere openbare hygiëne			1	0	-1	0	0	0	-1
Thema 1: Milieu				62	170	107	-24	-134	-110	-2
<i>Afvalverwijdering en -verwerking</i>										
721.00	Gemeentereiniging / Vaste kosten			1.013	1.286	273	0	0	0	273
721.02	Gemeentereiniging / Variabele kosten			0	0	0	0	0	0	0
<i>Baten reinigingsrechten en afvalstoffenheffing</i>										
725.00	Gemeentereiniging / Afvalstoffenheffing			0	0	0	-1.395	-1.366	29	29
Thema 2: Afval				1.013	1.286	273	-1.395	-1.366	29	302
<i>Riolering</i>										
722.00	Riolen en rioalgemalen			1.149	1.024	-125	-3	-7	-4	-129
<i>Baten rioolheffing</i>										
726.00	Rioolrechten			0	0	0	-1.837	-1.870	-33	-33
Thema 4: Water				1.149	1.024	-125	-1.841	-1.877	-37	-162
<i>Ruimtelijke ordening</i>										
810.00	Bestemmingsplannen			134	44	-89	-16	-16	-1	-90
810.10	Rechtskundige en deskundige adviezen			15	18	3	0	0	0	3
810.20	Facilitair grondbeleid			0	1.104	1.104	0	-1.104	-1.104	0
Thema 5: Ruimtelijke ordening				149	1.167	1.018	-16	-1.121	-1.105	-86
PRG6	Verrekening kostenplaatsen met prg.6			1.159	1.234	76	0	0	0	76
Totaal verrekening kostenplaatsen				1.159	1.234	76	0	0	0	76
Totaal Programma 6 Duurzaamheid				3.532	4.881	1.349	-3.275	-4.498	-1.222	127

We lichten onderstaand de belangrijkste verschillen toe

	Lasten	Baten	Saldo
Thema 1 milieubeheer			
Geluidsanering spoor			
Voor het project "geluidsanering spoor" is in 2016 € 105.000 uitgegeven. Daar staat ook rijkssubsidie tegenover. Lasten en baten zijn beide niet geraamd in 2016.			
	105.000 N	105.000 V	0
Thema 2: afval			

	<i>Lasten</i>	<i>Baten</i>	<i>Saldo</i>
Milieustraat valkenswaard			
In januari 2017 is de afrekening vanuit Valkenswaard ontvangen over de jaren 2011 tm 2015. Het totaal aan kosten dat we over deze jaren betalen o.b.v. de afrekening bedraagt € 475.000. We hebben over deze jaren reeds voorschotten betaald (2011 tm 2013), dan wel rekening gehouden met een "nog te betalen post" (2014-2015). In totaal hebben we als kosten over deze jaren al een bedrag van € 326.000. Dit betekent een verschil over 2011 tot en met 2016 van € 149.000 die we nog extra als last in 2016 hebben. Er is geen voorschotfactuur over 2016 ontvangen, evenmin een afrekening. We houden o.b.v. de werkelijke kosten over 2011 tm 2015 rekening met een nog te betalen post over 2016 van € 95.000, gezien het begrote budget van € 65.000 voor 2016 komt het totale nadeel hiermee op € 179.000. In 2017 gaan we in gesprek met de gemeente Valkenswaard t.a.v. enkele onduidelijkheden in de afrekening hetgeen mogelijk nog leidt tot een kleine teruggave.	179.000	N	179.000 N
Zwerfafval, Ketenregie, marktverkenning			
In de overeenkomst voor de ketenregie van het PMD afval (op-overslag, transport, sorteren en vermarkten) is uitgegaan van een kostenneutrale ketenregie. De kosten daarvan zijn aanmerkelijk hoger dan de voorgaande jaren (N 35.000), mede omdat de kosten over december 2015 ad €10.000 in de afrekening zijn opgenomen.			
Naast de vergoeding van het afvalfonds voor de inzameling voor PMD wordt sinds 2013 ook bij het afvalfonds een vergoeding aangevraagd voor zwerfafvalprojecten. Deze vergoeding is te besteden aan projecten ter bestrijding van zwerfafval. Door de jaren heen gemiddeld €18K. In 2013, -14 en -15 is minder dan de jaarlijkse vergoeding uitgegeven, in 2016 meer (N 33.000). Een marktverkenning contractenafvalinzameling zorgt voor een nadeel van € 12.000.	80.000	N	80.000 N
Afvalstoffenheffing			
Het nadeel op de baten afvalstoffenheffing bedraagt € 30.000. Dit wordt veroorzaakt door een daling van het aantal ledigingen restafval (hoog tarief). Hier staat een stijging van het aantal ledigingen GFT afval (laag tarief) tegenover.		29.000	N 29.000 N
Thema 4 Water			
riolen en rioolgemaal			
- De hevige neerslag van juni 2016 heeft voor veel extra werk gezorgd. Er zijn veel meer duikers gereinigd, uitgegraven en vervangen. Ook herstel van gevallen gaten bij kolk- en huisaansluitingen heeft veel meer werk gegeven als andere jaren (N 46.000).			
-De bijdrage aan kalisto , investering wordt gedaan door Waterschap De Dommel en wordt verdeeld onder de deelnemende gemeenten naar rato aantal inwoners, is meegevallen (V 20.000).			
- De onderzoekskosten riolering zijn lager dan begroot. Enerzijds is het onderzoek naar restlevensduur uitgesteld wegens onvoldoende betrouwbare informatie en daarnaast is minder geïnspecteerd in 2016 (V 34.000).			
- De stroom van rioolpompen is o.b.v. de voorschotnota's lager dan begroot, echter de afrekening, die nog niet bekend is, volgt in 2017 (V 22.000). Aan de hand van de afrekening bepalen we of het begrote bedrag voor 2018 neerwaarts kan worden bijgesteld.			
- De inhuur van derden is lager dan begroot (V 36.000)			
- Een deel van de ambitie van het VGRP hebben we wegens prioritering in werkzaamheden a.g.v. de hevige neerslag niet kunnen uitvoeren (V 29.000)	95.000	V	95.000 V
Rioolheffing			
Er is sprake van een iets hoger waterverbruik dan geraamd. Hierdoor vindt een verschuiving in de baten plaats van categorie 1 (1 t/m 100 m3) en tarief € 229,92 aar categorie 2 (100 t/m 499 m3) en tarief € 305,88		33.000	V
Thema 5 ruimtelijke ordening			

	<i>Lasten</i>	<i>Baten</i>	<i>Saldo</i>
verplaatsing Albert Heijn			
Op 12 september 2016 heeft de Raad € 75.000 voorbereidingskosten ter beschikking gesteld in het kader van de ontwikkeling verplaatsing Albert Heijn. Dit budget wordt gedekt uit de reserve bovenwijkse voorzieningen. De middelen zijn bedoeld voor de kosten die niet toe te rekenen zijn aan de verplaatsing van de AH en voor de kosten die niet onmiddellijk verrekend worden met de initiatiefnemer, maar pas na vaststelling van het bestemmingsplan. In 2016 zijn er nog geen kosten. Dit betekent ook een lagere onttrekking uit de reserve dan begroot (zie programma 7)	75.000 V		75.000 V
Groen-blauwe diensten			
Dit betreft de jaarlijkse bijdrage die volgt uit het ondertekenen van het gebiedscontract Boven Dommel II 2015-2018 in verband met de uitvoering van de subsidieregeling Groen Blauw Stimuleringskader. Hiertegenover staat de dekking uit de bestemmingsreserve groene en blauwe diensten (zie programma 7).	12.000 N		12.000 N
Facilitair grondbeleid			
In 2016 is sprake van een stelselwijziging die leidt tot herrubricering en uitsplitsing in faciliterend grondbeleid, bouwgrond in exploitatie, voorraad en materieel vast actief Deze herrubricering is in de begroting niet voorzien en leidt tot afwijkingen en verschuivingen. In de paragraaf grondbeleid is deze herrubricering toegelicht. De overschrijding op dit product betreft de herrubricering van de Vondellaan en De Beemden-Zuid.	1.104.000 N	1.104.000 V	0 V
Totaal verrekening kostenplaatsen			

voor een verklaring verwijzen we u naar de analyse van de kostenplaatsen op totaalniveau.

Begrotingsrechtmatigheid

De werkelijke lasten binnen dit programma overschrijden de begrote lasten, dit wordt veroorzaakt door de afrekening milieustraat valkenswaard en de herrubricering van de gronden cfm voorschrift BBV, welke bovenstaand en in de paragraaf grondbeleid zijn toegelicht.

Kredieten programma 6 Duurzaamheid

(restant)-krediet/verantwoording	status	Begroot	Werkelijk	Ruimte
Drukriolering electromechanisch 2014(37220054)	A	120.345	109.294	11.051
Zoals is gemeld bij de 2e bestuursrapportage 2016 raad 12-12-2016: Dit krediet afsluiten.				
Beheer en onderhoud rioolstelsels (37220055)	A	50.000	34.581	15.419
Zoals is gemeld bij de 2e bestuursrapportage 2016 raad 12-12-2016: Dit krediet afsluiten.				
Drukriolering electromechanisch 2015 (37220056)	H	100.000	7.461	92.539
Dit krediet is bedoeld voor: 1. Renovatie en revisie gemalen, waarvan pas 2 objecten zijn gerenoveerd en 2. Vervanging communicatielijnen is afgerond in 2016 en 3. Bijdrage herstel riolering Dorpstraat Leende is ook afgerond in 2016. Het restantbedrag wordt in 2017 gebruikt voor renovatie en revisie gemalen.				
Meetopstellingen riolering (37220057)	A	20.000	21.016	-1.016
Het project is eind 2016 afgerond en paste binnen het krediet. De gemaakte kosten in 2016 worden in het kader van de jaarafsluiting 2016 hierop geboekt en kan daarna worden afgesloten.				
Riolering Oostrikkerdijk 2016 (3720058)	A	50.000	41.088	8.912
De gemaakte kosten in 2016 worden in het kader van de jaarafsluiting 2016 hierop geboekt en kan daarna worden afgesloten.				

Begrotingsrechtmatigheid

Er is geen sprake van overschrijding van de gevoteerde kredieten.

Programma 7: Financiën

Algemene omschrijving

Financiën is als apart programma gepositioneerd. Dit programma is feitelijk een dwarsdoorsnede van alle programma's, taakvelden en producten. Door financiën als apart programma neer te zetten, ligt de focus, naast de inhoudelijke onderwerpen, ook op de financiën.

Het programma Financiën omvat de volgende thema's en producten:

Thema	Product
1. Algemene uitkering	921 Uitkeringen gemeentefonds 923 Uitkering deelfonds sociaal domein
2. Lokale belastingen	930 Uitvoering wet WOZ 931 Baten onroerende-zaakbelasting gebruikers 932 Baten onroerende-zaakbelasting eigenaren 934 Baten baatbelasting 936 Baten toeristenbelasting
3. Financiën	911 Geldleningen en uitzettingen korter dan 1 jaar 913 Overige financiële middelen 914 Geldleningen en uitzettingen langer of gelijk aan 1 jaar 922 Algemene baten en lasten 940 Baten en lasten heffing en invordering gemeentelijke belasting 960 Saldo van kostenplaatsen 970 Saldo van de rekening van baten en lasten 990 Resultaat van de rekening van baten en lasten

Bestaand beleid

De hoofdlijnen van beleid zijn vastgelegd in verordeningen en reglementen. Naast de hoofdlijnen zijn diverse bestuurlijke kaders te onderscheiden die richting geven aan het dagelijkse handelen, waaronder:

Intern	Jaar vaststelling	Extern
Financiële verordening 2012	2012	Gemeentewet Besluit Begroting en Verantwoording
Treasury / financieringsstatuut	2012	Besluit Begroting en Verantwoording
Verordening ex art. 213	2012	Gemeentewet
Financiële mandatering sept. 2012	2012	
OZB-verordening	jaarlijks	Wet Waardering Onroerende Zaken
Beleidsregels OZB/WOZ 2000	jaarlijks	
Verordening toeristenbelasting 2015	2014	

1. Algemene Uitkering

A. Wat wilden we bereiken?

Het zo goed mogelijk prognosticeren en beheren van de Algemene Uitkering Gemeentefonds (de belangrijkste inkomstenbron van de gemeente) om een betrouwbaar financieel perspectief te bieden.

Wat hebben we bereikt in 2016?

De meicirculaire is als addendum in de kadernota gepresenteerd. Daarnaast zijn de septembercirculaire en decembercirculaire met college en raad (via raadsinformatiebrief) gedeeld.

Deze lieten allen een positieve ontwikkeling zien voor de begroting 2016.

B. Wat zouden we daarvoor doen?

- a. Voor het ramen en analyseren van de Algemene Uitkering Gemeentefonds is van groot belang om de beleidsontwikkelingen op rijksniveau te volgen. Deze hebben in grote mate invloed op de hoogte van de Algemene Uitkering 'samen de trap op en samen de trap af'.
- b. De middelen in de Algemene Uitkering Gemeentefonds zijn in principe vrij besteedbare middelen. Toch kan het voorkomen dat, vanwege bestuurlijk belang, wijzigingen in de Algemene Uitkering geormerkt worden. Per beleidsveld wordt dit bekeken.
- c. De decentralisatie (Sociaal Domein) betekent een forse financiële opgave. Voor de jaren 2016 en 2017 voert het Rijk een korting door. Gemeentelijk uitgangspunt is 'beleid volgt geld'. Dat betekent dat de inkomsten voor het beleidsveld besteed worden waarvoor het bedoeld is. Monitoring van de kostenontwikkeling van het Sociaal Domein is daarom belangrijk.

Wat hebben we daarvoor gedaan in 2016?

De mutaties in de algemene uitkering gemeentefonds worden in bovenstaande rapportages uitvoerig toegelicht en bij -of afgeraamd in de planning -en control cyclus zodat een actueel inzicht en overzicht voorhanden is.

2. Lokale belastingen

A. Wat wilden we bereiken?

- Het beperken van de gemeentelijke lasten en niet meer verhogen dan de inflatie.
- Een zorgvuldige besteding en inzet van financiële middelen. Het huishoudboekje op orde hebben en houden.

Wat hebben we bereikt in 2016?

- We hebben een gezonde financiële positie, waarbij we de gemeentelijke lasten beperkt konden houden.
- Sluitende (meerjaren)-begroting
- Lastenstijging van gemeentelijke lasten die beperkt is gebleven tot inflatie.

B. Wat zouden we daarvoor doen?

- Een OZB mag geen sluitpost zijn van de begroting en die de komende vier jaar maximaal met het prijsinflatiecijfer (Consumenten Prijs Index) mag stijgen.
- De afvalstoffenheffing mag maximaal kostendekkend zijn
- Een geactualiseerd rioleringsplan (V-GRP)

Wat hebben we daarvoor gedaan in 2016?

- Lastenstijging van gemeentelijke lasten is beperkt gebleven tot inflatie.
- De OZB tarieven zijn gestegen met het prijsinflatiecijfer. Door solide keuzes te maken bij de Kadernota en bij de begroting is de opbrengst OZB geen sluitpost geworden voor de begroting.

- Het rioleringsplan (V-GRP) is geactualiseerd en besloten bij raadsbesluit van 7 september 2015. Deze actualisatie heeft ertoe geleid dat, naast een inflatiestijging van 1% geen tariefsverhoging heeft hoeven plaatsvinden in 2016.

3. Financiën

A. Wat wilden we bereiken?

Doel is om te komen tot minimaal een sluitende begroting.

Wat hebben we bereikt in 2016?

De (meerjaren)begrotingen zijn sluitend aan de gemeenteraad voorgelegd, waardoor het repressief toezicht (lichtste vorm van toezicht) door de provincie is gehandhaafd.

B. Wat zouden we daarvoor doen?

- Opstellen van een transparante begroting, waarin de afspraken tussen de raad en college zijn vastgelegd en financieel zijn vertaald.
- Opstellen van verantwoordingsstukken (tussentijdse rapportages en jaarrekening) waaruit blijkt in hoeverre de gemaakte afspraken zijn nagekomen binnen de afgesproken budgetten.

Wat hebben we daarvoor gedaan in 2016?

- Budgetoverschrijdingen zijn zoveel mogelijk opgelost binnen het betreffende programma.
- Het Rijksbudget beschikbaar gesteld voor de drie decentralisaties is steeds leidend geweest in het sociale domein.
- Tweemaal zijn bestuursrapportages aan de raad voorgelegd, aan de hand waarvan de begroting is bijgesteld. Bij de 2e bestuursrapportage is aanvullend een addendum opgesteld.
- In dit addendum is met name ingegaan op de verantwoording van inhuur personeel van derden en inhuur van externe adviesbureaus.
- Inhuur heeft alleen plaats gevonden bij uitval op sleutelfuncties en als specialistische kennis nodig was die niet beschikbaar is in onze organisatie;
- In 2016 zijn veel zaken opgepakt die hun effect hebben op begrotingsjaar 2017.
- Het opnieuw inrichten van de begroting conform het gewijzigd BBV, de implementatie van een nieuw financieel pakket en het aanpassen van de financiële verordening.

Verschillenanalyse programma 7 Financiën

Programma 7 Financiën (bedrag x € 1.000)	Begr. Lasten	Werk. Lasten	Restant Lasten	Begr. Baten	Werk. Baten	Restant Baten	Result. 2016
<i>Uitkeringen gemeentefonds</i>							
921.00 Gemeentefonds	0	0	0	-12.297	-12.430	-133	-133
<i>Uitkering deelfonds sociaal domein</i>							
923.00 Uitkering deelfonds sociaal domein / Jeugd	0	0	0	-1.910	-1.910	0	0
923.10 Uitkering deelfonds sociaal domein / WMO	0	0	0	-1.869	-1.869	0	0
923.20 Uitkering deelfonds sociaal domein / Participatie	0	0	0	-1.411	-1.411	0	0
Thema 1: Algemene Uitkering	0	0	0	-17.488	-17.620	-133	-133
<i>Uitvoering wet WOZ</i>							
930.00 Wet WOZ	31	29	-2	0	0	0	-2
<i>Baten onroerende-zaakbelasting gebruikers</i>							
931.00 Onroerende zaakbelastingen gebruikers	0	0	0	-458	-423	35	35
<i>Baten onroerende-zaakbelasting eigenaren</i>							
932.00 Onroerende zaakbelastingen eigenaren	0	0	0	-3.019	-3.047	-28	-28
<i>Baten baatbelasting</i>							
934.00 Baatbelastingen	0	0	0	-1	-1	0	0
<i>Baten toeristenbelasting</i>							
936.00 Toeristenbelasting	0	0	0	-154	-126	28	28
Thema 2: Lokale Belastingen	31	29	-2	-3.632	-3.596	35	34
<i>Bestuurlijke samenwerking</i>							
005.10 A2 samenwerking algemeen	16	253	238	0	0	0	238
<i>Geldleningen en uitzettingen korter dan 1 jaar</i>							
911.00 Financieringslasten < 1 jr	0	0	0	-8	-8	0	0
<i>Overige financiële middelen</i>							
913.00 Deelnemingen De Bulders	56	57	1	0	0	0	1
913.20 Deelnemingen BNG	2	2	0	-10	-10	0	0
<i>Geldleningen en uitzettingen langer of gelijk aan 1 jaar</i>							
914.00 Oversluiten geldleningen	3	12	10	0	0	0	10
914.10 Bespaarde rente	0	0	0	-507	-732	-226	-226
914.20 Lasten aan verstr hyp geldlen	3	3	0	-3	-3	0	0
<i>Algemene baten en lasten</i>							
922.00 Begrotingsresultaat	0	0	0	1	0	-1	-1
922.10 Reservering van kapitaallasten van voorgenomen investering	59	0	-59	0	0	0	-59
922.30 Onvoorziene/incidentele uitgaven	30	0	-30	0	0	0	-30
922.50 Algemene bijdragen	-40	-363	-323	0	0	0	-323
<i>Baten en lasten heffing en invordering gemeentelijke belasting</i>							
940.00 Gemeentelijke belastingen	6	15	9	-10	-19	-10	-1
940.30 Toeristenbelasting	0	0	0	0	0	0	0
<i>Vennootschapsbelasting (Vpb)</i>							
942.00 Vennootschapsbelasting (Vpb)	0	20	20	0	0	0	20
<i>Saldo van kostenplaatsen</i>							
960.00 Saldi van kostenplaatsen	0	0	0	0	0	0	0
<i>Reservemutaties</i>							
980.00 Reservemutaties	760	760	0	-2.241	-1.659	582	582
<i>Resultaat na bestemming</i>							
990.00 Resultaat na bestemming	972	1.174	201	0	0	0	201
Thema 3: Financiën	1.866	1.933	67	-2.777	-2.432	345	412
PRG7 Verrekening kostenplaatsen met prg.7	1.451	744	-707	-530	-74	456	-251
Totaal verrekening kostenplaatsen	1.451	744	-707	-530	-74	456	-251
Totaal Programma 7 Financiën	3.348	2.707	-642	-24.426	-23.722	703	61

De belangrijkste afwijkingen worden onderstaand toegelicht:

	<i>Lasten</i>	<i>Baten</i>	<i>Saldo</i>
Thema 1 gemeentefonds			
Algemene uitkering			
De raming is gebaseerd op de Septembercirculaire 2016. In de Decembercirculaire 2016 is voor Verhoogd Asielinstroom extra € 31.000 gestort. Voorgesteld wordt om deze middelen te reserveren voor 2017. De overige afwijking op het Gemeentefonds 2016 wordt veroorzaakt door de maatstaven. Voornamelijk de aantallen bij de maatstaven Minderheden, Bedrijfsvestigingen, Huishoudens en Oppervlakte bebouwing woonkernen vallen hoger uit dan oorspronkelijk gedacht (V 71.000). Tevens een bijstelling o..b.v circulaire BZK. Het betreft aanpassingen van enkele maatstaven. Voor 2014 een positieve bijstelling van € 10.000 en voor 2015 een voordeel van € 3.000. (V 13.000)		115.000 V	
Nationaal Uitvoeringsplan (NUP)			
Er zijn gelden uit het Gemeentefonds gehaald ten behoeve van de VNG. Dat heeft geleid tot extra BTW die de VNG niet kan terugvorderen. Om deze ongewenste situatie te voorkomen, wordt jaarlijks de werkelijke kosten verrekend met de gemeenten, die het wel kunnen verrekenen via de BTW-Compensatiefonds. In 2016 heeft de VNG voor de gemeente Heeze Leende kosten gemaakt. Er zijn meer projecten in 2016 uitgevoerd dan aanvankelijk gedacht. De grootste projecten betreffen in het kader van het Sociaal Domein, zoals informatievoorziening en de digitale agenda voor uitvoeren van collectieve projecten. Zie ook toelichting op "Kostenplaatsen"		18.000 V	18.000 V
thema 2: lokale belastingen			
Toeristenbelasting			
Toeristenbelasting werkt met opbrengsten die het kalenderjaar overschrijden. Van het negatieve resultaat van € 28.000 is € 13.000 toe te rekenen aan belastingjaar 2015 omdat er minder overnachtingen zijn geweest en is een vrijstelling voor de scouting opgenomen. Een verschil van € 15.000 is toe te rekenen aan belastingjaar 2016. Vooral nog gaan we er niet vanuit dat het aantal overnachtingen ook in 2017 achterblijft op de prognose. Mocht wel sprake zijn van een structureel karakter dan komen we hier op terug bij uw raad bij de bestuursrapportage in 2017.		28.000 V	28.000 V
thema 3: financiën			
A2 samenwerking			
Bij de 3e begrotingswijziging 2015 (raad 19 januari 2015) is vastgesteld om de implementatiekosten ad. € 253.000 te dekken uit de Algemene Reserve. Doordat de implementatie een jaar is doorgeschoven, heeft de bijdrage hiervoor in 2016 plaats gevonden. Op dit subproduct een nadeel.			
Bij de vaststelling van de begroting 2016 is als gevolg van de zienswijze van de A2-begroting middelen gereserveerd voor boventallig A2-personeel. Dit is in 2016 niet nodig gebleken. Een voordeel van € 16.000.	236.000 N		236.000 N
Bespaarde rente			
De bespaarde rente betreft interne rekenrente van 4% over de beginstand 2016 van de reserves en voorzieningen. De beginstand van de reserves en voorzieningen is aanmerkelijk hoger dan waarvan bij het opmaken van de begroting 2016 is uitgegaan. De bespaarde rente is daardoor € 226.000 hoger dan geraamd. Verwezen wordt naar een toelichting op de "Kostenplaatsen" waar deze rente een nadeel vormt van € 226.000. Per saldo is dit een neutrale berekening.		226.000 V	226.000 V
Algemene bijdrage			
Op de post Onvoorzien resteert nog een budget van € 30.000. Dit is bij de 1e bestuursrapportage 2016 geraamd. Dit budget is voor 2016 niet meer nodig gebleken, waardoor dit als incidenteel voordeel ingeboekt kan worden. Op dit subproduct zijn tevens de kapitaallasten van voorgenomen investeringen van de buitendienst geraamd en diverse stelposten die bedoeld zijn voor alle programma's.	89.000 V		89.000 V

	Lasten	Baten	Saldo
Vrijval verliesvoorziening grondexploitatie			
Als gevolg van de herijkte prognose grondexploitatie breedvennen kan de eerder gevormde verliesvoorziening vrijvallen ad € 40.000. Daarnaast sluiten we het project vondellaan ad waardoor de eerder gevormde verliesvoorziening ad € 100.000 kan vrijvallen. Een nadere toelichting is opgenomen in paragraaf grondbeleid	140.000	V	140.000 V
Dotatie voorziening dubieuze debiteuren			
op basis van een beoordeling van de openstaande posten van de debiteuren kan een bedrag uit de voorziening vrijvallen ad € 223.000. De vrijval ontstaat enerzijds door de afloop van de debiteuren (ontvangst van betalingen), anderzijds komt dit effect voort uit de revitalisering van HSL-net waarin over de openstaande vorderingen afspraken zijn gemaakt.	223.000	V	223.000 V
Mutatie reserves			
Toevoegingen			
De geraamde toevoeging aan de reserves monumenten (7.344), centrumplan leende (500.000), algemene reserve (192.780) en reserve klein materieel (60.000) is gerealiseerd en daarmee geen afwijking op de toevoegingen aan de reserves.			0 V
Onttrekkingen			
De gerealiseerde omtrekkingen blijven achter op de geraamde omtrekkingen. Dit wordt veroorzaakt in hoofdlijn door			
<i>Algemene reserve</i>			
Per saldo is € 53.478 minder aan de algemene reserve onttrokken dan geraamd. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door:			
<u>HSL net N 140.000</u>			
de geraamde inzet voor HSL net € 140.000 lager is dan begroot. Zowel de lasten als de baten zijn in 2016 begroot, echter de demimussteun verdeelt zich over maximaal drie belastingjaren en de inzet van de expertise t.b.v. het sluiten van de geldlening vindt in de eerste twee maanden van 2017 plaats. De uitgaven op de deminimussteun liggen hierdoor 101.000 lager dan gedacht. De externe expertise kent nog een overschot van € 39.000 Hierdoor een voordeel op de lasten ad € 140.000 op programma 5 en een nadeel op de geraamde omtrekking reserve ad € 140.000.			
<u>Dorpsstraat Leende V 160.000</u>			
Daarnaast is € 160.000 onttrokken voor de dorpsstraat in Leende hetgeen niet is begroot en leidt tot een afwijking in de reserve.			
<u>Overheveling budgetten N 313.750</u>			
In 2015 zijn budgetten overgeheveld welke naar verwachting in 2016 zouden worden ingezet voor een bedrag van € 331.250. (midoffice, zaakgericht werken, vpb, basisregistratie topografie). Slechts 17.500 is hiervan aangewend			
<u>GRSA2 implementatiekosten A2 V 253.000</u>			
Deze kosten zijn onttrokken aan de reserve, echter niet begroot.		54.000	N
<i>reserve centrumplan leende</i>			
Voor het centrumplan leende is 500.000 vrijgemaakt uit de algemene reserve. Zowel de lasten als de bijdrage uit de reserve zijn in 2016 volledig begroot. Echter de lasten vinden de komende jaren plaats. Hierdoor een voordeel op de lasten op programma 3 ad € 436.000 en een nadeel op de geraamde omtrekking uit de reserve ad € 436.000. De werkelijke lasten 2016 zijn t.i.v. de reserve gebracht.		436.000	N
<i>reserve bovenwijkse voorzieningen</i>			
Uit de reserve bovenwijkse voorzieningen is een omtrekking geraamd voor de verplaatsing van de albert heijn. Echter deze kosten zijn nog niet gemaakt, waardoor een voordeel op de lasten ontstaat op programma 6 ad € 75.000 en een nadeel op de omtrekking uit de reserve ad € 75.000		75.000	N

	<i>Lasten</i>	<i>Baten</i>	<i>Saldo</i>
<p><i>groen-blauwe diensten</i> Dit betreft de jaarlijkse bijdrage die volgt uit het ondertekenen van het gebiedscontract Boven Dommel II 2015-2018. zowel de lasten als de baten zijn niet geraamd waardoor een nadeel op de lasten in programma 6 ontstaat ad € 12.000 en een voordeel op de onttrekking uit de reserve ad € 12.000.</p>		12.000	V
<p><i>sociaal domein</i> voor de reïntegratie trajecten is een bijdrage uit de reserve sociaal domein van 116.000 geraamd. Echter conform het dossier betreft het uitvoering in 2016 en 2017. Daarmee een voordeel op de lasten ad € 85.000 op programma 3 en nadeel op de onttrekking reserve ad € 85.000</p>		85.000	N
<p><i>reserve kwaliteitsimpuls personeel</i> op de kostenplaatsen wordt een voordeel op de lasten behaald van € 122.000, hiertegenover een nadeel op de geraamde onttrekking uit de reserve van € 122.000</p>		122.000	N
<p><i>reserve IKB</i> In verband met de invoering van het Individueel Keuze Budget met ingang van 1 januari 2017 ontstaat er ultimo 2016 een verplichting voor de zeven maanden opgebouwd en nog niet aan ambtenaren uitgekeerd vakantiegeld. Deze verplichting bedraagt € 183.765 en is ten laste van de kostenplaatsen gebracht. De raad heeft bij de bestemming van het rekeningresultaat 2015 besloten om ter dekking hiervan een reserve IKB te vormen voor € 175.000. Dit bedrag wordt nu aangewend.</p>		175.000	V

Verrekening kostenplaatsen

Voor een globale analyse wordt verwezen naar de Verschillenanalyse bij Kostenplaatsen

Begrotingsrechtmatigheid

De gerealiseerde lasten overschrijden de geraamde lasten niet, daarmee behoeft dit geen verdere toelichting

Kredieten programma 7 Financiën

n.v.t.

Kostenplaatsen

Verschillenanalyse Kostenplaatsen

Kostenplaatsen (bedrag x € 1.000)		Begr. Lasten	Werk. Lasten	Restant Lasten	Begr. Baten	Werk. Baten	Restant Baten	Result. 2016
KAP	Overzicht kapitaallasten	2.134	2.367	233	-2.664	-2.441	223	456
OVK-P	Personeelskosten	7.196	7.219	23	-187	-185	2	25
OVK	Overige bedrijfsvoeringkosten	2.713	2.215	-498	-23	-15	8	-490
OVK-V	Verrekening kostenplaatsen	10.994	11.775	781	-20.162	-20.934	-772	9
Totaal kostenplaatsen		23.037	23.576	539	-23.037	-23.576	-539	0

Kapitaallasten

De lastenkant laat een overschrijding zien van € 233.000 (nadeel).

Dit wordt voor € 226.000 veroorzaakt door toegerekende rente over reserves en voorzieningen. Dit betreft een administratieve boeking zonder gevolgen voor het rekeningresultaat. Er wordt een interne rekenrente van 4% over de beginstand 2016 van de reserves en voorzieningen berekend. De beginstand van de reserves en voorzieningen is hoger dan waarvan bij het opmaken van de begroting 2016 is uitgegaan. Dat heeft voor een groot deel te maken met het positieve rekeningresultaat 2015 van € 1.813.000 en daarnaast de spaarvoorziening riolering ad € 1.325.000. Daarnaast zijn er vertragingen opgetreden in projecten (zoals de voorziening wegen) en zijn er verplichte stortingen in voorzieningen gedaan en gewenste reserves gevormd. Al met al is daarmee de stand van de reserves en voorzieningen bij aanvang 2016 € 5.500.000 hoger dan begroot. Zie ook thema 3 programma "Financiën". Per saldo is dit budgettair neutraal.

De batenkant laat een nadeel zien van € 223.000.

Dit wordt veroorzaakt doordat de doorberekende kapitaallasten lager zijn dan geraamd. In de raadsvergadering van 27 juni 2016 zijn de financiële kaders grondexploitaties vastgesteld, waarin staat dat de rente op de boekwaarde van 4% naar 2% gaat. Dit is mede ingegeven door aanpassing in de comptabiliteitsvoorschriften voor gemeenten (BBV) die in 2016 van kracht zijn geworden en waarbij voor de grondexploitaties aansluiting wordt gezocht op de vanaf 2016 voor gemeenten geldende vennootschapsbelastingplicht.

Personele lasten

Kwaliteitsimpuls personeel V 122.000

Er is minder besteed (V 122.000) aan kwaliteitsimpuls personeel dan begroot, echter de organisatieontwikkeling kent een langere tijdschizon. Tegenover dit voordeel op de lasten staat een nadeel op de begrote onttrekking aan de reserve (programma 7)

Individueel Keuze Budget N 184.000

Het Individueel Keuze Budget is met ingang van 1 januari 2017 van toepassing geworden op de ambtenaren. Hierdoor is er ulimo 2016 een verplichting ontstaan voor het over zeven maanden opgebouwd, maar nog niet tot uitkering gekomen vakantiegeld 2016. Dit bedraagt € 184.000. Hiertegenover staat de volledige aanwending van de reserve IKB die met € 175.000 is gevormd als onderdeel van de bestemming van het rekeningresultaat 2015.

cursussen en studiekosten V 35.000

Er is een vast opleidingsbudget per medewerker beschikbaar. Van deze faciliteiten is door medewerkers in 2016 minder gebruik gemaakt wat in een voordeel resteert.

Bedrijfsvoeringskosten

Basisregistratie grootschalige topografie V 159.000

Basisregistratie Grootschalige Topografie is - na een vertraging van anderhalf jaar - door niet nakomen van prestatie-afspraken - in 2016 geïmplementeerd en aangesloten op de Landelijke Voorziening. In 2016 is men ook gestart met de bijhouding voor 2 jaar en dus dient het krediet grotendeels overgeheveld te worden. Hierbij het verzoek hiertoe. Het is lastig te schatten wat het bedrag gaat worden. Verzoek is om € 110.000 over te zetten naar 2017 en € 49.000 af te ramen.

Midoffice en Zaakgericht werken V 159.000

Het budget kent haar oorsprong in 2014 en, met uitzondering van minimale kosten, is het budget overgeheveld naar 2015 en later naar 2016. Er is vertraging ontstaan als gevolg van het op elkaar afstemmen van de vier organisaties (drie gemeenten en de GR samenwerking A2). Inmiddels is de aanbesteding gegund. En zal komend jaar de definitieve inrichting vorm krijgen. Om die reden stellen we u dan ook voor het restant budget over te hevelen naar 2017 zodat de middelen beschikbaar blijven.

Invoering en implementatie vpb V 39.000

Medio 2015 is gestart met de voorbereiding op de invoering van de VPB. In A2 verband is dit opgepakt met ondersteuning van PWC. In 2015 is eenmalig budget ter beschikking gesteld. Bij de jaarrekening 2015 heeft uw raad het restant budget overgeheveld naar 2016 voor de afronding van fase 1: inventarisatie (planning en opleiding) en de verdere werkzaamheden voor fase 2: implementatie (inhuur en rekenmodel voor de grondexploitaties). De werkzaamheden van fase 2 lopen door in 2016. De fiscale openingsbalans per 1-1-2017 wordt in het jaar 2017 opgesteld (met terugwerkende kracht) daarmee is de implementatie van de VPB nog niet afgerond. Als gevolg van prioritering (zoals implementatie van een nieuw financieel systeem) schuiven de werkzaamheden rondom rekenmodel grondexploitaties door naar 2017.

Contract PinkRocade V 56.000

Zoals bekend voorondersteld is er sprake van een verschil in inzicht tussen PinkRocade en de gemeente Heeze-Leende (c.q. de A2-samenwerking) t.a.v. de in 2015 door PinkRocade (eenzijdig) doorgevoerde tariefsverhoging. Omdat in 2016 niet tot overeenstemming is gekomen resteert een voordeel van € 56.000. Bij de resultaatbestemming wordt voorgesteld deze incidentele post over te hevelen naar 2017. Bij de afronding van de jaarrekening is een besluit in de maak om tot overeenstemming in dit geschil te komen. De verwachting is dat het gereserveerde bedrag hiervoor afdoende is.

Gas gemeentehuis/ -werf V 29.000

In 2016 zijn voorschotnota's gestuurd door GreenChoice. Het voorschot bedrag is lager dan in het jaar 2015. Uit de jaarafrekening moet blijken of de voorschotnota's realistisch zijn geweest. Een andere reden is dat de gemeente samen met de anderen gemeente zelf de kostprijs van gas klinkt en hiermee vastlegt. Vorig jaar zijn er weer gunstiger prijzen vastgelegd dan in 2015.

Electra gemeentehuis/ -werf V 10.000

In de afgelopen jaren zijn diverse energiebesparende maatregelen genomen. Het effect is nu financieel terug te zien. Wellicht is nu het moment aangebroken voor 2018 de begroting te gaan aanpassen. Een andere reden is dat de gemeente samen met de anderen gemeente zelf de kostprijs van electra klinkt en hiermee vastlegt. Vorig jaar zijn er weer gunstiger prijzen vastgelegd dan in 2015.

Aankoop meubilair gemeentehuis V 15.000

In de eerste plaats in 2016 weinig vervangingen en herstellingen aan bestaand meubilair. In 2016 ook weinig uitgegeven in aanloop naar inrichting tbv A2 samenwerking. Uitgave meubilair voor A2 flexplekken valt echter in 2017.

Planmatig- en contractonderhoud gemeentehuis/-werf V 10.000

1. Onderhoudscontract van de werf is niet uitgevoerd.
2. Bepaalde kosten zijn nu ten laste van de voorziening gekomen i.v.m. aansluiting op de meerjarenonderhoudsplannen.
3. Er zijn relatief zeer weinig extra reparaties voortgekomen uit het preventief onderhoud, wat resulteert in een overschot op het budget. Eventuele aanpassing van het budget worden behandeld in de evaluatie 'onderhoud

NUP uitvoering VNG (relatie met Gemeentefonds) N 15.000

In het kader van het Nationaal Uitvoeringsplan (NUP) zijn gelden uit het Gemeentefonds gehaald ten behoeve van de VNG. Dat heeft geleid tot extra BTW die de VNG niet kan terugvorderen. Om deze ongewenste situatie te voorkomen, wordt jaarlijks de werkelijke kosten verrekend met de gemeenten, die het wel kunnen verrekenen via de BTW-Compensatiefonds. Er zijn meer projecten in 2016 uitgevoerd dan aanvankelijk gedacht. De grootste projecten betreffen in het kader van het Sociaal Domein, zoals informatievoorziening en de digitale agenda voor uitvoeren van collectieve projecten. Zie ook toelichting op thema "Algemene Uitkeringen" op programma 7.

Deel 2 Paragrafen

Paragraaf A. Weerstandsvermogen en risicobeheersing

A1. Inleiding

Informatie over het weerstandsvermogen is van belang om te weten of en in hoeverre financiële tegenvallers kunnen worden opgevangen. Om de minimale omvang van het weerstandsvermogen te kunnen bepalen is het nodig om in beeld te brengen welke risico's de gemeente loopt. Voor voorkomen of verminderen van de gevolgen van risico's worden al beheersmaatregelen getroffen of zijn middelen geraamd of gereserveerd (bijvoorbeeld reserve sociaal domein). Bij de inventarisatie van risico's gaat het dan ook om risico's die resteren: risico's die niet zijn afgedekt in de exploitatie, waarvoor geen voorzieningen zijn getroffen en waarvoor we geen bestemmingsreserves hebben gevormd. Aan de hand van het inschatten van de kans dat een risico zich daadwerkelijk voordoet en wat het kost als het risico zich voordoet kan berekend worden hoeveel weerstandsvermogen een gemeente moet hebben om de tegenvallers op te vangen.

In deze paragraaf komen achtereenvolgens aan de orde:

- A2. Inventarisatie van de risico's: benodigde weerstandsvermogen
- A3. Berekening beschikbare weerstandscapaciteit
- A4. Beoordeling omvang weerstandsvermogen
- A5. Kengetallen

A2. Inventarisatie van de risico's: benodigde weerstandsvermogen

Voor de jaarrekening 2016 zijn de risico's in beeld gebracht. Nadruk ligt op de belangrijkste risico's. Voor elk risico is een inschatting gemaakt van de kans van optreden van het risico en het financiële gevolg als het risico zich daadwerkelijk zou voordoen. Dit resulteert in een risicobedrag. Risico's met een geringe impact zijn niet afzonderlijk benoemd. Voor het opvangen van de kleinere risico's wordt een risicobedrag van € 200.000 aangehouden. Risico's die opgevangen worden door bijvoorbeeld afgesloten verzekeringen, projectbudgetten, voorzieningen of bestemmingsreserves worden niet in deze paragraaf opgenomen. Uitzondering hierop vormen de onderdelen van het sociaal domein.

Overzicht van geïnventariseerde en gekwantificeerde risico's

We gaan er van uit dat niet alle risico's zich tegelijkertijd zullen voordoen. Om hiervoor te corrigeren wordt een percentage van 90% berekend over het totaal berekende risicobedrag. Dat brengt het totaal benodigd weerstandsvermogen op afgerond € 1.332.000.

Toelichting op de geïnventariseerde risico's

nr	omschrijving	risicobedrag
	Belangrijkste risico's	
1	Vervanging wegen	300.000
2	Leegstand maatschappelijk vastgoed	20.000
3	Grondexploitatie	-
4	Bodemverontreiniging	50.000
5	Garantstelling en verstrekte leningen	0
6	Bulders	350.000
7	Centrumplan Leende:	250.000
8	Planschadeclaims	15.000
9	Rampenbestrijding bij grote rampen	50.000
10	Contracten en contractbeheer	30.000
11	Vennootschapsbelasting	75.000
12	Sociaal Domein	0
	Totaal grootste risico's	1.140.000
	Risico's met geringe impact	
13	buffer voor opvangen overige risico's	200.000
	Totaal buffer voor overige risico's	200.000
	Totaal benodigd weerstandsvermogen	1.340.000
		90%
		1.206.000

1. Vervanging wegen

De gemeente Heeze-Leende heeft circa 1.340.000 m2 verharding in beheer. Het areaal kenmerkt zich door veel wegverhardingen die in jaren '60 en '70 zijn aangelegd (ongeveer 850.000m2). Na een periode variërend tussen de 50 en 70 jaar (afhankelijk van ondergrond en verkeersbelasting) komt de weg aan het einde van zijn technische levensduur en dient de verharding te worden vervangen (rehabilitatie). Er is, gezien de aanlegjaren, in de komende periode 2020-2030 een piek te verwachten bij de vervangingskosten van de wegverharding. Er is geen budget beschikbaar voor deze vervangingskosten (rehabilitaties en reconstructies). Risico is dat de gemeente, als beheerder van de wegen, niet kan voldoen aan haar taak om ervoor te zorgen dat de weg veilig blijft. Binnen het vastgestelde wegenbeheerplan is het onderhoud op niveau gebracht, maar de (vervangings)investeringen niet. Als gevolg van de gewijzigde verslaggevingsrichtlijnen zijn we verplicht een investering maatschappelijk nut te activeren. Voor de (vervangings)investeringen vragen we daarom separaat kredieten aan en dienen we de kapitaalslasten te dekken uit de structurele begrotingsruimte of daartoe specifiek ingestelde bestemmingsreserves.. O.b.v. de financiële verordening schrijven we de investering af in 50 jaar en betalen we 2% rente over het investeringsbedrag. In het beheerplan is aangegeven

dat de totale vervangingswaarde wordt geschat op € 80 miljoen. Een deel van de investering zal zich naar verwachting tegelijkertijd voordoen waardoor we nu rekening houden met een risico van € 300.000 kapitaallast.

2. Maatschappelijk vastgoed

Bij maatschappelijk vastgoed loopt de gemeente een leegstandsrisico. Dat risico geldt voor de scholen, die gehuurd worden en voor accommodaties, die in eigendom zijn of waarvoor de gemeente garant staat voor de huur. De kans dat meerdere panden tegelijkertijd langdurig leegstaan is gering.

3. Grondexploitatie

Het in exploitatie brengen van gronden brengt door marktwerking risico's met zich mee. Daarnaast zijn er risico's op projectniveau. Deze risico's zijn in de paragraaf grondbeleid per grondexploitatie (breedvennen, domein, poortmannen) beschreven. Bij de prognose van de grondexploitatie gaan we uit van het 'base case scenario'. Echter we berekenen ook het 'worst case scenario' (wat als alle risico's zich voordoen). Dit leidt in alle drie de exploitaties niet tot een verwacht negatief resultaat. Om die reden schatten we dan ook het risico in op € 0,-

4. Bodemverontreiniging

De gemeente beschikt over een aantal standplaatsen voor caravans/chalets in Leende. De ondergrond ter plaatse is verontreinigd. Welke beheersmaatregelen en/of saneringen plaats moeten vinden is op dit moment nog niet duidelijk. De kans op een grootschalige sanering ter grootte van € 100.000 is redelijk groot, namelijk 50%. Bedrag sanering schatten we voor de komende jaren hetzelfde. Daarbij verwachten we dat het risico m.b.t. bodemsanering in de loop van de komende jaren beter inzichtelijk wordt.

5. Garantstellingen en verstrekte leningen

Onze gemeente heeft diverse garantstellingen afgegeven en leningen verstrekt om maatschappelijke doeleinden mogelijk te maken. Het risico bestaat dat deze garantstellingen worden aangesproken op het moment dat de organisatie of vereniging/stichting waarvoor de garantstelling is afgegeven niet aan haar betalingsverplichtingen kan voldoen. Ook loopt onze gemeente het risico dat de door haar verstrekte leningen niet kunnen worden terug betaald. De grootste leningen zijn aan Wocom verstrekt. Vanwege de waarborg WSW voor de leningen die aan Wocom zijn verstrekt is het risico voor onze gemeente nagenoeg nihil. Eind december is een besluit genomen over de definitieve oplossing inzake revitalisering HSL-net. In de begroting 2017 voorzagen we een mogelijk risico van 2,3 miljoen op het moment dat de gemeente HSL-net zou overnemen. Inmiddels is duidelijk dat dit niet aan de orde is, waardoor dit risico vervalt.

6. Bulders

De Bulders BV/CV is als aparte entiteit verantwoordelijk voor haar eigen risico's. Daarom heeft zij binnen haar eigen grondexploitatie een risicobuffer opgenomen. Deze buffer is toereikend om de meeste risico's gedurende de looptijd van het plan op te vangen.

Beide partijen (BNG GO en de gemeente) dragen de risico's die niet door de hiervoor genoemde risicobuffer worden opgevangen. Beide partijen dragen ook het verlies over het door de partijen afzonderlijk ingebrachte kapitaal. In 2016 zijn de grondaankopen Bulders toegenomen van Vanwege de toegenomen grondaankopen is het totaal risico voor de gemeente toegenomen, echter de kans op voordoen is verlaagd daar het bestemmingsplan is vastgesteld en naar verwachting dit eind 2017 onherroepelijk zal zijn. Daarmee daalt per saldo het risico.

7. Centrumplan Leende

Op 13 november 2015 zijn de overeenkomsten ondertekend en is een formele samenwerking aangegaan met 3 woningcorporaties (VOF centrumplan Leende). In de overeenkomsten zijn afspraken gemaakt over de verdeling van kosten bij een bodemverontreiniging en archeologische vondsten. In geval van ontbinding van de overeenkomst zal de gemeente per direct moeten zorgen voor huisvesting van de basisschool. In begin 2017 hebben Wocom, Wonen Limburg en Wooninc. (VOF Centrumplan Leende) van de Autoriteit wonen (Aw), onder verwijzing naar de Woningwet, te horen gekregen dat zij de anterieure overeenkomst tot samenwerking, herontwikkeling en realisatie van het centrumplan Leende moeten beëindigen. De nieuwe

Woningwet geeft strikte regels over de activiteiten die de woningcorporaties nog mogen uitvoeren. Het centrumplan Leende valt daar volgens de Aw niet onder. Dat betekent dat het Centrumplan Leende in deze vorm van samenwerking geen doorgang kan vinden, althans de woningcorporaties mogen niet als investeerder en verhuurder van de MFA optreden. Dit leidt tot ontbinding van de overeenkomst. In de loop van 2017 worden de (financiële) gevolgen hiervan inzichtelijk. Vooralsnog handhaven we het oorspronkelijk risicobedrag dat we eerder voor het centrumplan hebben voorzien, te weten 1 miljoen met een kans van 25%.

8. Planschadeclaims

Planschadeclaims komen voor rekening van de gemeente als het gemeentelijke plannen betreft of wanneer een particulier/projectontwikkelaar de gesloten planschadeovereenkomst niet kan nakomen. Claims zijn in te dienen tot vijf jaar na het onherroepelijk worden van de planologische wijziging. Het is moeilijk een inschatting te maken van de hoeveelheid planschadeclaims die er worden ingediend en toegewezen en hoe hoog het uit te keren bedrag is. We handhaven daarom het eerder genoemde risicobedrag meerjarig.

9. Rampenbestrijding bij grote rampen

Een incident of ramp is moeilijk te voorspellen. Wat we wel weten is dat een heide- of bosbrand regelmatig voorkomt. In 2010 heeft er een grote heidebrand plaatsgevonden op de Strabrechtse heide. Een deel van de kosten van de inzet van de brandweer wordt afgewenteld op de gemeente en is niet te verhalen. Deze kosten kunnen aanzienlijk zijn als zich zo'n ramp voordoet (kan oplopen tot € 500.000). De kans hierop is echter gering (10%). We schatten dit risico in meerjarig perspectief op een constante omvang.

10. Contracten opstellen en contractbeheer

Bij het aangaan en opstellen van contracten lopen we het risico dat onvoldoende kennis en ervaring met uitonderhandelen, uitvoeren en beheren van contracten resulteert in onvolkomenheden in contracten. Voor grote contracten wordt het inkoopburo BIZOB ingeschakeld, waardoor de kans op onvolkomenheden beduidend wordt verminderd. Het onvoldoende beheren van contracten leidt mogelijk tot verlengingen van ongewenste contractvoorwaarden. Vanwege de verdere samenwerking binnen de A2-gemeenten en de daarmee gepaard gaande verdere professionalisering verwachten we dat het risico de komende jaren afneemt.

11. Vennootschapsbelasting

Met ingang van 2016 is de gemeente vennootschapsplichtig. Uit de inventarisatie blijkt dat onze gemeente vooralsnog alleen voor de grondexploitaties vennootschapsplichtig zal zijn. Onzekere factor blijft echter nog de ontwikkelingen in de landelijke inzichten op dit terrein. Op basis van de voorlopige aangifte verwachten we een vpb-last van € 20.000 echter hierop zijn nog de nodige ontwikkelingen te verwachten omdat landelijk nog discussies spelen o.a. over grond, afval, vastgoed. De uitkomst van deze discussies kan mogelijk leiden tot een andere daadwerkelijke vpb-last. Vooralsnog handhaven we daarom het risicobedrag.

12. Sociaal Domein

Onderdeel Jeugd

In de Jeugdwet is geregeld dat de inzet van jeugdhulp ook toegankelijk is via het justitiële circuit of door een verwijzing van medici, waardoor de gemeente en het Centrum voor Jeugd en Gezin weinig invloed op deze inzet hebben. Met name de kosten voor inzet van jeugdhulp via het justitiële circuit kunnen relatief hoog zijn en daardoor een behoorlijke claim leggen op het daarvoor beschikbare budget. Het CJG maakt afspraken met huisartsen/jeugdartsen om indien mogelijk jongeren eerst naar het CJG te verwijzen. Echter artsen hebben een wettelijke bevoegdheid om rechtstreeks naar jeugdhulp te verwijzen.

Binnen de Jeugdwet is de gemeente verantwoordelijk voor kwalitatief passende jeugdhulp van lichte tot zeer zware vormen van jeugdhulp. Als het CJG besluit dat de inzet van een zware vorm van jeugdhulp noodzakelijk is kan dit een risico vormen voor de begroting. Een zeer dure vorm van jeugdhulp kan op jaarbasis voor 1 kind € 120.000,- kosten.

Onderdeel Wmo, algemeen

Door de vergrijzing van de bevolking van Heeze-Leende zullen steeds meer inwoners een beroep doen op de voorzieningen van de Wmo.

Onderdeel Wmo, Woningaanpassingen

De vergelijking van aanbod (in de voorraad) en het aantal huishoudens met (zeer) zware beperkingen laat zien dat in Heeze-Leende in 2014 al een tekort aan geschikte woningen was (in aantallen: 100). Dit blijkt uit het SRE-rapport 'Vraag en aanbod van woningen voor mensen met een mobiliteitsbeperking – verkenning 2014–2015'. Dit impliceert dat huishoudens met een (zeer) zware beperking wonen in woningen die niet geschikt zijn. Deze huishoudens hebben in deze situatie een manier gevonden om in de woning te wonen, bijvoorbeeld door hulp van een andere persoon (partner, mantelzorg, verpleging) dan wel een woningaanpassing. In 2025 heeft Heeze-Leende een nog groter tekort aan geschikte woningen (in aantallen: 260). In kleinere gemeenten stijgt de vergrijzing bovengemiddeld en neemt de doelgroep toe met gemiddeld 35% tot 40%. Gecombineerd met een beperkt aantal geschikte woningen, loopt de spanning daar meer op dan in andere gemeenten. In termen van te leveren inspanningen staan Deurne, Gemert-Bakel, Heeze-Leende en Cranendonck voor de grootste opgave. In deze gemeenten loopt het tekort aan geschikte woonruimte op tot circa 4% à 5% van de huidige, totale voorraad.

Naast bovenstaande gegevens is de extramuralisering van wonen en zorg het beleid. Mensen moeten langer zelfstandig wonen, er zijn minder intramurale plaatsen beschikbaar.

Een deel van het woningtekort kan opgevangen worden door het opplussen van de woning met bv een traplift. In veel andere gevallen zullen ingrijpendere aanpassingen nodig zijn. Dit alles maakt dat er een groter aantal noodzakelijke woningaanpassingen te verwachten is.

Via het aanbieden van de zogenaamde Blijverslening en een brochure voor ouderen over (preventieve) woningaanpassingen hopen we dat ouderen tijdig zelf hun woning aanpassen waardoor er minder beroep wordt gedaan op woningaanpassingen vanuit de Wmo

Onderdeel participatie

Participatiebudget onderdeel WSW

Hierop vinden in de komende jaren bezuinigingen plaats. Ergon heeft aangegeven dat ze de komende jaren nog voldoende hebben aan de budgetten WSW die de gemeenten ontvangen (en integraal doorbetaald worden aan Ergon). Op redelijk korte termijn wordt er besluiten genomen over de toekomst van de Ergon en de worden keuzes gemaakt welke werkzaamheden nog uitgevoerd worden.

Participatiebudget onderdeel re-integratie

Vanuit de Participatiewet hebben we de opdracht om onze inwoners (uitkeringsgerechtigden en niet uitkeringsgerechtigden te laten participeren in de samenleving. Hiervoor ontvangen we het participatiebudget. Dit is een integratie uitkering die de gemeente ontvangt vanuit het gemeentefonds. Vanuit de visie van het Rijk zijn het participatiebudget en budget BUIG aan elkaar verbonden. Het optimaal inzetten van het participatiebudget zal ertoe leiden dat de uitkeringslasten BUIG afnemen waardoor door de betreffende gemeente geld overhoudt op het budget BUIG. Dit verband is echter alleen van toepassing op grotere gemeenten (meer dan 40.000 inwoners). De rijksbijdrage Participatiemiddelen is met de nieuwe financiële verdeelsleutel zeer fors verlaagd. In 2016 hebben we daarom extra gemeentelijke middelen vrijgemaakt voor een offensief re-integratiebeleid in 2016/2017 als instrument om de Buig-lasten zoveel mogelijk te beperken. Risico is dat de rijksbudgetten structureel van onvoldoende niveau zijn wat als gevolg kan hebben dat we, om het inhoudelijk doel te kunnen behalen genoodzaakt zijn tot meerjarige inzet van gemeentelijke middelen

Onderdeel Buig

Iedereen die recht heeft op een uitkering PW, loaw of loaz (gezamenlijk de gebundelde uitkering BUIG) kan er een beroep op doen. Ter dekking van deze kosten ontvangen gemeenten een budget BUIG. Dat is voor onze gemeente volledig gebaseerd op het aandeel in de landelijke bijstandslasten in het jaar t-2.) Als gevolg van de slechte situatie op de lokale arbeidsmarkt zijn de bijstandslasten in 2016 meer toegenomen dan landelijk. In 2017 zullen de uitkeringslasten naar verwachting ook meer toenemen dan landelijk omdat er een inhaalslag gemaakt moet worden bij de opvang van statushouders. Nagenoeg alle statushouders zijn in eerste instantie afhankelijk van een bijstandsuitkering. Voor een deel van de gemeentelijke meerkosten kunnen we onder voorwaarden gedeeltelijk een beroep doen op de Vangnetregeling Buig. Dit betekent dat de relatief grote toename van de bijstandslasten in 2016 (en waarschijnlijk ook in 2017) pas vanaf 2018 zal leiden tot een hoger budget. Hierdoor zijn de uitkeringslasten in 2017 en 2018 naar verwachting €100.000 respectievelijk €50.000 hoger dan het toegekende budget. Hierbij is het vangnet reeds aangewend als dekking voor de

gestegen uitkeringslasten. Het tekort over 2017 is reeds in de begroting 2017 verwerkt, 2018 e.v nemen we mee in de kadernota 2018.

Bestemmingsreserve sociaal domein

Voor het opvangen van bovenstaande risico's beschikt onze gemeente over een bestemmingsreserve Sociaal Domein. Hiervoor wordt dan ook geen aanvullend risico-bedrag in de berekening van het benodigde weerstandsvermogen opgenomen. De stand van de reserve bedraagt per 31-12-2016 € 568.730 .

13. Overige risico's

Naast bovengenoemde grote risico's heeft onze gemeente te maken met kleinere risico's, zoals hoger aantal woningaanpassingen door toenemende vergrijzing, illegaal dumpen van giftige afvalstoffen, extra kosten door systeemuitval, wijzigingen in wetgeving met mogelijk financiële gevolgen (bijvoorbeeld APPA-fonds met ingang van 2018), onvoorziene tegenvallers bij verbonden partijen en dergelijke. Deze worden niet afzonderlijk benoemd en gekwantificeerd, maar hiervoor wordt een risicobedrag aangehouden van € 200.000.

A3. Berekening beschikbare weerstandscapaciteit (buffer)

De beschikbare weerstandscapaciteit van de gemeente wordt berekend door:

1. Algemene reserve
2. Bestemmingsreserves
3. Rekeningresultaat 2015
4. Stille reserves
5. Onbenutte belastingcapaciteit

Ad 1. Algemene reserve

De algemene reserve is bestemd voor het afdekken van financiële tegenvallers. Een norm die gehanteerd zou kunnen worden voor de benodigde omvang van de algemene is bijvoorbeeld een percentage van de omzet. Bij een norm van 5% over een omzet van € 31.048.000 betekent dat een algemene reserve van € 1,5 miljoen.

Ad 2. Bestemmingsreserves

De bestemmingsreserves hebben een bestemming gekregen van de gemeenteraad. Indien de raad nog vrij kan besluiten over de bestemming van het geld, dan kan dit deel worden ingezet voor de beschikbare weerstandscapaciteit. Dat betekent dat in onze gemeente de volgende bestemmingsreserves niet meegeteld worden in de beschikbare weerstandscapaciteit:

- Dekkingsreserves:

De dekkingsreserves zijn bedoeld ter dekking van de kapitaallasten die voortvloeien uit investeringen die we in het verleden gedaan hebben. De dekkingsreserves zijn nodig voor de exploitatie en kunnen dus niet worden ingezet om risico's op te vangen. Deze reserves tellen we dan ook niet mee in de beschikbare weerstandscapaciteit.

- Bestemmingsreserve HNG:

Deze bestemmingsreserve is de komende jaren nodig ter compensatie van de dividendopbrengsten.

- Bestemmingsreserve Centrumplan Leende:

Vanwege gesprekken met de woningbouwcorporaties over de realisatie van Centrumplan Leende wordt deze bestemmingsreserve voorzichtigheidshalve niet meegerekend in de beschikbare weerstandscapaciteit.

- Bestemmingsreserve onderhoud sportvelden:

Deze reserve is nodig voor renovatie aan de sportvelden en kan daarom niet ingezet worden voor het opvangen van tegenvallers.

- Bestemmingsreserve grondexploitatie:

De bestemmingsreserve grondexploitatie is bedoeld om risico's op te vangen in de grondexploitatie. De risico's die samenhangen met de grondexploitatie zijn niet opgenomen in de risico-inventarisatie, omdat deze afgedekt worden door deze bestemmingsreserve. De bestemmingsreserve grondexploitatie telt daarom niet mee in de weerstandscapaciteit.

- Bestemmingsreserve Sociaal Domein

De bestemmingsreserve Sociaal Domein is bedoeld om risico's op te vangen in het sociaal domein (Wmo, Jeugd en Participatie). De risico's die hiermee samenhangen zijn niet opgenomen in de risico-inventarisatie, omdat deze afgedekt worden door deze bestemmingsreserve. De bestemmingsreserve sociaal domein telt daarom niet mee in de weerstandscapaciteit.

- Bestemmingsreserve IKB

Deze reserve is bedoeld om de verplichting te dekken die ontstaat als gevolg van de invoering van IKB. Daarbij is geen sprake van een vrije keuze.

Na correctie van deze bestemmingsreserves kan een bedrag van € 4.943.641 meegeteld worden in de beschikbare weerstandscapaciteit.

Ad 3. Rekeningresultaat

Het rekeningresultaat 2016 bedraagt positief € 1.087.466. De raad zal bij de vaststelling nog een besluit nemen over de bestemming.

Ad 4. Stille reserves

Als activa zijn gewaardeerd onder de opbrengstwaarde dan is sprake van een stille reserve. Voor de bepaling van de weerstandscapaciteit is het van belang dat de activa, waarin een stille reserve besloten ligt, direct verkoopbaar zijn. Bij verkoop van deze activa ontstaan winsten die eenmalig vrij inzetbaar zijn. Gedacht kan worden aan woonhuizen die verhuurd worden, reststroken en bossen. Niet direct verkoopbare activa blijven bij de berekening van de weerstandscapaciteit buiten beschouwing. In onze gemeente is geen actueel overzicht beschikbaar van alle aanwezige stille reserves. Het afdekken van risico's door het inzetten van stille reserves brengt mogelijk ongewenste situaties met zich mee. We tellen deze daarom niet mee in de weerstandscapaciteit.

Ad 5. Onbenutte belastingcapaciteit

De gemeente kan haar belastingcapaciteit verhogen om financiële tegenvallers op te vangen. Bij de berekening van de onbenutte belastingcapaciteit wordt uitgegaan van de opbrengsten die gehaald kunnen worden met de tarieven OZB artikel 12-status ten opzichte de begrote opbrengsten. In onze gemeente bedraagt de onbenutte belastingcapaciteit ongeveer € 1,6 mln.

A4. Beoordeling omvang weerstandsvermogen

Uit de risico-inventarisatie (A1) blijkt dat de benodigde weerstandscapaciteit afgerond € 1.206.000 bedraagt. Onze beschikbare weerstandscapaciteit (A2) bedraagt € 10.971.238.

Beschikbare weerstandscapaciteit (buffer)	31-12-2016
1. Algemene reserve (vrij aanwendbaar)	3.340.130
2. Bestemmingsreserves (vrij aanwendbaar)	4.943.642
3. Rekeningresultaat	1.087.466
4. Stille reserves	0
5. Onbenutte belastingcapaciteit	1.600.000
Totaal beschikbaar	10.971.238
Beoordeling omvang weerstandsvermogen	2017
Beschikbare weerstandscapaciteit (buffer)	10.971.238
Benodigd weerstandsvermogen	1.332.000
Restand weerstandsvermogen	9.639.238

De beschikbare weerstandscapaciteit wordt voor het belangrijkste deel bepaald door de omvang van de algemene reserve. Immers, in eerste instantie zal een beroep gedaan worden op de algemene reserve om tegenvallers op te vangen, zeker voor de grotere financiële tegenvallers. In onze gemeente bedraagt de algemene reserve op 31 december 2016 € 3.340.130. Hiervan is € 3.340.130 vrij aanwendbaar. Dat betekent dat onze algemene reserve reeds toereikend is om tegenvallers op te vangen en er geen aanspraak gedaan hoeft te worden op de overige componenten van de beschikbare weerstandscapaciteit.

Geconcludeerd kan worden dat de beschikbare weerstandscapaciteit ruimschoots voldoende is om de gekwantificeerde risico's af te dekken.

A5. Kengetallen

De wijziging op de BBV, zoals gepubliceerd in de Staatscourant van 17 juli 2015, betekent dat met ingang van de begroting 2016 en bij de jaarrekening 2015 kengetallen moeten worden opgenomen in deze paragraaf over:

1. Netto schuldquote & de netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen
2. De solvabiliteitsratio
3. Grondexploitatie
4. Structurele exploitatieruimte
5. Belastingcapaciteit

Om het verloop te kunnen volgen moeten tevens deze kengetallen over begroting 2016 en over jaarrekening 2015 worden gepresenteerd. Het kengetal grondexploitatie is aangepast gezien conform BBV de Niet in exploitatie genomen gronden (NIEG) is komen te vervallen.

Kengetal 1a Netto schuldquote (bedrag x € 1.000)	Rek.2015	Begr.2016	Rek.2016
A Vaste schulden (cf. art.46 BBV)	19.244	18.700	17.639
B. Netto vlottende schuld (cf. art.48 BBV)	3.317	5.218	4.295
C Overlopende passiva (cf. art.49 BBV)	1.941	1.054	2.867
D Financiële activa (cf. art.36 d,e,f BBV)	298	119	239
E Uitzettingen < 1 jaar (cf. art.39 BBV)	6.273	3.841	6.302
F Liquide middelen (cf. art.40 BBV)	135	136	425
G Overlopende activa (cf. art. 40a BBV)	524	614	1.283
H Totale baten (cf. art.17c BBV cq art.27.1.c BBV)	32.265	29.942	31.048
Netto schuldquote (A+B+C-D-E-F-G)/H x 100%	54%	68%	53%

Kengetal 1b Netto schuldquote gecorrigeerd (bedrag x € 1.000)	Rek.2015	Begr.2016	Rek.2016
A Vaste schulden (cf. art.46 BBV)	19.244	18.700	17.639
B. Netto vlottende schuld (cf. art.48 BBV)	3.317	5.218	4.295
C Overlopende passiva (cf. art.49 BBV)	1.941	1.054	2.867
D Financiële activa (cf. art.36 b,c,d,e,f BBV)	3.964	3.465	3.986
E Uitzettingen < 1 jaar (cf. art.39 BBV)	6.273	3.841	6.302
F Liquide middelen (cf. art.40 BBV)	135	136	425
G Overlopende activa (cf. art. 40a BBV)	524	614	1.283
H Totale baten (cf. art.17c BBV cq art.27.1.c BBV)	32.265	29.942	31.048
Netto schuldquote gecorrigeerd (A+B+C-D-E-F-G)/H x 100%	42%	56%	41%

Kengetal 2 Solvabiliteitsratio (bedrag x € 1.000)	Rek.2015	Begr.2016	Rek.2016
A Eigen Vermogen (cf. art. 42 BBV)	14.028	10.824	14.303
B Balanstotaal	41.999	33.298	43.133
Solvabiliteit (A/B) x 100%	33%	33%	33%

Kengetal 3 Grondexploitatie (bedrag x € 1.000)	Rek.2015	Begr.2016	Rek.2016
A Niet in exploitatie genomen bouwgronden (vervallen in 2016)	5.939	6.208	0
B Onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie (cf. art.38b BBV)	6.427	5.270	13.105
C Totale baten (cf. art.17c BBV cq art.27.1.c BBV)	32.265	29.942	31.048
Grondexploitatie (A+B)/C x 100%	38%	38%	42%

Kengetal 4 Structurele exploitatieruimte (bedrag x € 1.000)	Rek.2015	Begr.2016	Rek.2016
A Totale structurele lasten	29.965	29.365	29.810
B. Totale structurele baten	30.118	29.644	31.219
C Totale structurele toevoegingen aan de reserves	961	67	695
D Totale structurele onttrekkingen aan de reserves	530	90	638
E Totale baten	32.265	29.942	31.048
Structurele exploitatieruimte ((B-A)+(D-C))/E x 100%	-1%	1%	4%

Kengetal 5 Belastingcapaciteit	Rek.2015	Begr.2016	Rek.2016
A OZB-lasten voor gezin bij gemiddelde WOZ-waarde	359,93	363,53	366,77
B. Rioolheffing voor gezin bij gemiddelde WOZ-waarde	302,88	305,91	305,88
C Afvalstoffenheffing voor een gezin	312,77	315,90	307,47
D Eventuele heffingskorting	0,00	0,00	0,00
E Totale woonlasten voor gezin (A+B+C+D)	975,58	985,34	980,12
F Woonlasten landelijke gemiddelde voor gezin (vorig jaar)	704,00	716,00	716,00
Woonlasten tov. landelijke gemiddelde vorig jaar (E/F) x 100%	139%	138%	137%

Paragraaf B. Onderhoud kapitaalgoederen

B1. Riolering

Algemeen

De kapitaalgoederen die onder riolering vallen hebben alle tot doel een bijdrage te leveren aan een doelmatige inzameling en transport van afvalwater dat is geproduceerd binnen de gemeente. Ook dient het riool zo min mogelijk wateroverlast voor de omgeving te veroorzaken en ongewenste emissies naar oppervlaktewater, bodem en grondwater zoveel mogelijk te voorkomen.

Beleidskader

Verbreed Gemeentelijk rioleringsplan (VGRP) 2016-2021, vastgesteld op 7 september 2015.

Doel

Het VGRP is een beleidsplan waarin de gemeente invulling geeft aan haar zorgplichten voor afvalwater, hemelwater en grondwater. Een VGRP komt tot stand in nauw overleg met de provincie, waterschap de Dommel. Behalve beleidskaders geeft het VGRP ook zicht op nieuwe aanleg, onderhoud, renovatie- en vervangingsinvesteringen, alsmede de noodzakelijke formatie en middelen.

Activiteiten 2016

Planvorming

Het onderhoud voor de riolering loopt synchroon met de uitgangspunten zoals die zijn vastgelegd in het VGRP. In 2016 zijn onderzoeken geïnitieerd en maatregelen uitgevoerd voor verbetering van de waterkwaliteit om te gaan voldoen aan de eisen van Europese Kader Richtlijn Water (KRW). Deze onderzoeken en maatregelen worden uitgevoerd vanuit het samenwerkingsverband met het 'Waterportaal Zuidoost Brabant' (Brabant Water, Waterschap de Dommel en 12 omliggende gemeenten).

Uitvoering

Naast de reguliere onderhoudswerkzaamheden hebben we meerdere gebreken aan het hoofdriool moeten herstellen en zijn er vele werkzaamheden verricht als gevolg van hevige neerslag in juni 2016. Tevens is het eerste deel van de Dorpstraat in Leende herstraat, waarbij de noodzakelijke rioolwerkzaamheden zijn meegenomen.

Financiering en kosten

De werkzaamheden aan het rioleringsstelsel vinden budgetneutraal plaats. Dit betekent dat de kosten van de riolering via een riooltarief aan de burgers in rekening worden gebracht. Deze berekening vindt in het VGRP plaats en wordt jaarlijks geïndexeerd. Aan het einde van een begrotingsjaar is er een verschil tussen de begrote en het werkelijke resultaat van de riolering. Dit verschil gaat conform het 'Ideaal Complex' naar de voorziening riolering.

B2. Wegbeheer

Algemeen

Binnen Heeze-Leende is ruim 1,3 miljoen m² aan verharding in beheer en onderhoud. De gemeente heeft als wegbeheerder de verplichting de wegen goed te onderhouden. We beheren onze wegen daarom op een toekomstbestendige en op een maatschappelijk kostenbewuste wijze, zodat het duurzaam instand gehouden kan worden. Hierbij is het uitgangspunt dat kapitaalvernietiging en onveilige situaties worden voorkomen.

Beleidskader

Beheer- en beleidsplan wegen 2017-2020, vastgesteld op 12 december 2016.

Initiatiefvoorstel inzake klein onderhoud wegen, fietspaden en trottoirs, vastgesteld op 20 januari 2014.

Doel

Het beheren van onze wegen op het gewenste kwaliteitsniveau binnen de financiële kaders.

Daarnaast heeft de gemeenteraad in januari 2014 een initiatiefvoorstel aangenomen voor het oplossen van kleine ergernissen in de openbare ruimte en met name in wegen, fietspaden en trottoirs.

Activiteiten 2016

Planvorming

In 2016 is een nieuw beheer- en beleidsplan wegen opgesteld waarin de gewenste kwaliteit is vastgelegd met de bijbehorende financiële middelen. Om de kwaliteit van het huidige wegennet te bepalen hebben we visuele wegininspecties uitgevoerd. Dit is samen met aanvullende (asfalt)onderzoeken tevens de basis van het onderhoudsprogramma. Ook is in gezamenlijkheid met de belangengroepen de lijst met kleine ergernissen opgesteld.

Uitvoering

Naast het jaarlijks onderhoudsprogramma wegen en de kleine ergernissen hebben we de Dorpstraat in Leende in zijn geheel vervangen. Tevens is onderhoud uitgevoerd aan bestaande kunstwerken (bruggen).

Financiering en kosten

Het onderhoudsprogramma voor wegen en bruggen en het oplossen van de kleine ergernissen is uitgevoerd binnen de daarvoor gestelde financiële kaders.

B3. Verlichting

Algemeen

In de gemeente staan 4321 lichtmasten met daarop 4375 armaturen. De gemeente wil haar openbare verlichting op een duurzame en maatschappelijk verantwoorde wijze beheren en onderhouden en alleen duurzaam verlichten waar het moet zonder dat de verkeersveiligheid en de sociale veiligheid in gevaar komt.

Beleidskader

Gemeentelijk openbaar verlichting Plan (GovP)

Doel

Het doel van het GovP is een kader scheppen waarbinnen de openbare verlichting effectief, kostenefficiënt en milieubewust in stand wordt gehouden binnen de geldende richtlijnen.

Activiteiten 2016

Planvorming

In 2016 is een nieuw Beleidsplan Openbare Verlichting opgesteld, dit is ter besluitvorming voorgelegd aan de gemeenteraad. Daarnaast is op basis van ouderdom van de masten en armaturen een onderhoudsprogramma (herverlichtingsplan) opgesteld. Het kan hierbij gaan om de complete vervanging van een mast, het vervangen van een armatuur of het herschikken van masten om een beter verlichtingsniveau te bereiken.

Uitvoering

Het uitvoeren van het onderhoudsprogramma 2016 waarbij LED verlichting is toegepast.

Financiering en kosten

Het onderhoudsprogramma voor openbare verlichting is uitgevoerd binnen de daarvoor gestelde financiële kaders.

B4. Openbaar groen

Beleidskader

- Meerjarig onderhoudsprogramma Groen (1998)
- Groenstructuurplan 2003-2013

Doel

Aan de hand van een beeldbestek de gewenste kwaliteit van het groenonderhoud uit laten voeren.

Activiteiten 2016

De activiteiten in 2016 betref uiteraard het jaarlijks terugkerend onderhoud (cyclisch onderhoud) op het afgesproken beeldkwaliteitsniveau B. Door structureel te monitoren is gebleken dat zowel onze eigen buitendienst als Ergonbedrijven het is gelukt om aan dit niveau te voldoen.

De storm, water en hagelschade al gevolg van de zware buien van 1 juni en 23 juni heeft een extra druk gelegd op (herstel)werkzaamheden.

Financiering en kosten

Het jaarlijks terugkerende onderhoud voor openbaar groen is uitgevoerd binnen de daarvoor gestelde financiële kaders.

Voor het herstel van de storm- en waterschade is extra materieel ingehuurd en een extra beroep op Ergon gedaan.

B5. Bos en natuurterreinen

Beleidskader

Bosnota 2003-2013

Doel

De bosnota geeft uiting aan geïntegreerd bosbeheer, waarbij de functies natuur, recreatie en houtproductie moeten leiden tot een gevarieerder beeld. Geïntegreerd bosbeheer gaat zo veel mogelijk uit van natuurlijke processen, waarbij bijvoorbeeld grootschalige ingrepen zoals kaalkap en herplant worden vermeden.

Activiteiten 2016

Aan de hand van het werkplan 2016 zijn beheer- en onderhoudsmaatregelen uitgevoerd.

Financiering en kosten

De kosten van het beheer van de bos- en natuurterreinen zijn opgenomen in de exploitatie van de programmabegroting 2016. Verder streeft de gemeente naar een kostendekkend beheer op basis van subsidies en inkomsten uit houtoogst.

B6. Speelsterreinen

Beleidskader

Speelruimtenota

Doel

Het creëren en behouden van veilige speelplekken, mede tot stand gekomen in samenspraak met buurtbewoners.

Activiteiten 2016

De speelvoorzieningen zijn geïnspecteerd door een gecertificeerd bedrijf en daar waar nodig heeft herstel of vervanging plaatsgevonden. De zandomgeving waarin de speeltoestellen staan wordt 1 maal per 2 jaar gereinigd. De gemeentelijke speeltoestellen voldoen aan de eisen uit het Besluit veiligheid attractie- en speeltoestellen

Jaarlijks wordt er op een tiental plaatsen herstel van de ondergronden uitgevoerd. Hierbij gaat het om grasterreinen die zijn gereinigd en/of aangevuld met het zand.

In 2016 zijn o.a. op de speellocaties Frans Halslaan, Skatebaan en Irislaan aanpassingen uitgevoerd. Dit heeft plaatsgevonden in nauwe samenwerking met de omgeving.

Financiering en kosten

De inspectie- en onderhoudskosten zijn uitgevoerd binnen de daarvoor beschikbaar gestelde middelen.

Financieel overzicht

Onderhoud Kapitaalgoederen					
Omschrijving		Rekening 2016	Begroting 2016	Rekening 2015	Rekening 2014
B1	Riolering	489.589	440.844	1.027.409	761.928
B2	Wegbeheer	421.876	420.105	431.083	380.561
B3	Verlichting	18.826	27.835	20.249	27.554
B4	Openbaar groen	194.056	195.642	190.710	222.780
B5	Bos en natuurterreinen	16.243	5.652	21.643	45.774
B6	Speelterreinen	19.550	19.636	19.441	19.299
B7	Gemeentelijke gebouwen	250.000	250.000	250.000	262.102
Totaal		1.410.140	1.359.714	1.960.535	1.719.998

Paragraaf C. Financiering

C1. Inleiding

De benodigde middelen voor de uitvoering van de diverse programma's worden beheerd door de treasuryfunctie. Onder de treasuryfunctie valt niet het garanderen van rente en aflossing van geldleningen van derden; deze worden per verzoek aan het bestuur voorgelegd.

De treasuryfunctie draagt zorg voor voldoende financiële middelen om de gemeentelijke taken uit te oefenen. Hierbij dienen de kosten zo laag mogelijk te worden gehouden en het rendement te worden geoptimaliseerd. De uitvoering van deze functie eist vaak snelle beslissingen in een complexe geldmarkt.

De treasuryfunctie is onderhevig aan de regelgeving zoals die is vastgelegd in de Wet financiering decentrale overheden (FIDO). Het aantrekken en uitzetten van gelden is enkel toegestaan voor de uitoefening van de publieke taak. Het risicobeheer vindt zijn grondslag in een risicomijdend beleid.

Op 10 december 2013 stemde de Eerste Kamer in met de wet tot schatkistbankieren (zonder leenfaciliteit) voor decentrale overheden. Schatkistbankieren houdt in dat tegoeden worden aangehouden in de Nederlandse schatkist. Gemeenten zijn vanaf 15 december 2013 verplicht om overtollige middelen bij de Nederlandse Staat aan te houden.

Voor de naleving van het schatkistbankieren wordt verwezen naar deel 5 van de jaarstukken waar de toelichtingen staan opgenomen, en wel onder de overige toelichtingen 4.1.b.

C2. Uitgangspunten treasurybeleid

- 1 Er zorg voor dragen dat er voldoende geld beschikbaar is om de gemeentelijke taken uit te oefenen.
- 2 De gemeentelijke geldstromen prudent beheren:
 - a. waarbij risico's zo veel mogelijk worden uitgesloten,
 - b. kosten zo laag mogelijk worden gehouden
 - c. en rendement wordt geoptimaliseerd.
- 3 Voldoen aan de voorschriften vastgelegd in de Wet financiering decentrale overheden (FIDO).

C3. Uitvoering van het treasurystatuut in 2016

Een groot gedeelte van de treasuryfunctie is uitbesteed aan de huisbankier. Met de BNG is een financieringsovereenkomst voor een krediet- en depotarrangement en elektronisch betalingsverkeer afgesloten. Deze overeenkomst is ingaande 2015 geactualiseerd en wordt voor telkens een jaar stilzwijgend verlengd. Op de door de gemeente bij de BNG aangehouden bankrekeningen wordt een saldo- en rentecompensatiecircuit toegepast.

De bij BNG geldende kredietlimiet is met de actualisatie van 1 januari 2015 verhoogd naar € 2.600.000 in lijn met de voor 2015 geldende kasgeldlimiet.

De door de BNG in 2016 binnen de financieringsovereenkomst gehanteerde rente over het saldo in Rekening-Courant was als volgt:

<u>saldo</u>	<u>laagste</u>	<u>hoogste</u>	<u>gemiddelde</u>
tegoed	0,000%	0,000%	0,000%
krediet	0,026%	0,195%	0,063%

In 2016 zijn geen kasgeldleningen aangetrokken.

Ook zijn er geen nieuwe langlopende leningen aangegaan.

C4. De kasgeldlimiet

De kasgeldlimiet is het instrument dat een grens stelt aan de financiering met een kortlopend karakter. Vooral bij korte financiering bestaat er een renterisico (men moet vaker een nieuwe lening afsluiten met de kans op onvoorziene hoge rentepercentages). De kasgeldlimiet zorgt ervoor dat op een gegeven moment lang geld

aangetrokken moet worden, waarbij het rentepercentage voor meerdere jaren vaststaat. Hierdoor voorkomen we grote fluctuaties in de rentelasten.

Na afloop van ieder kalenderkwartaal wordt de gemiddelde netto vlottende schuld getoetst aan de kasgeldlimiet. De kasgeldlimiet mag in maximaal drie opeenvolgende kwartalen worden overschreden.

De kasgeldlimiet voor de gemeente Heeze-Leende is voor 2016 vastgesteld op € 2.542.000, dit is 8,5% van het begrotingstotaal ad € 29.916.000. In jaar 2016 is de kasgeldlimiet niet overschreden.

De netto vlottende schuld wordt als volgt bepaald:

- opgenomen gelden met een oorspronkelijke rentetypische looptijd van korter dan één jaar
- schuld in rekening-courant
- gelden van derden gestort in kas voor een termijn korter dan één jaar
- overige geldleningen die geen onderdeel uitmaken van de vaste schuld

onder aftrek van:

- contante gelden in kas
- tegoeden in rekening-courant
- overige uitstaande gelden met een rentetypische looptijd van korter dan één jaar

De gemiddelde netto vlottende schuld bedroeg:		overschrijding	ruimte
over het eerste kwartaal 2016	-1.897.000		4.440.000
over het tweede kwartaal 2016	-3.615.000		6.158.000
over het derde kwartaal 2016	-4.661.000		7.204.000
over het vierde kwartaal 2016	-4.056.000		6.599.000

C5. De renterisiconorm en de leningenportefeuille

Conform de Wet FIDO moet de gemeente voldoen aan de renterisiconorm. Het stellen van een renterisiconorm moet zorgen voor een gelijkmatige opbouw van de leningenportefeuille, zodat niet in enig jaar een onevenredig groot deel van de portefeuille moet worden geherfinancierd en er grote renterisico's worden gelopen. De leningenportefeuille moet gelijkmatig over de jaren vervallen.

Het renterisiconormpercentage voor gemeenten is voor 2016 20%. Dit percentage wordt berekend over het begrotingstotaal.

In onderstaande tabel staat de ruimte onder de renterisiconorm voor 2016 en de verwachte ruimte voor de jaren 2016 tot en met 2019 weergegeven:

Renterisiconorm (bedragen * € 1.000)	2016
Begrotingstotaal	29.916
De verwachte norm is 20%	5.983

Het renterisico is als volgt te bepalen:

Renterisico (bedragen * € 1.000)	2016	2017	2018	2019
<i>Renteherzieningen</i>				
Renteherziening op vaste schuld o(pgenomen) g(eld)				
Renteherziening op vaste schuld uitstaand geld (aan o/g)				
	0	0	0	0
<i>Aflossingen</i>	1.509	1.405	1.405	1.405
Renterisico	1.509	1.405	1.405	1.405
Renterisiconorm	5.983	5.983	5.983	5.983
Ruimte onder de norm	4.474	4.578	4.578	4.578

C6. Het EMU-saldo

Nederland maakt deel uit van de Economische en Monetaire Unie (EMU). Binnen de EMU hanteert men het begrip EMU-saldo. Het EMU-saldo is het vorderingensaldo van de gehele overheid (Rijk, lokale overheden en Sociale Fondsen). Gemeenten beïnvloeden dus mede het EMU-saldo van Nederland.

In het verdrag van Maastricht is afgesproken dat een land maximaal een EMU-tekort van 3% van het BBP (Bruto Binnenlands Product) mag hebben.

Met de invoering van het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten dienen de gemeenten ook informatie voor derden aan te leveren. Deze bestaat onder andere uit een verdelingsmatrix. Deze verdelingsmatrix is enerzijds ingedeeld naar categorieën. Op basis van deze categorieën wordt het EMU-saldo van de gemeente berekend. Eén benadering is vanuit de financiële rekening:

- categorie 5.1 chartaal geld en deposito's
- categorie 5.2 kortlopende effecten met uitzondering van aandelen
- categorie 5.3 langlopende effecten met uitzondering van aandelen
- categorie 5.4 financiële derivaten
- categorie 5.5 kortlopende leningen
- categorie 5.6 langlopende leningen
- categorie 5.7 aandelen en overige deelnemingen
- categorie 5.8 handelskredieten en transitorische posten

C7. Het risicoprofiel

- Debiteurenrisico:
De voorziening dubieuze debiteuren bedraagt ultimo 2016 € 287.000. Deze voorziening is voor € 83.786 gevormd voor vorderingen uit hoofde van Werk & Inkomen. De voorzieningen worden geacht toereikend te zijn om de debiteurenrisico's af te dekken.
- Kredietrisico:
De gemeente loopt kredietrisico over uitstaande gelden.
- Deelnemingen:
Voor wat betreft deelnemingen wordt verwezen naar paragraaf E: verbonden partijen.
- Leningen:
Per ultimo 2016 staat een nog aan één ambtenaar verstrekte hypothecaire geldlening met een totale restsom van € 68.470 in de boeken. Ter afdekking van het risico is aan de gemeente recht op hypotheek verleend.

De restschuld van DOSL Leende aan de gemeente Heeze-Leende voor de 5-jarige lening bedraagt ultimo 2016 € 2.000.

De aan TV Heeze verstrekte lening voor vervanging van het dak laat ultimo 2016 een restschuld zien van € 28.418 voor vervanging van het dak.

De gemeente Heeze-Leende heeft via haar deelneming Heeze De Bulders B.V. samen met BNG Gebiedsontwikkeling B.V. De Bulders Woningbouw B.V. en De Bulders Woningbouw C.V. opgericht. Oorspronkelijk is bepaald dat de beide vennoten ieder € 1.000.000 kapitaal zullen inbrengen in De Bulders Woningbouw C.V. Om in de behoefte aan projectfinanciering te voldoen wordt als tijdelijke overbruggingsfaciliteit op afroep door ieder aanvullend € 500.000 kapitaal ingebracht. Bij de gemeente Heeze-Leende was ultimo 2016 hiervan € 1.250.000 afgeroepen.

De gemeente Heeze-Leende zal de voorfinanciering van de reeds verworven en nog te verwerven gronden moeten verzorgen. Afhankelijk van de fasering in verwerving en de snelheid van vervreemding kan hier een behoorlijk beslag op de financiële capaciteit worden gelegd. Hierbij wordt wel aangetekend dat op de overeengekomen overnamesom voor de gronden een indexering wordt toegepast.

Voor starters op de woningmarkt zijn stimuleringsleningen beschikbaar gesteld. Hiervoor is in twee achtereenvolgende jaren totaal € 280.000 in het Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederlandse gemeenten gestort. Het besluit is genomen om verder geen bedragen meer in de regeling in te brengen. Wel is in 2014 besloten reeds beschikbare middelen opnieuw in te zetten. Ultimo 2016 is voor € 167.957 daadwerkelijk aan leningen verstrekt.

- Woningbouwleningen:

Er lopen nog twee aan de woningbouwcorporatie woCom te Someren doorverstrekte leningen:

<u>leningnr</u>	<u>oorspr. hoofdsom</u>	<u>ingangs datum</u>	<u>renteconv datum</u>	<u>eind datum</u>	<u>restschuld 31 dec 2016</u>
70450	2.026.129	01-11-1987	01-11-2011	01-11-2031	1.283.833
70463	1.370.870	01-03-1988	01-03-2013	01-03-2033	872.456

- Borgstellingen:

Er zijn borgstellingen verstrekt voor leningen die lopen via het Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW), waarbij het risico is afgedekt. Het restantbedrag leningen ultimo 2016 bedraagt € 39.500.000.

De Nationale Hypotheek Garantie van de Stichting Waarborgfonds Eigen Woningen heeft met ingang van 1 januari 1995 de gemeentegaranties (particulieren) overgenomen. De gemeente kan nog worden aangesproken in geval deze instelling niet aan haar verplichtingen kan voldoen.

De gemeente staat voor maximaal € 3,8 miljoen garant voor de aan te trekken lening door de coöperatie HSLnet (raadsbesluit). De garantstelling bedraagt 80% van het restant van de hoofdsom (€ 4,75 mln.). De garantstelling ultimo 2016 bedraagt 80% van € 4.571.875 zijnde € 3.658.000.

Inmiddels is uitvoering gegeven aan het besluit van de raad van 12 december 2016 om te komen tot een herfinanciering van HSLnet. De coöperatie HSLnet heeft haar bovenstaande lening afgelost waarmee ook de garantstelling door de gemeente Heeze-Leende is komen te vervallen.

Paragraaf D. Bedrijfsvoering

D1. Organisatieontwikkeling

In 2016 is de samenvoeging van bedrijfsvoering in de GRS A2 voorbereid. Per 1 januari 2017 zijn de betreffende medewerkers over gegaan. De gemeentelijke organisatie bestaat nu nog uit de volgende afdelingen: Beleid, Vergunningen en Handhaving, Klantcontactcentrum, Beheer en vastgoed en het Projectbureau.

In programma FOCUS, gericht op de doorontwikkeling van de organisatie, staat het verbeteren van de dienstverlening centraal. Vanuit dat programma is in 2016 gewerkt aan de uitrol van projectmatig werken. Waar deze werkvorm tot nu toe vooral binnen het Projectbureau werd gehanteerd, hebben we dat in 2016 in de hele organisatie uitgerold.

Daarnaast is de implementatie van Zaakgericht werken – ook onderdeel van programma FOCUS - in A2 verband opgepakt. Er heeft voor de drie gemeenten een aanbesteding plaats gevonden. Omdat het hier gaat om een heel innovatief project, is besloten om de techniek eerst uitgebreid te testen en zeker te weten dat uitrol mogelijk is. De uitrol is voorzien in 2017.

Het verbeteren van de dienstverlening blijft continu aandacht vragen. Zo zijn we in 2016 gestart met de pilot Gastvrouw en zijn we een pilot Whatsapp gestart. De resultaten hiervan zijn positief.

De overgang van alle bedrijfsvoeringstaken naar de GRS A2, vraagt ook om een heroriëntatie op de gemeentelijke organisatie. Dit wordt in 2017 verder opgepakt.

D2. Personeel en Organisatie

Personeel

In de kadernota 2014-2017 is een bezuinigingstaakstelling voor personeel opgenomen van €180.000,- per 2015. In 2014 is een bezuinigingsplan gemaakt om deze bezuiniging te kunnen realiseren. Dit plan is uitgevoerd en heeft in 2016 geleid tot het realiseren van de volledige bezuinigingstaakstelling.

De genoemde samenwerking en bezuinigingen maken veel medewerkers nog steeds onzeker over hun toekomst. Doordat er steeds meer bezuinigd wordt en de ontwikkelingen in een hoog tempo invloed hebben op de hoeveelheid werk en de manier van werken, blijft de werkdruk op sommige plaatsen in de organisatie hoog. Onder andere hierdoor is het ziekteverzuim in 2014 en 2015 hoog geweest. Extra aandachtspunt voor 2016 was dan ook het terugdringen van het ziekteverzuim met aandacht en zorg voor ons personeel. Dit heeft geleid tot een verlaging van het verzuimpercentage tot 5,57% in 2016. Voor 2017, in de nieuwe organisatie van Heeze-Leende, is de ambitie om het verzuim nog verder terug te dringen.

Functieboek, competentie management en HR-gesprekscyclus

In 2014 hebben de colleges van de gemeenten Cranendonck, Valkenswaard en Heeze-Leende en de directie van de GRSA2 besloten een gezamenlijk traject te starten voor invoering van een gezamenlijk nieuw functieboek conform de systematiek van HR21, het daarbij horende competentiewoordenboek en een passende gesprekscyclus. In 2016 is HR21 ingevoerd. Begin 2017 is een nazorgtraject gepland voor enkele medewerkers.

CAO gevolgen

In 2016 is het beloningshoofdstuk 3 ingevoerd. Dit heeft geen toename van de loonkosten tot gevolg gehad. Op basis van de CAO heeft een medewerker per jaar recht op een individueel loopbaanbudget van €500 ter bevordering van zijn inzetbaarheid en arbeidsmarktpotentie. Op verzoek van de ondernemingsraad heeft Heeze-Leende dit in 2016 ingezet voor de Heeze-Leende academie, in samenwerking met HEMA. Dit was gebaseerd op e-learning, waarbij medewerkers een uiteenlopend aantal cursussen online mochten volgen en afsluiten met een toets.

Loonkostenontwikkeling

Voor het bepalen van de loonkosten wordt de CAO gevolgd. Mocht er geen geldende CAO zijn voor het begrotingsjaar dan worden de loonkosten berekend aan de hand van de indexcijfers van het CPB.

Voor de loonkosten van 2016 is gekeken naar de actuele cijfers uit het Centraal Economisch Plan (CEP) 2016. Deze cijfers worden ook gebruikt in de Meicirculaire van het Gemeentefonds. In de Meicirculaire 2015 was voor het bepalen van de hoogte van het Gemeentefonds in 2016 rekening gehouden met een loonstijging van 2%. In de begroting 2016 werd hiermee rekening gehouden bij het berekenen van de loonsom. De nieuwe CAO is op 1 januari 2016 van kracht geworden. De looptijd van de CAO is van 1 januari 2016 tot 1 mei 2017. Daarin is een generieke salarismutatie overeengekomen van 3% per 1 januari 2016. Dit is dus 1% hoger ten opzichte van de eerder geraamde 2% in de begroting en bijgesteld in de 2^e bestuursrapportage 2016.

Normalisering rechtspositie ambtenaren

Al jaren wordt er gesproken over de wet normalisering van de rechtspositie van de ambtenaren (Wnra). In 2014 is hiertoe een initiatiefwet aangenomen. Op 8 november 2016 heeft de Eerste Kamer over het wetsvoorstel gestemd en de Wnra aangenomen. Bij brief van 20 januari 2017 heeft de Minister van Binnenlandse Zaken te kennen gegeven dat de Wnra naar verwachting op 1 januari 2020 in werking treedt. Dit zal gevolgen hebben voor de regelingen op het gebied van P&O en op het personeelsbeleid. Op dit moment is echter onduidelijk wanneer verdere besluitvorming en normalisering plaatsvinden. Ook is nu nog onduidelijk wat de (financiële) consequenties zijn. Met de vermoedelijke inwerkingtreding van de Wnra in januari 2020 hebben overheidswerkgevers nog ongeveer drie jaar om deze zaken te regelen en om over een CAO te onderhandelen.

D3. Informatievoorziening en Automatisering (I&A)

Het (bedrijfs-)onderdeel Informatievoorziening en Automatisering (I&A) is ondergebracht bij de Samenwerking A2-gemeenten. De gemeente Heeze-Leende en uiteraard ook de gemeenten Cranendonck en Valkenswaard worden geconfronteerd met een groot aantal ontwikkelingen (onder meer het stelsel van basisregistraties, decentralisaties sociaal domein) die het noodzakelijk maken de ICT omgeving hiervoor continue verder door te ontwikkelen. Daarnaast kent elke gemeente ook zijn eigen ambities om de dienstverlening naar burgers en bedrijven verder te ontwikkelen. Hiervoor zijn passende ICT systemen een randvoorwaarde.

Verder constateren we diverse maatschappelijke trends en ontwikkelingen waarbij adequate I&A voorzieningen van belang zijn, zoals:

- Social media (Twitter, Facebook, Yammer etc.)
- Cloud Computing, hosting systemen, applicaties en webservices
- Digitaal werken, papierluw vergaderen (Het nieuwe werken)
- Bring Your Own Device (onder andere tablet computers)
- Open Source software

De samenwerking van de drie A2 gemeenten op I&A gebied moet bijdragen aan:

- De vermindering van kwetsbaarheid door het zoveel mogelijk beleggen van kennis, kunde en vaardigheden bij meerdere I&A medewerkers, evenals het vastleggen hiervan
- De versterking van de kwaliteit van dienstverlening door het inzetten op een professionele I&A bedrijfsvoering en dienstverlening, gebaseerd op bewezen methodieken en door het samen met de organisaties doorontwikkelen van de digitale bedrijfsvoering en digitale balie
- Het verbeteren van de efficiency van processen door het aanbieden van zoveel als mogelijk gezamenlijke A2 brede ICT oplossingen

De gezamenlijke A2 afdeling I&A heeft primair tot doel de deelnemende gemeenten te ondersteunen bij het ontwikkelen, verbeteren en uitvoering van de dienstverlening aan burgers en bedrijven, de interne bedrijfsvoering en het invullen van de gemeentelijke en landelijke overheidsdoelstellingen op het gebied van informatievoorziening en automatisering.

In deze omgeving is de gezamenlijke A2 afdeling I&A verantwoordelijk voor de uitvoering van de informatievoorziening (beleidsvoorbereiding, consultancy, advisering en projectleiding/participatie) en automatisering (inkoop, ontwikkeling, onderhoud, beheer en exploitatie van ICT systemen waaronder hardware, software, telefonie, netwerkinfrastructuren en het applicatiebeheer voor gezamenlijke A2-toepassingen) voor de drie A2 gemeenten.

Dit doet I&A door:

- de ondersteuning vanuit A2 I&A professioneel uitvoeren conform de dienstverlenings-afspraken
- I&A consultancy/advies aanbieden aan het management van de gemeenten
- implementatie en beheer van één gezamenlijke technische ICT infrastructuur waardoor elke werkplek toegang geeft tot de benodigde ICT toepassingen
- initiëren en stimuleren van keuze en selectie voor gezamenlijke toepassingen en implementatie daar waar mogelijk en harmonisatie van bestaande ICT applicaties
- mede uitvoering geven aan de diverse overheidsprogramma's voor de gemeenten
- uitwerking informatiebeleidsplan en I&A jaarwerkplannen voor de A2 gemeenten
- deelnemen aan de benchmark om zodanig het kostenniveau, maar ook het kwaliteitsniveau ten opzicht van de landelijke gemiddelden te kunnen vergelijken.

In 2016 is op het I&A terrein gefocust op het verder doorvoeren van de centralisatie van de ICT infrastructuur voor de A2 gemeenten en op informatiebeveiliging. De eerste helft van het jaar hebben we ons gericht op het verder verbeteren van de kwaliteit van het netwerk en onze ICT omgeving. De tweede helft is gericht geweest op het actualiseren/updaten van onze bestaande (applicatie)serveromgeving.

De drie netwerkinfrastructuren zijn aan elkaar gekoppeld, waardoor o.a. het beheer centraal georganiseerd is, er is een eigen uitwijkomgeving in gebruik genomen en er een basis is gelegd om verder te synchroniseren en door ontwikkelen. Hiervoor zijn verschillende infrastructurele en A2 brede I&A-gerelateerde projecten (hard-/software) van het jaarwerkplan I&A 2016 uitgevoerd en/of opgestart (lopen in 2017 door), zoals:

- applicatieharmonisatie Belastingen
- applicatieharmonisatie Financiën
- applicatieharmonisatie Intranet
- applicatieharmonisatie Sociaal Domein
- applicatieharmonisatie Geo
- eigen uitwijkomgeving
- upgraden applicatiedomein infrastructuur
- digitale telefonie incl. redundantie van centrales
- vervanging van het draadloos netwerk (WiFi)
- implementatie van systeem voor Zaakgericht Werken (midoffice)
- migreren naar centraal A2 document management systeem
- verschillende applicatie vervangingen/upgrades (subsidies, parkeerapplicaties, snelbalie vergunningen, accommodatie verhuursysteem)
- informatiebeveiligingsplan (BIG) 2016
- meldplicht datalekken
- digikoppelingen (vergunningen (OLO), gegevensknooppunt)
- koppeling NHR (Nieuw handels Register)

Voor een uitgebreide toelichting verwijzen wij naar de jaarstukken 2016 van de GR A2-samenwerking.

D4. Interne Communicatie

Per 1 januari 2017 is de bedrijfsvoering overgegaan naar de GRS A2 Samenwerking. In 2016 is veel werk verzet, nieuwe afdelingen zijn gevormd, werkprocessen zijn beschreven en systemen op elkaar afgestemd. Ook zijn drie organisatieculturen bij elkaar gekomen, met eigen processen, gewoonten en procedures en het vergt veel afstemming om in een dergelijk complex verandertraject mensen goed mee te nemen. Dit heeft tot veel interne communicatiemomenten geleid. Ook is in 2016 een social intranet ontwikkeld met de leuke naam Knooppunt. Via dit intranet zijn alle vier de organisaties met elkaar verbonden en kunnen samenwerkende groepen aangemaakt worden om met elkaar te communiceren en te werken rondom een onderwerp of project. In 2016 is met enige regelmaat een interne nieuwsbrief Beter om te Weten uitgekomen met belangrijke interne

onderwerpen zoals MT besluiten, P&O zaken, invoering projectmatig werken, verbetering van dienstverlening en andere onderwerpen uit het Programma Focus. Het was van belang om ook de dwarsverbanden en de samenhang tussen alle deelprojecten goed voor het voetlicht te krijgen. Dit is noodzakelijk voor de betrokkenheid van medewerkers en de borging van de behaalde resultaten in de organisatie. Via de afdelings overleggen zijn de medewerkers in de gelegenheid gesteld om vragen te stellen over wat in de nieuwsbrief stond, om ook de mondelinge communicatie te waarborgen.

Ook is in 2016 een nieuwe communicatievisie voor Heeze-Leende ontstaan. Communicatie zit in het hart van ons beleid en sluit aan bij de manier van communiceren van de buitenwereld. We communiceren interactief, waarbij we een betrouwbare partner zijn: open, transparant, klantgericht en betrouwbaar.

Deze communicatievisie sluit heel mooi aan bij het nieuwe Programma Organisatieontwikkeling van Heeze-Leende. Dit programma (deels een vervolg op programma Focus) wordt momenteel samen met MT en college opgesteld en kent vele deelprojecten. Deze deelprojecten vragen ook in 2017 weer om eigen communicatietrajecten. Daarnaast is het uitvoering geven aan de communicatievisie ook een deelproject van de organisatieontwikkeling.

D5. Informatieveiligheid

Door de gemeente is een coördinator informatieveiligheid (CISO) aangesteld, binnen de A2-samenwerking. Naast de coördinatie van de informatieveiligheid en het privacybeleid op alle mogelijke gebieden, houdt de CISO zich bezig met advies en voorlichting aan de medewerkers, incidentafhandeling en de implementatie van de Baseline Informatiebeveiliging Gemeenten (BIG). Er is een begin gemaakt de gemeente klaar te maken voor de komst van de Europese verordening over gegevensbescherming, die in 2018 van kracht wordt.

Om de medewerkers bewust te maken en te houden voor wat betreft het op een goede manier omgaan met persoonsgegevens van onze burgers is de CISO regelmatig aanwezig bij werkoverleggen. In december is er een interactieve personeelsbijeenkomst over informatieveiligheid geweest die door het voltallige personeel is bijgewoond. Ook is er een procedure voor het melden van datalekken vastgesteld.

De gemeente heeft alle verplichte audits op een goede wijze doorlopen. Er hebben vijf datalekken plaatsgevonden, waarvan één datalek is veroorzaakt door de A2-samenwerking en één door een ketenpartner. Bij deze datalekken zijn de gegevens gelekt van in totaal twintig burgers van de gemeente Heeze-Leende. Deze burgers zijn actief op de hoogte gebracht.

Paragraaf E. Verbonden partijen

E.1. Inleiding

In het Besluit Begroting en Verantwoording (BVV) is aangegeven dat in de begroting een paragraaf Verbonden partijen moet zijn opgenomen. Verbonden partijen zijn rechtspersonen, waarmee de gemeente een bestuurlijke én financiële band heeft. Verbonden partijen ontwikkelen beleid of voeren beleid uit voor de gemeente. Samengevat kunnen er tenminste drie redenen worden genoemd waarom gemeenten met elkaar samenwerken in de vorm van een verbonden partij:

- Vanwege een wettelijke plicht tot samenwerking;
- Vanwege het grensoverschrijdend karakter van de problematiek;
- Om efficiencyvoordelen te behalen.

Een samenwerking kan in de vorm van de oprichting van een publiekrechtelijke of privaatrechtelijke organisatie plaatsvinden. Het privaatrecht biedt verschillende mogelijkheden: de oprichting van een vereniging, een NV of een BV. De bepalingen van het Burgerlijk Wetboek (BW) zijn op deze samenwerking van toepassing. Als wordt gekozen voor samenwerking op grond van het publiekrecht dan geldt het regime van de Wet gemeenschappelijke regeling (WGR).

E.2. Gemeenschappelijke regelingen

1. Samenwerkingsverband A2 gemeenten

<i>Visie/doel</i>	<i>De Samenwerking A2 gemeenten behartigt de gemeenschappelijke en afzonderlijke belangen van de deelnemers op de gebieden van:</i> - <i>Werk en Inkomen;</i> - <i>Informatievoorziening en Automatisering;</i> - <i>Juridisch zaken.</i>
<i>Taken</i>	
<i>Deelnemende partijen</i>	<i>De gemeenten Heeze-Leende, Cranendonck en Valkenswaard</i>
<i>Bestuurlijk belang</i>	<i>Wethouder Werk & Inkomen: lid AB</i> <i>Wethouder Financiën: lid AB</i> <i>Burgemeester: voorzitter AB en DB</i>
<i>Vestigingsplaats</i>	<i>Heeze.</i>
<i>Financieel belang</i>	<i>22,8%</i>
<i>Bijdrage gemeente Heeze-Leende 2016</i>	<i>€ 1.088.000</i>
<i>Resultaat 2016</i>	<i>€ 308.000</i>
<i>Eigen vermogen 1-1-2016</i>	<i>€ 310.408</i>
<i>Eigen vermogen 31-12-2016</i>	<i>€ 346.687</i>
<i>Vreemd vermogen 1-1-2016</i>	<i>€ 984.521</i>
<i>Vreemd vermogen 31-12-2016</i>	<i>€ 1.662.056</i>

2. Metropoolregio Eindhoven (MRE)

<i>Visie/doel</i>	<i>De gemeenten in de Regio Eindhoven zetten zich op bepaalde terreinen van economie, ruimte en mobiliteit gezamenlijk in voor hun inwoners.</i>
<i>Taken</i>	
<i>Deelnemende partijen</i>	<i>De gemeenten Asten, Bergeijk, Best, Bladel, Cranendonck, Deurne, Eersel, Eindhoven, Geldrop-Mierlo, Gemert-Bakel, Heeze-Leende, Helmond, Laarbeek, Nuenen c.a., Oirschot, Reusel-de Mierden, Someren, Son en Breugel, Valkenswaard, Veldhoven en Waalre.</i>
<i>Bestuurlijk belang</i>	<i>De vertegenwoordiging in de diverse werkgroepen in het nieuwe MRE-model is geregeld vanuit de A2 samenwerking.</i>
<i>Vestigingsplaats</i>	<i>Eindhoven.</i>
<i>Financieel belang</i>	<i>Het MRE rekent met een bijdrage voor Brainport Development, het SRE Stimuleringsfonds en het Regionaal Historisch Centrum (RHCE).</i>
<i>Bijdrage gemeente Heeze-Leende 2016</i>	€ 202.864
<i>Resultaat 2016</i>	€ 350.000 (ingeschat resultaat excl. evt. aanpassing voorziening reorganisatie)
<i>Eigen vermogen 1-1-2016</i>	€ 7.341.237
<i>Eigen vermogen 31-12-2016</i>	€ 4.823.940
<i>Vreemd vermogen 1-1-2016</i>	€ 32.432.421
<i>Vreemd vermogen 31-12-2016</i>	€ 26.085.557
<i>Bovenstaand zijn de voorlopige cijfers voor dit doel afgegeven door MRE in een bijlage bij de bestuursrapportage met peildatum september 2016</i>	

3. Omgevingsdienst Zuidoost-Brabant (ODZOB)

<i>Visie/doel</i>	<i>De verplichte uitvoering van het Landelijk Basistakenpakket dient binnen een Regionale Uitvoeringsdienst plaats te vinden. De gemeente Heeze-Leende neemt hiervoor deel in de Gemeenschappelijke Regeling Omgevingsdienst Zuidoost-Brabant (ODZOB) Op 1 juni 2013 is ODZOB van start gegaan. Het Landelijk Basistakenpakket (verplicht gestelde taken) heeft betrekking op milieuvergunningen en toezicht op bepaalde milieu-inrichtingen. Daarnaast kunnen de deelnemers verzoektaken aan ODZOB overdragen op het gebied van welstand, archeologisch onderzoek en externe veiligheid. De GR heeft tot doel de vergunningverlening, het toezicht en de handhaving van milieu- en aanverwante onderwerpen te verbeteren en efficiënter te maken. De werk- en financiële afspraken zijn vastgelegd in een werkprogramma en een dienstverleningsovereenkomst (DVO).</i>
<i>Taken</i>	<i>Landelijk Basistakenpakket Verzoektaken Collectieve taken</i>
<i>Deelnemende partijen</i>	<i>Provincie Noord-Brabant en de gemeenten Asten, Bergeijk, Best, Bladel, Cranendonck, Deurne, Eersel, Eindhoven, Geldrop-Mierlo, Gemert-Bakel, Heeze-Leende, Helmond, Laarbeek, Nuenen c.a., Oirschot, Reusel-de Mierden, Someren, Son en Breugel, Valkenswaard, Veldhoven en Waalre.</i>
<i>Bestuurlijk belang</i>	<i>Het openbaar lichaam heeft een algemeen bestuur (AB). Gedeputeerde Staten en de colleges wijzen uit hun midden ieder één lid van het AB aan. Het dagelijks bestuur bestaat uit minimaal drie en maximaal zes leden, onder wie de voorzitter en worden door en uit het AB gekozen.</i>
<i>Vestigingsplaats</i>	<i>Eindhoven</i>
<i>Financieel belang</i>	<i>1,65%</i>
<i>Bijdrage gemeente Heeze-Leende 2016</i>	<i>€ 254.848</i>
<i>Resultaat 2016</i>	<i>€ 0</i>
<i>Eigen vermogen 01-01-2016</i>	<i>€ 1.576.541</i>
<i>Eigen vermogen 31-12-2016</i>	<i>€ 1.576.541</i>
<i>Vreemd vermogen 01-01-2016</i>	<i>€ 6.109.198</i>
<i>Vreemd vermogen 31-12-2016</i>	<i>€ 8.443.488</i>

4. Gemeenschappelijke Gezondheidsdienst Brabant-Zuidoost (GGD-BZO)

Visie/doel	De GGD heeft tot doel een bijdrage te leveren aan de publieke gezondheidszorg en de ambulancezorg
Taken	De dienstverlening van de GGD betreft gezondheid, preventie en snelle interventie. Taken die hieronder vallen zijn: Infectieziektebestrijding (incl. TBC bestrijding, SOA-bestrijding, reizigerszorg en hygiënezorg) Medische milieukunde Toezichthoudende taken (o.a. kinderopvang, WMO) Jeugdgezondheidszorg 4–18 jaar Onderzoek en beleidsadvisering Gezondheidsbevordering Ambulancezorg
Deelnemende partijen	De gemeenten Asten, Bergeijk, Best, Bladel, Cranendonck, Deurne, Eersel, Eindhoven, Geldrop-Mierlo, Gemert-Bakel, Heeze-Leende, Helmond, Laarbeek, Nuenen c.a., Oirschot, Reusel-de Mierden, Someren, Son en Breugel, Valkenswaard, Veldhoven en Waalre
Bestuurlijk belang	In het dagelijks en algemeen bestuur van de GGD zijn de deelnemende gemeenten vertegenwoordigd. Het algemeen bestuur stelt de hoofdlijnen van het GGD beleid vast alsmede de begroting en de jaarrekening. Het dagelijks bestuur ziet toe op de dagelijkse gang van zaken, bereidt samen met de directeur de AB-vergaderingen voor en draagt zorg voor het uitvoeren van de besluiten van het AB. Het AB vergadert ca 4 keer per jaar en het DB vergadert maandelijks.
Vestigingsplaats	Helmond
Financieel belang	De werkelijke betaalde bijdragen in 2016 aan de GGD bedraagt € 242.586 (reguliere bijdrage en pubercontact-moment). Daarnaast een bijdrage van € 1.267 voor sociaal plan reorganisatie zodat de totale bijdrage voor 2016 uitkomt op € 243.853
Gemeentelijke bijdrage	Over 2016 kan deze als volgt worden gespecificeerd:
Totaal	€ 243.853
Reguliere bijdrage	€ 230.993
Pubercontactmoment	€ 11.593
Sociaal plan reorganisatie	€ 1.267
Opmerkingen	De niet uit het weerstandsvermogen afgedekte risico's bij de GGD bedragen € 752.485. Op basis van inwoneraantal kan dit toegerekend worden over de deelnemende partijen. Voor de gemeente Heeze-Leende bedraagt dan het risico €38.036.
Ontwikkelingen	De GGD past een algemene indexering toe van 1,22%. Voor 2017 is het aannemelijk dat de loonkostenontwikkeling hoger ligt dan het indexpercentage.
Financiële informatie:	
Resultaat 2016	€ 138.756 (2015: € 65.333).
Eigen vermogen 31-12-2016	€ 3.050.000 (31 december 2015: € 2.375.000).
Vreemd vermogen 31-12-2016	€ 13.875.000 (31 december 2015: € 14.100.000).
Solvabiliteit 31-12-2016 (EV/TV)	22 % (31 december 2015: 16,8 %)

5. Veiligheidsregio Brabant-Zuidoost (VRBZO)

<i>Visie/doel</i>	<i>In de Veiligheidsregio Brabant-Zuidoost zijn de Multidisciplinaire Crisisbeheersing, de Regionale Brandweer, het bureau Geneeskundige Hulpverlening bij Ongevallen en Rampen (GHOR), de Regionale Ambulancevoorziening (RAV) en de Gemeenschappelijke Meldkamer (GMK) ondergebracht. Met ingang van 2010 is de Brandweezorg Eindhoven en met ingang van 1 januari 2011 de Brandweezorg Helmond bij de Veiligheidsregio ondergebracht.</i>
<i>Taken</i>	<i>De Veiligheidsregio Brabant-Zuidoost heeft de volgende taken:</i> <ul style="list-style-type: none"> – <i>Adequaat reageren op spoedeisende hulpvragen van burgers, instellingen en bedrijven;</i> – <i>Het organiseren en coördineren van geneeskundige hulp bij ongevallen en rampen;</i> – <i>Het voorkomen en bestrijden van brand, het beperken van brandgevaar en/of ongevallen bij brand en alles wat hiermee verband houdt. Ook de coördinatie van de werkzaamheden op dit gebied behoort tot de taak van de Veiligheidsregio;</i> – <i>Het organiseren, coördineren en uitvoeren van ambulancezorg, de bijbehorende procesregistratie en het bevorderen van adequate opname van zieken en ongevalslachtoffers in ziekenhuizen of andere instellingen voor intramurale zorg;</i> – <i>Het ondersteunen van de hulpverlening door gemeenten.</i>
<i>Deelnemende partijen</i>	<i>De gemeenten Asten, Bergeijk, Best, Bladel, Cranendonck, Deurne, Eersel, Eindhoven, Geldrop-Mierlo, Gemert-Bakel, Heeze-Leende, Helmond, Laarbeek, Nuenen c.a., Oirschot, Reusel-de Mierden, Someren, Son en Breugel, Valkenswaard, Veldhoven en Waalre.</i>
<i>Bestuurlijk belang</i>	<i>De burgemeester is vertegenwoordigd in het Dagelijks en Algemeen Bestuur</i>
<i>Vestigingsplaats</i>	<i>Eindhoven</i>
<i>Financieel belang</i>	<i>2,0%</i>
<i>Bijdrage gemeente Heeze-Leende 2016</i>	<i>€ 805.288</i>
<i>Resultaat 2016</i>	<i>€ 2.412.471</i>
<i>Eigen vermogen 01-01-2016</i>	<i>€ 6.878.914</i>
<i>Eigen vermogen 31-12-2016</i>	<i>€ 9.172.122</i>
<i>Vreemd vermogen 01-01-2016</i>	<i>€ 14.648.480</i>
<i>Vreemd vermogen 31-12-2016</i>	<i>€ 11.710.915</i>

6. Ergon - Werkvoorzieningschap Regio Eindhoven

Visie/doel	Ergonbedrijven is het uitvoeringsorgaan van de Gemeenschappelijke Regeling Werkvoorzieningschap Regio Eindhoven (GRWRE).
Taken	Binnen de gemeenschappelijke regeling zijn de volgende rechtspersonen aanwezig: <ul style="list-style-type: none"> - Stichting Bevordering Werkgelegenheid Sociale Werkvoorziening (BWSW) te Eindhoven; - EB Holding BV te Eindhoven met deelnemingen in: <ul style="list-style-type: none"> • Kringloopbedrijf Het Goed Regio Eindhoven BV voor 49%; • Hoveniersbedrijf Groenhoven BV Eindhoven voor 100% (geen operationele activiteiten); • EB Support BV te Eindhoven voor 100% (geen operationele activiteiten).
Deelnemende partijen	De gemeenten Eindhoven, Heeze-Leende, Valkenswaard, Veldhoven en Waalre. De gemeente Geldrop-Mierlo heeft een inkooprelatie (geen deelnemer).
Bestuurlijk belang	Het college is met de wethouder Werk & Inkomen vertegenwoordigd in het Algemeen Bestuur en Ergon
Vestigingsplaats	Eindhoven
Financieel belang	Vanuit de Integratie-uitkering Sociaal Domein (Gemeenfonds) ontvangt de gemeente Heeze-Leende een bedrag van € 1.357.451 hiervoor. Dit bedrag is doorbetaald naar Ergon
Bijdrage gemeente Heeze-Leende 2016	€ 1.357.451
Opmerkingen	
Ontwikkelingen	Sinds 1 januari 2015 is de instroom in de Wsw gestopt. Het aantal Sw'ers neemt nu met zo'n 5% per jaar af. Om de infrastructuur, kennis en kunde van Ergon niet verloren te laten gaan, voert de GRWRE ook een aantal taken van de Participatiewet uit. Dit is een wens van de gemeenteraad. Deze activiteiten hebben betrekking op de poortaanpak, trajecten met loonkostensubsidie en re-integratietrajecten (zoals het Clean Team). Dit gebeurt vanuit de projectorganisatie Participatiebedrijf, die is ondergebracht bij de GRWRE. Zowel ambtelijk als bestuurlijk is de gemeente hier nauw bij betrokken.
Financiële informatie:	
Resultaat 2016	€ 903.000 (2015: € 1514.000).
Eigen vermogen 31-12-2016	€ 9.620.000 (31 december 2015: € 8.816.000).
Vreemd vermogen 31-12-2016	€ 6.280.000 (31 december 2015: € 6.615.000).
Solvabiliteit 31-12-2016(EV/TV)	60,5% (31 december 2015: 57,1%)

Volledigheidshalve nog de volgende opmerkingen over verbonden partijen uit het verleden waar de gemeente inmiddels geen belang meer in heeft, maar waar de financiële afwikkeling nog van voortduurt.

7. Gemeenschappelijke Regeling Hypotheekfonds Noordbrabantse Gemeenten (HNG)

Gedurende 25 jaar (1996 tot en met 2020) ontvangt de gemeente jaarlijkse termijnen voortvloeiend uit de verkoop aandelen HNG. De jaarlijkse termijn, de zogenaamde aflossing zero coupon leningen, bedraagt € 59.660 (waarvan € 2.285 vanaf de herindeling via de gemeente Cranendonck wordt ontvangen). De deelnemende gemeenten hebben ingestemd met de opheffing van HNG.

8. Gemeenschappelijke Regeling Bestuursacademie Zuid-Nederland in liquidatie

De vereffeningcommissie geeft in haar mededeling van 3 augustus 2015 aan dat in 2015 de liquidatiebalans zal worden opgesteld. Dit is inmiddels gebeurd waarvan uitbetaling van het liquidatievermogen in 2016 heeft plaatsgevonden voor een bedrag van € 1.585.

E.3. Deelnemingen

1. Heeze De Bulders B.V.

<i>Visie/doel</i>	<i>De activiteiten omvatten het oprichten en verwerven van, het deelnemen in, het samenwerken met, het besturen van en adviseren aan, evenals het (doen) financieren van andere ondernemingen, in welke vorm dan ook.</i>
<i>Taken</i>	<i>Via Heeze De Bulders B.V. heeft de gemeente Heeze-Leende een 50% belang genomen in De Bulders Woningbouw B.V. Heeze. De Bulders B.V. heeft hiervoor € 9.000, zijnde 50% van het geplaatst aandelenkapitaal gestort. Daarnaast heeft Heeze De Bulders B.V. een belang van 49,5% in De Bulders Woningbouw C.V. en treedt op als één van de twee stille vennoten. Heeze De Bulders B.V. brengt op afroep van De Bulders Woningbouw C.V. 50% van het commanditair kapitaal in.</i>
<i>Deelnemende partijen</i>	<i>Gemeente Heeze-Leende.</i>
<i>Bestuurlijk belang</i>	<i>De gemeente Heeze-Leende is enig aandeelhouder.</i>
<i>Vestigingsplaats</i>	<i>Heeze</i>
<i>Financieel belang</i>	<i>100%</i>
<i>Bijdrage gemeente Heeze-Leende 2016</i>	<i>NVT</i>
<i>Opmerkingen</i>	<i>Op moment van schrijven zijn de beschikbare cijfers over 2016 nog niet beschikbaar zodat de gegevens over 2015 zijn opgenomen.</i>
<i>Ontwikkelingen</i>	
<i>Financiële informatie:</i>	<i>Het maatschappelijk kapitaal bedraagt € 90.000. Hiervan is € 18.000 geplaatst en door de gemeente Heeze-Leende volgestort. Daarnaast is er een lening verstrekt overeenkomstig het afgeroepen commanditair kapitaal van € 1.000.000. Ultimo 2015 bedroeg deze lening €1.000.000.</i>
<i>Resultaat 2015</i>	<i>€ 0; (2014: € 0).</i>
<i>Eigen vermogen 31-12-2015</i>	<i>€ 17.906 (1 januari 2015: € 17.906).</i>
<i>Vreemd vermogen 31-12-2015</i>	<i>€ 1.000.000 (1 januari 2015: € 875.000).</i>
<i>Solvabiliteit 31-12-2015 (EV/TV)</i>	<i>1,8% (2014: 2,0%).</i>

2. De Bulders Woningbouw B.V.

<i>Visie/doel</i>	<i>De vennootschap heeft als doel het als beherend vennoot deelnemen in en het besturen van De Bulders Woningbouw C.V.</i>
<i>Taken</i>	<i>Het voorzien in de financieringsbehoefte van de CV, het beheren van en beschikken over alle soorten goederen en het stellen van zekerheden. Het sluiten van overeenkomsten en zich voor de CV verbinden.</i>
<i>Deelnemende partijen</i>	<i>BNG Gebiedsontwikkeling B.V. en Heeze De Bulders B.V..</i>
<i>Bestuurlijk belang</i>	<i>De regio manager en de wethouder vertegenwoordigen BNG GO respectievelijk de gemeente Heeze-Leende als aandeelhouder in de B.V.</i>
<i>Vestigingsplaats</i>	<i>Heeze</i>
<i>Financieel belang</i>	<i>50% via Heeze De Bulders B.V.</i>
<i>Gemeentelijke bijdrage Heeze-Leende 2016</i>	<i>NVT</i>
<i>Opmerkingen</i>	<i>NVT</i>
<i>Ontwikkelingen</i>	
<i>Financiële informatie:</i>	<i>Het maatschappelijk kapitaal bedraagt € 90.000. Hiervan is € 18.000 geplaatst. Dit is door de aandeelhouders volgestort (ieder € 9.000).</i>
<i>Resultaat 2015</i>	<i>nihil; (resultaat 2014: € 15.000).</i>
<i>Eigen vermogen 31-12-2016</i>	<i>€ 72.000 (31 december 2015: € 62.000).</i>
<i>Vreemd vermogen 31-12-2016</i>	<i>€ 9.000 (31 december 2015: € 31.000).</i>
<i>Solvabiliteit 31-12-2016 (EV/TV)</i>	<i>88,9% (2015: 66,7 %).</i>

3. De Bulders Woningbouw C.V., gevestigd te Heeze

<i>Visie/doel</i>	<i>De C.V. heeft ten doel de integrale voorbereiding, ontwikkeling en het (doen) realiseren van de aanleg van de Randweg, en de realisatie van woningbouw in drie fasen gelegen in plangebied 'De Bulders'.</i>
<i>Taken</i>	
<i>Deelnemende partijen</i>	<i>De Bulders Woningbouw B.V. als enig beherend vennoot. BNG Gebiedsontwikkeling B.V. en Heeze De Bulders B.V. als commanditaire vennoten.</i>
<i>Bestuurlijk belang</i>	<i>De C.V. wordt bestuurd door De Bulders Woningbouw B.V. In de raad van vennoten wordt deelgenomen door de directeur van BNG GO en de burgemeester van de gemeente Heeze-Leende. Elke vennoot heeft één stem. Besluiten worden unaniem genomen.</i>
<i>Vestigingsplaats</i>	<i>Heeze</i>
<i>Financieel belang</i>	<i>49,5%</i>
<i>Gemeentelijke Bijdrage Heeze Leende 2016:</i>	<i>NVT</i>
<i>Opmerkingen</i>	<i>NVT</i>
<i>Ontwikkelingen</i>	
<i>Financiële informatie:</i>	<i>In de C.V. wordt deelgenomen door De Bulders Woningbouw B.V. voor € 18.000 en BNG Gebiedsontwikkeling B.V. en Heeze De Bulders B.V., ieder voor € 1.000.000. De commanditaire vennoten maken genoemde bedragen naar behoefte van de C.V. op eerste afroep over. Per 31 december 2016 is door ieder € 1.250.000 overgemaakt.</i>
<i>Resultaat 2016</i>	<i>-/- € 1.000; (resultaat 2015: -/- € 1.000).</i>
<i>Eigen vermogen 31-12-2016</i>	<i>€ 2.484.000 (31 december 2015: € 1.985.000).</i>
<i>Vreemd vermogen 31-12-2016</i>	<i>€ 107.000 (31 december 2015: € 160.000).</i>
<i>Solvabiliteit 31-12-2016(EV/TV)</i>	<i>95,8% (2015: 92,5%).</i>

4. Stichting Bureau Inkoop & Aanbestedingen Zuidoost Brabant

Visie/doel	<p><i>Strategische beleidsuitgangspunten:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Het streven binnen de inkooptrajecten naar maximale waarde voor de gemeente of publieke organisatie door het toepassen van maatschappelijk verantwoord inkopen binnen de inkooptrajecten. Dit bestaat uit het toepassen van Social return en Duurzaamheidscriteria en de toegang voor (regionaal) MKB tot overheidsopdrachten. - Het streven binnen de gemeenten en haar gelieerde organisaties naar efficiency binnen de inkoopprocessen. - Het voorbereiden van de implementatie van de Nieuwe Europese regelgeving voor inkopen van leveringen, diensten en werken boven de Europese drempelwaarde. Deze nieuwe regelgeving dient uiterlijk april 2016 te worden geïmplementeerd in Nederlandse wetgeving. Dit heeft gevolgen voor het inkoopbeleid van de Bizob gemeenten. Ook moeten de inkoop- en aanbestedingsprocedures hierop worden aangepast. 			
Taken				
Deelnemende partijen	<p><i>De gemeenten Asten, Bergeijk, Best, Bladel, Cranendonck, Deurne, Eersel, Gemert-Bakel, Geldrop-Mierlo, Heeze-Leende, Laarbeek, Nuenen c.a., Oirschot, Reusel-de Mierden, Someren, Son en Breugel, Veldhoven en Waalre.</i></p>			
Bestuurlijk belang	<p><i>Het algemeen bestuur van de stichting bestaat uit een tweetal leden per deelnemende gemeente. Uit de leden van het algemeen bestuur is een dagelijks bestuur samengesteld. Dit bestaat uit een voorzitter, een secretaris, een penningmeester en twee leden. De stichting kent een algemeen directeur.</i></p>			
Vestigingsplaats	Oirschot			
Financieel belang				
Gemeentelijke bijdrage	2016	2017	2018	2019
Totaal	+/- 68.000	+/- 68.000	+/- 68.000	+/- 68.000
Opmerkingen				
Ontwikkelingen	<p><i>Het aandeel in het resultaat 2015 van Bizob is in 2016 teruggestort zodat de netto bijdrage in 2016 € 35.000 bedroeg.</i></p>			
Financiële informatie:	<p><i>De entreegelden worden tot het eigen vermogen van de stichting gerekend en bedragen per 31 december 2015 € 155.467 (31 december 2014 € 155.467). Entreegelden zijn betaald als goodwill door die gemeenten die later hebben aangesloten. Deze worden niet eerder dan bij liquidatie van de stichting aan de gemeenten terugbetaald. Het entreegeld voor de gemeente Heeze-Leende bedroeg € 10.833.</i></p>			
Resultaat 2016	€ 177.764; (resultaat 2016: € 482.982).			
Eigen vermogen 31-12-2016	€ 645.523 (1 januari 2016: € 1.167.210).			
Vreemd vermogen 31-12-2016	€ 519.333 (1 januari 2016: € 387.889).			
Solvabiliteit 31-12-2016 (EV/TV)	55,4 % (2015: 75,1%).			

5. NV Bank Nederlandse Gemeenten

<i>Visie/doel</i>	<i>BNG is de bank van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijk belang. De bank draagt duurzaam bij aan het laag houden van de kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger. Daarmee is de bank essentieel voor de publieke taak. De deelneming kan dan ook als een duurzame belegging worden beschouwd.</i>
<i>Taken</i>	
<i>Deelnemende partijen</i>	<i>De publieke sector in Nederland, zoals gemeenten, provincies en de Staat der Nederlanden.</i>
<i>Bestuurlijk belang</i>	<i>De vertegenwoordiger in de algemene vergadering van aandeelhouders is de wethouder Financiën.</i>
<i>Vestigingsplaats</i>	<i>Den Haag</i>
<i>Financieel belang</i>	<i>De gemeente heeft 10.020 aandelen à € 2,50 BNG in haar bezit die voor de verkrijgingsprijs van € 22.734 onder financiële vaste activa staan gewaardeerd. Hiermee bezit de gemeente Heeze-Leende 0,01799% van de stemmen en bedraagt het aandeel in het vermogen en het dividend tevens 0,01799%.</i>
<i>Gemeentelijke bijdrage Heeze- Leende in 2016</i>	<i>NVT</i>
<i>Opmerkingen</i>	<i>NVT</i>
<i>Ontwikkelingen</i>	<i>De ontvangen dividenduitkering voor de gemeente Heeze-Leende bedraagt in 2016 € 16.433</i>
<i>Financiële informatie:</i>	<i>Het beleid van de BNG is er op gericht tot en met 2018 25% van de nettowinst uit te keren.</i>
<i>Resultaat 2016</i>	<i>€ 369 mio (2015: € 226 mio).</i>
<i>Eigen vermogen 31-12-2016</i>	<i>€ 4.486 mio (31 december 2015: € 4.163 mio).</i>
<i>Vreemd vermogen 31-12-2016</i>	<i>€ 149.483 mio (31 december 2015: € 145.317 mio).</i>
<i>Solvabiliteit 31-12-2016(EV/TV)</i>	<i>2,9% (2015: 2,8%)</i>
<i>Achtergestelde schulden 31-12-2016</i>	<i>€ 31 mio (31 december 2015: € 31 mio).</i>

6. Brabant Water NV

<i>Visie/doel</i>	<i>Brabant Water N.V. is het waterleidingbedrijf voor vrijwel geheel Noord-Brabant. De aandelen zijn in handen van de provincie Noord-Brabant en het overgrote deel van de gemeenten in het voorzieningsgebied.</i>
<i>Taken</i>	
<i>Deelnemende partijen</i>	<i>De aandelen zijn in handen van de provincie Noord-Brabant en het overgrote deel van de gemeenten in het voorzieningsgebied.</i>
<i>Bestuurlijk belang</i>	
<i>Vestigingsplaats</i>	<i>'s-Hertogenbosch</i>
<i>Financieel belang</i>	<i>De gemeente heeft in haar bezit 14.074 aandelen tegen de nominale waarde van € 0,10 per aandeel. Dit bezit staat op de balans onder financiële vaste activa opgenomen tegen de verkrijgingsprijs van € 1.407.</i>
<i>Gemeentelijke bijdrage 2016:</i>	<i>N.V.T.</i>
<i>Opmerkingen</i>	<i>N.V.T.</i>
<i>Ontwikkelingen</i>	<i>Op dit moment zijn er geen</i>
<i>Financiële informatie:</i>	<i>Het positief resultaat over 2016 wordt conform het op 24 juni 2012 door de aandeelhouders vastgestelde financieel beleid voor de 3e Planperiode (Boekjaar 2012 tot en met 2016) toegevoegd aan de Algemene Reserve. De aandeelhoudersvergadering vindt plaats op 26 juni 2017. Derhalve dat de beschikbare cijfers over 2015 zijn opgenomen.</i>
<i>Resultaat 2015</i>	<i>€ 40.652.000 (2014: € 30.071.000).</i>
<i>Eigen vermogen 31-12-2015</i>	<i>€ 524.465.000 (31 december 2014: € 483.813.000).</i>
<i>Vreemd vermogen 31-12-2015</i>	<i>€ 397.332.000 (31 december 2014 € 415.793.000).</i>
<i>Solvabiliteit 31-12-2015(EV/TV)</i>	<i>56,8% (2014: 53,8%).</i>

Paragraaf F. Grondbeleid

F1. Inleiding

Met ingang van 1 januari 2016 is de nieuwe notitie grondexploitatie van kracht. De aankomende omgevingswet en de vennootschapsbelastingplicht voor de gemeente zijn aanleiding geweest voor de commissie BBV om de afbakening, definiëring en verslaggevingsregels rondom grondexploitaties kritisch onder de loep te nemen. De ingangsdatum van deze notitie ligt een jaar eerder dan de overige wijzigingen van het BBV (die per 1 januari 2017 van kracht zijn). Reden hiervoor is dat de aansluiting is gezocht bij de ingangsdatum van de VPB-plicht voor overheden. Naast stellige uitspraken over maximale looptijd, te hanteren disconteringsvoet, berekening rentepercentage, toe te rekenen kosten geeft de notitie ook een nieuwe werkwijze ten aanzien van de verantwoording op de balans als het gaat om facilitair grondbeleid en actief grondbeleid. De categorie "niet in exploitatie genomen gronden" vervalt.

Actief grondbeleid is aan de orde indien gronden welke in eigendom zijn of komen van de gemeente, door de gemeente zelf bouw- en woonrijp worden gemaakt en vervolgens worden verkocht dan wel in erfpacht worden uitgegeven. Vanuit haar publieke taak wijzigt de gemeente, indien nodig het bestemmingsplan. Bij faciliterend grondbeleid is de gemeente zelf geen eigenaar van de grond, maar oefent invloed uit op de inrichting van de grond via het bestemmingsplan, anterieure overeenkomst en/of posterieure overeenkomst met een exploitatieplan. De gemeentelijke kosten verbonden hieraan worden verhaald op de particuliere exploitant.

Er zijn met deze wijziging een aantal wijzen waarop de gronden, in de jaarrekening worden verantwoord die afwijkend zijn van de presentatie in de jaarrekening 2015. We hebben daarom op onderdelen een gecorrigeerde presentatie in de balans opgenomen. Onderstaand een verkorte samenvatting hiervan.

Balans- code	Omschrijving	Boekw waarde per 31-12-2015	oortoeë opening 2016	Boekw waarde per 1-1-2016	Toegerekende rentelasten in 2016	Vermeerde- ringen in 2016	Verminde- ringen in 2016	Genomen resultaat in 2016	Boekw waarde per 31-12-2016
	De Buiders, Heeze	0,00	5.938.797,40	5.938.797,40	118.776,94	1.420.822,48	0,00	0,00	7.478.396,83
A213a	Ohw grondbank zonder transformatie	0,00	5.938.797,40	5.938.797,40	118.776,94	1.420.822,48	0,00	0,00	7.478.396,83
	'De Poormannen', Heeze	2.420.813,82		2.420.813,82	48.412,28	66.821,67	346.800,00	0,00	2.179.047,69
A213b	Ohw industrieterreinen	2.420.813,82	0,00	2.420.813,82	48.412,28	66.821,67	346.800,00	0,00	2.179.047,69
	Breedvennen, Leende	3.211.573,57		3.211.573,57	64.231,47	36.700,31	849.813,00	0,00	2.462.892,35
	Doorn (v/h Averboedweg), Sterksel	958.833,92		958.833,92	19.176,68	6.922,49	0,00	0,00	984.933,09
A213c	Ohw bouwgronden in exploitatie	4.170.407,49	0,00	4.170.407,49	83.408,15	43.622,80	849.813,00	0,00	3.447.826,44
	De Beemden-Zuid, Heeze	-55.970,19	55.970,19	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	Terre in Vondelbaan, Heeze	59.915,34	-59.915,34	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	Kloostervelden (v/h Providentia), Sterksel	-24.124,41	24.124,41	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
A213d	Ohw naar facilitair grondbeleid	-20.179,26	20.179,26	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	Halfheidschestrat, Leende	81.612,01	-81.612,01	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	Merebaan, Leende	-85.864,05	85.864,05	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
A213e	Ohw naar MVA strategische gronden	-4.262,04	4.262,04	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	A213 : Onderhanden werk	6.698.690,01	6.983.228,70	12.629.618,71	260.698,36	1.520.298,96	1.196.613,00	0,00	13.105.088,92
	Verliesvoorziening Breedvennen	40.000,00		40.000,00				-40.000,00	0,00
	Verliesvoorziening Vondelbaan naar eig voorziening	100.000,00	-100.000,00	0,00					0,00
	A213 : Balanswaardering	6.426.590,01	6.063.228,70	12.439.618,71	250.598,36	1.520.298,96	1.195.613,00	40.000,00	13.105.088,92
	Halfheidschestrat, Leende	0	81.612,01	81.612,01		2.476,26			84.088,27
	Merebaan, Leende	0	0	0		0			0
	A121e-B strategische gronden		81.612,01	81.612,01		2.476,26			84.088,27
	De Beemden-Zuid, Heeze		55.970,19	55.970,19			55.970,19		0,00
	Kloostervelden (v/h Providentia), Sterksel		24.124,41	24.124,41			-2.535,00		21.589,41
	Merebaan		84.834,05	84.834,05			84.834,05		0,00
	P 29d (vooruitontvangen)		164.928,65	164.928,65			138.269,24		21.589,41
	Merebaan		1.030						
	P 218 (nog te betalen)		1,030						
	Vondelbaan	0,00	59.915,34	59.915,34			-59.915,34		0,00
	A 29d : Vooruitbetaald		59.915,34	59.915,34			-59.915,34		0,00

Voor de exploitatie leidt dit tot de volgende mutaties/verschuivingen welke op de programma's 4 en 5 in de verschillenanalyse worden benoemd.

	P 4		P6	
	lasten	baten	lasten	baten
Vondellaan	840.307-	840.307	900.222	840.307-
Beemden Zuid	199.855-	199.855	204.090	263.825-
Halfeindschestraat	18.346-	18.346		
Merrellaan	635.136-	635.136		
Kloostervelden	93.384-	93.384		
totaal	1.787.028-	1.787.028	1.104.312	1.104.132-

Daarnaast leidt de wijziging tot een bijstelling van parameters welke op 23 januari 2012 zijn vastgesteld in de nota gemeentelijk grondbeleid. Uw Gemeenteraad heeft op 27 juni 2016 ingestemd met gewijzigde uitgangspunten/parameters en uw raad heeft bovendien besloten om deze uitgangspunten/ parameters voortaan op te nemen in deze paragraaf grondbeleid van de jaarrekening en de begroting en daarbij eventuele wijzigingen te motiveren. Deze uitgangspunten/parameters treft u daarom hieronder bij punt F3 aan.

De volgende onderwerpen komen aan bod:

- F2. Relatie met de programmapunten;
- F3. Uitgangspunten/parameters voor bouwgrondexploitaties in eigen beheer;
- F4. De bouwgrondexploitaties in eigen beheer, te weten Poortmannen, Breedvennen en Domein;
- F5. Grondexploitatie op basis van samenwerking;
- F6. Woningbouwprojecten niet in eigen beheer;
- F7. Overige bouwgronden
- F8. Risico's grondexploitatie/reserve grondexploitatie;
- F9. Reserve bovenwijkse voorzieningen;
- F10. Grondprijzen;
- F11. Winstneming

F2. Relatie met de programmapunten

Het grondbeleid heeft een grote invloed op en hangt samen met de realisatie van programma 4 Wonen en programma 5 Werken.

F3. Uitgangspunten/parameters voor bouwgrondexploitaties in eigen beheer

De volgende uitgangspunten/parameters zijn gehanteerd bij de actualisatie van de grondexploitaties:

- Parameter rente: 2% (over de boekwaarde van 1-1)
- Parameter kostenstijging: 1%
- Parameter opbrengstenstijging: 0
- Percentage voorbereiding en toezicht/algemene kosten: 15%
- Looptijd van grondexploitaties: max. 10 jaar
- Grondprijzen: zie F10

F4. De bouwgrondexploitaties in eigen beheer

De grondexploitaties worden tweemaal per jaar geactualiseerd. In totaliteit leidt dit tot de volgende te verwachte prognose per einde exploitatie

Exploitatie	Verwacht resultaat	Jaar van afsluiting
Breedvennen	V 259.731	2023
De Poortmannen	V 412.100	2024
Domein	V 177.800	2023

Breedvennen, Leende

De exploitatie van Breedvennen had per 1 januari 2016 een boekwaarde van € 3.211.573.

De laatst geactualiseerde vastgestelde exploitatie (maart 2017) voorziet in de administratieve afsluiting van het plan eind 2023 met een voordelig eindresultaat van circa € 259.731. Ten opzichte van de vorige actualisatie betekent dit een nadelig verschil van ca. € 51.834. Als belangrijkste reden kan worden aangegeven dat de kosten van het bouw- en woonrijp maken een stuk hoger uitvallen door enerzijds de aanleg van een tijdelijke parkeerplaats voor de school en anderzijds door de gefaseerde uitvoering waardoor de eenheidsprijzen hoger zijn en er extra werkzaamheden moeten worden uitgevoerd..

De Poortmannen, Heeze

De exploitatie van dit plan had per 1 januari 2016 een boekwaarde van € 2.420.613.

De laatst geactualiseerde vastgestelde exploitatie (maart 2017) geeft 2024 als afsluitingsjaar met een eindresultaat van circa € 412.100 voordelig. Ten opzichte van de vorige actualisatie betekent dit een verbetering van circa € 37.700. Het voordeel is vooral toe te schrijven aan de lagere rentekosten en lagere kosten voor bouw- en woonrijpmaken door een aanbestedingsvoordeel.

Domein, Sterksel

De koop-/realisatieovereenkomst met de projectontwikkelaar liep af per 31 december 2015. Dit betekent dat de gemeente vanaf 2016 vrij is om de grond te verkopen aan een andere partij. De resterende kosten voor het bouw- en woonrijpmaken zal de gemeente dan ook voor haar rekening moeten nemen. Daarom heeft de gemeenteraad op 27 juni 2016 de bouwgrondexploitatie voor dit gebied vastgesteld. Inmiddels is deze grondexploitatie in maart 2017 geactualiseerd. De boekwaarde van dit gebied bedroeg per 31 december 2016 € 984.933 nadelig. Dit was het uitgangspunt voor de actualisatie. Volgens deze actualisatie kan deze exploitatie in 2023 worden afgesloten met een voordelig resultaat van ca. € 177.800. Ten opzichte van de vaststelling van deze grondexploitatie betekent dit een afname van het resultaat met ca. € 26.300. De belangrijkste reden hiervoor is dat de kosten voor bouw- en woonrijpmaken zijn gestegen door een bijstelling van de eenheidsprijzen en de toevoeging van een aantal lichtmasten.

F5. Grondexploitatie op basis van samenwerking

De Bulders, Heeze

Deze wijk wordt ontwikkeld in samenwerking met de BNG GO. In deze samenwerking zijn de kwalitatieve en kwantitatieve uitgangspunten, waaronder de wijk ontwikkeld gaat worden, vastgelegd in een contract. Dit contract is medio 2012 door beide partijen ondertekend. Zie voor dit project ook Programma 8 onder 830 Bouwgrondexploitatie. De inmiddels verworven gronden en de nog te verwerven gronden op de balans van de gemeente worden inclusief vergoeding voor rentebijdrage en bijkomende kosten naar rato van afzet van de gronden (grondverkoop aan ontwikkelaars, bouwers, particulieren) ingebracht in De Bulders Woningbouw CV. Voor deze werkwijze is gekozen om financieringstechnische rentevoordelen te behalen; immers de gemeente kan tegen een lagere rente voorfinancieren dan de entiteit zelf. In 2016 is 35.500 m² aan gronden aangekocht t.b.v. de randweg voor een totaalbedrag van € 1.424.000. Per 31 december 2016 kende gebied "de Bulders" een nadelige boekwaarde van € 7.478.395..

F6. Woningbouwprojecten niet in eigen beheer

De gemeente kent een aantal woningbouwprojecten welke niet in eigen beheer worden ontwikkeld. Het gaat dan om:

Locatie	Lasten in 2016	Baten in 2016	Boekwaarde 31-12-2016	faciliterend/ normaal vermogensbeh.
Vondellaan Heeze	0	0	0	faciliterend grondbeleid
Kloostervelden Sterksel	2.535	0	21.589	faciliterend grondbeleid
Beemden-Zuid Heeze	4.235	8.000	0	faciliterend grondbeleid

De Vondellaan, de Beemden –Zuid en sluiten we af in 2016. Een korte toelichting hierop staat bij onderdeel F.10 “winstneming” in deze paragraaf.

Voor de Kloostervelden is sprake van een langer lopende gebiedsontwikkeling waarbij geldt dat we o.b.v. de anterieure overeenkomst een afkoopsom voor de totale kosten (excl. leges) hebben ontvangen en dat we de kosten welke we werkelijk maken hierop jaarlijks in mindering brengen. Dit betreft vooral kosten van supervisie

F7. Overige bouwgronden

Locatie	Lasten in 2016	Baten in 2016	Boekwaarde 31-12-2016	faciliterend/ normaal vermogensbeh.
Merellaan Leende	1.030	0	0	normaal vermogensbeheer
Halfeindschestraat Leende	2.476	0	84.088,27	normaal vermogensbeheer

De Halfeindschestraat betreft gronden welke we via een ruil hebben verkregen. Deze gronden worden verkocht in de verkregen staat. In 2016 zijn dan ook verkoopkosten (advertentie, verkoopbord) gemaakt. De merellaan sluiten we af (zie toelichting bij winstneming).

F8. Risico's grondexploitatie/reserve grondexploitatie

Voorheen was de gemeente voor het voeren van een goed grondbeleid verplicht om een genormeerde reserve grondexploitatie te vormen. Inmiddels is deze verplichting vervallen. De raad heeft daarom besloten in 2016 om het saldo van deze reserve toe te voegen aan de algemene reserve. Naast het feit dat de resultaten van de grondexploitaties in de reserve werden gestort/onttrokken werd de reserve grondexploitaties ook ingezet voor het opvangen van eventuele risico's. Het is daarom van belang om te bezien met welke risico's we rekening dienen te houden bij het bepalen van het noodzakelijk weerstandsvermogen van de gemeente (paragraaf weerstandsvermogen en Risico's). De resultaten van de grondexploitaties vormen door het vervallen van de verevening via de reserve grondexploitaties onderdeel van de het resultaat van de gemeente Heeze-Leende.

Risico's bij grondexploitaties in eigen beheer

De risico's zijn per grondexploitatie bezien. Binnen de grondexploitaties kan sprake zijn van marktontwikkelingen (vertraging van de afzet als gevolg van gewijzigde woon- en werkbehoeften en conjunctuurontwikkelingen) en specifieke projectrisico's (bestemmingsplan, milieu, flora&fauna, archeologie).

De calculaties van de verwachte eindwaarde van de grondexploitaties zijn met enige voorzichtigheid berekend, maar toch blijven risico's altijd bestaan. Voor de grondexploitaties zijn daarom de risico's bezien en vertaald in een worst case scenario waarin rekening is gehouden met het voordoen van deze risico's. Onderstaand overzicht toont aan dat ook in geval van worst case scenario er nog steeds sprake is van een verwachte positieve grondexploitaties. Om die reden voorzien we dan ook geen beslag voor de risico's in de grondexploitaties binnen het weerstandsvermogen.

Exploitatie	Huidige Verwacht resultaat EW	Verwacht resultaat 'Worst Case' EW
Breedvennen	259.731 V	178.015 V
De Poortmannen	412.100 V	291.726 V
Domein	177.800 V	129.507 V

Breedvennen

De meeste gronden in de Breedvennen worden uitgegeven voor woningbouw. Een klein gedeelte wordt uitgegeven voor bedrijven met bedrijfswoning. Het is de vraag of de kavels volgens de opgestelde planning verkocht zullen worden. Verkoop van een gedeelte van het gebied is afhankelijk van de bouw van het centrumplan.

Het bestemmingsplan is inmiddels vastgesteld en onherroepelijk. Er zijn geen verontreinigingen te verwachten daar altijd sprake is geweest van landbouwgrond. Om die reden ook niet de verwachting dat bedreigde flora- en of fauna voorkomt. Binnen de kosten voor woon- en bouwrijp maken is rekening gehouden met een budget voor archeologische vondsten. Daarmee is er sprake van een klein tot normaal risico.

De Poortmannen

Het risico op vertraging in de uitgifte is groot. Een onderzoek heeft uitgewezen dat er wel behoefte is aan bedrijfsgrond. Behalve twee kavels in de Breedvennen in Leende, is De Poortmannen de enige locatie met beschikbare bedrijfsgrond. Het bestemmingsplan is op 22 juni 2016 onherroepelijk geworden. Archeologisch vooronderzoek op de aangekochte grond heeft uitgewezen dat nader onderzoek niet is vereist. De praktijk heeft echter geleerd dat er wel rekening moet worden gehouden met tegenvallers in dit gebied waardoor wel sprake is van een risico. Op basis van onderzoek kan worden gesteld dat er geen sprake is van verontreiniging van de nieuw aangekochte grond en het huidige gebruik landbouwgrond geeft niet de verwachting dat bijzondere en/of bedreigde flora- en fauna voorkomt.

Domein

Hoewel sprake is van een aantrekkelijke markt voorzien we nog steeds een middelgroot risico op de afzet conform de opgestelde planning. Het bestemmingsplan is onherroepelijk en daarmee geen risico. Binnen het Domein is sprake van zeer grote kavels voor halfvrijstaande woningen. Mocht besloten worden om de kavels geschikt te maken voor een ander woningtype dan zal het bestemmingsplan gewijzigd dienen te worden. Bodemonderzoek en archeologisch onderzoek is uitgevoerd. Het bodemonderzoek dient geactualiseerd te worden maar verontreinigingen worden niet verwacht. Er is geen verwachting dat sprake is van bijzondere flora- en fauna omdat het huidig gebruik landbouwgrond betreft.

Risico's bij grondexploitaties op basis van samenwerking

De Bulders

De Bulders BV/CV is als aparte entiteit verantwoordelijk voor haar eigen risico's. Daarom heeft zij binnen haar eigen grondexploitatie een risicobuffer opgenomen. Mocht echter ondanks dat de Bulders BV failliet gaan, dan heeft dat gevolgen voor de al verworven gronden. In dat geval zal de grond afgewaardeerd moeten worden en komt het verlies voor de helft ten laste van de gemeente.

In 2016 zijn enkele nieuwe gronden verworven, waarmee de omvang van de verworven gronden toeneemt. Echter na balansdatum (in 2017) is het bestemmingsplan vastgesteld hetgeen ertoe leidt dat de kans op voordoen hiervan wordt verlaagd. Het risico kwantificeren we en nemen we mee in de paragraaf weerstandsvermogen en risico's.

Overige bouwgronden (materieel vast actief)

Halfeindschestraat leende

Het afzetrisico voor de 4 resterende bouw kavels ligt bij de gemeente. Gezien de te verwachten opbrengsten (€ 323 per m² excl. btw) en het feit dat er nog nauwelijks kosten (slechts kosten van verkoop) zijn omdat het gebied al bouw- en woonrijp is, is het risico hier minimaal.

F9. Reserve bovenwijkse voorzieningen

In het jaar 2016 heeft zich in deze reserve één mutatie voorgedaan, namelijk het onderzoek van eventuele verplaatsing van Albert Heijn in Heeze ad € 75.000. De stand van de reserve bovenwijkse voorzieningen bedraagt per 31 december 2016 € 900.775. Tot 2013 werd een bedrag van € 22 per verkochte m2 in de grondexploitaties gereserveerd. Vanwege gewijzigde regelgeving was dit niet meer mogelijk. Daarom heeft de raad in 2016 besloten om bij afsluiting van de grondexploitaties met een eventueel positief eindresultaat dit bedrag per m2 alsnog aan deze reserve toe te voegen.

F10. Grondprijzen

Bij de actualisaties van de grondexploitaties zijn de volgende grondprijzen gehanteerd:

Kavels t.b.v. woningbouw: € 323 per m2 excl. btw

Kavels t.b.v. bedrijfsgrond: € 152,-- per m² excl. btw

Dit betreffen de prijzen zoals deze in de begroting waren opgenomen.

F11. Winstneming

Bouwgronden in eigen exploitatie

In 2016 zijn geen besluiten genomen inzake winstbestemming bij lopende bouwgrondexploitaties. Er zijn geen lopende bouwgrondexploitatie afgesloten. Er is dan ook geen sprake van gerealiseerde winsten grondexploitaties. Er is geen sprake van tussentijdse winstneming. In februari 2017 hebben we de grondexploitaties geactualiseerd. Op basis van de geactualiseerde prognoses van de grondexploitaties en Poortmannen, Breedvennen en Domein verwachten we in alle gevallen een positieve exploitatie. Om die reden is er dan ook geen sprake van het nieuw vormen van een verliesvoorziening in 2016 voor toekomstige verliezen. De eerder gevormde verliesvoorziening ad € 40.000 inzake de Breedvennen valt vrij.

Bouwgronden facilitair

Er zijn in 2016 enkele complexen afgesloten welke vanaf 1 januari 2016 aan te merken zijn als een facilitaire bouwgrondexploitatie. Het gaat dan om de Beemden Zuid (project gereed), Vondellaan (alle kosten zijn gefactureerd en het saldo is onderdeel van debiteuren), We hebben hiervoor in 2016 het volgende saldo genomen:

Resultaat De Beemden in exploitatie	59.735-
Resultaat Vondellaan (excl. Vrijval voorziening ad € 100.000)	59.915

Bouwgronden materieel vast actief

In 2016 is de Merellaan afgesloten. Deze gronden zijn in 2015 geleverd onder "Groninger akte" Dit betekent dat de gronden zijn geleverd en dat binnen 13 maanden nadien de koopsom voldaan moest zijn. Binnen deze 13 maanden zou de overeenkomst kunnen worden ontbonden en de gronden voor kosten van de koper aan de gemeenten worden terug geleverd. Deze Groninger akte is destijds toegepast zodat de koper zekerheid kon verkrijgen over de omgevingsvergunning alvorens de koop daadwerkelijk definitief werd. In 2016 is de koop definitief geworden.

Resultaat Merellaan	84.834-
---------------------	---------

Paragraaf G. Overzicht lokale lasten

G1. Samenvatting

De lokale heffingen vormen na het totaal van de specifieke of doeluitkeringen en de algemene uitkering de belangrijkste bron van inkomsten van de gemeente. In de begroting 2015 is aangegeven dat ca. 30 % van de totale inkomsten afkomstig is van de lokale heffingen. In deze paragraaf wordt een verantwoording gegeven van de lokale heffingen.

Wat wilden we bereiken?

- De opbrengst van de onroerende zaakbelasting mag maximaal stijgen met een inflatie van 1%.
- De afvalstoffenheffing mag hoogstens kostendekkend zijn. Met inachtneming van de doelstelling van 5% restafval in 2020 een zo laag mogelijke afvalstoffenheffing waarbij de grootste vervuiler de meeste kosten draagt.
- Het uitgangspunt bij de berekening van de tarieven voor het rioolheffing is 100% kostendekking.
- Artikel 224 van de Gemeentewet maakt het mogelijk om een toeristenbelasting te heffen. Het gaat hier om een algemene belasting waarvan de opbrengsten toevoegen aan de algemene middelen van de gemeente. De inkomsten uit deze belasting mag de gemeente dus naar eigen inzicht aanwenden.
- Onder de naam 'leges' heft de gemeente een aantal verschillende rechten vanwege het genot van verstrekte diensten. Deze tarieven hangen nauw samen met de kostenonderbouwing en mag maximaal kostendekkend zijn.
- Kwijtschelding: het kwijtscheldingspercentage dat de gemeente hanteert bedraagt 100%. Dit betekent dat alle belastingplichtigen die een inkomen hebben dat 100% van het minimuminkomen (volgens bijstandsnorm) of lager is, in aanmerking komen voor gehele of gedeeltelijke kwijtschelding.

Onderstaande tabel geeft een weergave van de opbrengsten van de lokale heffingen:

Omschrijving van de heffing	Rekening 2016	Begroting 2016	Rekening 2015	Rekening 2014
Algemene heffingen:				
- onroerende-zaakbelastingen	3.470	3.477	3.440	3.298
- toeristenbelasting	126	154	181	177
<i>Subtotaal</i>	<i>3.596</i>	<i>3.631</i>	<i>3.621</i>	<i>3.475</i>
Bestemmingsheffingen:				
- leges burgerlijke stand en overige leges	329	300	294	298
- leges veiligheid	15	10	10	11
- marktgelden	2	2	1	3
- milieuleges en bodemonderzoek	7	5	1	1
- afvalstoffenheffing/reinigingsrecht	930	950	947	903
- rioolheffing	1.877	1.841	1.828	1.720
- bouwleges	395	400	437	488
- leges voor bestemmingsplan wijzigingen	12	11	25	29
- overige leges bestemmingsplannen	2	4	3	6
- leges gebruiksvergunningen brandpreventie	1	1	1	7
- baatbelastingen	1	1	1	1
<i>Subtotaal</i>	<i>3.571</i>	<i>3.525</i>	<i>3.548</i>	<i>3.467</i>
Totaal lokale heffingen	7.167	7.156	7.169	6.942

G2. Inleiding

In het begrotingsjaar 2015 krijgt de gemeente Heeze-Leende circa 30% aan inkomsten binnen door het heffen van belastingen en rechten. Deze eigen inkomsten vormen naast de algemene uitkering uit het gemeentefonds en de specifieke uitkeringen (van de ministeries) de belangrijkste inkomstenbronnen van de gemeenten.

Bij de eigen inkomsten van gemeenten kan een onderscheid worden gemaakt tussen algemene eigen inkomsten en taakgerelateerde inkomsten. De algemene eigen inkomsten kan de gemeente inzetten voor de dekking van de gemeentelijke uitgaven, zoals de onroerend zaakbelastingen en de toeristenbelasting. Er is geen relatie tussen de inkomsten en de uitgaven.

Taakgerelateerde inkomsten zijn inkomsten die horen bij specifieke gemeentelijke taken en diensten, zoals leges en bestemmingsheffingen. Voorbeelden hiervan zijn de afvalstoffenheffing en de rioolrechten. Deze paragraaf geeft een overzicht van de diverse lokale heffingen en belastingen op hoofdlijnen.

G3. Onroerende-zaakbelasting (OZB)

De basis voor het heffen van ozb is de wet Waardering Onroerende Zaken (wet WOZ). Op basis van deze wet wordt er van elke individuele onroerende zaak de waarde vastgesteld. Het te betalen bedrag wordt berekend aan de hand van de door u vastgestelde tarieven. Deze wordt door middel van een aanslag aan de belastingplichtige opgelegd.

De gemeente heeft de onroerende-zaakbelastingen 2016 op basis van de WOZ-beschikkingen met als waardepeildatum 1 januari 2015 geheven.

De afgelopen jaren zijn de navolgende drie ozb-tarieven geheven als percentage van de waarde:

	2016	2015	2014
Gebruikers – niet-woningen	0,1390 %	0,1363 %	0,1314 %
Eigenaren – woningen	0,1193 %	0,1193 %	0,1133 %
Eigenaren – niet-woningen	0,1678 %	0,1645 %	0,1586 %

Doordat de gemiddelde waarden van de woningen per waardepeildatum 1 januari 2015 ongeveer 1 procent hoger lagen dan per waardepeildatum 1 januari 2014 zijn de tarieven gelijk gebleven om 1 % stijging in de opbrengst te bereiken door inflatiecorrectie. De gemiddelde waarde van een woning per 1 januari 2015 was in de gemeente Heeze-Leende € 310.000.

De wet WOZ is ook van toepassing voor de rijksbelastingdienst (eigenwoningforfait) en de waterschappen. De waardegegevens worden uitgewisseld met deze instanties. Vanaf 2011 ontvangen we hiervoor geen aparte bijdrage meer. Deze is opgenomen in de algemene uitkering.

G4. Afvalstoffenheffing en reinigingsrechten

Afvalstoffenheffing heft de gemeente van degene die feitelijk gebruik maakt van een perceel waarop een verplichting tot het inzamelen van huishoudelijke afvalstoffen rust (ingevolge artikel 10.11 van de Wet milieubeheer). De afvalstoffenheffing is een kostendekkende heffing. De opbrengsten mogen op begrotingsbasis niet hoger zijn dan de kosten. Hierbij mag de gemeente wel rekening houden met de invloed van de btw.

Bij de berekening van de tarieven van deze heffing is gekozen voor tariefdifferentiatie (diftar). Degene die meer afval laat ophalen, moet ook meer betalen. Het tarief is opgebouwd uit twee delen. Het eerste deel, het zogenaamde basistarief, is voor iedereen gelijk. Het tweede deel is variabel.

	2016	2015	2014
Vastrecht per aansluiting (jaarlijks)	75	75	63
Het ledigen van een 40 liter container rest	4,00	4,00	4,00
Het ledigen van een 140 liter container rest	10,00	10,00	10,00
Het ledigen van een 240 liter container rest	18,00	18,00	18,00
Het ledigen van een 25 liter container GFT	1,50	1,50	1,50
Het ledigen van een 140 liter container GFT	1,50	1,50	1,50
Het ledigen van een 240 liter container GFT	2,50	2,50	2,50

De tarieven van de afvalstoffenheffing zijn in 2016 voor zowel containers als het vastrecht gelijk gebleven aan 2015.

Er wordt nog steeds veel afval gescheiden ingezameld. De dalende trend van de afgelopen jaren heeft zich in 2016 niet verder doorgezet.

G5. Rioolheffing

Onder de naam 'rioolheffing' heft de gemeente een recht van de gebruiker van een pand, van waaruit afvalwater direct of indirect op de gemeentelijke riolering wordt afgevoerd. De maatstaf van heffing berekenen we naar het aantal kubieke meters afvalwater dat vanuit het pand wordt afgevoerd.

Het uitgangspunt bij de berekening van de tarieven voor het rioolheffing is 100% kostendekking. Daarbij wel rekening houdend met het nadeel dat door de invoering van het BTW-compensatiefonds is ontstaan.

Op grond van artikel 228a van de Gemeentewet kunnen kosten die direct of indirect te maken hebben met de riolering via het rioolheffing verhaald worden. De kosten bestaan uit kapitaallasten, de directe en indirecte exploitatiekosten zoals reiniging, inspecties en reparaties. Maar ook toekomstige kosten die gemaakt moeten worden als gevolg van vervangingen, of de steeds maar toenemende eisen die hogere overheden stellen. Deze kosten worden als dotatie aan het rioleringsfonds meegenomen. Dit fonds is erop gericht om alle kosten die redelijkerwijs verwacht kunnen worden te dragen.

In 2015 is een nieuwe doorrekening gemaakt, het zogenaamde V(erbreed) G(emeentelijk) R(iolering) P(lan) 2016-2021. Hierin zijn eisen, zoals het aanleggen van een gescheiden stelsel bij renovatieprojecten, het verplicht afkoppelen van verhard oppervlak en overstort meters en voorzieningen die gemaakt moeten worden als gevolg van de steeds heviger regenvuilen, meegerekend. Daarnaast is ervoor gekozen om investeringen direct te blijven afschrijven volgens het Ideaal Complex. Dit VGRP 2016-2021 heeft de raad op 7 september 2015 vastgesteld. De raad heeft met het vaststellen van het VGRP 2016-2021 geen tariefsverhoging toegepast. Wel is de jaarlijkse indexering, vastgesteld op 1%.

De jaartarieven bedroegen in 2016:

- aansluitingen < 100m³ waterverbruik € 229,92 (2015: € 227,72)
- aansluitingen > 100m³-500m³ waterverbruik € 305,88 (2015: € 302,88)

G6. Legesverordening

Onder de naam 'leges' worden een aantal verschillende rechten geheven terzake het genot van door of vanwege het gemeentebestuur verstrekte diensten.

De realisatie bouwleges valt in 2016 in lijn met de begrote opbrengsten. Andere jaren laten een fluctuerend beeld zien met name veroorzaakt door grote projecten.

G7. Toeristenbelasting

Deze belasting wordt geheven ter zake het houden van verblijf binnen de gemeente door personen die niet als ingezetene in de gemeentelijke basisadministratie persoonsgegevens zijn ingeschreven.

De tarieven voor de toeristenbelasting zijn sinds 2011 gedifferentieerd. Voor 2016 zijn de tarieven gelijk gebleven aan voorgaande jaren. Het (algemene) tarief per overnachting was € 0,95, voor hotels en conferentiecentra € 1,25 per overnachting, op een scoutingterrein € 0,40 per overnachtingen op een camping € 0,75. per overnachting. Voor 2016 is een bedrag begroot van € 154.000 terwijl de realisatie €126.000 bedraagt.

Het nadeel ad €28.000 was reeds voor €26.000 voorzien en toegelicht in de 2^e bestuursrapportage 2016.

Kwijtschelding

Als een belastingplichtige niet of over te weinig financiële middelen beschikt (bijstandsnorm of minder) om de belastingaanslag te voldoen kan onder bepaalde voorwaarden aan deze belastingplichtige gehele of gedeeltelijke kwijtschelding worden verleend voor de afvalstoffenheffing en/of de rioolheffing.

In het jaar 2016 is kwijtschelding verleend voor een bedrag van € 16.589.

G8. Lastendruk

Overzicht lokale lastendruk

De tarieven 2016 hebben tot de volgende belastingdruk geleid. In deze berekening zijn alleen die belastingen betrokken die nagenoeg op iedereen van toepassing zijn. De belastingen die een specifieke belastingplicht hebben zijn uitgesloten.

Lastendruk	2016	2015	2014
Afvalstoffenheffing	134,90	134,90	132,90
Rioolheffing	305,88	302,88	288,18
Onroerende-zaakbelasting eigenaar	366,00	366,00	360,00
Totale lastendruk zonder eigen woning	440,27	437,78	421,08
Totale lastendruk met eigen woning	806,27	803,78	781,08

Toelichting :

- Bij de berekening van de afvalstoffenheffing wordt uitgegaan van 5 containerledigingen rest 140 liter en 6,6 containerledigingen gft 140 liter voor 2016 en 2015. Voor 2014 is uitgegaan van 6 containerledigingen rest 140 liter en 6,6 containerledigingen gft 140 liter.
- De rioolheffing is op basis van een waterverbruik van 100 tot 500 m³ per jaar.
- De gemiddelde waarde van een woning in Heeze-Leende bedroeg in het jaar 2016 € 310.000 (waarde vastgesteld naar prijspeildatum 1 januari 2015), in 2014 € 307.000.

JAARREKENING

Deel 3 Overzicht van baten en lasten in de jaarrekening

OVERZICHT VAN BATEN EN LASTEN IN DE JAARREKENING GESPECIFICEERD NAAR SUBPRODUCTEN

Product	Productnaam	Realisatie 2015	Begroting 2016			Realisatie 2016
			Primair	Wijz	Totaal	
Programma 1 Fundament						
<i>Lasten</i>						
001.00	Raad en raadscommissies	207.306	209.796	8.000	217.796	216.170
001.10	Burgemeester en wethouders	876.755	541.544	49.000	590.544	799.387
002.00	Bestuurszaken	280.767	327.815	19.000	346.815	241.875
002.30	Voorlichting	390.490	311.024		311.024	198.633
002.40	Representatie bestuur	44.487	43.264		43.264	29.630
002.50	Dorpsraden		4.000		4.000	4.000
003.00	Burgerlijke stand en bevolkingsregister	624.079	964.307		964.307	549.899
003.10	Verkiezingen	70.080	4.900	15.000	19.900	43.899
003.20	Straatnaamborden en huisnummering	8.112	25.670		25.670	7.449
004.00	Burgelijke stand en bevolkingsregister	105.829	112.535		112.535	108.773
005.00	Bestuurlijke samenwerking	164.863	225.738	-82.994	142.744	131.620
006.00	Raadsgriffier	109.653	115.259		115.259	113.714
120.00	Personeelskosten brandweer Heeze-Leende		5.000		5.000	1.990
120.10	Brandweerkazerne Heeze	18.265				7.837
120.20	Brandweergarage Leende	44.867	38.406		38.406	38.202
120.30	Brandblus- en reddingsmiddelen	201				
120.40	Brandkranen en brandputten	26.616	51.464		51.464	26.830
120.50	Regionale brandweer	790.517	805.287	-62.000	743.287	743.556
120.60	Overige aangelegenheden brandweer en rampenbestrijding					
120.70	Rampenbestrijding	33.951	82.446		82.446	73.829
140.00	Dierenbescherming	20.714	22.725		22.725	21.782
140.10	Overige beschermende maatregelen	291	266		266	293
140.20	Integraal veiligheidsbeleid	240.733	197.759		197.759	260.019
724.00	Gemeentelijke begraafplaats	11.895	9.887		9.887	11.882
	<i>Totaal lasten</i>	4.070.471	4.099.092	-53.994	4.045.098	3.631.268
<i>Baten</i>						
001.10	Burgemeester en wethouders	218.134				
004.00	Burgerlijke stand en bevolkingsregister	293.506	288.810	10.000	298.810	325.202
005.00	Bestuurlijke samenwerking					1.585
120.10	Brandweerkazerne					
120.20	Brandweergarage Leende	45.083	35.934		35.934	43.974
120.30	Brandblus- en reddingsmiddelen					
140.20	Integraal veiligheidsbeleid	9.732	5.000	5.000	10.000	14.506
732.00	Baten begraafplaatsrechten	2.586	1.608		1.608	3.652
	<i>Totaal baten</i>	569.041	331.352	15.000	346.352	388.920
Totaal programma 1						
		-3.501.429	-3.767.740	68.994	-3.698.746	-3.242.348

Product	Productnaam	Realisatie 2015	Begroting 2016			Realisatie 2016
			Primair	Wijz	Totaal	
Programma 2 Opgroeien						
<i>Lasten</i>						
421.00	Opb basisonderwijs: personeelskosten	66.827	51.012		51.012	63.263
421.10	Opb basisonderwijs: voorzieningen in gebouwen en te	79.658	86.627		86.627	80.183
421.20	Opb basisonderwijs: andere voorzieningen in gebouw	3.480	2.485		2.485	3.475
421.30	Gebruiksvoorzieningen basisonderwijs (gebouw-afhar	195.831	163.200		163.200	163.200
421.40	Onderwijshuisvesting basisonderwijs	239.940	262.357		262.357	266.265
421.50	Aandeel kostenplaats tbv. Centrumplan Leende	119.622	79.722		79.722	13.755
423.00	Bijz basisonderwijs: voorzieningen in gebouwen en te					
423.10	Bijz basisonderwijs: andere voorzieningen in gebouw					
423.30	Bijz basisonderwijs: algemene kosten					
431.00	Onderwijshuisvesting speciaal onderwijs	572.215	564.305		564.305	559.668
431.10	Andere voorzieningen in gebouwen en terreinen spec	249.783	137.763		137.763	136.689
433.00	Bijz spec onderwijs: voorzieningen in gebouwen en te					
433.10	Bijz spec onderwijs: andere voorzieningen in gebouw					
433.20	Bijz spec onderwijs: algemene kosten					
480.00	Onderwijsbegeleiding	49.818	37.944		37.944	32.340
480.10	Vervoer van leerlingen	231.041	242.225		242.225	163.393
480.30	Overige onderwijsvoorzieningen	116.378	74.787	3.730	78.517	96.395
630.20	Subsidies aan jeugdorganisaties					
630.30	Overig sociaal-cultureel-, jeugd- en jonferenwerk					
650.00	Kinderdagverblijven	52.172	81.670		81.670	67.810
650.10	Peuterspeelzalen	115.474	132.363	8.359	140.722	113.262
670.10	Algemene voorzieningen Wmo en Jeugd	19.178	176.853		176.853	21.108
670.20	Inkoop	19.441	55.971		55.971	23.158
670.40	0e en 1e lijn	53.413	527.832		527.832	175.808
670.90	Bijdrage aan "Dommelregio" Lumensgroep (Jeugd)	32.439	42.449		42.449	33.118
671.00	1e lijnslotet Jeugd	260.601	294.612	36.578	331.190	203.049
671.10	1e lijnslotet Wmo					
682.00	Individuele voorzieningen Natura Jeugd	1.038.425	1.165.531		1.165.531	1.587.369
682.03	Landelijke inkoop	54.211	70.453		70.453	64.370
682.04	SEZ (provincie)		7.259		7.259	9.455
682.10	Flexibele inkoop		16.914		16.914	
683.00	Veiligheid, jeugdreclassering en opvang jeugd	196.083	197.166		197.166	140.395
715.00	Jeugdgezondheidszorg	244.784	176.124		176.124	448.451
716.00	Centra voor jeugd en gezin					
	<i>Totaal lasten</i>	4.010.812	4.647.624	48.667	4.696.291	4.465.981
<i>Baten</i>						
421.10	Opb basisonderwijs: voorzieningen in gebouwen en te	79.537		79.537	79.537	77.456
421.30	Gebruiksvoorzieningen basisonderwijs (gebouw-afhar					
421.40	Onderwijshuisvesting basisonderwijs	42.888	43.853	-11.479	32.374	17.480
423.00	Onderwijshuisvesting basisonderwijs					
423.10	Bijzonder basisonderwijs: andere voorzieningen in ge					
480.00	Onderwijsbegeleiding	35.044	19.090		19.090	19.929
480.10	Vervoer van leerlingen	485	1.000		1.000	
480.30	Overige onderwijsvoorzieningen	3.686	3.386		3.386	3.686
650.00	Kinderdagverblijven	4.000				5.680
650.10	Peuterspeelzalen	108.095	111.401		111.401	108.846
716.00	Centra voor jeugd en gezin					
	<i>Totaal baten</i>	273.734	178.730	68.058	246.788	233.077
Totaal programma 2		-3.737.078	-4.468.894	19.391	-4.449.503	-4.232.904

Product	Productnaam	Realisatie 2015	Begroting 2016			Realisatie 2016
			Primair	Wijz	Totaal	
Programma 3 Meedoen						
<i>Lasten</i>						
002.10	Archiefbewaarplaatsen	66.898	97.000		97.000	60.510
480.30A	Overige onderwijsvoorzieningen	134.818				
480.50	Combinatiefunctie sport en cultuur		141.600		141.600	133.035
510.00	Openbare bibliotheken	208.774	227.463		227.463	349.184
511.00	Muziekscholen	86.150	81.934		81.934	78.518
511.10	Overig vormings- en ontwikkelingswerk	454	693		693	305
530.30	Tennisbanen Heeze	39.705	31.665		31.665	27.211
530.40	Sportcentrum "de Pompenmaker"	409.321	316.730	14.000	330.730	418.397
530.50	Gymnastieklokalen Heeze-Leende	156.147	185.393	16.000	201.393	174.109
530.80	Subsidies aan sportverenigingen	3.500	4.000		4.000	3.500
530.90	Overige aangelegenheden inzake sport	3.865	6.619		6.619	7.304
531.00	Sportterreinen Heeze	305.744	182.861	-64.704	118.157	131.093
531.10	Gemeentelijk sportpark "de Grootte Speel"	89.108	94.212		94.212	91.295
531.20	Sportpark "de Hemelrasten"	61.102	64.507		64.507	56.770
540.00	Amateuristische kunstbeoefening	47.142	48.890		48.890	48.157
541.00	Monumentenzorg					
541.10	Archiefbewaarplaatsen					
541.20	Overige cultuur en oudheidkunde					
580.30	Accommodatie Irislaan	1.994	1.558		1.558	1.908
580.40	Exploitatie Hof van Leende					
580.50	Exploitatie Lindenlaan 57	920	858		858	894
580.60	Kosten IDOP-Sterksel					
580.80	Accommodatiebeleid algemeen		24.500		24.500	
580.90	Subsidieverstrekingen	47.135	59.991		59.991	51.116
620.00	Algemeen maatschappelijk werk					
620.10	Sociaal-culturele zorg voor senioren					
620.30	Overige maatschappelijke begeleiding en advies					
621.00	Regeling opvang asielzoekers en VVTV	3.274		12.986	12.986	24.865
622.20	Wet Maatschappelijke Ondersteuning					
630.00	Dorpshuis 't Perron					
630.05	Gemeenschapscentrum "de Meent"					
630.10	Dorpshuis "Valentijn"					
630.40	Welzijnsstichting Paladijn					
652.00	Leefvoorzieningen gehandicapten (WVG)					
652.10	Woonvoorzieningen gehandicapten (WVG)					
661.00	Maatwerkvoorzieningen Natura materieel WMO	1.009.414	616.923	-143.000	473.923	994.201
662.00	Maatwerkvoorzieningen Natura immaterieel WMO	955.447	978.783	-58.000	920.783	1.312.228
670.00A	Gemeenschapscentrum "Dorpshuis Het Perron"	108.053	108.000		108.000	108.053
670.05	Algemene voorzieningen senioren		11.500		11.500	11.500
670.10A	Algemene voorzieningen WMO en Jeugd	132.937				
670.15	Algemene voorziening WMO		12.959		12.959	12.959
670.30	Huishoudelijke verzorging	247.273	564.926	-227.807	337.119	236.901
670.31	Collectief vervoer	142.100	170.000		170.000	116.590
670.50	Exploitatie de Meent	83.609	84.533		84.533	86.053
670.60	Dorpshuis Valentijn te Sterksel	109.124	105.922		105.922	103.690
670.65	Scouting Heeze	8.203	5.312		5.312	5.312
670.70	Overig sociaal-cultureel werk/jeugd- en jongerenwerk	14.241	39.871		39.871	120.413
670.75	Centrumplan Leende			500.000	500.000	64.209
670.80	Welzijnsstichting Paladijn	221.254	223.336	9.165	232.501	248.911
670.90A	Bijdrage aan "Dommelregio" Lumensgroep (Volwassenen)	49.755				
670.95	Bijdrage Lumensgroep		45.487		45.487	45.487
671.10A	1e lijnsloket WMO	240.409	584.866	-135.224	449.642	348.619
671.20	1e lijnsloket WMO		165.499		165.499	
672.10	PGB Wmo en jeugd	247.571	495.960	-240.000	255.960	187.113
714.00	Gemeentelijke gezondheidsdienst	263.031	267.709		267.709	237.471
714.10	Overige gezondheidszorg	8.087	15.625		15.625	5.519
821.00	Monumenten	238.749	166.538		166.538	42.511
821.10	Monumenten/cultuur	1.766	1.703		1.703	1.703
	<i>Totaal lasten</i>	5.747.071	6.235.926	-316.584	5.919.342	5.947.615

Product	Productnaam	Realisatie 2015	Begroting 2016			Realisatie 2016
			Primair	Wijz	Totaal	
Baten						
480.30A	Overige onderwijsvoorzieningen	22.966				
480.50	Combinatiefunctie sport en cultuur		25.865		25.865	25.865
530.40	Sportcentrum "de Pompenmaker"	70.868	76.598		76.598	68.895
530.50	Gymnastieklokalen Heeze-Leende	22.428	26.760		26.760	13.874
530.90	Overige aangelegenheden inzake sport	661	789		789	671
531.00	Sportterreinen Heeze	15.457	15.612		15.612	15.612
531.20	Sportpark "de Hemelrasten"	4.348	4.391		4.391	4.391
541.00	Monumentenzorg					
621.00	ROA en VVT	3.274				12.227
622.20	Wet Maatschappelijke Ondersteuning					
630.00	Dorpshuis 't Perron					
630.05	Gemeenschapscentrum "de Meent"					
630.10	Dorpshuis "Valentijn"					
652.10	Woonvoorzieningen gehandicapten (WVG)					
661.00	Maatwerkvoorzieningen Natura materieel WMO	1.455	2.472		2.472	3.129
667.00	Eigen bijdragen, maatwerkvoorzieningen en Wmo	98.428	114.000		114.000	100.648
670.10A	Algemene voorzieningen WMO en Jeugd					
670.50	Exploitatie de Meent	11.335	11.562		11.562	11.562
670.60	Dorpshuis Valentijn te Sterksel	14.164	14.306		14.306	14.306
671.10A	1e lijnsloket WMO			10.014	10.014	10.014
821.00	Monumenten		5.005		5.005	
	<i>Totaal baten</i>	265.384	297.360	10.014	307.374	281.194
Totaal programma 3		-5.481.687	-5.938.566	326.598	-5.611.968	-5.666.421
Programma 4 Wonen						
Lasten						
210.20	Wegen, straten en pleinen	1.302.874	1.376.386	20.000	1.396.386	1.463.310
210.30	Openbare verlichting	282.452	362.375		362.375	282.774
210.40	Overige voorzieningen wegen, straten en pleinen	67.145	131.909		131.909	53.291
210.50	GBKN-meldingen	-4.946	12.120	-10.000	2.120	
210.60	Waarschuwingsborden en wegwijzers	111.971	107.374		107.374	100.003
210.70	Verkeersplannen en verkeersveiligheid	320.855	138.944		138.944	463.713
211.00	Waarschuwingsborden en wegwijzers					
211.10	Verkeersplannen en verkeersveiligheid					
212.00	Buurtbus	2.000	8.800		8.800	5.200
240.00	Waterlossingen en bermsloten	90.585	111.172		111.172	65.730
820.00	Woningexploitatie	94.213	92.314		92.314	90.335
820.10	Gemeentelijk woningbezit		105		105	
820.20	Woningbouw	122.756	99.864		99.864	129.584
822.00	Bouw-, woning- en welstandstoezicht	1.147.121	929.894	55.000	984.894	1.441.829
822.20	Woonwagencentrum	6.188	3.925	13.000	16.925	18.716
822.40	Overige aangelegenheden betreffende de volkshuisve	3.316	3.237		3.237	3.237
830.00	Bouwgrondexploitaties	1.612.819	958.292	348.517	1.306.809	628.483
	<i>Totaal lasten</i>	5.159.350	4.336.711	426.517	4.763.228	4.746.206

Product	Productnaam	Realisatie 2015	Begroting 2016			Realisatie 2016
			Primair	Wijz	Totaal	
Baten						
210.20	Wegen, straten en pleinen	148.980	16.732		16.732	49.522
210.40	Overige voorzieningen wegen, straten en pleinen	17.959	7.911		7.911	9.673
210.50	GBKN-meldingen		7.706	-7.706		193
210.70	Verkeersplannen en verkeersveiligheid	4.261	5.000		5.000	16.165
211.00	Waarschuwingsborden en wegwijzers					
211.10	Verkeersplannen en verkeersveiligheid					
820.00	Woningexploitatie	96.112	92.314		92.314	92.314
820.20	Woningbouw	448	1.545		1.545	1.368
820.30	Strategische gronden					84.834
822.00	Bouw-, woning- en welstandstoezicht	1.837	1.208		1.208	
822.20	Woonwagencentrum	3.831	3.551		3.551	3.906
822.40	Overige aangelegenheden betreffende de volkshuisve					
823.00	Opbrengst leges bouwvergunningen	438.165	551.820	-150.980	400.840	394.890
830.00	Bouwgrondexploitaties	1.543.954	958.292	348.517	1.306.809	628.483
	<i>Totaal baten</i>	<i>2.255.547</i>	<i>1.646.079</i>	<i>189.831</i>	<i>1.835.910</i>	<i>1.281.348</i>
Totaal programma 4						
		-2.903.803	-2.690.632	-236.686	-2.927.318	-3.464.858
Programma 5 Werken						
Lasten						
310.00	Straatmarkten		12.442		12.442	
310.10	Overige aangelegenheden terzake van handel en amb	168.088	176.799		176.799	92.873
310.20	Bedrijfspannen	61.867	42.760	27.000	69.760	64.208
310.30	Industrieterrein "De Poortmannen"	443.845	840.711	-329.536	511.175	345.800
320.00	Industrieterrein "de Poortmannen"					
330.10	Gasvoorziening					
330.20	Drinkwatervoorziening	98	98		98	98
330.30	Kabelvoorziening	73		250.000	250.000	109.290
341.00	Overige agrarische zaken, jacht en visserij	200.307	140.280	22.000	162.280	237.836
482.00	Basiseducatie en alfabetiseringsonderwijs	4.585	6.221		6.221	10.525
560.00	Openbaar groen	1.164.123	1.059.382	40.000	1.099.382	1.152.709
560.10	Kermis en kampeerterreinen	16.785	38.270		38.270	13.068
560.20	Speelenterreinen	55.537	56.422		56.422	58.685
560.30	Recreatieve fiets- en wandelpaden	29.992	39.986		39.986	19.741
560.40	Overige openlucht recreatie	114.166	201.664		201.664	118.753
560.50	Bevordering toerisme	91.463	30.250		30.250	122.199
580.00	Brabantse Dag	57.365	62.394		62.394	98.672
580.10	Diverse culturele doeleinden	1.253	3.503		3.503	1.253
610.00	Bijstandsverlening: algemene kosten	620.070	535.770	3.732	539.502	584.797
610.10	Bijstand aan thuiswonende personen jonger dan 65 ja	1.463.960	1.440.500		1.440.500	1.494.627
610.20	Bijstand aan thuiswonende personen van 65 jaar en o	113.962	120.000		120.000	134.993
610.30	Bijstand aan elders verzorgden					
610.50	Bijstandsbesluit zelfstandigen	124.502	130.000		130.000	9.124
610.60	Schuldhelpverlening					
610.70	Inkomensvoorziening werkloze werknemers (IOAW)					
610.80	Inkomensvoorziening gewezen zelfstandigen (IOAZ)					
611.00	Sociale werkvoorziening	1.312.506	1.210.056	130.445	1.340.501	1.357.451
611.30	Sociale vernieuwing	1.114				
614.00	Bijzondere bijstandsverlening (niet-declarabel)	156.851	139.175		139.175	189.818
614.10	Schuldhelpverlening	11.987	15.000		15.000	9.162
623.00	Participatiebudget	157.692	62.766	124.001	186.767	102.057
661.00A	Maatwerkvoorzieningen Natura materieel WMO					
	<i>Totaal lasten</i>	<i>6.372.192</i>	<i>6.364.449</i>	<i>267.642</i>	<i>6.632.091</i>	<i>6.327.737</i>

Product	Productnaam	Realisatie 2015	Begroting 2016			Realisatie 2016
			Primair	Wijz	Totaal	
Baten						
310.20	Bedrijfspanden	286	1.314	212.000	213.314	212.286
310.30	Industrieterrein "de Poortmannen"	443.845	840.711	-329.536	511.175	345.800
311.00	Baten marktgeden	1.273	2.023		2.023	2.555
320.00	Industrieterrein "de Poortmannen"					
330.10	Gasvoorziening					
330.30	Kabelvoorziening	142.595				
341.00	Overige agrarische zaken, jacht en visserij	1.884.990	29.447	28.000	57.447	161.910
560.00	Openbaar groen					
560.10	Kermis en kampeertreinen	34.761	33.626	-5.000	28.626	31.532
560.40	Overige openlucht recreatie	213				172
560.60	Textielinzameling					24.421
610.10	Bijstand aan thuiswonende personen jonger dan 65 ja	1.522.547	1.546.000		1.546.000	1.420.303
610.20	THW>65 terugvordering ioaw/ioaz	13.610				1.827
610.50	Bijstandsbesluit zelfstandigen	123.829	130.000		130.000	22.203
610.60	Schuldhelpverlening					
610.70	Inkomensvoorziening werkloze werknemers (IOAW)					
611.00	Sociale werkvoorziening	17.400				16.950
614.00	Bijzondere bijstandsverlening (niet-declarabel)	58.221		10.000	10.000	61.440
623.00	Participatiebudget	1.075				
	<i>Totaal baten</i>	4.244.644	2.583.121	-84.536	2.498.585	2.301.400
Totaal programma 5		-2.127.548	-3.781.328	-352.178	-4.133.506	-4.026.337
Programma 6 Duurzaamheid						
Lasten						
550.00	Natuurbescherming	6.214	6.898		6.898	7.561
550.10	Bossen	32.612	18.697		18.697	26.744
721.00	Gemeentereiniging vast	1.179.806	1.166.806		1.166.806	1.473.372
722.00	Riolering (gecombineerd)	1.958.419	1.454.553		1.454.553	1.343.900
723.00	Milieubeheer	498.595	244.534	6.500	251.034	495.469
723.10	Ontsmetting, ongediertebestrijding en andere openba	7.560	4.487		4.487	3.234
810.00	Bestemmingsplannen	503.098	539.278	75.000	614.278	407.665
810.10	Rechtskundige en deskundige adviezen	15.054	5.050	10.000	15.050	18.428
810.20	Faciliteitair grondbeleid					1.104.312
	<i>Totaal lasten</i>	4.201.359	3.440.303	91.500	3.531.803	4.880.685
Baten						
550.00	Natuurbescherming	620	637		637	629
550.10	Bossen	18.942	18.097		18.097	20.589
722.00	Riolering (gecombineerd)	4.309	3.499		3.499	7.134
723.00	Milieubeheer	67.777	15.229	-10.000	5.229	112.636
725.00	Baten reinigingsrechten	1.340.722	1.378.675	16.315	1.394.990	1.365.849
726.00	Baten rioolheffing (gecombineerd)	1.828.435	1.837.176		1.837.176	1.870.288
810.00	Bestemmingsplannen	28.137	37.853	-22.000	15.853	16.392
810.20	Faciliteitair grondbeleid					1.104.132
	<i>Totaal baten</i>	3.288.942	3.291.166	-15.685	3.275.481	4.497.648
Totaal programma 6		-912.417	-149.137	-107.185	-256.322	-383.037

Product	Productnaam	Realisatie 2015	Begroting 2016			Realisatie 2016
			Primair	Wijz	Totaal	
Programma 7 Financiën						
<i>Lasten</i>						
005.10	Bestuurlijke samenwerking		42.200	-26.600	15.600	253.300
913.00	Deelneming De Bulders	47.775	50.900	5.000	55.900	57.150
913.20	Deelneming BNG	1.591	1.591		1.591	1.591
914.00	Financieringslasten geldleningen langer dan jaar	12.726	2.532		2.532	12.204
914.20	Langlopende uitzettingen	3.301	3.191		3.191	3.137
922.00	Begrotingsresultaat					
922.10	Reservering voor rente en afschrijving voorgenomen in		59.297		59.297	
922.30	Onvoorziene uitgaven		30.000		30.000	
922.50	Algemene bijdragen	192.477		-40.000	-40.000	-362.518
930.00	Uitvoering Wet WOZ	310.609	218.697		218.697	408.643
940.00	Lasten heffing en invordering onroerende-zaakbelasting	160.050	93.683		93.683	184.391
940.30	Lasten heffing en invordering toeristenbelasting	20.541	20.341		20.341	11.180
942.00	Vennootschapsbelasting (Vpb)					20.000
960.00	Saldi van kostenplaatsen	0	269.720	885.078	1.154.798	183.765
	<i>Totaal lasten</i>	<i>749.071</i>	<i>792.152</i>	<i>823.478</i>	<i>1.615.630</i>	<i>772.844</i>
<i>Baten</i>						
911.00	Kortlopende uitzettingen	7.834	15.000	-7.500	7.500	7.677
913.20	Deelneming BNG	5.711	10.000		10.000	10.220
914.10	Bespaarde rente	621.921	506.918		506.918	732.450
914.20	Langlopende uitzettingen	3.357	3.191		3.191	3.191
921.00	Algemene uitkering gemeentefonds	11.671.763	11.952.872	344.145	12.297.017	12.430.009
922.00	Te realiseren maatregelen		-1.476		-1.476	
922.50	Algemene bijdragen					
923.00	Uitkering deelfonds sociaal domein jeugd	2.185.700	1.873.818	36.578	1.910.396	1.910.341
923.10	Uitkering deelfonds sociaal domein wmo	1.518.645	1.867.424	1.407	1.868.831	1.868.831
923.20	Uitkering deelfonds sociaal domein participatie	1.378.720	1.272.822	138.446	1.411.268	1.411.268
931.00	Baten onroerende-zaakbelastingen gebruikers	446.555	458.146		458.146	423.481
932.00	Baten onroerende-zaakbelastingen eigenaren	2.993.212	3.018.942		3.018.942	3.046.569
934.00	Baatbelastingen	504	653		653	504
936.00	Toeristenbelasting	181.193	180.000	-26.000	154.000	125.927
940.00	Invordering gemeentelijke belastingen	10.130	9.787		9.787	19.369
960.00	Saldi van kostenplaatsen	342.879	446.190	83.500	529.690	73.936
	<i>Totaal baten</i>	<i>21.368.124</i>	<i>21.614.287</i>	<i>570.576</i>	<i>22.184.863</i>	<i>22.063.773</i>
Totaal programma 7		20.619.052	20.822.135	-252.902	20.569.233	21.290.928

Resultaat						
970.00	Saldo van de rekening van baten en lasten	1.955.090	25.838	-533.968	-508.130	275.023
980.00	Toevoeging aan reserves	1.258.488	67.344	692.780	760.124	760.124
980.00	Aanwending van reserves	1.117.027	138.576	2.102.066	2.240.642	1.658.633
990.00	Resultaat van de rekening van baten en lasten	1.813.630	97.070	875.318	972.388	1.173.533

Product	Productnaam	Realisatie 2015	Begroting 2016			Realisatie 2016
			Primair	Wijz	Totaal	
RECAPITULATIE						
Programma:						
	1 Fundament	-3.501.429	-3.767.740	68.994	-3.698.746	-3.242.348
	2 Opgroeien	-3.737.078	-4.468.894	19.391	-4.449.503	-4.232.904
	3 Meedoen	-5.481.687	-5.938.566	326.598	-5.611.968	-5.666.421
	4 Wonen	-2.903.803	-2.690.632	-236.686	-2.927.318	-3.464.858
	5 Werken	-2.127.548	-3.781.328	-352.178	-4.133.506	-4.026.337
	6 Duurzaamheid	-912.417	-149.137	-107.185	-256.322	-383.037
	7 Financiën	20.619.052	20.822.135	-252.902	20.569.233	21.290.928
970.00	Saldo van de rekening van baten en lasten	1.955.090	25.838	-533.968	-508.130	275.023
980.00	Toevoeging aan reserves	1.258.488	67.344	692.780	760.124	760.124
980.00	Aanwending van reserves	1.117.027	138.576	2.102.066	2.240.642	1.658.633
990.00	Resultaat van de rekening van baten en lasten	1.813.630	97.070	875.318	972.388	1.173.533

RECAPITULATIE OVERZICHT VAN BATEN EN LASTEN IN DE JAARREKENING 2016

Programma	Lasten 2016	Baten 2016	Nadelig	Batig
1 Fundament	3.631.268	388.920	3.242.348	
2 Opgroeien	4.465.981	233.077	4.232.904	
3 Meedoen	5.947.615	281.194	5.666.421	
4 Wonen	4.746.206	1.281.348	3.464.858	
5 Werken	6.327.737	2.301.400	4.026.337	
6 Duurzaamheid	4.880.685	4.497.648	383.037	
7 Financiën	772.844	22.063.773		21.290.928
980.00 Mutatie reserves	760.124	1.658.633		898.510
990.00 Resultaat van de rekening van baten en lasten	1.173.533		1.173.533	
Totaaltelling programma's	32.705.993	32.705.993	22.189.438	22.189.438

Deel 4 Balans

BALANS PER
Activa

Omschrijving	Ultimo 2016	Primo 2016	Ultimo 2015
VASTE ACTIVA			
A11 IMMATERIËLE VASTE ACTIVA			
A111 Kosten verbonden aan sluiten geldleningen en saldo agio/disagio		11.682	11.682
A112 Kosten onderzoek en ontwikkeling van bepaald actief			
A113 Bijdragen aan activa in eigendom van derden	12.237	15.124	
	<u>12.237</u>	<u>26.806</u>	<u>11.682</u>
A12 MATERIËLE VASTE ACTIVA			
- Economisch nut	13.250.929	13.948.026	13.866.414
- Economisch nut, waarvoor heffing kan worden geheven	1.815.950	1.924.562	1.924.562
- Maatschappelijk nut in de openbare ruimte	2.906.901	2.872.625	2.872.625
- In erfpacht			
	<u>17.973.779</u>	<u>18.745.214</u>	<u>18.663.602</u>
A13 FINANCIËLE VASTE ACTIVA			
A1311 Kapitaalverstrekkingen deelnemingen	42.141	42.141	42.141
A1312 Kapitaalverstrekkingen gemeenschappelijke regelingen			
A1313 Kapitaalverstrekkingen overige verbonden partijen			
A1321 Leningen aan woningbouwcorporaties	2.156.289	2.252.550	2.252.550
A1322 Leningen aan deelnemingen	1.250.000	1.000.000	1.000.000
A1323 Leningen aan overige verbonden partijen			
A1331a Leningen aan openbare lichamen (art. 1a Wet Fido)			
A1331b Overige langlopende leningen	340.966	413.628	413.628
A1332a Uitzettingen in 's Rijks schatkist met een looptijd >= 1 jaar			
A1332b Uitzettingen in Nederlands schuld papier met een looptijd >= 1 jaar			
A1332c Overige uitzettingen met een looptijd >= 1 jaar	238.643	298.304	298.304
A1333 Bijdragen aan activa in eigendom van derden			15.124
	<u>4.028.038</u>	<u>4.006.623</u>	<u>4.021.747</u>
Totaal vaste activa	22.014.055	22.778.643	22.697.031
VLOTTENDE ACTIVA			
A21 VOORRADEN			
A211 Niet in exploitatie genomen bouwgronden			5.938.797
A212 Overige grond- en hulpstoffen			
A213 Onderhanden werk (incl bouwgronden in exploitatie)	13.105.069	12.489.819	6.426.590
A214 Gereed product en handelsgoederen	5.129	4.843	4.843
A215 Vooruitbetalingen			
	<u>13.110.198</u>	<u>12.494.662</u>	<u>12.370.230</u>
A22 UITZETTINGEN			
A221 Vorderingen op openbare lichamen	1.803.143	1.629.425	1.629.425
A222a Verstrekte kasgeldleningen aan openbare lichamen (art. 1a Wet Fido)			
A222b Overige verstrekte kasgeldleningen			
A223a Rekening-courant verhouding met het Rijk	2.250.000	1.225.000	1.225.000
A223b Rekening-courant verhoudingen overige niet-financiële instellingen	124.722	57.513	57.513
A224 Overige vorderingen	2.123.689	3.360.917	3.360.917
A225a Uitzettingen in 's Rijks schatkist met een looptijd < 1 jaar			
A225b Uitzettingen in Nederlands schuld papier met een looptijd < 1 jaar			
A225c Overige uitzettingen met een looptijd < 1 jaar			
	<u>6.301.555</u>	<u>6.272.855</u>	<u>6.272.855</u>
	<u>424.707</u>	<u>135.056</u>	<u>135.056</u>
A23 LIQUIDE MIDDELEN			
A29 OVERLOPENDE ACTIVA			
A29a Nog te ontvangen bijdragen van de EU			
A29b Nog te ontvangen bijdragen van het Rijk			
A29c Nog te ontvangen bijdragen van overige overheid			
A29d Overige overlopende vlottende activa	1.282.711	584.123	524.208
	<u>1.282.711</u>	<u>584.123</u>	<u>524.208</u>
Totaal vlottende activa	21.119.171	19.486.695	19.302.349
TOTAAL GENERAAL	43.133.226	42.265.338	41.999.379

31 DECEMBER 2016
Passiva

Omschrijving	Ultimo 2016	Primo 2016	Ultimo 2015
VASTE PASSIVA			
P11 EIGEN VERMOGEN			
P111 Algemene reserve	3.561.540	4.389.827	3.745.498
P112 Bestemmingsreserves	9.568.327	9.638.548	8.469.248
P114 Saldo van rekening	1.173.533		1.813.630
	<u>14.303.399</u>	<u>14.028.376</u>	<u>14.028.376</u>
P12 VOORZIENINGEN	<u>4.028.795</u>	<u>3.568.880</u>	<u>3.468.880</u>
P13 VASTE SCHULD			
P131 Obligatieleningen			
P132 Onderhandse leningen van binnenlandse pensioefondsen en verzekeraars			
P133 Onderhandse leningen van binnenlandse banken en overige fin instellingen	15.482.014	16.991.215	16.991.215
P134 Onderhandse leningen van binnenlandse bedrijven			
P135a Onderhandse leningen van openbare lichamen (art. 1a Wet Fido)			
P135b Onderhandse leningen van overige binnenlandse sectoren			
P136 Onderhandse leningen van buitenlandse instellingen			
P137 Door derden belegde gelden	2.156.289	2.252.550	2.252.550
P138 Waarborgsommen	500	500	500
	<u>17.638.803</u>	<u>19.244.265</u>	<u>19.244.265</u>
Totaal vaste financieringsmiddelen	<u>35.970.997</u>	<u>36.841.521</u>	<u>36.741.521</u>
VLOTTENDE PASSIVA			
P21 VLOTTENDE SCHULD			
P211a Kasgeldleningen van openbare lichamen (art. 1a Wet Fido)			
P211b Overige kasgeldleningen			
P212 Banksaldi			
P213 Overige vlottende schulden	4.294.789	3.318.389	3.317.359
	<u>4.294.789</u>	<u>3.318.389</u>	<u>3.317.359</u>
P29 OVERLOPENDE PASSIVA			
P29a Vooruit ontvangen bijdragen van de EU			
P29b Vooruit ontvangen bijdragen van het Rijk	2.697.046	1.802.923	1.802.923
P29c Vooruit ontvangen bijdragen van overige overheid	106.730	19.980	19.980
P29d Overige overlopende passiva	63.665	282.526	117.597
	<u>2.867.441</u>	<u>2.105.429</u>	<u>1.940.500</u>
Totaal vlottende passiva	<u>7.162.230</u>	<u>5.423.817</u>	<u>5.257.859</u>
TOTAAL GENERAAL	43.133.226	42.265.338	41.999.379
Verplichtingen uit zekerheidsstellingen en gewaarborgde geldleningen	43.158.000	43.253.000	43.253.000

Deel 5 Toelichting

Toelichting algemeen

1.1 Algemene grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

De jaarrekening is opgesteld met inachtneming van de voorschriften zoals opgenomen in het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) en de verordening ex artikel 212 Gemeentewet, waarin door de gemeenteraad op d.d. 12 december 2011 de uitgangspunten voor het financiële beleid, alsmede de regels voor het financiële beheer en voor de inrichting van de financiële organisatie zijn vastgesteld.

De financiële verordening bevat onder andere:

- regels voor waardering en afschrijving van activa;
- criteria voor het activeren van investeringen, bestaande uit:
 - een minimumbedrag, en/of;
 - een minimale gebruiksduur;
- regels voor het moment waarop met afschrijven van een nieuw kapitaalgoed wordt begonnen;
- uitgangspunten over de handelswijze betreffende restwaarde van activa;
- grondslagen voor de berekening van de door het gemeentebestuur in rekening te brengen prijzen en tarieven;
- regels inzake de algemene doelstellingen en de te hanteren richtlijnen en limieten van de financieringsfunctie, alsmede inzake de administratieve organisatie van de financieringsfunctie;
- kaders voor het ten gunste of ten laste brengen van specifiek benoemde saldi aan een specifiek benoemde bestemmingsreserve;
- regels ten aanzien van:
 - de autorisatie van kredieten door de gemeenteraad;
 - vervaardigingskosten van niet in exploitatie genomen gronden;
 - hoogte van de in acht te nemen marktwaarde;
 - tussentijdse winstneming;
 - de wijze van activering van kosten.

1.2 Algemene grondslagen voor het opstellen van de jaarrekening

Waardering van passiva en activa alsmede de bepaling van het resultaat vinden in principe plaats op basis van historische kosten. Activa en passiva zijn opgenomen tegen nominale waarde. Baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben, onverschillig of zij tot inkomsten of uitgaven in dat jaar hebben geleid. Baten en lasten, waaronder ook begrepen de heffing van de vennootschapsbelasting, worden daarbij verantwoord tot hun brutobedrag. De waarderingsgrondslagen per balansonderdeel worden in het vervolg van deze jaarrekening toegelicht.

1.3 Stelselwijziging

Bij de gemeente Heeze-Leende is sprake geweest van een wijziging van de te kiezen waarderingsgrondslagen. Per 1 januari 2016 hebben wijzigingen in het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) plaatsgevonden die effect hebben op deze jaarrekening.

Met het oog op het beter kunnen berekenen van het EMU-saldo worden bijdragen aan activa in eigendom van derden niet langer gerekend tot de Financiële vast activa, maar tot de Immateriële vaste activa.

In artikel 38 BBV is opgenomen dat de balanscategorie niet in exploitatie genomen gronden (NIEG) is afgeschaft en gewaardeerd dient te worden als onderhanden werk op de balans. Daarnaast wordt een onderscheid gemaakt in actief grondbeleid en faciliterend grondbeleid dat vanaf 1 januari 2016 op een andere wijze wordt verantwoord.

Een andere stelselwijziging betreft de Vennootschapsbelastingplicht (VPB) voor gemeenten. Per 15 juni 2016 is de wet modernisering VPB voor overheidsondernemingen vastgesteld. Hierdoor dient in de jaarrekening 2016 rekening gehouden te worden met VPB heffing.

De stelselwijzigingen zijn in onderstaand overzicht schematisch weergegeven:

Wijzigingen ten opzichte van voorgaand jaar

	A113 Immat VA Bijdr act in eigend v derden	A121b Mat VA Strat gronden	A1333 Fin VA Bijdr act in eigend v derden	A211 Voorr Niet in expl gen gronden	A213 Voorr Onderh werk	A29d Overl act Overige overlop activa
Ultimo 2015 Resultaatbestemming			15.124	5.938.797	6.426.590	524.208
Primo 2016 Herrubricering	0 15.124	0 81.612	15.124 -15.124	5.938.797 -5.938.797	6.426.590 6.063.229	524.208 59.915
Primo 2016 BBV Nieuw	15.124	81.612	0	0	12.489.819	584.123

	P111 Eigen V Algemene reserve	P112 Eigen V Bestemm reserve	P114 Eigen V Saldo van rekening	P12 Vreemd V Voorz	P213 VI schuld Overige vlottende schulden	P29d Ovel pass Overige overlop passiva
Ultimo 2015 Resultaatbestemming	3.745.498 644.330	8.469.248 1.169.300	1.813.630 -1.813.630	3.468.880	3.317.359	117.597
Primo 2016 Herrubricering	4.389.827	9.638.548	0	3.468.880 100.000	3.317.359 1.030	117.597 164.929
Primo 2016 BBV Nieuw	4.389.827	9.638.548	0	3.568.880	3.318.389	282.526

De resultaatbestemming 2015 is als volgt vastgesteld:

A Budgetoverhevelingen 2015 naar 2016

· Midoffice	€	86.000	
· Zaakgericht en digitaal werken	€	29.750	
· Basisregistratie Grootchalige Topografie	€	<u>168.000</u>	
Programma Focus	€	283.750	
Invoering en implementatie Vpb	€	47.500	
			€ 331.250

B Restant resultaat 2015 Toevoegen aan algemene reserve € 313.080

Totaal algemene reserve 644.330

C Toevoegen aan bestemmingsreserves

· Sociaal Domein	€	400.000
· Kwaliteitsimpuls personeel	€	250.000
· Totaaloplossing verkeersproblematiek	€	325.000
· Digitalisering bouwvergunningen	€	19.300

D Nieuw te vormen bestemmingsreserves

· Individueel Keuze Budget	€	175.000	
			<u>1.169.300</u>

Totaal resultaat 2015 1.813.630

De herrubriceringen die betrekking hebben op gronden worden in paragraaf onderhoud kapitaalgoederen volledig toegelicht.

2. Toelichting overzicht van baten en lasten in de jaarrekening

2.1 Analyse van de afwijkingen tussen de begroting (na toepassing van alle begrotingswijzigingen) en de programmarekening

De analyse van de afwijkingen tussen de begroting (na toepassing van alle begrotingswijzigingen) en de programmarekening is direct toegelicht bij de programmaverantwoording in deel 1.

2.2 Toelichting gerealiseerde dekkingsmiddelen

Baten	Realisatie	Begroting	Verschil
	2016	na wijziging 2016	
Algemene uitkering gemeentefonds	12.430.009	12.297.017	132.992
Integratie-uitkering Sociaal Domein	5.190.440	5.190.495	-55
Onroerende zaakbelasting gebruikers	423.481	458.146	-34.665
Onroerende zaakbelasting eigenaren	3.046.569	3.018.942	27.627
Baatbelastingen	504	653	-149
Toeristenbelasting	125.927	154.000	-28.073
Invordering	19.369	9.787	9.582
Dividenden	10.220	10.000	220
Rente kortlopende uitzettingen	7.677	7.500	177
Rente langlopende uitzettingen	3.191	3.191	0
Bespaarde rente reserves & voorzieningen	732.450	506.918	225.532
Te realiseren maatregelen	0	-1.476	-1.467
Algemene bijdragen	0	0	0
Saldo financieringsfunctie	73.936	529.690	-455.754

2.3 Toelichting gerealiseerde totaal van saldo van baten en lasten naar gerealiseerde resultaat

	Realisatie 2016	Begroting na wijziging 2016	Verschil
Gerealiseerde totaal van saldo van baten en lasten	275.023	-508.130	783.153
Aanwending:			
-algemene reserve	1.021.068	1.074.546	-53.478
-reserve grondexploitatie	102.780	102.780	0
-reserve totaaloplossing verkeersproblematiek	15.380	0	15.380
-reserve bovenwijkse voorzieningen	0	75.000	-75.000
-reserve streekontwikkeling	9.000	18.000	-9.000
-reserve landbouwontwikkelingsplan			0
-reserve gemeentelijke monumenten	7.546	7.500	46
-reserve Centrumplan Leende	64.209	500.000	-435.791
-reserve digitaliseren bouwvergunningen	9.257	11.000	-1.743
-reserve Groene & Blauwe diensten	12.283	0	12.283
-reserve project wegen ABdK	7.729	0	7.729
-reserve klein materieel	31.635	42.076	-10.441
-reserve Sociaal Domein	31.270	116.000	-84.730
-reserve kwaliteitsimpuls personeel	111.476	233.740	-122.264
-reserve IKB Individueel Keuze Budget	175.000	0	175.000
-reserve HNG gelden	60.000	60.000	0
Toevoeging:			
-algemene reserve	-192.780	-192.780	0
-reserve gemeentelijke monumenten	-7.344	-7.344	0
-reserve centrumplan Leende	-500.000	-500.000	0
-reserve klein materieel	-60.000	-60.000	0
Gerealiseerde resultaat	1.173.533	972.388	201.145

**bedrag wijkt minimaal af vanwege afronding op hele getallen.*

2.4 Toelichting incidentele baten en lasten

Progr.	Producten	Lasten	Baten	Omschrijving
1	001.10	183.858		Storting voorziening pensioen wethouders
1	001.10	82.000		Storting voorziening wachtgeld wethouders
1	001.10	42.549		Wachtgeld ex-bestuurders
1	003.10	14.662		Kiesverrichtingen
1	140.20	12.798		cameratoezicht
2	480.00	19.929		VVE
2	480.00		19.929	Specifieke uitkering OAB VVE
3	531.00		64.704	Hockey veld 1
7	980.00	64.704		Aanwending algemene reserve
3	621.00	12.227		Maatschappelijke begeleiding asielzoekers
3	621.00		12.227	Rijksbijdrage COA
3	671.10	26.336		Uitvoeringskosten nieuw personeel
3	671.10	-2.885		Transitiekosten decentralisatie AWBZ
4	210.20	13.250		Samen mee naar de A2
4	210.20		13.250	Provinciale subsidie Samen mee naar de A2
4	210.20	160.000		dorpstraat leende
4	980.00		160.000	aanwending algemene reserve dorpstraat leende
4	210.70	15.380		Centrale as
7	980.00		15.380	Aanwending reserve totaaloplossing verkeersprobleem
4	822.00	9.257		Digitalisering bouwvergunningen
7	980.00		9.257	Aanwending reserve digitalisering bouwvergunningen
4	830.88		84.834	boekwinst grondverkoop
7	980.00		10.050	aanwending reserve hsl net breedbandonderzoek
5	330.30	10.050		kosten hsl net breedbandonderzoek
5	330.30	99.239		kosten hsl net steunregeling
7	980.00		99.239	aanwending reserve hsl net breedbandonderzoek
5	623.00	31.270		Re-integratie diverse kosten (overschr reg budget)
7	980.00		31.270	Aanwending reserve sociaal domein
5	341.00		141.526	Grondverkopen
6	560.60		24.421	opbrengst textielinzameling
6	723.00	105.136		Geluidssanering spoor
6	723.00		105.136	Rijkssubsidie voorbereiding raildempers en -schermen
6	723.00	7.729		Project wegen ABdK
7	980.00		7.729	Aanwending reserve ABdK
6	550.10		300	verkoop hout
7	005.10	253.500		A2 implementatieplan
7	980.00		253.000	Aanwending reserve A2 implementatieplan
6	810.00	9.000		Streekhuis
7	980.00		9.000	Aanwending reserve streekontwikkeling
6	810.00	12.283		Groene en blauwe diensten
7	980.00		12.283	Aanwending reserve groene en blauwe diensten
H	6150	183.765		personele bezuinigingen
7	980.00		175.000	aanwending reserve IKB individueel keuzebudget
H	6150	111.476		Personele bezuinigingen
7	980.00		111.476	Aanwending reserve kwaliteitsimpuls personeel
H	6150	28.307		HR21

Progr.	Producten	Lasten	Baten	Omschrijving
H	6250	9.163		Zaakgericht en digitaal werken
H	6250	26.919		Midoffice
7	980.00		9140	aanwending algemene reserve (budgetoverheveling)
H	6250	59.540		Basisregistratie Grootchalige Topografie
H	6250	8.244		Invoering VPB
7	980.00		8.244	aanwending algemene reserve (budgetoverheveling)
4	210.20	46.098		
7	980.00		46.098	aanwending reserve centrale as
3	670.75	64.209		centrumplan Leende
7	980.00		64.209	aanwending reserve centrumplan Leende
7	980.00	50.000		toevoeging aan algemene reserve inzake GRSA2
7	980.00	40.000		toevoeging aan alg res vrijval verliesvz Breedvennen
		<u>1.809.993</u>	<u>1.487.702</u>	

2.5 Toelichting structurele mutaties in reserves

Progr.	Producten	Toevoeging	Aanwending	Omschrijving
7	980.00	7.344		Toevoeging aan reserve gemeentelijke monumenten
7	980.00		7.546	Aanwending uit reserve gemeentelijke monumenten
7	980.00	60.000		Toevoeging aan reserve klein materieel
7	980.00		9.341	Aanwending kapitaallasten VW Craffter uit reserve
7	980.00		6.274	Aanwending kapitaallasten tractor uit reserve
7	980.00		2.781	Aanwending kapitaallasten houtversnipperaar uit reserve
7	980.00		1.521	Aanwending kapitaallasten grasveegmachine uit reserve
7	980.00		4.307	Aanwending kapitaallasten wekbus uit reserve
7	980.00		2.506	Aanwending kapitaallasten Renault Zoe uit reserve
7	980.00		4.904	Aanwending kapitaallasten zoutstrooiers uit reserve
7	980.00		60.000	Aanwending uit reserve HNG gelden
		<u>67.344</u>	<u>99.180</u>	

2.6 Toelichting onvoorzien

Grbk rek	Omschrijving	Begroting 2016				Realisatie 2016
		Primair	Berap	Overig	Totaal	
49221000	res rente/afschr	10.440			10.440	
49221030	ruimte invulling prijsindex	14.330			14.330	
49221040	stelpost grexen	34.527			34.527	
		59.297			59.297	
49223000	onvoorzienne/incidentele uitg	30.000	19.000	-19.000	30.000	
		30.000	19.000	-19.000	30.000	
	totale lasten	89.297	19.000	-19.000	89.297	
59220000	te real maatr agv db proj					
59220010	te real maatr subs					
59220020	te real maatr agv terugdr 3 fte	1.476			1.476	
	totale baten	1.476			1.476	
	Totaal Onvoorzien	-87.821	-19.000	19.000	-87.821	

De post onvoorzien is aangewend voor lasten binnen programma 1 Bestuur, thema 2 Bestuurszaken. De Raad heeft op 29 februari besloten €19.000 beschikbaar te stellen uit de post onvoorzien t.b.v. extern advies inzake businesscases en oplossingsrichtingen HSL-net. Bij de 1^e bestuursrapportage 2016 is de post onvoorzien aangevuld tot haar oorspronkelijke bedrag van € 30.000 uit het begrote resultaat.

Subprod	Naam Subprod	Begroting 2016				Realisatie 2016
		Primair	Berap	Overig	Totaal	
Programma 1 Fundament						
	<i>Lasten</i>					
002.00	bestuurszaken	14.992	19.000			25.709

3.Toelichting op de balans

Vaste activa

Activa die bedoeld zijn om de uitoefening van de werkzaamheid van de gemeente duurzaam te dienen.

Algemeen

Bij de diverse onderdelen van de vaste activa wordt een toelichting op het normenkader gegeven.

A11 Immateriële vaste activa

Het BBV kent de volgende drie soorten immateriële vaste activa:

- De kosten die zijn verbonden aan het sluiten van geldleningen en het saldo van agio en disagio.
- De kosten van onderzoek en ontwikkeling voor een bepaald actief.
- De bijdragen aan activa in eigendom van derden.

De immateriële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de oorspronkelijke verkrijgingsprijs (de inkoopprijs en de bijkomende kosten) of vervaardigingsprijs (de aanschaffingskosten van de gebruikte grond- en hulpstoffen en de overige directe kosten), verminderd met de ontvangen subsidies en bijdragen van derden, de jaarlijkse afschrijvingslasten en afwaarderingen wegens duurzame waardeverminderingen. Duurzame waardeverminderingen van vaste activa worden onafhankelijk van het resultaat van het boekjaar in aanmerking genomen.

De kosten van het sluiten van geldleningen (inclusief de betaalde boeterente) en het saldo van agio en disagio worden geactiveerd en over maximaal de looptijd van de lening volledig afgeschreven, te starten vanaf het moment van het in gebruik nemen van het gerelateerde materieel of financieel vast actief.

Indien geen nieuwe lening wordt aangetrokken zijn de kosten van vervroegde aflossing (boeterente) niet geactiveerd, maar als last verantwoord.

De kosten van onderzoek en ontwikkeling voor een bepaald actief zijn onder de volgende voorwaarden geactiveerd:

- Het voornemen bestaat het actief te gebruiken of te verkopen.
- De technische uitvoerbaarheid om het actief te voltooien staat vast.
- Het actief in de toekomst economisch of maatschappelijk nut genereert.
- De uitgaven die aan het actief toe te rekenen zijn, zijn betrouwbaar zijn vast te stellen.

De kosten van onderzoek en ontwikkeling worden volledig afgeschreven in maximaal vijf jaar.

De onder de kosten van onderzoek en ontwikkeling geactiveerde voorbereidingskosten voor grondexploitaties voldoen aan de volgende voorwaarden:

- de kosten passen binnen de kostensoortenlijst (artikel 6.2.4) van het Bro; en
- de kosten blijven maximaal vijf jaar geactiveerd staan onder de immateriële vaste activa. Na maximaal vijf jaar hebben de kosten geleid tot een actieve grondexploitatie, danwel worden deze afgeboekt ten laste van het jaarresultaat; en
- plannen tot ontwikkeling van de grond waarvoor de voorbereidingskosten worden gemaakt, hebben bestuurlijke instemming, blijkend uit een raads- of – indien gedelegeerd – collegebesluit.

Bijdragen aan activa in eigendom van derden worden geactiveerd indien aan de volgende vereisten is voldaan:

- Er is sprake van een investering door een derde.
- De investering draagt bij aan de publieke taak.
- De derde heeft zich verplicht tot het daadwerkelijk investeren op een wijze zoals is overeengekomen.
- De bijdrage kan door de gemeente worden teruggevorderd, indien de derde in gebreke blijft of de gemeente anders recht kan doen gelden op de activa die samenhangen met de investering.

Op de geactiveerde bijdragen aan activa in eigendom van derden wordt afgeschreven, waarbij de afschrijvingsduur maximaal gelijk is aan de verwachte gebruiksduur van de activa waarvoor de bijdrage aan derden wordt verstrekt.

De post immateriële vaste activa wordt onderscheiden in:

A111 Kosten afsluiten geldleningen

A112 Kosten onderzoek en ontwikkeling

A113 Bijdragen aan activa in eigendom aan derden.

Het onderstaande overzicht geeft het verloop weer van de immateriële vaste activa gedurende het jaar 2016:

ACTIVA
A11 Immateriële vaste activa

A111 Kosten verb aan sluiten geldleningen en dis-/agio
 A112 Kosten onderzoek en ontwikkeling bepaald actief
 A113 Bijdragen aan activa in eigendom van derden

Balans 31-12-2015	Herrubricering en resultbestemming	Balans 01-01-2016	Vermeer- deringen	Vermin- deringen	Afschrij- vingen	Balans 31-12-2016
11.681,79		11.681,79			11.681,79	
	15.123,74	15.123,74			2.886,38	12.237,36
11.681,79	15.123,74	26.805,53			14.568,17	12.237,36

De afschrijvingstermijn op kosten verbonden aan het sluiten van geldleningen en disagio is maximaal gelijk aan de looptijd van de lening.

De afschrijvingstermijn van geactiveerde kosten voor onderzoek en ontwikkeling bedraagt ten hoogste vijf jaar.

De afschrijvingstermijn op bijdragen aan activa in eigendom van derden is bij activering maximaal gelijk aan de afschrijvingstermijn zoals deze voor eigen investeringen zou gelden.

A113 Bijdragen aan activa in eigendom van derden

Accommodatie De hond als vriend
 Bijdrage inr. Begraafplaats St.Martinus

Herrubricering en resultbestemming	Vermeer- deringen	Vermin- deringen
3.700,87		
11.422,87		
15.123,74		

A12 Materiële vaste activa
- Economisch nut

A121a Gronden en terreinen
 A121b Strategische gronden
 A123 Bedrijfsgebouwen
 A124 Grond-, weg-, en waterbouwkundige werken
 A125 Vervoermiddelen
 A126 Machines, apparaten en installaties
 A129 Overig

Balans 31-12-2015	Herrubricering en resultbestemming	Balans 01-01-2016	Vermeer- deringen	Vermin- deringen	Afschrij- vingen	Balans 31-12-2016
619.093,08		619.093,08			9.986,09	609.106,99
	81.612,01	81.612,01	2.476,26			84.088,27
12.599.301,96		12.599.301,96			541.967,96	12.057.334,00
253.328,39		253.328,39			50.017,23	203.311,16
100.483,86		100.483,86			27.195,54	73.288,32
241.495,08		241.495,08			56.866,09	184.628,99
52.712,03		52.712,03			13.541,05	39.170,98
13.866.414,40	81.612,01	13.948.026,41	2.476,26		699.573,96	13.250.928,71

- Economisch nut, waarvoor heffing kan worden geheven

A124 Grond-, weg-, en waterbouwkundige werken

1.924.562,46		1.924.562,46	157.629,36	157.629,36	108.612,36	1.815.950,10
1.924.562,46		1.924.562,46	157.629,36	157.629,36	108.612,36	1.815.950,10

- Maatschappelijk nut in openbare ruimte

A121 Gronden en terreinen
 A124 Grond-, weg-, en waterbouwkundige werken
 A129 Overig

27.812,38		27.812,38	14.729,90	14.729,90	3.090,26	24.722,12
2.844.812,89		2.844.812,89	925.837,54	668.900,40	219.571,54	2.882.178,49
2.872.625,27		2.872.625,27	940.567,44	683.630,30	222.661,80	2.906.900,61
18.663.602,13	81.612,01	18.745.214,14	1.100.673,06	841.259,66	1.030.848,12	17.973.779,42

	Herrubricering en resultbestemming	Vermeer- deringen	Vermin- deringen
- Economisch nut			
<u>A121b Strategische gronden</u>			
Halfeindschestraat (afkomstig van bouwgronden in exploitatie)	81.612,01	2.476,26	
	<u>81.612,01</u>	<u>2.476,26</u>	
- Economisch nut, waarvoor heffing kan worden geheven			
<u>A124 Grond-, weg- en waterbouwkundige werken</u>			
Rioolrenovatie/afkoppelen Emm/Stationsstr		40.269,97	40.269,97
Drukriolering electromechanisch 2014		24.810,89	24.810,89
Beheer en onderhoud rioolstelsels 2015		22.983,09	22.983,09
Drukriolering electromechanisch 2015		7.461,34	7.461,34
Meetopstellingen riolering		21.016,24	21.016,24
Riolering Oostrikkerstraat/Jan Deckersst		41.087,83	41.087,83
	<u></u>	<u>157.629,36</u>	<u>157.629,36</u>
- Maatschappelijk nut in openbare ruimte			
<u>A121 Gronden en terreinen</u>			
Vervanging veld 1 hockey Heeze		14.729,90	14.729,90
	<u></u>	<u>14.729,90</u>	<u>14.729,90</u>
<u>A124 Grond-, weg- en waterbouwkundige werken</u>			
Onderhoud wegen en bermen 2015		103.473,50	103.473,50
Kleine ergemissen 2015		30.935,18	30.935,18
Reconstructie Dorpstraat Noord Leende		240.728,89	208.657,00
Asfalt-en elementenonderhoudspr. 2016		230.317,57	230.317,57
Kleine ergemissen 2016		79.619,68	79.619,68
Civieltechnisch kunstwerken 2016		517,47	517,47
Openbare verlichting 2014		4.802,72	
Renovatie openbare verlichting 2015		111.924,49	
Renovatie openbare verlichting 2016		108.138,04	
Vervolg centrale as		15.380,00	15.380,00
	<u></u>	<u>925.837,54</u>	<u>668.900,40</u>

A12 Materiële vaste activa

Het bovenstaande overzicht geeft het verloop weer van de materiële vaste activa gedurende het jaar 2016.

Materiële vaste activa zijn fysiek aanwezige activa. Het BBV kent de volgende soorten materiële vaste activa:

- investeringen met een economisch nut;
- investeringen met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven;
- investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut.

Investeringen hebben een economisch nut indien ze verhandelbaar zijn en/of indien ze kunnen bijdragen aan het genereren van middelen. Alle investeringen met een economisch nut worden geactiveerd. Investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut kunnen worden geactiveerd.

Vanaf 1 januari 2017 vervalt de keuzemogelijkheid ten aanzien van het wel of niet activeren van investeringen in de openbare ruimte met maatschappelijk nut. Vanaf 1 januari 2017 dienen alle investeringen in de openbare ruimte met maatschappelijk nut geactiveerd te worden en over de gebruiksduur te worden afgeschreven. Tevens is het vanaf deze datum niet langer toegestaan om reserves direct op deze activa in mindering te brengen en/of versneld af te schrijven.

Alle materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de oorspronkelijke verkrijgingsprijs (de inkoopprijs en de bijkomende kosten) of vervaardigingsprijs (de aanschaffingskosten van de gebruikte grond- en hulpstoffen en de overige directe kosten), verminderd met de ontvangen subsidies en bijdragen die direct gerelateerd zijn aan het actief, de jaarlijkse afschrijvingslasten en afwaarderingen wegens duurzame waardeverminderingen. Duurzame waardeverminderingen van vaste activa worden onafhankelijk van het resultaat van het boekjaar in aanmerking genomen.

Ten aanzien van investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut geldt dat eventuele bijdragen uit de reserves in mindering zijn gebracht op deze investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut. Ten aanzien van investeringen met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven geldt dat vanuit de spaarcomponent van heffingen gevormde voorzieningen voor toekomstige vervangingsinvesteringen met economisch nut in mindering zijn gebracht op de in het boekjaar gepleegde investeringen met economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing is geheven. Over het resterende bedrag wordt afgeschreven.

De op de oorspronkelijke verkrijgings- of vervaardigingsprijs toegepaste jaarlijkse afschrijvingen corresponderen met een stelsel dat is afgestemd op de verwachte toekomstige gebruiksduur (kortste van de geschatte economische levensduur óf technische gebruiksduur) van de geactiveerde objecten en voorzieningen.

De gehanteerde afschrijvingstermijnen zijn opgenomen in de financiële verordening 2012, zoals laatstelijk vastgesteld door de gemeenteraad in haar vergadering d.d. 11 december 2011. De afschrijvingen worden berekend volgens de lineaire methode. Afschrijvingen geschieden daarnaast onafhankelijk van het resultaat van het boekjaar. Op gronden wordt niet afgeschreven, tenzij de grond deel uitmaakt van een investering in de openbare ruimte met maatschappelijk nut. Eventuele boekwinsten bij inruil of afstoting van een kapitaalgoed zijn als incidentele bate in de jaarrekening verwerkt.

Duurzame waardevermindering van vaste activa

Afwaardering van bedrijfseconomisch vastgoed vindt plaats indien de directe opbrengstwaarde lager is dan de boekwaarde. Lagere taxatiewaarden dan de boekwaarden van onroerende zaken zijn hierbij als duurzame waardedaling in aanmerking genomen. Afwaardering van maatschappelijk vastgoed vindt plaats indien de directe opbrengstwaarde lager is dan de boekwaarde en er ten opzichte van de huidige functie geen (bestuurlijke) intentie is voor duurzame exploitatie.

Buiten gebruik gestelde vaste activa

Indien een vast actief buiten gebruik is gesteld, heeft op het moment van buitengebruikstelling een afwaardering van de boekwaarde plaatsgevonden naar de lagere restwaarde.

Afschrijvingen

De volgende afschrijvingstermijnen gelden:

Materiële vaste activa met economisch nut worden lineair afgeschreven in:

niet: gronden en terreinen.

40 jaar: gebouwen;

20 jaar: semi-permanente voorzieningen;

25 jaar: renovatie / bouwkundige aanpassingen;

60 jaar: riolen, putten en kolken;

25 jaar: drukriolering;

15 jaar: groot materieel brandweer;

10 jaar: voertuigen;

15 jaar: technische installaties (o.a. rioolpompen);

15 jaar: verkeersregelininstallaties;

10 jaar: telefooncentrales;

5 jaar: kantoor- en huishoudelijke apparatuur (foto, repro, koeling);

* jaar: machines en gereedschappen (* afhankelijk van soort en type in combinatie met technische en economische levensduur);

20 jaar: hekwerken e.d.;

10 jaar: meubels en inventaris;

10 jaar: buiteninventaris (speeltoestellen);

4 jaar: automatisering hardware;

8 jaar: automatisering software;

8 jaar: automatisering licenties.

In tegenstelling tot het hier gestelde zijn afschrijvingen op investeringen van voor 2008 op de in het jaar van investering geldende afschrijvingstermijnen.

Van de genoemde afschrijvingstermijnen kan bij raadsbesluit worden afgeweken.

Materiële vaste activa met maatschappelijk nut in openbare ruimte worden lineair afgeschreven in:

20 jaar: aanleg sportvelden;

10 jaar: renovatie sportvelden;

25 jaar: wegen / terreinen / verhardingen;

15 jaar: asfaltwerken (toplaag);

15 jaar: vijvers;

20 jaar: kunstwerken;

35 jaar: openbare verlichting.

Activering vindt enkel plaats bij raadsbesluit.

(Het gebruiksrecht voor onbepaalde duur op) Software is als afzonderlijk actief opgenomen onder de materiële vaste activa als investering met economisch nut.

De lasten samenhangend met de uitvoering van klein en groot onderhoud, bodemsaneringen en het baggeren van watergangen zijn niet levensduur verlengend en zijn daarom niet geactiveerd, maar direct ten laste van de exploitatie of de gevormde voorziening gebracht.

Erfpacht

In erfpacht uitgegeven gronden worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs, waarbij de uitgifteprijs van eerste uitgifte geldt als verkrijgingsprijs. Gronden in eeuwigdurende erfpacht worden gewaardeerd tegen registratiewaarde. Duurzame waardeverminderingen van vaste activa worden onafhankelijk van het resultaat van het boekjaar in aanmerking genomen.

A13 Financiële vaste activa

Het BBV kent de volgende soorten financiële vaste activa:

- kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen, gemeenschappelijke regelingen en overige verbonden partijen;
- leningen aan openbare lichamen, woningbouwcorporaties, deelnemingen en overige verbonden partijen;
- overige langlopende leningen;
- uitzettingen in 's Rijks schatkist met rentetypische looptijd van één jaar of langer;
- uitzettingen in de vorm van Nederlands schuld papier met een rentetypische looptijd van één jaar of langer;
- overige uitzettingen met een rentetypische looptijd van één jaar of langer.

De financiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de oorspronkelijke verkrijgingsprijs (de inkoopprijs en de bijkomende kosten), de jaarlijkse aflossingen, afschrijvingslasten en afwaarderingen wegens duurzame waardeverminderingen. Duurzame waardeverminderingen van vaste activa worden onafhankelijk van het resultaat van het boekjaar in aanmerking genomen. Zo nodig is een voorziening voor verwachte oninbaarheid op de boekwaarde in mindering gebracht. Participaties in het aandelenkapitaal van NV's en BV's (kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen in de zin van het BBV) zijn gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs van de aandelen. Indien de marktwaarde van de aandelen daalt tot onder de verkrijgingsprijs, vindt afwaardering naar deze lagere marktwaarde plaats.

De post financiële vaste activa wordt onderscheiden in:

A13 Financiële vaste activa

	Balans 31-12-2015	Herrubricering en resultbestemming	Balans 01-01-2016	Vermeer- deringen	Vermin- deringen	Aflossingen	Balans 31-12-2016
A1311 Kapitaalverstrekkings deelnemingen	42.141,12		42.141,12				42.141,12
A1312 Kapitaalverstrekkings gemeensch regelingen							
A1313 Kapitaalverstrekkings overige verb partijen							
A1321 Leningen aan woningbouwcorporaties *	2.252.549,96		2.252.549,96			96.261,14	2.156.288,82
A1322 Leningen aan deelnemingen	1.000.000,00		1.000.000,00	250.000,00			1.250.000,00
A1323 Leningen aan overige verbonden partijen							
A1331a Leningen aan openbare lichamen							
A1331b Overige langlopende leningen	471.628,11		471.628,11		46.816,00	83.846,57	340.965,54
A1331b Voorziening overige langlopende leningen	-58.000,00		-58.000,00		-58.000,00		
A1332a Uitzettingen in 's Rijks schatkist met een looptijd >=1jr							
A1332b Uitzettingen in Ned schuld papier met een looptijd >=1jr							
A1332c Overige uitzettingen met een looptijd >=1jr	298.303,75		298.303,75			59.660,75	238.643,00
A1333 Bijdragen aan activa van derden	15.123,74	-15.123,74					
	4.021.746,68	-15.123,74	4.006.622,94	250.000,00	-11.184,00	239.768,46	4.028.038,48

* Voor een specificatie van deze langlopende leningen wordt verwezen naar de bijlage staat van kapitaalverstrekkings.

A21 Voorraden

	Balans 31-12-2015	Herrubricering en resultbestemming	Balans 01-01-2016	Vermeer- deringen	Vermin- deringen	Genomen resultaat 2016	Balans 31-12-2016
A211 Niet in exploitatie bouwgr De Bulders 168.011m ²	5.938.797,40	-5.938.797,40					
A212 Overige grond- en hulpstoffen							
A213 Onderhanden werk	6.426.590,01	6.063.228,70	12.489.818,71	1.770.863,21	1.195.613,00	40.000,00	13.105.068,92
A214 Gereed product en handelsgoederen	4.843,00		4.843,00	9.455,00	9.168,60		5.129,40
A215 Vooruitbetalingen							
	12.370.230,41	124.431,30	12.494.661,71	1.780.318,21	1.204.781,60	40.000,00	13.110.198,32

Voor een overzicht van het verloop van het onderhanden werk inzake bouwgronden, alsmede voor de nog te verwachten kosten en opbrengsten zie hieronder de bouwexploitatieoverzichten per complex conform BBV.

Vlottende activa

A21 Voorraden

De post voorraden wordt onderscheiden zoals weergegeven in bovenstaand overzicht.

A212 Grond- en hulpstoffen

Grond- en hulpstoffen worden gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs. Indien de marktwaarde lager is dan de verkrijgings- of vervaardigingsprijs worden de grond- en hulpstoffen tegen deze lagere marktwaarde gewaardeerd.

*** A211 Niet in exploitatie genomen bouwgronden**

Met ingang van 1 januari 2016 dienen de activa die op 31 december 2015 op de balans zijn opgenomen als niet in exploitatie genomen bouwgronden, tegen dezelfde boekwaarde op de balans als materiële vaste activa, categorie Gronden en terreinen te worden opgenomen. Voor de gemeente Heeze-Leende betreft dit een overheveling van een boekwaarde ter hoogte van € 5,9 miljoen.

A213 Onderhanden werk, gronden in exploitatie

Het startpunt van een grondexploitatie is het raadsbesluit met de vaststelling van het complex, inclusief grondexploitatiebegroting. Vanaf dat moment wordt de grondexploitatie geopend en kunnen vervaardigingskosten worden geactiveerd.

De onderhanden werken grondexploitatie zijn opgenomen tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs, verminderd met de opbrengst wegens verkopen. Indien de boekwaarde de marktwaarde van de grond overschrijdt, wordt een afwaardering naar de lagere marktwaarde verantwoord/wordt een voorziening voor het verwachte negatieve resultaat getroffen. De vervaardigingsprijs omvat de aanschaffingskosten van de gebruikte grond- en hulpstoffen en de overige kosten (limitatief opgesomd in de kostensoortenlijst zoals opgenomen artikel 6.2.4 van het Besluit ruimtelijke ordening), welke rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend. In de vervaardigingsprijs worden daarnaast een redelijk deel van de indirecte kosten opgenomen en is de werkelijk over vreemd vermogen betaalde rente over het boekjaar toegerekend. De rente is toegerekend over de boekwaarde van de grondexploitatie per 1 januari van het betreffende boekjaar.

De disconteringsvoet die is gehanteerd in de berekening van de contante waarde ten behoeve van het treffen van een verliesvoorziening voor negatieve grondexploitaties is voor alle gemeenten gelijk gesteld aan het maximale meerjarig streefpercentage van de Europese Centrale Bank voor de inflatie binnen de Eurozone (voor 2016: 2%).

De risico's alsmede de algemene uitgangspunten zijn nader toegelicht in de paragraaf grondbeleid. De risico's zijn eveneens nader toegelicht in de paragraaf weerstandsvermogen. Vanaf pagina 169 worden de gehanteerde uitgangspunten nader toegelicht.

A214 Gereed product en handelsgoederen

De voorraad eigen verklaringen is gewaardeerd tegen de laatst bekende verrekenprijzen van de leverancier. De overige voorraden worden gewaardeerd tegen historische kostprijs. Indien de marktwaarde lager is, dan wordt tegen marktwaarde gewaardeerd.

A215 Vooruitbetalingen

De vooruitbetalingen hebben betrekking zijn tegen de laatst bekende inkooprijzen gewaardeerd. Voor eventuele risico's op oninbaarheid is een voorziening getroffen. In 2016 zijn er geen vooruitbetalingen opgenomen.

Voor het totaal van de in exploitatie zijnde complexen kan van het verloop in 2016 het volgende overzicht worden weergegeven:

	Balans 31-12-2015	Herrubricering en resultbestemming	Balans 01-01-2016	Vermeer- deringen	Vermin- deringen	Genomen resultaat 2016	Balans 31-12-2016
<u>A213 Onderhanden werk</u>							
<u>Grondbank zonder transformatie</u>							
De Bulders, Heeze (168.011 m ²)		5.938.797,40	5.938.797,40	1.539.598,43			7.478.395,83
		5.938.797,40	5.938.797,40	1.539.598,43			7.478.395,83
<u>Bouwgrond in exploitatie</u>							
<u>Woningbouw</u>							
Breedvennen, Leende	3.211.573,57		3.211.573,57	100.931,78	849.813,00		2.462.692,35
Af: verliesvoorziening Breedvennen	40.000,00		40.000,00			-40.000,00	
	3.171.573,57		3.171.573,57	100.931,78	849.813,00	40.000,00	2.462.692,35
Domein (vh Averbodeweg), Sterksel	958.833,92		958.833,92	26.099,17			984.933,09
	4.130.407,49		4.130.407,49	127.030,95	849.813,00	40.000,00	3.447.625,44
<u>Industrieterreinen</u>							
De Poortmannen, Heeze	2.420.613,82		2.420.613,82	104.233,83	345.800,00		2.179.047,65
	6.551.021,31		6.551.021,31	231.264,78	1.195.613,00	40.000,00	5.626.673,09
<u>Facilitair grondbeleid</u>							
terrein Vondellaan, Heeze	59.915,34	-59.915,34					
Af: verliesvoorziening terrein Vondellaan (naar P12 Voorz)	100.000,00	-100.000,00					
	-40.084,66	40.084,66					
de Beemden-Zuid, Heeze	-55.970,19	55.970,19					
Kloostervelden (vh Providentia), Sterksel	-24.124,41	24.124,41					
	-120.179,26	120.179,26					
<u>MVA Strategische gronden</u>							
Merellaan, Leende	-85.864,05	85.864,05					
Halfeindschestraat, Leende	81.612,01	-81.612,01					
	-4.252,04	4.252,04					
Totaal bouwgrondexploitatie	6.426.590,01	6.063.228,70	12.489.818,71	1.770.863,21	1.195.613,00	40.000,00	13.105.068,92
<u>A214 Gereed product en handelsgoederen</u>							
Eigen verklaringen	4.448,00		4.448,00	7.380,00	7.793,60		4.034,40
VVV-bonnen P&O	395,00		395,00	2.075,00	1.375,00		1.095,00
	4.843,00		4.843,00	9.455,00	9.168,60		5.129,40

Overzicht verloop onderhanden werk inzake bouwgrond

Fie	Grootboek- rekening- nummer	ind	Balans- code	Omschrijving	Boekwaarde per 31-12-2015	correctie opening 2016	Boekwaarde per 1-1-2016	Toegerekende rentelasten in 2016	Vermeerde- ringen in 2016	Verminde- ringen in 2016	Genomen resultaat in 2016	Boekwaarde per 31-12-2016
830	0.830.7000	a	A213a	De Bulders, Heeze	0,00	5.938.797,40	5.938.797,40	118.775,94	1.420.822,49	0,00	0,00	7.478.395,83
	Totaal a			Ohw groundbank zonder transformatie	0,00	5.938.797,40	5.938.797,40	118.775,94	1.420.822,49	0,00	0,00	7.478.395,83
320	0.320.0000	b	A213b	"De Poortmannen", Heeze	2.420.613,82		2.420.613,82	48.412,26	55.821,57	345.800,00	0,00	2.179.047,65
	Totaal b			Ohw industrieterreinen	2.420.613,82	0,00	2.420.613,82	48.412,26	55.821,57	345.800,00	0,00	2.179.047,65
830	0.830.5000	c	A213c	Breedvennen, Leende	3.211.573,57		3.211.573,57	64.231,47	36.700,31	849.813,00	0,00	2.462.692,35
830	0.830.8140	c	A213c	Domein (vh Averbodew eg), Sterksel	958.833,92		958.833,92	19.176,68	6.922,49	0,00	0,00	984.933,09
	Totaal c			Ohw bouwgronden in exploitaties	4.170.407,49	0,00	4.170.407,49	83.408,15	43.622,80	849.813,00	0,00	3.447.625,44
830	0.830.8310	d	A213d	De Beemden-Zuid, Heeze	-55.970,19	55.970,19	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
830	0.830.8500	d	A213d	Terrein Vondellaan, Heeze	59.915,34	-59.915,34	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
830	0.830.8830	d	A213d	Kloostervelden (vh Providentia), Sterksel	-24.124,41	24.124,41	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	Totaal d			Ohw naar facilitair grondbeleid	-20.179,26	20.179,26	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
830	0.830.8130	e	A213e	Halfeindschestraat, Leende	81.612,01	-81.612,01	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
830	0.830.8870	e	A213e	Merellaan, Leende	-85.864,05	85.864,05	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	Totaal e			Ohw naar MVA strategische gronden	-4.252,04	4.252,04	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	Endtotaal			A213: Onderhanden werk	6.566.590,01	5.963.228,70	12.529.818,71	250.596,35	1.520.266,86	1.195.613,00	0,00	13.105.068,92
				Verliesvoorziening Breedvennen	40.000,00		40.000,00				-40.000,00	0,00
				Verliesvoorziening Vondellaan naar alg voorziening	100.000,00	-100.000,00	0,00					0,00
				A213: Balanswaardering	6.426.590,01	6.063.228,70	12.489.818,71	250.596,35	1.520.266,86	1.195.613,00	40.000,00	13.105.068,92

Bouwgrondexploitatie in eigen beheer industrieterrein Poortmannen Heeze
--

Recapitulatie onderhanden werk 2016

Boekwaarde per 1 januari 2016		2.420.613
Vermeerderingen 2016	104.234	
Verminderingen 2016	345.800	
Mutatie onderhanden werken	-	-241.566
		-
Boekwaarde per 31 december 2016		2.179.047
		=

=====

Boekwaarde per 31 december 2016		2.179.047
Nog beschikbare bedragen	1.758.403	
Nog te verwachten verkoopopbrengsten	4.349.556	
	-	-2.591.153
		-
Gecalculeerd voordelig resultaat in 2024		-412.106
		=

Netto-oppervlakte uit te geven gronden	100.295 m ²	
Reststrook bij de Kluis	<u>200 m²</u>	
		100.495 m ²
Uitgegeven tot en met het jaar 2015		71.192 m ²
Uitgegeven in het jaar 2016		<u>2.275 m²</u>
Nog uit te geven vanaf het jaar 2017		27.028 m ²

In het jaar 2016 is één perceel industriegrond verkocht.

Bouwrekening 2016 industrieterrein "De Poortmannen" Heeze functie 310.30

Nr.	omschrijving	totaal tot en met dienstjaar 2015 verantwoord	geraamd in dienstjaar 2016	verantwoord in dienstjaar 2016	totaal tot en met dienstjaar 2016 verantwoord	bedrag van de reeds aangegane verplichtingen	op basis kostprijsberekening februari 2017 gecaluleerd		calculatieverschillen	nog beschikbaar volgens laatste voorcalculatie (kolom 6-5)	vermoedelijk nog te besteden/ontvangen
		1	2	3	4	4a	5	6	7	8	9
1.	Grondverwerving	2.479.783	0	0	2.479.783	0	2.479.783	2.479.783	0	0	0
	<u>Bouw- en woonrijpmaken:</u>										
2.	- grondwerken	1.615.169	0	36.102	1.651.271	0	1.651.271	2.770.632	0	1.119.361	1.119.361
3.	- verhardingen	25.049	0	0	25.049	0	25.049	25.049	0	0	0
4.	- rioleringswerken	70.376	0	0	70.376	0	70.376	70.376	0	0	0
5.	- groenvoorzieningen	80.880	0	0	80.880	0	80.880	80.880	0	0	0
6.	- verlichting/bluswatervoorzieningen	32.274	0	0	32.274	0	32.274	32.274	0	0	0
7.	- grondsanering	222.670	0	0	222.670	0	222.670	222.670	0	0	0
8.	Vitaliseringsproject (VIPP)	26.000	0	0	26.000	0	26.000	26.000	0	0	0
9.	Procedures en onderzoeken	58.271	0	0	58.271	0	58.271	58.271	0	0	0
10.	Verkoopkosten en belastingen	0		5.394	5.394	0	5.394	32.394	0	27.000	27.000
11.	Voorbereiding en toezicht	319.569	0	1.513	321.082	0	321.082	485.934	0	164.852	164.852
12.	Algemene kosten	970.601	0	12.813	983.414	0	983.414	1.148.266	0	164.852	164.852
13.	Opslag reserve bovenwijkse voorzieningen	939.069	0	0	939.069	0	939.069	939.069	0	0	0
14.	Opslag reserve gebiedsgerichte verkenning	939.069	0	0	939.069	0	939.069	939.069	0	0	0
15.	Kapitaallasten	1.097.123	0	48.412	1.145.535	0	1.145.535	1.427.873	0	282.338	282.338
	Totaal A	8.875.903	0	104.234	8.980.137	0	8.980.137	10.738.540	0	1.758.403	1.758.403
	<u>Diverse bijdragen</u>										
16.	Opbrengst woning De Kluis 10	215.013	0	0	215.013	0	215.013	215.013	0	0	0
17.	Huren en pachten	4.901	0	0	4.901	0	4.901	4.901	0	0	0
18.	Particuliere bijdragen	26.068	0	0	26.068	0	26.068	26.068	0	0	0
	Totaal B	245.982	0	0	245.982	0	245.982	245.982	0	0	0
	Per saldo totaal C (A-B)	8.629.921	0	104.234	8.734.155	0	8.734.155	10.492.558	0	1.758.403	1.758.403
19.	Opbrengst gronden bedrijven	5.827.044	0	345.800	6.172.844	0	6.172.844	10.037.900	0	3.865.056	3.865.056
20.	Opbrengst gronden bedrijfswoningen	382.264	0	0	382.264	0	382.264	866.764	0	484.500	484.500
	Totaal D	6.209.308	0	345.800	6.555.108	0	6.555.108	10.904.664	0	4.349.556	4.349.556
	Totaal-generaal E (C-D)	2.420.613	0	-241.566	2.179.047	0	2.179.047	-412.106	0	-2.591.153	-2.591.153

Bouwgrondexploitatie 2016 in eigen beheer Domein Sterksel
--

Recapitulatie onderhanden werk 2016

Boekwaarde per 1 januari 2016		958.834
Vermeerderingen 2016	26.099	
Verminderingen 2016	0	
Mutatie onderhanden werken	-	26.099
Boekwaarde per 31 december 2016		984.933

=====

Boekwaarde per 31 december 2016		984.933
Nog beschikbare bedragen	275.261	
Nog te verwachten opbrengsten	1.437.996	
	-	-1.162.735
Te verwachten voordelig resultaat in 2023		-177.802

=====

Oppervlakte nog uit te geven gronden in m²:

	<u>31-12-2015</u>	<u>31-12-2016</u>
Domein Sterksel	4.452	4.452
Totaal	4.452	4.452

=====

Over het rekeningsjaar 2016 is in dit exploitatiegebied geen grond uitgegeven.

Bouwrekening 2016 woningbouw complex "Domein" Sterksel functie 830

Nummer	omschrijving	totaal tot en met dienstjaar 2015 verantwoord	geraamd in dienstjaar 2016	verantwoord in dienstjaar 2016	totaal tot en met dienstjaar 2016 verantwoord	bedrag van de reeds aangegane verplichtingen	op basis exploitatieberekening februari 2017 gecalculeerd		calculatieverschillen	nog beschikbaar volgens laatste voorcalculatie (kolom 6-5)	nog te besteden/ontvangen
							uitgevoerd t/m 2016	in totaal			
1	Kostensoort	2	3	4	5	6	7	8	9		
1.	Verwerving van gronden	958.834	0	0	958.834	0	958.834	958.834	0	0	0
2.	Verwerving van overig onroerend goed	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	Vervaardigingskosten:										
3.	- bouwrijpmaken	0	0	5.628	5.628	0	5.628	18.294	0	12.666	12.666
4.	- woonrijpmaken	0	0	0	0	0	0	135.349	0	135.349	135.349
5.	- bodemonderzoeken/grondsanering	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
6.	- rioolberging	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
7.	- overige kosten	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
8.	Opslag bovenwijkse voorzieningen	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
9.	Algemene kosten	0	0	667	667	0	667	21.923	0	21.256	21.256
10.	Voorbereiding en Toezicht	0	0	627	627	0	627	21.883	0	21.256	21.256
11.	Kapitaallasten	0	0	19.177	19.177	0	19.177	103.911	0	84.734	84.734
	Totaal A	958.834	0	26.099	984.933	0	984.933	1.260.194	0	275.261	275.261
12.	Bijdragen	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	Totaal B	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	Per saldo totaal C (A-B)	958.834	0	26.099	984.933	0	984.933	1.260.194	0	275.261	275.261
	<u>Opbrengst gronduitgifte:</u>										
13.	- sociale huurwoningen	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
14.	- sociale koopwoningen	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
15.	- bouw in vrije sector	0	0	0	0	0	0	1.437.996	0	1.437.996	1.437.996
	Totaal D	0	0	0	0	0	0	1.437.996	0	1.437.996	1.437.996
	Totaal generaal E (C-D)	958.834	0	26.099	984.933	0	984.933	-177.802	0	-1.162.735	-1.162.735

Bouwgrondexploitatie 2016 in eigen beheer Breedvennen Leende

Recapitulatie onderhanden werk 2016

Boekwaarde per 1 januari 2016		3.211.573
Vermeerderingen 2016	100.932	
Verminderingen 2016	849.813	
Mutatie onderhanden werken	-	-748.881
		2.462.692

=====

Boekwaarde per 31 december 2016		2.462.692
Nog beschikbare bedragen	799.808	
Nog te verwachten opbrengsten	3.522.231	
	-	-2.722.423
Te verwachten voordelig resultaat in 2022		-259.731

=====

Oppervlakte nog uit te geven gronden in m²:

	<u>31-12-2015</u>	<u>31-12-2016</u>
Breedvennen Leende	16.763	14.132
Totaal	16.763	14.132

=====

Bouwrekening 2016 "De Breedvennen" Heeze functie 830.50

Nummer	omschrijving	totaal tot en met dienstjaar 2015 verantwoord	geraamd in dienstjaar 2016	verantwoord in dienstjaar 2016	totaal tot en met dienstjaar 2016 verantwoord	bedrag van de reeds aangegane verplichtingen	op basis exploitatieberekening februari 2017 gecalculeerd		calculatieverschillen	nog beschikbaar volgens laatste voorcalculatie (kolom 6-5)	vermoedelijk nog te besteden/ontvangen
							uitgevoerd t/m 2016	calculatie			
	Kostensoort	1	2	3	4	4a	5	6	7	8	9
1.	Grondverwerving	553.714	0		553.714		553.714	553.714	0	0	0
2.	Grondwerken/verhardingen (BRM/WRM)	1.704.309	0	5.042	1.709.351		1.709.351	2.080.995	0	371.644	371.644
3.	Grondsanering/archeologie	85.762	0	0	85.762		85.762	142.915	0	57.153	57.153
4.	Belastingen schoolwoningen	12.730	0	7.087	19.817		19.817	33.991	0	14.174	14.174
5.	Kosten projectleider centrumplan	198.272	0	0	198.272		198.272	198.272	0	0	0
6.	Kosten voorbereiding centrumplan	30.000	0	0	30.000		30.000	30.000	0	0	0
7.	Kosten verhuizing BS De Triangel	24.130	0	0	24.130		24.130	24.130	0	0	0
8.	Bouw- en woonrijpmaken gebied schoolwoningen	352.941	0	0	352.941		352.941	352.941	0	0	0
9.	(Terrein)inrichting schoolwoningen	500.623	0	0	500.623		500.623	500.623	0	0	0
10.	Herinrichting speelterrein	0	0	0	0		0	50.000	0	50.000	50.000
11.	Beheer- en expl. plan MFA	20.217	0	0	20.217		20.217	20.217	0	0	0
12.	Actualiseren bestemmingsplannen	280.768	0	4.648	285.416		285.416	310.000	0	24.584	24.584
13.	Oversteek Valkenswaardseweg	119.350	0	0	119.350		119.350	119.350	0	0	0
14.	Algemene kosten + V & T	1.463.611	0	19.923	1.483.534		1.483.534	1.609.125	0	125.591	125.591
15.	Opslag bovenwijkse voorzieningen	120.024	0	0	120.024		120.024	120.024	0	0	0
16.	Kapitaallasten	1.667.169	0	64.231	1.731.400		1.731.400	1.888.062	0	156.662	156.662
	Totaal A	7.133.620	0	100.931	7.234.551	0	7.234.551	8.034.359	0	799.808	799.808
17.	Rijks-/Prov. bijdragen	53.983	0	0	53.983		53.983	53.983	0	0	0
18.	Bijdrage SRE oversteek Valkenswaardseweg	65.000	0	0	65.000		65.000	65.000	0	0	0
19.	Afboeking batig saldo	20.254	0	0	20.254		20.254	20.254	0	0	0
20.	Afwaardering gronden	136.254	0	0	136.254		136.254	136.254	0	0	0
	Totaal B	275.491	0	0	275.491	0	275.491	275.491	0	0	0
	Per saldo totaal C (A-B)	6.858.129	0	100.931	6.959.060	0	6.959.060	7.758.868	0	799.808	799.808
	<u>Opbrengst gronduitgifte:</u>										
21.	- sociale huurwoningen	99.999	0	0	99.999		99.999	99.999	0	0	0
22.	- sociale koopwoningen	145.982	0	0	145.982		145.982	145.982	0	0	0
23.	- bouw in vrije sector	2.547.928	0	849.813	3.397.741		3.397.741	3.910.019	0	512.278	512.278
24.	- bedrijventerrein	843.818	0	0	843.818		843.818	1.658.614	0	814.796	814.796
25.	- schoolwoningen	0	0	0	0		0	1.142.500	0	1.142.500	1.142.500
26.	- overige woningen	8.828	0	0	8.828		8.828	1.061.485	0	1.052.657	1.052.657
	Totaal D	3.646.555	0	0	4.496.368	0	4.496.368	8.018.599	0	3.522.231	3.522.231
	Totaal generaal E (C-D)	3.211.574	0	100.931	2.462.692	0	2.462.692	-259.731	0	-2.722.423	-2.722.423

Toelichting gehanteerde parameters

De waardering van de in exploitatie genomen gronden is gebaseerd op de inzichten van januari 2017 en de daarbij behorende inschatting van uitgangspunten, parameters en risico's. Uiteraard betreft dit een inschatting die omgeven is door onzekerheden, die periodiek, maar minimaal jaarlijks, wordt herzien en waarbij de waardering in het komende jaar zowel positief als negatief kan uitvallen. Het college is van mening dat op basis van de huidige informatie en inzichten de beste schatting is gemaakt voor de waardering van de in exploitatie genomen gronden. Het 'base case scenario' is verwerkt in de cijfers van de jaarrekening, maar per grondexploitatie is tevens een 'worst case' scenario berekend om gevoeligheden te kunnen inschatten.

Het college hanteert de volgende algemene uitgangspunten ten aanzien van haar schattingen:

- rentepercentage bedraagt 2%;
- kostenindexatie bedraagt 1%;
- opbrengstenindexatie bedraagt 0%;
- Looptijd van de grondexploitaties: max. 10 jaar

Bij de actualisaties van de grondexploitaties zijn de volgende grondprijzen gehanteerd:

Kavels t.b.v. woningbouw: € 323 per m² excl. btw

Kavels t.b.v. bedrijfsgrond: € 152,-- per m² excl. btw

Dit betreffen de prijzen zoals deze in de begroting waren opgenomen.

Ten aanzien van de drie lopende grondexploitatie heeft het college de volgende uitgangspunten gehanteerd voor de nog te realiseren kosten en opbrengsten aanvullend op de bovenstaande parameters:

Domein

Bouw- en woonrijpmaken / overige kosten

Tot en met het jaar 2023 moet rekening worden gehouden met de volgende kosten van bouw- en woonrijpmaken:

-Bouwrijpmaken: € 12.320 bestaande uit o.a. het maken van huisaansluitingen, het opschonenvan de bouwlocaties en diverse meet- en uitzetwerkzaamheden

-Woonrijpmaken: € 129.388 bestaande uit o.a. de aanleg van een woonstraat incl. inritten, straatverlichting etc.

Kosten Voorbereiding en Toezicht

Aan kosten van Voorbereiding en Toezicht (personele inzet van afd. Beheer en Vastgoed) wordt 15% van kosten van bouw- en woonrijpmaken toegerekend, tot een totaalbedrag van € 21.256.

Algemene kosten

Voor algemene kosten (personele inzet van diverse afdelingen) wordt 15% van kosten van bouw- en woonrijpmaken toegerekend, tot een totaalbedrag van eveneens € 21.256.

Bijdrage reserve bovenwijkse voorzieningen

Bij een voldoende positief eindresultaat van deze exploitatie wordt een bijdrage van € 22 per te verkopen mz grond toegevoegd aan deze reserve. Het gaat om een bedrag van € 97.944 (4.452 x € 22).

Kostenstijging

Tot einde exploitatie in 2023 wordt rekening gehouden met een kostenstijging van 1% van de kosten van bouw- en woonrijpmaken. In totaal wordt rekening gehouden met € 6.307.

Grondopbrengsten

Kavels voor half vrijstaande woningen:

De verwachting is dat er vanaf 2018 elk jaar twee kavels voor een blok van 2 kunnen worden overgedragen van ca. 371 m2 per kavel. In totaal 4.452 m2.

Totale opbrengst: 4.452 m2 x € 323 = € 1.437.996.

Jaar	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
M2			742	742	742	742	742	742

Poortmannen

Verwerving gronden

Alle gronden zijn in eigendom van de gemeente.

Bouw- en woonrijpmaken / overige kosten

Voor de voorgenomen uitbreiding dienen diverse gedeelten bouw- en woonrijp te worden gemaakt.

In 2017 t/m 2021 worden onderstaande kosten geraamd:

a. bouwrijpmaken incl. 10% onvoor ien € 662.090

b. woonrijpmaken incl. 10% on voorzien € 436.920

De totale nog te maken kosten zullen derhalve naar verwachting € 1.099.010 bedragen.

Kosten voorbereiding en toezicht

Aan kosten van voorbereiding en toezicht (personele inzet van afd. Beheer en Vastgoed) wordt 15% aan deze kosten toegerekend, tot een totaalbedrag van € 164.852.

Algemene kosten

Voor algemene kosten, zoals personele inzet van diverse afdelingen, wordt eveneens 15% van de kosten voor bouw- en woonrijpmaken toegerekend, tot een totaalbedrag van € 164.852.

In deze grondexploitatie is gerekend met een rentepercentage van 2 %. Over de resterende looptijd wordt dan nog een totaalbedrag aan rente berekend van € 282.338.

Bijdrage reserve bovenwijkse voorzieningen

Bij een positief eindresultaat van deze exploitatie zou een bijdrage van € 22 per verkochte m grond toegevoegd worden aan deze reserve. Het zou dan gaan om een bedrag van € 706.002 (verkochte aantal m² s grond vanaf 2014 x € 22,-). Voorheen werd deze bijdrage steeds in hetzelfde jaar van grondverkoop aan de reserve toegevoegd. Vanwege regelgeving is dit vanaf 2014 niet meer mogelijk. Gezien het verwachte eindresultaat is er een kleine bijdrage mogelijk aan deze reserve.

Bijdrage reserve gebiedsgerichte verkenning

Zie hierboven hetzelfde geldt voor de bijdrage aan de reserve gebiedsgerichte verkenning.

Grondopbrengsten

Er heeft in 2011 een behoefteonderzoek plaatsgevonden door Metrum. Onderzocht is of er een behoefte is naar een uitbreiding van het areaal bedrijventerrein in de kern Heeze. De algemene conclusie uit dit onderzoek is dat er een duidelijke behoefte is aan bedrijventerrein en dat uitbreiding van ruim 3 ha De Poortmannen noodzakelijk is. Mede naar aanleiding van de resultaten van dit onderzoek is het bestemmingsplan De Poortmannen met deze uitbreiding vastgesteld. Inmiddels zijn er drie bouwkavels verkocht van in totaal samen 5263 m².

De overige gronduitgifte vindt naar verwachting plaats vanaf 2017 tot en met 2024:

In totaal ca. 25.328 m² (bedrijven) voor een prijs van € 152,- per m² en ca. 1.500 m² (bedrijfswoningen de Kluis) voor een grondprijs van € 323,- per m². Tenslotte een reststrook van 200 m² bij de Kluis voor een prijs van € 76 per m². Totale opbrengst €4.349.556. De geplande verkoop van de gronden is als volgt:

Jaar	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Bedrijfsgrond	2225	3000	3000	3000	3193	3000	3000	4910
Bedrijfswoning					1500			
reststrook		200						

Breedvennen

Het totale plangebied omvat totaal ca 23 ha. Het nog tot woningbouw te ontwikkelengebied van ca 2 ha is al in een vergevorderd stadium.

Eerder is al overeengekomen met de projectontwikkelaar van de schoolwoningen dat de onderliggende grond wordt verkocht voor € 250 per m² zodra de school in het centrum is gereedgekomen. Voorlopig wordt er in deze exploitatie van uit gegaan dat verkoop van grond in 2018 kan plaatsvinden. De strook grond tegenover de schoolwoningen is inmiddels gedeeltelijk verkocht. Naar verwachting wordt de rest nog in 2017 verkocht. Wel moet er hierdoor een tijdelijke oplossing komen voor de parkeerplaats van de school.

Bouw- en woonrijpmaken / overige kosten

Tot en met het jaar 2022 moet rekening worden gehouden met de volgende kosten van bouw- en woonrijpmaken:

2017: € 33.220: kosten archeologie en tijdelijke parkeerplaats

2018: € 202.895: kosten archeologie, verlengen Biesven, uitrit brandweer en gedeeltelijk woonrijpmaken

2019: € 182.523: aanleg IT/riool Zwarte Pad/bouwweg overige kosten woonrijpmaken

Kosten Voorbereiding en Toezicht

Aan kosten van Voorbereiding en Toezicht (personele inzet van afd. Beheer en Vastgoed) wordt 15% van kosten van bouw- en woonrijpmaken toegerekend, tot een totaalbedrag van € 62.796.

Extra kosten uit (raads)besluiten

De afgelopen jaren zijn op de volgende data besluiten genomen met gevolgen voor deze exploitatie:

a. gemeentebegroting 2006

b/c raadsbesluiten d.d. 19 november 2007 en 15 december 2008.

Ad a.: In de gemeentebegroting 2006 (Noodzakelijk/aangepast beleid 2006) is bepaald dat de volgende kosten (totaal € 310.000) ten laste van de exploitatie Breedvennen moeten worden gebracht:

2006:	archeologisch beleidsplan Leende	€ 40.000
	archeologisch beleidsplan Sterksel	€ 20.000 en
	actualiseren bestemmingsplan "Kom Sterksel"	€ 50.000;
2007:	actualiseren bestemmingsplan "Kom Leende"	€ 150.000
	actualiseren bestemmingsplan "Kom Sterksel"	€ 50.000.

Vanaf 2006 is hieraan € 285.416 uitgegeven zodat er nog € 24.584 resteert.

Ad b/c.: De kosten uit deze raadsbesluiten hadden betrekking op de kosten in verband met de plannen rondom de Meent van in totaal € 747.000. In verband met een wijziging van deze plannen en de geheel nieuwe/gewijzigde kostenopzet zoals eind 2012 in de raad is besproken, komen deze kosten niet langer ten laste van deze exploitatie. Alleen de kosten voor herinrichting speelterrein Breedvennen ad € 50.000 blijven in deze exploitatie opgenomen.

Algemene kosten

Voor algemene kosten wordt 15% van kosten van bouw- en woonrijpmaken toegerekend, tot een totaalbedrag van € 62.796.

Bijdrage reserve bovenwijkse voorzieningen

Bij een positief eindresultaat van deze exploitatie wordt een bijdrage van € 22 per te verkopen m² grond toegevoegd aan deze reserve.

Het gaat om een bedrag van € 368.786 (verkochte aantal m²'s grond x € 22 vanaf 2013). Voorheen werd deze bijdrage steeds in hetzelfde jaar van grondverkoop aan de reserve toegevoegd. Vanwege regelgeving is dit vanaf 2013 niet meer mogelijk.

Een gedeelte van dit bedrag zou bij het sluiten van deze grondexploitatie kunnen worden toegevoegd aan deze reserve.

Vrije sector kavels:

Inmiddels is gestart met de gronduitgifte voor vrije sectorkavels. In 2016 is een kavel verkocht van 543 m². Tevens is in 2016 een strook grond van 869 m² verkocht aan een bouwbedrijf voor de bouw van een blok van 3 woningen. De overige m²'s zullen naar verwachting in de jaren 2017 t/m 2022 worden verkocht. Totale opbrengst: € 939.284.

Bedrijfskavel met bedrijfswoning Biesven:

Er is eveneens gestart met de gronduitgifte voor een bedrijfskavel met bedrijfswoning aan Biesven. De oppervlakte van dit perceel bedraagt 4298 m² bedrijfsgrond + 500 m² voor de bedrijfswoning. Tot op heden zijn er nog geen gegadigden voor dit perceel. De verkoop van dit perceel is in deze grondexploitatie in 2022 opgenomen. Opbrengst € 814.796.

Schoolwoningen:

In het jaar 2008 zijn de schoolwoningen (nu in gebruik als school) nabij bedrijventerrein Biesven gereed gekomen. De grond wordt om niet ter beschikking gesteld aan de projectontwikkelaar tot het moment dat de schoolwoningen worden omgezet in 18 woningen. Dit is mogelijk op het moment dat de school in het centrum is gereed gekomen. In 2006 is overeengekomen dat de grond dan voor € 250 per m² wordt verkocht. In totaal gaat het om een oppervlakte van ca. 4570 m².

Deze verkoop zal naar verwachting in 2018 zijn beslag kunnen krijgen met als totaalopbrengst € 1.142.500.

Strook grond voor maximaal 11 woningen ten zuiden van de schoolwoningen

De oppervlakte van deze strook grond bedraagt 3156 m². Op een gedeelte van deze grond zijn nu de parkeerplaatsen van de school gesitueerd. Hier bestaat de mogelijkheid tot het bouwen van maximaal 11 woningen. Een gedeelte van dit perceel is al in 2016 verkocht. De overige grond zal waarschijnlijk nog in 2017 worden verkocht. Opbrengst: € 625.651

Jaar	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Bouwkavels	1937	545	545	1091	727	
Schoolwoningen		4570				
bedrijfsgrond						4298
bedrijfswoning						500

De risico's van alle grondexploitaties zijn nader toegelicht in de paragraaf Grondbeleid en de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing in het jaarverslag. Het grootste risico bestaat uit het feit dat de grondverkoop in de drie grondexploitaties domein, breedvennen, poortmannen niet volgens de opgestelde planning zullen verlopen. Overigens is het risico dat één van deze grondexploitaties uiteindelijk een nadelig resultaat zal hebben, klein. In de paragraaf grondbeleid is een 'worst case' scenario berekend waaruit dit ook blijkt:

Exploitatie	Huidige Verwacht resultaat EW	Verwacht resultaat 'Worst Case' EW
Breedvennen	259.731 V	178.015 V
De Poortmannen	412.100 V	291.726 V
Domein	177.800 V	129.507 V

A22 Uitzettingen

	Balans 31-12-2015	Herrubricering en resultbestemming	Balans 01-01-2016	Balans 31-12-2016
A221 Vorderingen op openbare lichamen	1.629.424,75		1.629.424,75	1.803.143,35
A222a Verstrekte kasgeldleningen aan openbare lichamen				
A222b Overige verstrekte kasgeldleningen				
A223a Rekening courant verhouding met het Rijk	1.225.000,00		1.225.000,00	2.250.000,00
A223b Rekening courant verhoudingen overige niet-fin instellingen	57.512,68		57.512,68	124.722,39
A224 Overige vorderingen	3.360.917,27		3.360.917,27	2.123.689,03
A225a Uitzettingen in 's Rijks schatkist met een looptijd <1jr				
A225b Uitzettingen in Ned schuldpapier met een looptijd <1jr				
A225c Overige uitzettingen met een looptijd <1jr				
	6.272.854,70		6.272.854,70	6.301.554,77

A223a Rekening courant verhouding met het Rijk

RC SKB 20028 (schatkistbankieren)	1.225.000,00		1.225.000,00	2.250.000,00
	<u>1.225.000,00</u>		<u>1.225.000,00</u>	<u>2.250.000,00</u>

A223b Rekening courant verhoudingen overige niet-fin instellingen

RC SVn inzake startersleningen	57.512,68		57.512,68	124.722,39
	<u>57.512,68</u>		<u>57.512,68</u>	<u>124.722,39</u>

A224 Overige vorderingen

Debiteuren inzake OZB	274.609,19		274.609,19	231.068,61
Debiteuren inzake W&I	739.739,73		739.739,73	625.322,98
Debiteuren overige	1.867.490,75		1.867.490,75	984.499,15
	<u>2.881.839,67</u>		<u>2.881.839,67</u>	<u>1.840.890,74</u>
Af: voorziening dubieuze debiteuren	616.000,00		616.000,00	287.000,00
	<u>2.265.839,67</u>		<u>2.265.839,67</u>	<u>1.553.890,74</u>
Nog te ontvangen posten	1.060.913,51		1.060.913,51	454.982,84
Nog te ontvangen HSLnet				100.000,00
Nog te ontvangen VRBZO	29.747,04		29.747,04	14.815,45
Nog te ontvangen GRSa2	240,57		240,57	
Vordering / schuld afrekening SZW	1.517,05		1.517,05	
Salarissen	622,00		622,00	
Personeelsdebiteuren inzake fietsplan	2.037,43		2.037,43	
	<u>3.360.917,27</u>		<u>3.360.917,27</u>	<u>2.123.689,03</u>

A22 Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar

De uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Voor verwachte oninbaarheid is een voorziening in mindering gebracht. Deze voorziening wordt statisch bepaald.

De post uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar wordt onderscheiden in:

Schatkistbankieren

Drempelbedrag¹

In principe dienen alle overtollige middelen in de schatkist te worden aangehouden. Er zijn echter een aantal uitzonderingen. Eén daarvan is het drempelbedrag. Dat is een minimumbedrag (afhankelijk van de omvang van de decentrale overheid) dat gemiddeld per kwartaal buiten de schatkist mag worden gehouden. Voor de gemeente Heeze-Leende is dit voor 2016 € 224.370

Berekening benutting drempelbedrag schatkistbankieren

Het drempelbedrag is bedoeld om het dagelijkse kasbeheer te vereenvoudigen: niet elke laatste euro hoeft in de schatkist te worden aangehouden. In principe hoeven dus alleen de liquide middelen die boven het drempelbedrag uitgaan in de schatkist te worden aangehouden. In 2016 hebben **geen** overschrijdingen plaatsgevonden van het drempelbedrag. In de tabel zoals opgenomen in onderdeel 4.1b van de jaarrekening is te zien wat de benutting van het drempelbedrag schatkistbankieren gedurende de vier kwartalen 2016 is geweest:

A23 Liquide middelen

De liquide middelen zijn gewaardeerd tegen nominale waarde.

De post liquide middelen wordt onderscheiden zoals weergegeven in het overzicht op de volgende pagina:

A29 Overlopende activa

De overlopende activa zijn gewaardeerd tegen nominale waarde. Voor verwachte oninbaarheid is een voorziening in mindering gebracht. Deze voorziening wordt statisch bepaald.

De post liquide middelen wordt onderscheiden zoals weergegeven in het overzicht op de volgende pagina:

¹ De drempel is gelijk aan 0,75% van het begrotingstotaal indien het begrotingstotaal lager is dan € 500 miljoen. Indien het begrotingstotaal hoger is dan € 500 miljoen is de drempel gelijk aan € 3,75 miljoen plus 0,2% van het begrotingstotaal dat de € 500 miljoen te boven gaat. De drempel is nooit lager dan € 250.000.

A23 Liquide middelen

 Bank Nederlandse Gemeenten
 Rabobank
 Kas
 Kruisposten

Balans 31-12-2015	Herrubricering en resultbestemming	Balans 01-01-2016	Balans 31-12-2016
127.559,46		127.559,46	418.918,84
7.496,60		7.496,60	5.787,90
<u>135.056,06</u>		<u>135.056,06</u>	<u>424.706,74</u>

De opgenomen bedragen 2016 zijn de saldi per 31-12-2016 volgens de kasstaat en de dagafschriften van de bankinstellingen.

A29 Overlopende activa

 A29a Nog te ontvangen bijdragen van de EU
 A29b Nog te ontvangen bijdragen van het Rijk
 A29c Nog te ontvangen bijdragen van de overige overheid
 A29d Overige overlopende vlottende activa

Balans 31-12-2015	Herrubricering en resultbestemming	Balans 01-01-2016	Vermeer- deringen	Vermin- deringen	Balans 31-12-2016
524.207,58	59.915,34	584.122,92			1.282.711,29
<u>524.207,58</u>	<u>59.915,34</u>	<u>584.122,92</u>			<u>1.282.711,29</u>

A29d Overige overlopende vlottende activa

 Vooruitbetaalde bedragen
 Vooruitbetaald facilitair grondbeleid Vondellaan
 Algemene voorschotten
 Buiten rekening
 Voorlopige uitgaven
 Voorlopige afdrachten leges
 Tussenrekeningen WMO
 Tussenrekeningen Werk & Inkomen

Balans 31-12-2015	Herrubricering en resultbestemming	Balans 01-01-2016	Vermeer- deringen	Vermin- deringen	Balans 31-12-2016
501.790,72		501.790,72			1.281.054,65
	59.915,34	59.915,34			
50,00		50,00			50,00
10.521,14		10.521,14			
9.939,80		9.939,80			225,32
					697,76
					133,56
1.905,92		1.905,92			550,00
<u>524.207,58</u>	<u>59.915,34</u>	<u>584.122,92</u>			<u>1.282.711,29</u>

Vaste passiva

Algemeen

Hieronder is bij de diverse onderdelen van de vaste passiva een toelichting gegeven.
De vaste passiva zijn gewaardeerd tegen nominale waarde, tenzij bij het betreffende balanshoofd anders staat vermeld.

P11 Eigen vermogen

De post eigen vermogen wordt onderscheiden in zoals weergegeven op pagina 178:

P111/P112 Reserves

In het BBV worden reserves omschreven als vermogensbestanddelen die als eigen vermogen zijn aan te merken en die vanuit bedrijfseconomisch oogpunt vrij te besteden zijn. De vaststelling van de noodzakelijke omvang van reserves is een zaak van de gemeenteraad. Daarom worden reserves ook wel onderverdeeld in algemene en bestemmingsreserves. Zodra de raad aan een reserve een bepaalde bestemming heeft gegeven, is er sprake van een bestemmingsreserve. Om die reden kunnen bestemmingsreserves naar de situatie per ultimo verslagjaar geen negatieve stand kennen. Heeft een reserve geen bestemming dan wordt het een algemene reserve genoemd.

P12 Voorzieningen

Voorzieningen behoren tot het vreemd vermogen (schulden) van de gemeente. Om die reden kunnen voorzieningen naar de situatie per ultimo verslagjaar geen negatieve stand kennen. Voorzieningen worden gewaardeerd op **de contante waarde/het nominale bedrag** van de betrokken verplichting c.q. het voorzienbare verlies.

Voorzieningen worden gevormd indien er sprake is van:

- Verplichtingen en verliezen waarvan de omvang op de balansdatum onzeker is, doch redelijkerwijs te schatten.
- Op de balansdatum bestaande risico's ter zake van bepaalde te verwachten verplichtingen of verliezen waarvan de omvang redelijkerwijs is te schatten.
- Kosten die in een volgend begrotingsjaar zullen worden gemaakt, mits het maken van die kosten zijn oorsprong vindt in het begrotingsjaar of in een voorafgaand begrotingsjaar en de voorziening strekt tot gelijkmatige verdeling van lasten over een aantal begrotingsjaren.
- Bijdragen (spaarcomponent) aan toekomstige vervangingsinvesteringen met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing wordt geheven.
- Middelen verkregen van derden, die specifiek besteed moeten worden, met uitzondering van de voorschotbedragen verkregen van Europese en Nederlandse overheidslichamen met een specifiek bestedingsdoel, die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren.

De vorming van een voorziening, dan wel een dotatie aan een reeds bestaande voorziening, is als een last in het betreffende boekjaar verantwoord. Alle aanvullingen aan voorzieningen zijn rechtstreeks ten laste van de voorziening gebracht en in het verslagjaar niet ten laste van de exploitatie verantwoord.

Aan voorzieningen ter egalisatie van (onderhouds)lasten van kapitaalgoederen over meerdere begrotingsjaren ligt een actueel (beheer)plan ten grondslag. Uitgevoerd achterstallig onderhoud is daarbij ten laste van de exploitatie verantwoord. Deze lasten zijn niet ten laste van de gevormde voorziening gebracht.

Vorzieningen worden niet gevormd voor jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume. Voor het bepalen van het "jaarlijks vergelijkbaar volume" is een tijdsperiode van vier jaar gehanteerd.

Rentetoevoegingen aan voorzieningen zijn niet toegestaan.

PASSIVA
P11 Eigen vermogen

 P111 Algemene reserve
 P112 Bestemmingsreserves

Balans 31-12-2015	Herrubricering en resultbestemming	Balans 01-01-2016	Vermeer- deringen	Vermin- deringen	Balans 31-12-2016
3.745.497,81	644.329,67	4.389.827,48	257.483,86	1.085.771,52	3.561.539,82
8.469.248,48	1.169.300,00	9.638.548,48	567.344,00	637.565,88	9.568.326,60
12.214.746,29	1.813.629,67	14.028.375,96	824.827,86	1.723.337,40	13.129.866,42

P111 Algemene reserve

 Toevoegingen ten laste van andere reserves/voorzieningen
 Toevoegingen ten laste van de exploitatie
 Aanwendungen ten gunste van andere reserves/voorzieningen
 Anwendungen ten gunste van de exploitatie

257.483,86

1.085.771,52

257.483,86 1.085.771,52

P112 Bestemmingsreserves

 Toevoegingen ten laste van andere reserves/voorzieningen
 Toevoegingen ten laste van de exploitatie
 Anwendungen ten gunste van andere reserves/voorzieningen
 Anwendungen ten gunste van de exploitatie

567.344,00

637.565,88

567.344,00 637.565,88

P12 Voorzieningen

 Riolering
 Onderhoud wegen
 Parkeerfonds
 Gemeentelijke accommodaties
 Renovatie hockeyvelden
 Molen St Victor
 AED's
 Frictiekosten RICK
 Pensioen wethouders
 Wachtgeld wethouders
 Dubieuze langlopende lening HSLnet
 Dubieuze debiteuren
 Dubieuze debiteuren Werk & Inkomen
 Verliesvoorziening GREX
 Onder A1331b overige langlopende leningen: HSLnet
 Onder A224 overige vorderingen: dubieuze debiteuren
 Onder A213 ohw incl bouwgr in expl: verliesvoorziening

Balans 31-12-2015	Herrubricering en resultbestemming	Balans 01-01-2016	Vermeer- deringen	Vermin- deringen	Balans 31-12-2016
1.337.668,33		1.337.668,33	335.804,00	177.629,36	1.495.842,97
325.911,26		325.911,26	406.700,00	444.863,40	287.747,86
1.240,75		1.240,75			1.240,75
1.186.731,79		1.186.731,79	250.000,00	28.801,42	1.407.930,37
121.701,49		121.701,49	32.848,00	79.433,90	75.115,59
43.692,94		43.692,94	4.500,00		48.192,94
13.510,21		13.510,21			13.510,21
25.521,00		25.521,00		5.067,00	20.454,00
412.902,00		412.902,00	183.858,00		596.760,00
			82.000,00		82.000,00
58.000,00		58.000,00	-58.000,00		
530.000,00		530.000,00	-164.517,99	162.268,01	203.214,00
86.000,00		86.000,00	1.854,65	4.068,65	83.786,00
140.000,00		140.000,00	-140.000,00		
4.282.879,77		4.282.879,77	935.046,66	902.131,74	4.315.794,69
58.000,00		58.000,00	-58.000,00		
616.000,00		616.000,00	-162.663,34	166.336,66	287.000,00
140.000,00	-100.000,00	40.000,00	-40.000,00		
3.468.879,77	100.000,00	3.568.879,77	1.195.710,00	735.795,08	4.028.794,69

P213 Vaste schulden, met een rentetypische looptijd langer dan één jaar

De vaste schulden zijn gewaardeerd tegen de nominale waarde (hoofdsom) verminderd met het totaal van de gedane aflossingen. De vaste schulden hebben een rentetypische looptijd van één jaar of langer.

De onderverdeling van de in de balans opgenomen vaste schulden is weergegeven op pagina 179.

Vlottende passiva

Algemeen

Hieronder is bij de diverse onderdelen van de vlottende passiva een toelichting gegeven.

De vlottende passiva zijn gewaardeerd tegen nominale waarde, tenzij bij het betreffende balanshoofd anders staat vermeld.

P213 Netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar

De netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar zijn gewaardeerd tegen nominale waarde. De post netto-vlottende schulden wordt onderscheiden zoals weergegeven op pagina 179.

P29 Overlopende passiva

De post overlopende passiva wordt onderscheiden in

P29 Overlopende passiva

P29a Vooruit ontvangen bijdragen van de EU
 P29b Vooruit ontvangen bijdragen van het Rijk
 P29c Vooruit ontvangen bijdragen van overige overheid
 P29d Overige overlopende passiva

Balans 31-12-2015	Herrubricering en resultbestemming	Balans 01-01-2016	Vermeer- deringen	Vermin- deringen	Terugbetaalde subsidie	Balans 31-12-2016
1.802.922,72		1.802.922,72	1.035.101,10	140.977,93		2.697.045,89
19.980,00		19.980,00	100.000,00	13.250,00		106.730,00
117.597,17	164.928,65	282.525,82				63.664,72
1.940.499,89	164.928,65	2.105.428,54				2.867.440,61

P29b Vooruit ontvangen bijdragen van het Rijk

Knelpunt leerplichtmiddelen

COA

Onderwijsachterstandenbeleid 2011

Vorbereidingssubsidie raildempers/-schermen spoor

Uitvoeringssubsidie raildempers/-schermen spoor

Balans 31-12-2015	Herrubricering en resultbestemming	Balans 01-01-2016	Vermeer- deringen	Vermin- deringen	Terugbetaalde subsidie	Balans 31-12-2016
			3.686,23	3.686,23		
24.701,94		24.701,94	27.700,00	12.227,21		40.174,73
14.099,04		14.099,04	19.146,37	19.928,99		13.316,42
779.553,24		779.553,24		105.135,50		674.417,74
984.568,50		984.568,50	984.568,50			1.969.137,00
1.802.922,72		1.802.922,72	1.035.101,10	140.977,93		2.697.045,89

P29c Vooruit ontvangen bijdragen van overige overheid

Provinciale subsidie Samen mee naar de A2

19.980,00		19.980,00	100.000,00	13.250,00		106.730,00
19.980,00		19.980,00	100.000,00	13.250,00		106.730,00

P29d Overige overlopende passiva

Vooruitontvangen bedragen

Vooruitontvangen facilitair grondbeleid Kloostervelden

Vooruitontvangen facilitair grondbeleid De Beemden Zuid

Vooruitgefactureerd / nog te realiseren MVA Merellaan

Buiten rekening

Voorlopige inkomsten

Voorlopige afdrachten leges

Tussenrekeningen Sociale Zaken

Tussenrekeningen WMO

22.904,27		22.904,27				26.161,19
	24.124,41	24.124,41				21.589,41
	55.970,19	55.970,19				
	84.834,05	84.834,05				
907,56		907,56				907,56
108,64		108,64				
86.064,41		86.064,41				15.006,56
7.612,29		7.612,29				
117.597,17	164.928,65	282.525,82				63.664,72

Gewaarborgde geldleningen *

Balans 31-12-2015	Herrubricering en resultbestemming	Balans 01-01-2016	Balans 31-12-2016
43.253.000,00		43.253.000,00	43.158.000,00

* Voor een gedetailleerd overzicht wordt verwezen naar de bijlage staat van gewaarborgde geldleningen.

In 2016 zijn wij niet aangesproken tot het doen van betalingen ingevolge afgegeven borg- en/of garantstellingen.

Niet in de balans opgenomen belangrijke financiële verplichtingen waaraan de gemeente voor toekomstige jaren is verbonden

Overeenkomsten

Op grond van artikel 53 BBV worden in de toelichting bij de balans opgenomen de niet in de balans opgenomen belangrijke financiële verplichtingen waaraan de gemeente voor toekomstige jaren is gebonden.

Eigen bijdrage op grond van de WMO

Een aanvrager van een voorziening, hulp in de huishouding of een financiële tegemoetkoming (persoonsgebonden budget) is op grond van de WMO een bijdrage verschuldigd.

De wetgever heeft bepaald dat de berekening, oplegging en incasso van deze eigen bijdrage wordt uitgevoerd door het CAK.

De informatie van het CAK (om privacyredenen beperkt) is ontoereikend om als gemeente de juistheid op persoonsniveau en volledigheid van de eigen bijdragen als geheel te kunnen vaststellen.

Door de systematiek te kiezen van het vaststellen van de eigen bijdragen door het CAK, heeft de wetgever in feite bepaald, dat de verantwoordelijkheid voor de juistheid en volledigheid van de eigen bijdragen op grond van de WMO geen gemeentelijke verantwoordelijkheid is. Dit betekent dat door de gemeenten geen zekerheden omtrent omvang en hoogte van de eigen bijdragen kunnen worden verkregen.

Verder verwijzen wij naar de toelichting niet in de balans opgenomen financiële verplichtingen zoals opgenomen in onderdeel 4.1c van de jaarrekening

4. Toelichting overige

4.1.a Wet Normering bezoldiging Topfunctionarissen publieke en semipublieke sector

Per 1 januari 2013 is de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) ingegaan. Deze verantwoording is opgesteld op basis van de volgende op gemeente Heeze-Leende van toepassing zijnde regelgeving: Het algemene WNT-maximum.

Het bezoldigingsmaximum in 2016 voor de gemeente Heeze-Leende is € 179.000. Dit geldt naar rato van de duur en/of omvang van het dienstverband. Voor topfunctionarissen zonder dienstbetrekking geldt met ingang van 1 januari 2016 voor de eerste 12 kalendermaanden een afwijkende normering, zowel voor de duur van de opdracht als voor het uurtarief.

Bezoldiging topfunctionarissen

Leidinggevende topfunctionarissen

<i>bedragen x € 1</i>	T.E. Borsboom- Hoekstra	P.M.M.H Hurkmans	R. Jeltema
Functie(s)	Griffier	Secretaris	Secretaris a.i.
Duur dienstverband in 2016	1/1 - 31/12	1/4 - 31/12	1/1 -13/5
Omvang dienstverband (in fte)	0,61	1,00	0,67
Gewezen topfunctionaris?	nee	nee	nee
(Fictieve) dienstbetrekking?	ja	ja	nee
Individueel WNT-maximum	109.389	134.863	58.254
Bezoldiging			
Beloning	45.632	58.698	37.200
Belastbare onkostenvergoedingen	134	326	
Beloningen betaalbaar op termijn	5.976	7.512	
<i>Subtotaal</i>	<i>51.742</i>	<i>66.436</i>	
-/- Onverschuldigd betaald bedrag	0	0	0
Totaal bezoldiging	51.742	66.436	37.200
Gegevens 2015:			
Aanvang en einde functievervulling in 2015	1/1 - 31/12		1/1 - 31/12
Omvang dienstverband 2015 (in fte)	0,6111		0,8333
Beloning	56.560		163.725
Belaste onkostenvergoeding	381		
Beloningen betaalbaar op termijn	6.252		
Totaal bezoldiging 2015	63.193		163.725

Overige rapportageverplichtingen op grond van de WNT

Naast de hierboven vermelde topfunctionarissen zijn er geen overige functionarissen die in 2016 een bezoldiging boven het individuele WNT-maximum hebben ontvangen. Er zijn in 2016 geen ontslaguitkeringen betaald aan overige functionarissen die op grond van de WNT dienen te worden vermeld, of die in eerdere jaren op grond van de WOPT of de WNT vermeld zijn of hadden moeten worden.

4.1.b Naleving Schatkistbankieren

De gemeente Heeze-Leende dient haar overtollige liquiditeiten die het drempelbedrag te boven gaan aan te houden bij het Agentschap van de Generale Thesaurie van het ministerie van Financiën. Het drempelbedrag bedraagt 0,75% van het begrotingstotaal met een minimum van € 250.000. Op de gemeente Heeze-Leende is dit minimum van toepassing (immers 0,75% van € 29.916.000 = € 224.370).

Gedurende een kalenderkwartaal mogen we te weinig aangehouden bedragen in de Nederlandse schatkist compenseren door op een ander moment meer aangehouden bedragen.

Gemiddeld is buiten de schatkist aangehouden:

over het eerste kwartaal 2016	119.287
over het tweede kwartaal 2016	136.450
over het derde kwartaal 2016	92.222
over het vierde kwartaal 2016	76.970

De gemeente heeft dus in 2016 steeds voldaan aan de wettelijke regeling

Eind 2016 bedroeg het te vorderen bedrag op de Nederlandse Staat € 2.250.000

Het Agentschap heeft in 2016 de volgende rentetarieven gehanteerd:

<u>saldo</u>	<u>laagste</u>	<u>hoogste</u>	<u>gemiddelde</u>
tegoed	0,00%	0,00%	0,00%

4.1.c Niet uit de balans blijvende belangrijke financiële verplichtingen

Huur en leaseverplichtingen

soort overeenkomst	onderwerp	wie	datum start	aantal termijnen	hoogte termijnbedrag	hoogte termijnbedrag voor gem H-L	frequentie termijnen	aantal op 31 dec 2016 reeds voldane termijnen	aantal termijnen per 1 jan 2017 nog te voldoen	Indexering	Frequentie indexering
huur	koffieautomaten	Douwe Egberts	1-4-2014	20	€ 1.088,00	€1.088,00	kwartaal	11	8		
huur	koffieautomaat werf	Douwe Egberts	1-9-2015	60	€ 50,40	€ 50,40	maand	16	44		
huur	Batterij Renault Zoe	RCI Financial Services	1-2-2014	48	€ 71,07	€ 71,07	maand	35	13		
huur	Kindcentrum de Parel Educatief Centrum de Nieuwe Hoeve Triangel	Wooninc	1-1-2013	480	€ 2.134,95	€ 2.134,95	maand	48	432	CPI	jaarlijks
huur		Wooninc	1-1-2013	480	€ 23.673,77	€ 23.673,77	maand	48	432	CPI	jaarlijks
huur		VOF centrumplan Leende woCom	7-11-2008	Onbepaald	€ 6.237,67	€ 6.237,67	maand	97	Onbepaald	CPI	jaarlijks
huur	Talententoren		1-1-2008	480	€ 1.378,85	€ 1.378,85	maand	108	336	CPI	jaarlijks

Dorpshuis 't Perron

De gemeente staat borg voor de betaling van de huur van het nieuwe dorpshuis door de stichting Beheer Dorpshuis Heeze aan woCom. Met andere woorden door het afgeven van deze borgstelling wordt de gemeente uiteindelijk verantwoordelijk voor het leegstandsrisico. Als de beheersstichting onvoldoende ruimtes weet te verhuren en/of overige inkomsten weet te genereren, kan woCom de middelen die ze van de stichting tegoed heeft, op de gemeente verhalen. De huurprijs van het gehuurde bedraagt op jaarbasis circa € 45.000 (excl. BTW).

4.1.d Niet uit de balans blijvende belangrijke financiële rechten

De huur van de Bergerhofschool is deels voor veertig jaar afgekocht door een gekapitaliseerd bedrag van € 1.450.000 dat in 2012 is voldaan. Hiermee heeft de gemeente Heeze-Leende van Wooninc. het gebruiksrecht voor de komende veertig jaar ingaande op 1 januari 2013 verkregen.

4.2 Aard en reden reserves en voorzieningen

Algemene reserves

Algemene reserve (stand € 3.745.498)

De algemene reserve dient als buffer van rekeningtekorten en als algemeen weerstandsvermogen. Met ingang van 2015 wordt niet meer jaarlijks een nota reserves en voorzieningen vastgesteld. Actualisatie van de reserves en voorzieningen wordt met de P&C producten meegenomen.

Bij de bestemming van het rekeningresultaat 2015 is besloten om de bestemmingsreserves Sociaal Domein, Kwaliteitsimpuls personeel, Totaaloplossing verkeersproblematiek en digitaliseren bouwvergunning te voeden met respectievelijk € 400.000, € 250.000, € 325.000 en € 19.300. Verder is besloten een nieuwe reserve Individueel Keuze Budget te vormen ad € 175.000. Aan de algemene reserve is € 313.080 toegevoegd. Aanvullend is besloten € 331.250 over te hevelen naar de begroting 2016. Werkelijk is er van deze budgetoverheveling in 2016 uiteindelijk € 17.384 aangewend (ten behoeve van BGT € 9.140 en invoering VPB € 8.244).

In 2016 hebben de volgende aanwendungen uit de algemene reserve plaatsgevonden:

- € 253.000 implementatie GRSA2 (raad 19-1-2015);
- € 160.000 reconstructie Dorpstraat Noord (raad 25-1-2016);
- € 99.239 de-minimussteunregeling (raad 29-02-2016);
- € 46.907,50 onderzoeken haalbaarheid tracé de Poortmannen en Somerenseweg (raad 9-5-2016)
- € 10.050 revitalisering HSLnet (raad 27-6-2016)
- € 500.000 planaanpassingen Centrumplan Leende (raad 12-9-2016)

In 2016 hebben de volgende toevoegingen aan de algemene reserve plaatsgevonden:

- € 64.704 aanbestedingsvoordeel krediet Hockey Heeze (raad 12-12-2016)
- € 40.000 opheffen verliesvoorziening Breedvennen
- € 102.780 opheffen reserve grondexploitatie
- € 50.000 toevoeging resultaat GRSA2 over 2015 ter aanwending in 2017

De raad heeft op 29 januari en 27 juni 2016 daarnaast volgende bedragen beschikbaar gesteld, waarvoor de algemene reserve als dekking is aangewezen:

- € 200.000 voor deminimussteun HSL net
- € 50.000 voor de revitalisering van HSL net.

In 2016 zijn er kosten gemaakt resp. €99.239 en € 10.050 welke bij de aanwending 2016 zijn opgenomen.

Bestemmingsreserves

Reserve grondexploitatie (stand € 0)

In het raadsbesluit financiële kaders grondexploitaties (raad 27-6-2016) is voorgesteld deze reserve te laten vrijvallen ten gunste van de algemene reserve. In de 2^e bestuursrapportage (raad 12-12-2016) is dit formeel uitgewerkt.

Reserve bovenwijkse voorzieningen (stand € 975.776)

De reserve is bedoeld voor het realiseren van bovenwijkse voorzieningen. Dit zijn voorzieningen die een zodanig karakter hebben dat meerdere wijken hiervan nut hebben. Van het rekeningresultaat 2013 is € 106.339 aan deze reserve toegevoegd. In 2014 is € 169.500 van deze reserve toegevoegd aan de bestemmingsreserve Bels Lijntje. In 2015 zijn er geen mutaties in deze reserve geweest. In 2016 is besloten €

75.000 ter beschikking te stellen voor de verplaatsing van de Albert Heijn echter hiervoor zijn nog geen kosten gemaakt. (raadsbesluit 12-9-2016)

Reserve Bels Lijntje (stand € 133.311)

In 2009 is deze reserve ad €370.500 (raad 21-09-2009) ten laste van reserve bovenwijkse voorzieningen gevormd.

In 2014 is € 169.500 van de reserve bovenwijkse voorzieningen aan deze reserve toegevoegd. De werkelijke kosten voor het fietspad bedroegen in 2014 € 248.329. In 2015 bedroegen de kosten € 15.598 en ontving de gemeente Heeze-Leende een subsidie van € 43.166. Het project is afgerond en derhalve kan deze reserve worden afgesloten.

Reserve totaaloplossing verkeersproblematiek, vh gebiedsgerichte verkenning (stand € 3.382.233,58)

Deze reserve is in 2009 naar aanleiding van een raadsbesluit (23-03-2009) gevormd.

In 2015 is de naam gewijzigd in "Reserve totaaloplossing verkeersproblematiek" en is er bij de 2^e bestuursrapportage € 360.000 extra toegevoegd.

Voor de centrale as is er in 2015 € 20.359 aan deze reserve onttrokken. In 2014 is besloten voor inrichting Nieuwe Hoeven tot 30km/uur € 110.000 (raad 22-09-2014) uit deze reserve als dekking beschikbaar te stellen. In 2014 is hier € 36.637 en 2015 € 12.906 van aangewend. Het project is afgerond. Op 12 december 2016 heeft de raad besloten om gedurende 25 jaar jaarlijks maximaal € 51.240 te besteden voor Samen naar de A2. In totaal € 1.281.0000. Deze middelen zijn nog niet aangewend. Daarnaast is vanuit de bestemming van het resultaat 2015 en bedrag ad € 325.000 toegevoegd in 2016.

Reserve Streekontwikkeling (voorheen reconstructie buitengebied) (stand € 262.585)

Met de invoering van het BBV is het niet langer toegestaan bestemmings- en andere plannen te activeren. De kosten worden dus ten laste van de exploitatie gebracht. Vanuit de door de raad geautoriseerde kredieten zijn nu reserves gevormd. Middels de aanwending van deze reserves worden de jaarlijkse kosten opgevangen. In 2014 is besloten (raad 13-5-2014) € 50.000 van deze reserve toe te voegen aan de bestemmingsreserve Groen/blauwe diensten. Voor Streekhuis is in 2015 € 18.000 aangewend. In 2016 is dit € 9.000.

Voor de verbreding Strijperpad is € 25.000 beschikbaar gesteld die uit deze reserve wordt gedekt (raad 5-10-2015). Deze middelen zijn nog niet aangewend. Het project wordt in 2017 uitgevoerd.

Reserve herziening bestemmingsplan buitengebied (stand € 2.795)

Deze reserve is naar aanleiding van begroting 2011 gevormd uit de algemene reserve. Er zijn geen kosten gemaakt en deze worden ook niet meer verwacht, de reserve kan ten gunste komen van de algemene reserve.

Reserve gemeentelijke monumenten (stand € 140.502)

Deze reserve is naar aanleiding van de jaarrekening 2012 gevormd. Voorheen was het een voorziening, maar omdat er geen meerjarig onderhoudsplan aan ten grondslag ligt dient het een reserve te zijn. In 2015 is er € 7.344 aan deze reserve toegevoegd, en is er € 6.538 aangewend als bijdrage voor onderhoud aan monumenten van particulieren. In 2016 is sprake van een toevoeging van € 7.344 en aanwending van 7.546,15 voor bijdrage onderhoud aan monumenten van particulieren

Reserve nieuwbouw/renovatie onderwijs (stand € 220.070)

In 2014 is de voorziening onderhoud schoolgebouwen vrijgefallen. Als onderdeel van de bestemming van het rekeningresultaat 2014 is vervolgens besloten tot het oprichten van de reserve nieuwbouw/renovatie onderwijs met € 245.000.ouw/renovatie schoolgebouwen.

In 2015 is er € 24.930 aan deze reserve onttrokken. In 2016 zijn er geen aanvragen gedaan. De gemeente Heeze-Leende blijft wettelijk nog verantwoordelijk voor een aantal zaken in het primair onderwijs, (nieuw)bouw en verzekeringen.

Reserve centrumplan Leende (stand € 2.111.712)

Deze reserve is in 2006 gevormd om samen met Wooninc., Wocom en Wonen Weert de herontwikkeling centrum Leende en bouw schoolwoningen te realiseren. In de raad van 13 februari 2006 is ingestemd met de vorming van een reserve ad € 2.006.000. Het financiële kader realisatie centrumplan Leende bedroeg voor de gemeente € 1.300.000. Hier komt bij € 60.000 niet meegenomen inrichtingskosten nieuwe basisschool. Daarnaast diende de boekwaarde van de gemeentelijke eigendommen ad € 646.000 te worden meegenomen. Mede door de economische recessie kon ook het gewijzigde plan uit 2010 - 2011 niet verder ontwikkeld worden. Eind 2011 hebben alle betrokken partijen besloten zich te heroriënteren. Daarbij werd uitgesproken dat het nastreven van het oorspronkelijke doel, het opwaarderen van het centrum van Leende, versterking van de leefbaarheid, de realisatie van de nieuwe school en behoud van een multifunctionele accommodatie in het centrum, overeind moet blijven.

De gemeenteraad heeft op maandag 10 december 2012 besloten in te stemmen met een samenwerking tussen de gemeente en de corporaties woCom, Wooninc. en Wonen Limburg ter realisatie van een nieuwe brede school en een nieuwe multifunctionele accommodatie (mfa) in het centrum van Leende en daarvoor financiële middelen ter beschikking te stellen. Daarnaast werd ook besloten om de bestaande gymzaal Marijkeplein te slopen en de functie onderdeel te laten zijn van de Meent. De raad heeft daarbij niet gekozen om zelf te investeren, maar om de gebouwen te huren van de corporaties.

In 2013 is het volgende besloten: stopzetten van het huidige centrumplan. Er zal toch een nieuwe school gebouwd moeten worden. De huidige 'tijdelijke' school voldoet niet als permanente school en is eigendom van de corporaties. Daarnaast moet de huidige Meent opgeknapt worden.

In februari 2014 is het definitieve aanbod van de corporaties met betrekking tot de ontwikkeling van het centrumplan Leende binnengekomen. Het college heeft dit jaar de tijd genomen om een aantal onderzoeken te laten uitvoeren. Ook hebben er verschillende financiële overleggen plaatsgevonden met de corporaties. Op dit moment liggen er twee alternatieven klaar om voor te leggen aan de gemeenteraad.

In het geval de gemeenteraad besluit om te starten met de centrumontwikkeling, dan zijn daar ook risico's aan verbonden. Dit kan pas worden beoordeeld op het moment dat we weten welke variant er wordt gekozen.

De reserve is in de afgelopen jaren gevormd uit de volgende stortingen:

- € 500.000 vanuit reserve nieuwbouw onderwijs;
- € 600.000 vanuit algemene reserve (zijnde afgesloten bouwgrondexploitatie Bungalowpark);
- € 106.000 vanuit resultaat bouwgrondexploitatie Nieuwe Hoeven;
- € 392.000 vanuit de algemene reserve;
- € 150.000 vanuit de reserve WMO;
- € 150.000 vanuit de reserve kluifrotonde Leende.

In 2016 is daar € 500.000 vanuit de algemene reserve aan toegevoegd.

In 2009 heeft een aanwending van € 106.000 voor desinvestering (sloop) van De Triangel plaatsgevonden (totale kapitaallasten 2009 € 556.115).

In 2012 heeft er een aanwending van € 47.100 plaatsgevonden.

In 2014 werden er voorbereidingskosten gemaakt voor een bedrag van € 41.165 en in 2015 aanvullend € 27.814. Het gaat om advieskosten op juridisch vlak en financieel vlak. In 2016 bedragen de totale kosten van voorbereiding € 64.209.

Reserve digitalisering bouwvergunningen (stand € 70.466,92)

De raad heeft besloten (raad 12-05-2014) met € 90.000 van het rekeningresultaat 2013 een bestemmingsreserve digitalisering bouwvergunningen te vormen. De werkelijke kosten bedroegen in 2014 € 19.258 en in 2015 € 10.318. In 2016 zijn de inhuurkosten ad € 9.257 onttrokken, verder is er vanuit de bestemming van het jaarrekeningresultaat 2015 een bedrag van € 19.300 in deze reserve gestort.

Reserve dorpshuis Heeze (stand € 337.651)

Op 1 december 2006 is d'n Toversnest te Heeze aan Stichting Wooninc. verkocht voor een bedrag van € 5.300.900. Per die datum heeft de gemeente de helft van de aankoopprijs ontvangen. Het resterend bedrag,

dat als een verstrekte lening aan Stichting Wooninc. in de boeken stond verantwoord, is bij feitelijke levering in 2011 volledig afgelost. Tot die datum kon de gemeente de exploitatie blijven uitoefenen.

Uit de verkoopprijs onder aftrek van gemaakte verkoop- en overige kosten en minus inhaalafschrijvingen in verband met desinvestering is deze reserve gevormd. De raad heeft immers besloten om op basis van inschrijving d'n Toversnest te verkopen om hiermee middelen te genereren voor de realisatie van een nieuw dorpshuis te Heeze.

Met deze reserve worden de volgende kosten gedekt:

- gemeentelijke bijdrage realisatie dorpshuis aan de locatie Schoolstraat ad € 2.700.000 (aanwending 2011);
- eenmalige investering ten behoeve van de inrichting van het dorpshuis ad € 618.600 (aanwending 2011);
- extra krediet (raad 14-12-2009) ad € 450.000 als aanvulling op de kredieten die in 2007 al zijn verstrekt (aanwending 2009 € 193.091 en 2011 € 256.909).

Verder heeft er in 2011 nog aanwending plaatsgevonden voor:

- verkoopkosten d'n Toversnest ad € 4.990;
- verhuiskosten en herinrichting bibliotheek ad € 51.244.

De reserve dient nog te worden aangehouden voor dekking van:

- bijdragen in de kosten beheer en exploitatie voor maximaal € 250.000 (met ingang van 2012 5 jaar voor maximaal € 50.000);
- voor de minder te bouwen woningen door Wooninc op de locatie d'n Toversnest moet de gemeente voor 1 januari 2015 als compensatie drie bouwkvavels aanbieden met een waarde van € 340.000, bij niet nakoming is de gemeente € 340.000 aan Wooninc verschuldigd;
- opvang eventuele planschadeclaims.

In 2012 heeft de uitbetaling van € 340.000 verrekening Toversnest plaatsgevonden. In 2017 wordt onderzocht wat er verder met deze reserve gaat gebeuren dan is de termijn van 5 jaar verlopen.

Reserve Groene/blauwe diensten (stand € 25.217)

In 2014 is deze reserve voor € 50.000 ten laste van reserve streekontwikkeling (raad 13-05-2014) gevormd. De werkelijke kosten bedroegen in 2015 € 12.500, in 2016 zijn deze 12.283.

Reserve projekt wegen ABdK (stand € 7.329)

Reserve is vanuit de reserve Zivest ad € 36.267 in 2014 gevormd (zie nota reserves en voorzieningen 2014). In 2014 bedroegen de kosten € 6.901 ten behoeve van de Vlaamseweg. In 2015 bedroegen de kosten € 14.308 en in 2016 zijn deze 7.729

Reserve HSL buffer (stand € 273.315)

HSLnet heeft leningfaciliteiten aangetrokken met garantstelling door de gemeente Heeze-Leende.

Bij raadsbesluit 11 april 2011 is besloten de premie-inkomsten garantstelling te bestemmen voor verglazing van het buitengebied. Als nadere uitwerking komen de premie-inkomsten pas vrij voor aanleg buitengebied op het moment dat de risicobuffer van voldoende niveau is. Met de risicobuffer moet twee jaar aflossing van de gegarandeerde leningen opgevangen kunnen worden. Op grond hiervan zou er een risicobuffer van € 475.000 moeten worden opgebouwd, vooraleer bedragen beschikbaar worden gesteld.

De tot nu toe gefactureerde premies zijn aan de reserve toegevoegd. In 2014 was dit € 130.720 en in 2015 € 142.595. In december 2016 is besloten tot revitalisering van het HSLnet. Dit heeft geleid tot een herfinanciering. In de besluitvorming is de reserve HSL niet voor een ander doel bestemd. Deze reserve blijft daarmee tot op heden beschikbaar voor de verglazing van het buitengebied .

Reserve klein materieel openbare werken (stand € 328.829)

Via de exploitatiebegroting wordt jaarlijks op basis van het vervangingsschema een bedrag aan deze reserve toegevoegd. Deze toevoeging bedroeg in 2016 € 60.000

Volgens de verordening worden activa van minder dan € 10.000 niet geactiveerd. Uitgaven betreffende de vervanging van materieel van openbare werken beneden dit bedrag worden gedekt uit deze reserve.

Als dekking voor de kapitaallasten 2016 hebben de volgende aanwendungen plaatsgevonden:

- € 9.341 VW Crafters;
- € 6.274 tractor;
- € 2.781 houtversnipperaar;
- € 1.521 grasveegmachine;
- € 4.306 werkbuis;
- € 2.506 Renault Zoe;
- € 4.903 zoutstrooiers.

Reserve Sociaal Domein (stand € 568.730)

Bij de bestemming van het rekeningresultaat 2014 is besloten tot het vormen van deze reserve met een bedrag van € 200.000. Deze reserve is gevormd uit de opgeheven reserve WWB inkomensdeel met € 41.387 en de reserve WMO met € 82,920. Daarnaast is € 75.693 van het rekeningresultaat 2014 hiervoor bestemd. Reden voor de vorming van deze reserve is het gemis aan ervaring met deze nieuwe regelingen en de complexiteit van de 3 D's. Bij de jaarrekening 2015 is besloten om € 400.000 extra te storten ter opvang van negatieve exploitatiesaldi Sociaal Domein in enig jaar. Verder is besloten (raad 21-9-2016) om 116.000 vanuit deze reserve te labelen voor re-integratie van de doelgroep van de Participatiewet. In 2016 waren de kosten € 31.270.

Reserve onderhoud sportvelden (stand € 124.541)

Naar aanleiding van het raadsbesluit van 15 december 2008 is in 2009 uit de algemene reserve een voorziening gevormd. Op grond van de comptabiliteitsvoorschriften is deze in 2010 omgezet in een reserve. In 2010 had deze reserve voor € 16.000 moeten worden aangewend als dekking voor gemaakte kosten voor het handbalveld Leende. Bij het vaststellen van de jaarrekening 2010 is besloten om dit alsnog vanuit de bestemming te doen.

Verder is de reserve gevoed met € 74.571 bij de opheffing van de reserve subsidiegelden.

In 2011 is in de raad van 17-10-2011 besloten om € 44.030 aan onderhoud tennisbanen Sterksel te besteden. Hiervoor is een aparte bestemmingsreserve gevormd. In 2012 tot en met 2016 zijn er geen mutaties geweest.

Reserve kwaliteitsimpuls personeel (stand € 372.264)

Als onderdeel van de bestemming van het rekeningresultaat 2014 is besloten deze reserve te vormen voor € 250.000.

In 2015 is er € 16.260 aan kosten gemaakt. Bij de bestemming van het rekeningresultaat 2015 is besloten tot een extra storting van € 250.000 voor lopende kosten en nieuwe casussen. Verder is er € 111.476 onttrokken voor diverse kosten 2016.

Reserve IKB (stand € 0)

Op 11 juli 2016 heeft de raad besloten € 175.000 beschikbaar te stellen ter dekking van de kosten voor de invoering van IKB per 1 januari 2017. Gevolg van deze invoering is een éénmalige last van zeven maanden vakantiegeld vanuit het jaar voorafgaand aan de invoering IKB. Deze verplichting groot € 183.765 is eind 2016 als transitorische balanspost verantwoord onder gelijktijdige aanwending van deze reserve.

Reserve HNG (stand 240.000)

De jaarlijkse annuïteit ontvangst uit de depotbelegging uit hoofde van de verkoop aandelen HNG werd als dividend-uitkering via de exploitatie verantwoord. In 2014 heeft de accountant voorgeschreven dat voor de resterende periode deze depotbelegging als vordering onder de Financiële Vaste Activa moest worden gepresenteerd. Bij de bestemming van het rekeningresultaat 2014 is besloten om met dit eenmalig administratief voordeel een bestemmingsreserve te vormen. De reserve wordt jaarlijks voor € 60.000 aangewend, zodat de gehele operatie resultaat neutraal is.

Voorzienen

Voorziening riolering (stand € 1.495.843)

In de raadsvergadering van 27-6-2011 is het Verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan (vGRP) vastgesteld.

In dit plan wordt de invulling voor de zorgtaken rondom afval-, hemel- en grondwater genoemd.

De stortingen bedroegen in 2016 € 335.804 conform de begroting gebaseerd op het vGRP.

De volgende onttrekkingen hebben in 2016 plaatsgevonden:

- € 40.270 restant rioolrenovatie/afkoppelen Emmerikstraat/Oude Stationsstraat te Heeze;
- € 24.811 drukriolering electromechanisch 2014;
- € 22.983 beheer en onderhoud rioolstelsels 2015;
- € 7.461 drukriolering electromechanisch 2015;
- € 21.016 meetopstellingen riolering (B&W 25-4-2016);
- € 41.088 riolering Oostrikerstraat/Jan Deckersstraat(B&W 25-10-2016);
- € 20.000 reconstructie Dorpstraat Leende(raad 25-1-2016)

Voorziening onderhoud wegen en bruggen (stand € 287.748)

De storting in de voorziening bedraagt voor 2015 € 406.700 en dient om de kosten van onderhoud wegen en bruggen te egaliseren.

In 2016 hebben o.a. de volgende onttrekkingen plaatsgevonden:

- € 12.500 onderhoud wegen en bermen 2014 (B&W 30-09-2014);
- € 103.474 onderhoud wegen en bermen 2015(B&W 25-08-2015);
- € 30.935 kleine ergernissen(B&W 25-08-2015);
- € 217.818 asfalt- en elementenonderhoudsprogramma 2016(B&W 28-6-2016);
- € 79.620 kleine ergernissen 2016(B&W 28-6-2016);
- € 517 civieltechnische kunstwerken 2016(11-10-2016).

Voorziening parkeerfonds (stand € 1.241)

Op grond van de bouwverordening dient een ontwikkelaar voldoende openbare parkeervoorzieningen op eigen terrein te realiseren. Omdat hier niet volledig in kan worden voorzien is in 2008 een parkeerovereenkomst met de gemeente gesloten. De gemeente verplicht zich tegen ontvangst van een overeengekomen bedrag binnen tien jaar een parkeerplaats te realiseren. Voldoet de gemeente hier niet aan is de ontwikkelaar gerechtigd een vooraf vastgesteld gedeelte van dit bedrag van de gemeente terug te vorderen.

De gemeente heeft in 2009 een parkeervisie laten opstellen. De hieraan verbonden kosten bedroegen € 10.000 en zijn ten laste van deze voorziening gebracht.

In 2014 is € 103 onttrokken voor diverse kleine aankopen. In 2015 en 2016 hebben er geen onttrekkingen plaatsgevonden.

Voorziening gemeentelijke accommodaties / gebouwen (stand € 1.407.930)

Het betreft hier een voorziening voor groot onderhoud aan de gemeentelijke accommodaties en gebouwen. Via de exploitatiebegroting vinden ten laste van de betreffende accommodaties/gebouwen jaarlijks stortingen in de voorziening plaats. De uitgaven voor groot onderhoud worden ten laste van de voorziening gebracht.

De storting in de voorziening bedraagt voor 2016 € 250.000

De volgende onttrekkingen zijn er in 2015 geweest:

- € 28.801 rechtstreeks uit de voorziening voor diverse accommodaties/gebouwen.

Voorziening renovatie hockeyvelden (stand € 75.116)

De gemeente Heeze-Leende is verantwoordelijk voor onderhoud en renovatie van de hockeyvelden. Hiervoor worden met ingang van 2010 bedragen in deze voorziening gestort, zo ook in 2016, nl. € 32.848.

In 2015 is veld 1 vervangen. Om dit te bekostigen is er € 85.000 uit de algemene reserve gehaald, € 66.054 uit deze voorziening en heeft de gemeente Heeze Leende een bijdrage van € 75.000 van Hockey Heeze

ontvangen (raad 2-3-2015). De financiële eindafrekening heeft in 2016 plaatsgevonden en leidt tot een onttrekking van € 79.733

Voorziening molen Sint Victor (stand € 48.192)

Van de in 2007 ontvangen provinciale subsidie voor de in 2005 afgeronde restauratie van de molen Sint Victor is naast de storting van € 87.000 in de voorziening gemeentelijke monumenten een specifieke voorziening van € 27.077 gevormd voor onderhoud aan de molen Sint Victor.

Aan het resterend bedrag van € 17.934 is in 2014 naast een storting van € 12.000 uit de reserve gemeentelijke monumenten, de ontvangen BRIM subsidie ad € 4.500 aan de voorziening toegevoegd (B&W 11-11-2014). Daarnaast zijn de ontvangen bijdragen uit het restauratiefonds 2008 tot en met 2013 ad € 14.007 in de voorziening gestort. In 2014 is het maaien van de molenbelt ad € 2.775 ten laste van de voorziening gebracht. In 2015 is er € 5.493 aan subsidie ontvangen. Er is voor € 7.466 aan kosten geweest. In 2016 is er € 4.500 aan BRIM subsidie in de reserve gestort.

Voorziening AED's (stand € 13.510)

Uit ontvangen bedragen is de voorziening AED's gevormd. Ten laste van deze voorziening kunnen onder andere kosten voor onderhoud AED's worden gebracht. Vanaf 2014 is besloten niet meer in de voorziening te storten.

Voorziening frictiekosten Rick (stand € 20.454)

Deze voorziening van € 40.000 (B&W 9-7-2013) is gevormd voor het opvangen van de frictiekosten van Regionaal Instituut Cultuur en Kunsteducatie (RICK). De frictiekosten voor 2013 bedroegen € 18.705. Hiervan is € 15.792 uit het voor Ku+Cu bij RICK beschikbare bedrag voldaan. De resterende € 2.913 is ten laste van deze voorziening gebracht. In 2015 is er € 11.566 rechtstreeks ten laste van deze voorziening gebracht. In 2016 bedraagt dit € 5.067.

Voorziening pensioen wethouders (stand € 596.760)

Voor de pensioenopbouw van bestuurders is de laatste jaren een verzekering afgesloten. Voor de bestuurders waarvoor geen (volledige) verzekering kan worden afgesloten is deze voorziening gevormd. Op grond van de BBV voorschriften heeft er op basis van actuariële berekeningen naar de stand ultimo 2016 een aanvullende storting van € 183.858 plaatsgevonden.

Voorziening wachtgeld wethouders (stand € 82.000)

De gemeente heeft ultimo 2016 nog een wachtgeldverplichting die doorloopt tot april 2018. Hiervoor is een voorziening getroffen van € 82.000.

Verliesvoorziening ontwikkeling Vondellaan (€ 0)

Bij het opstellen van de jaarrekening 2012 is voor het verwachte verlies de Vondellaan de bestaande reserve omgezet in een voorziening. Vanaf 1 januari 2016 gelden nieuwe richtlijnen voor de presentatie van faciliterend grondbeleid en de categorie NIEGG is vervallen. Als gevolg van de gewijzigde regelgeving her rubriceren we de vondellaan als Faciltair grondbeleid. Omdat de te verhalen kosten zijn gefactureerd en evt. nog aanwezige vorderingen onderdeel uitmaken van de debiteuren kan de verliesvoorziening vrijvallen.

Voorziening overige langlopende leningen (stand € 0)

De voorziening was bedoeld om het risico van mogelijke incurantheid van de langlopende lening (betalingsregeling) verstrekt aan HSLnet op te vangen. Met de revitalisering van het HSL-net en de daaromtrent genomen besluiten van herfinanciering is deze voorziening vervallen.

Voorziening dubieuze debiteuren (stand € 203.214)

De voorziening is bedoeld om het risico van mogelijke incourantheid van vorderingen op te vangen. Jaarlijks wordt de risico's ingeschat en aan de hand hiervan de noodzakelijke hoogte van de voorziening bepaald. De afboeking 2016 bedraagt 384.786 en daarmee is de voorziening nog van voldoende niveau.

Voorziening dubieuze debiteuren W&I (stand € 83.786)

Bij de overstap van het kasstelsel op het baten en lasten stelsel door Werk & Inkomen (zoals al gebruikelijk voor alle overige onderdelen van de gemeenten) is besloten een afzonderlijke voorziening te vormen voor de dubieuze debiteuren W&I.

In 2016 hebben er voor € 4.069 afboekingen ten laste van deze voorziening plaatsgevonden.

Vervolgens is € 1.855 in de voorziening gestort om deze op het gewenste niveau te brengen.

Verliesvoorziening Breedvennen (stand € 0)

In maart 2016 is de exploitatie van de Breedvennen geactualiseerd. Deze vastgestelde exploitatie-opzet heeft een nadelig eindresultaat berekend. Op grond van dit berekend verlies is een voorziening van € 40.000 getroffen. Bij de 2^e bestuursrapportage **2016** (raad 12-12-2016) is deze voorziening opgeheven als gevolg van de aangepaste prognose (gewijzigde parameters a.g.v. nieuwe BBV)

5. Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: de raad van de gemeente Heeze-Leende

Verklaring over de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening 2016

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2016 van de gemeente Heeze-Leende te Heeze-Leende gecontroleerd.

Naar ons oordeel:

- geeft de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van zowel de baten en lasten over 2016 als van de activa en passiva van de gemeente Heeze-Leende op 31 december 2016 in overeenstemming met het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV);
- zijn de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties over 2016 in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen in overeenstemming met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, waaronder gemeentelijke verordeningen, zoals opgenomen in het normenkader.

De jaarrekening bestaat uit:

- de balans per 31 december 2016;
- het overzicht baten en lasten over 2016;
- de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen;
- de SISA-bijlage (bijlage 7) met verantwoordingsinformatie over specifieke uitkeringen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden, het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado), het controleprotocol dat is vastgesteld door de raad op 12 december 2016 en de Regeling Controleprotocol Wet normering bezoldiging toptunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) 2016 vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening.

Wij zijn onafhankelijk van de gemeente Heeze-Leende zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (VIO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Materiële feit

Op basis van onze professionele oordeelsvorming hebben wij de materialiteit voor de jaarrekening als geheel bepaald op € 314.000 waarbij de bij onze controle toegepaste goedkeuringstolerantie voor fouten 1% en voor onzekerheden 3% bedraagt van de totale lasten, inclusief toevoegingen aan reserves, zoals voorgeschreven in artikel 2 lid 1 Bado.

Pagina 3

In dit kader is het college van burgemeester en wethouders tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het college van burgemeester en wethouders noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de naleving van de relevante wet- en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

De raad is als kaderstellend en controlerend orgaan op grond van de Gemeentewet verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de gemeente.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fouten of fraude en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben,

- waar relevant, professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, het Bado, het controleprotocol dat is vastgesteld door de raad op 12 december 2016, de Regeling Controleprotocol WNT 2016, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidselen. Onze controle bestond onder andere uit:
 - het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude dan wel het niet rechtmatig tot stand komen van baten en lasten, alsmede de balansmutaties, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
 - het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de gemeente Heeze-Leende;
 - het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving, de gebruikte financiële rechtmatigheidscriteria en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het college van burgemeester en wethouders en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
 - het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen;
 - het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen en of de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen.

Pagina 2

Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn, zoals ook bedoeld in artikel 3 Bado. Daarbij zijn voor de controle van de in de jaarrekening opgenomen WNT-informatie de materialiteitsvoorschriften gehanteerd zoals vastgelegd in de Regeling controleprotocol WNT 2016.

Wij zijn met de raad overeengekomen dat wij aan de raad tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven de € 31.400 rapporteren, alsmede kleinere afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve of WNT-redenen relevant zijn.

Verklaring over de in de jaarstukken opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvatten de jaarstukken andere informatie, die bestaat uit:

- voorwoord;
- resultaat 2016 naar programma;
- het jaarverslag 2016, waaronder de programmaverantwoording en de paragrafen; en
- bijlagen 1 tot en met 6.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van het BBV is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Gemeentewet en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het college van burgemeester en wethouders is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het jaarverslag in overeenstemming met het BBV.

Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het college van burgemeester en wethouders en de raad voor de jaarrekening

Het college van burgemeester en wethouders is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw geven van de jaarrekening in overeenstemming met het BBV. Het college van burgemeester en wethouders is ook verantwoordelijk voor het rechtmatig tot stand komen van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties, in overeenstemming met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, waaronder gemeentelijke verordeningen, zoals opgenomen in het normenkader.

Pagina 4

Wij communiceren met de raad onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Eindhoven, 29 juni 2017

Ernst & Young Accountants LLP

w.g. drs. B. Smeenk RA

BIJLAGEN

1. Begrippenlijst

Deze begrippenlijst geeft voor een aantal begrippen, mede in relatie tot de nieuwe begrotingsopzet en het duale systeem, een omschrijving.

Balans:

Onderdeel van de jaarrekening. De balans geeft een overzicht van de bezittingen, vreemd en eigen vermogen (activa en passiva) van de gemeente.

Baten en lasten (stelsel van):

Een begrotingssysteem van baten en lasten houdt in dat alle ontvangsten en uitgaven worden toegerekend aan het begrotingsjaar waarop zij betrekking hebben.

Begroting:

Een begroting geeft aan welke beleidsvoornemens de gemeente heeft, hoeveel middelen daarmee zijn gemoeid en uit welke bronnen die middelen afkomstig zijn. Het concept Besluit comptabiliteitsvoorschriften 2004 onderscheidt een beleidsbegroting en de financiële begroting.

Beleidsbegroting:

De beleidsbegroting gaat volgens het concept Besluit comptabiliteitsvoorschriften 2004 met name in op de (doelstellingen van de) programma's en via de zogenoemde paragrafen op belangrijke onderdelen van het beheer. De beleidsbegroting bestaat uit:

- het programmaplan
- de paragrafen

Besluit Begroting en Verantwoording (BBV):

Het BBV is een bij Koninklijk Besluit uitgevaardigde voorschriften voor de inrichting van begroting en de jaarrekening en het jaarverslag van de gemeente. Deze is ingegaan in het begrotingsjaar 2004 en is de opvolger van het besluit comptabiliteitsvoorschriften 1995.

Bestuurlijk belang:

Een bestuurlijk belang heeft een gemeente wanneer ze een zetel heeft in het bestuur van een derde rechtspersoon of als ze stemrecht heeft.

Categoriale indeling:

Een categoriale indeling is een indeling van baten en lasten naar soorten zoals salarissen, rente en belastingen. Het Besluit comptabiliteitsvoorschriften 1995 stelde het verplicht dat de begroting en jaarrekening ook een categoriale indeling kenden.

Het concept Besluit comptabiliteitsvoorschriften 2004 stelt verplicht dat gemeenten de begroting converteren naar categorieën in een apart document. Dit document wordt naar de toezichthouder en CBS gezonden.

De voorgeschreven categorieën zullen niet meer bij de comptabiliteitsvoorschriften zelf worden bepaald, maar bij ministeriële regeling.

Collegeprogramma:

Het college geeft in een collegeprogramma de inhoudelijke invulling van belangrijke onderwerpen die in de zittingsperiode tot uitvoering moeten komen. Het gaat als regel om onderwerpen die naar het oordeel van het college politiek relevant zijn. In een dualistisch stelsel ligt het in de lijn dat de wethouders het collegeprogramma ondertekenen en dat de fractieleiders van de coalitiepartijen niet (mede) ondertekenen.

Dualisme:

Een dualistisch stelsel kenmerkt zich doordat de posities en bevoegdheden ontvlecht zijn. De raad richt zich primair op de kaderstellende en controlerende functie, het college op de uitvoerende functie. De wethouders zijn geen lid van de raad.

Financieel belang:

Een financieel belang heeft een gemeente indien de middelen die deze ter beschikking stelt verloren gaan in geval van faillissement van de verbonden partij (een derde rechtspersoon) en / of als financiële problemen bij de verbonden partij verhaald kunnen worden op de gemeente.

Financiële begroting:

De financiële begroting gaat volgens het concept Besluit comptabiliteitsvoorschriften 2004 met name in op de budgettaire aspecten en op de financiële gevolgen van de beleidsbegroting. De financiële begroting bestaat uit: het overzicht van de baten en de lasten en toelichting de uiteenzetting van de financiële positie en toelichting.

Financiële positie:

Onderdeel van de financiële begroting, tevens de tegenhanger van de balans. De financiële positie van een gemeente geeft de grootte en samenstelling van het vermogen in relatie tot de baten en lasten.

Functie (Functionele indeling):

Een functie is een eenheid waarin de begroting en jaarstukken worden onderverdeeld volgens het Besluit comptabiliteitsvoorschriften 1995. Dit besluit definieert een 80-tal functies. Het concept Besluit comptabiliteitsvoorschriften 2004 laat de indeling van de begroting aan de gemeente vrij, maar stelt verplicht dat gemeenten de begroting converteren naar functies in een apart document. Dit document wordt naar de toezichthouder en CBS gezonden. De voorgeschreven functies zullen niet meer bij de comptabiliteitsvoorschriften zelf worden bepaald, maar bij ministeriële regeling.

Jaarrekening:

De jaarrekening is de tegenhanger van de financiële begroting; de jaarrekening gaat in op de realisaties van het afgelopen begrotingsjaar.

De jaarrekening is een onderdeel van de jaarstukken en bestaat uit:

- het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening (voorheen programmarekening) en toelichting
- de balans en toelichting.

Jaarstukken:

De jaarstukken zijn onderverdeeld in het jaarverslag en de jaarrekening en is de tegenhanger van de begroting.

Jaarverslag:

Het jaarverslag is de tegenhanger van de beleidsbegroting en gaat met name in op de uitkomsten van de programma's over het afgelopen begrotingsjaar. Het jaarverslag is een onderdeel van de jaarstukken en bestaat uit:

- de programmaverantwoording
- de paragrafen

Overzicht van baten en lasten in de jaarrekening (voorheen programmarekening):

Onderdeel van de financiële begroting en van de jaarrekening dat een overzicht geeft van alle baten en lasten die in de programma's zijn opgenomen.

Paragrafen:

Een paragraaf geeft volgens het concept Besluit comptabiliteitsvoorschriften 2004 een dwarsdoorsnede van de begroting op financiële aspecten. Het gaat dan om de beleidslijnen van beheersmatige aspecten die belangrijk zijn, financieel, politiek of anderszins. De paragrafen zijn onderdeel van zowel de beleidsbegroting als het jaarverslag.

Product:

Een product van een productenraming of productenrealisatie kan omschreven worden als het resultaat van samenhangend handelen, meetbaar gemaakt in de tijd, geld en kwaliteit. Een product wordt in de handreiking ruim geïnterpreteerd. Het kan zijn: een voorziening, een dienst, een goed of een activiteit. Een kern is dat er taakstellende afspraken aan verbonden kunnen worden. Een product omvat zoveel mogelijke kwantitatieve normen voor zowel financiële als niet-financiële prestatie-indicatoren.

Productenraming:

De productenraming wordt volgens het concept Besluit comptabiliteitsvoorschriften 2004 opgebouwd vanuit de programmabegroting en geeft alle gemeentelijke activiteiten weer in termen van producten. De productenraming is het begrotingsdocument van het college en heeft met name een beheersfunctie voor de uitvoering van de begroting.

Productenrealisatie:

Een productenrealisatie is de tegenhanger van de productenraming en wordt na afloop van het begrotingsjaar opgesteld.

Programma:

Een samenhangende verzameling van producten, activiteiten en geldmiddelen gericht op het bereiken van vooraf bepaalde maatschappelijke effecten, waaraan idealiter indicatoren gekoppeld kunnen worden.

Programmabegroting:

Een programmabegroting is een typering voor de nieuwe beoogde begroting doordat de programma's in de begroting centraal staan. In het concept Besluit comptabiliteitsvoorschriften 2004 wordt het woord programmabegroting niet gebruikt. Het kenmerk van de begroting volgens het concept van de nieuwe comptabiliteitsvoorschriften is dat de begroting is onderverdeeld in programma's, daarom wordt er naar de begroting volgens de nieuwe voorschriften ook wel verwezen als programmabegroting.

Een programmabegroting bestaat idealiter uit 10–15 programma's. De gemeente is vrij in de keuze van de programma's en in het aantal.

Programmaplan:

Een programmaplan behandelt per programma expliciet de maatschappelijke effecten en de wijze waarop er naar gestreefd zal worden die effecten te verwezenlijken. Dit wordt gedaan aan de hand van de volgende drie vragen: Wat willen we? Wat gaan we ervoor doen? Wat gaat het kosten?

Programmaverantwoording:

Onderdeel van het jaarverslag. In de programmaverantwoording wordt per programma expliciet ingegaan op de beoogde maatschappelijke effecten en de wijze waarop getracht is deze effecten te verwezenlijken. De vragen: Wat wilden we? Wat hebben we ervoor gedaan? En wat heeft het gekost? Zijn de centrale vragen die in dit deel beantwoord worden.

Raadsprogramma:

De raad geeft in een raadsprogramma een agendering van de onderwerpen die in de raadsperiode aan de orde moeten komen. Het gaat als regel met name om de onderwerpen die in de visie van de raad politiek relevant zijn. Het raadsprogramma is de basis voor de planning en control van de raad. In een dualistisch stelsel kunnen alle raadsfracties een raadsprogramma ondertekenen.

Verbonden partij:

Een verbonden partij is een derde rechtspersoon waarbij de gemeente een bestuurlijk en financieel belang heeft.

Vernieuwingsimpuls:

De vernieuwingsimpuls biedt ondersteuning aan gemeenten die zich goed willen voorbereiden op de invoering van het dualistische bestuursmodel, dat bij de raadsverkiezingen in 2002 zijn intrede heeft gedaan.

Weerstandscapaciteit:

De weerstandscapaciteit is het geheel van geldmiddelen (zoals de algemene reserve) waaruit tegenvallers eventueel bekostigd kunnen worden, zonder dat de begroting en het beleid (direct) aangepast behoeven te worden.

Incidentele weerstandscapaciteit:

Het vermogen om calamiteiten en andere eenmalige tegenvallers op te kunnen vangen zonder dat dit invloed heeft op de hoogte van de voorzieningenniveaus van de programma's.

Structurele weerstandscapaciteit:

Hiermee worden de middelen bedoeld die permanent ingezet kunnen worden om tegenvallers in de lopende exploitatie op te vangen, zonder dat dit ten koste gaat van de uitvoering van de programma's.

Weerstandsvermogen:

Het weerstandsvermogen is de weerstandscapaciteit in relatie tot de risico's.

2. Overzicht lopende kapitaalkredieten

Actief	Investering	Jaar en nr besluit	Totaal krediet	Uitgegeven t/m 2015	Restant-krediet ultimo 2015	Votering 2016	Uitgegeven in 2016	Afgewikkeld in 2016	Restant-krediet ultimo 2016	Totaal dekking bijdrage	Ontvangen t/m 2015	Restant ultimo 2015	Dekking bijdrage 2016	Ontvangen in 2016	Afgewikkeld in 2016	Nog te ontvangen ultimo 2016
30050001	Implementatie GRS A2	2015/003	253.000,00		253.000,00		253.000,00			253.000,00		253.000,00		253.000,00		
30050002	Potentiële frictielasten	2015/003	80.700,00		80.700,00				80.700,00							
30625107	Renovatie dak gemeentehuis	2010/09	70.000,00	44.464,33	25.535,67				25.535,67	70.000,00	44.464,33	25.535,67				25.535,67
32102087	Onderhoud wegen en bermen 2014	2014/18	353.410,00	340.905,52	12.504,48			12.504,48	0,00	353.410,00	340.905,52	12.504,48			12.504,48	0,00
32102089	Onderhoud wegen en bermen 2015	2015/19	270.000,00	166.525,02	103.474,98		103.473,50	1,48	0,00	270.000,00	166.525,02	103.474,98		103.473,50	1,48	0,00
32102090	Kleine ergemissen 2015	2015/19	100.000,00	69.060,67	30.939,33		30.935,18	4,15	0,00	100.000,00	69.060,67	30.939,33		30.935,18	4,15	0,00
32102091	Groot onderhoud Dorpstraat Noord Leende	2015/20	128.000,00	3.487,50	124.512,50			124.512,50		128.000,00	3.487,50	124.512,50			124.512,50	
32102092	Verbreiding Strijperpad	2015/22	25.000,00		25.000,00				25.000,00	25.000,00		25.000,00				25.000,00
32102093	Reconstructie Dorpstraat Noord subsidie BLV actieplan subsidie geluidsreductie algemene reserve riolering (20.000 zie 37220056)	2016/01	224.500,00 -28.000,00 -16.500,00			224.500,00 -28.000,00 -16.500,00	240.728,89 -28.657,00		-16.228,89 657,00 -16.500,00	160.000,00 20.000,00			160.000,00 20.000,00	160.000,00 20.000,00		
			180.000,00			180.000,00	212.071,89		-32.071,89	180.000,00			180.000,00	180.000,00		
32102094	Asfalt-en elementenonderhoudspr. 2016	2016/09	260.700,00			260.700,00	230.317,57		30.382,43	260.700,00			260.700,00	230.317,57		30.382,43
32102095	Kleine ergemissen 2016	2016/09	100.000,00			100.000,00	79.619,68		20.380,32	100.000,00			100.000,00	79.619,68		20.380,32
32102096	Civieltechnisch kunstwerken 2016	2016/17	18.175,00			18.175,00	517,47		17.657,53	18.175,00			18.175,00	517,47		17.657,53
32103017	Openbare verlichting 2014	2014/04	172.000,00	165.698,25	6.301,75		4.802,72	1.499,03								
32103018	Renovatie openbare verlichting 2015	2015/07	174.000,00	61.959,60	112.040,40		111.924,49	115,91	0,00							
32103019	Renovatie openbare verlichting 2016	2016/05	176.000,00			176.000,00	108.138,04		67.861,96							
32107000	Vervolg centrale as	2015/04	25.000,00	20.359,04	4.640,96		15.380,00	-10.739,04		25.000,00	20.359,04	4.640,96		15.380,00	-10.739,04	
32111009	Verkeersmaatregelen j.Deck./Kapelstraat subsidie	2013/14	108.950,00	125.414,97 -21.487,00	-16.464,97 21.487,00				-16.464,97 21.487,00	108.950,00	103.927,97	5.022,03				5.022,03
			108.950,00	103.927,97	5.022,03				5.022,03	108.950,00	103.927,97	5.022,03				5.022,03
32111010	Congestieonderzoek	2013/17	25.000,00	21.311,00	3.689,00				3.689,00	25.000,00	21.311,00	3.689,00				3.689,00

Actief	Investering	Jaar en nr besluit	Totaal krediet	Uitgegeven t/m 2015	Restant-krediet ultimo 2015	Votering 2016	Uitgegeven in 2016	Afgewikkeld in 2016	Restant-krediet ultimo 2016	Totaal dekking bijdrage	Ontvangen t/m 2015	Restant ultimo 2015	Dekking bijdrage 2016	Ontvangen in 2016	Afgewikkeld in 2016	Nog te ontvangen ultimo 2016
35304004	Bouwkw. onderhoud sport- en welzijnsacc.	2004/12	285.900,00	262.904,28	22.995,72				22.995,72	285.900,00	262.904,28	22.995,72				22.995,72
35310021	Vervanging veld 1 hockey Heeze bijdrage Hockey Heeze bedrage algemene reserve	2015/06	331.000,00 -100.000,00	226.053,51 -75.000,00	104.946,49 -25.000,00		10.998,90 3.731,00	93.947,59 -28.731,00		146.000,00 85.000,00	66.053,51 85.000,00	79.946,49		79.433,90 -64.704,00	512,59 64.704,00	0,00
35604002	5 toeristische startpunten 2016	2016/22	35.500,00	151.053,51	79.946,49		14.729,90	65.216,59		35.500,00	151.053,51	79.946,49		14.729,90	65.216,59	0,00
37220053	Grondonderz./voorber.Emmerikstr./Stations Rioolrenovatie/afkoppelen Emm/Stationsstr	2014/07 2015/21	88.150,00 633.715,00	88.150,00 494.831,17	138.883,83		40.269,97		98.613,86	88.150,00 633.715,00	88.150,00 494.831,17	138.883,83		40.269,97		98.613,86
37220054	Drukriolering electromechanisch 2014	2014/22	120.000,00	84.483,11	35.516,89		24.810,89	10.706,00		120.000,00	84.483,11	35.516,89		24.810,89	10.706,00	
37220055	Beheer en onderhoud rioolstelsels 2015	2015/18	50.000,00	11.598,20	38.401,80		22.983,09	15.418,71		50.000,00	11.598,20	38.401,80		22.983,09	15.418,71	
37220056	Drukriolering electromechanisch 2015 adm. Wijziging 2016	2015/28 2016/23	100.000,00 -20.000,00		100.000,00		7.461,34		92.538,66 -20.000,00	100.000,00 -20.000,00	100.000,00	100.000,00		7.461,34		92.538,66 -20.000,00
37220057	Meetopstellingen riolering	2016/06	20.000,00		100.000,00		7.461,34		72.538,66	80.000,00		100.000,00		7.461,34		72.538,66
37220058	Riolering Oostrikkerdijk 2016	2016/18	50.000,00				41.087,83	-1.016,24	0,00	50.000,00			20.000,00	21.016,24	-1.016,24	0,00
37220059	Spoorlaan/Schoolstraat 2016	2016/24	25.000,00				41.087,83	8.912,17		25.000,00			50.000,00	41.087,83	8.912,17	
	Totalen		4.139.200,00	2.090.719,17	1.203.105,83	845.375,00	1.322.539,80	227.135,74	498.805,29	3.476.000,00	1.863.061,32	1.004.063,68	608.875,00	1.065.602,66	225.520,80	321.815,22

3. Overzicht reserves en voorzieningen

TOELICHTING OP DE RESERVES

	Boekwaarde 31-12-2015	Resultaat- bestemming 2015 en herrubricering	Boekwaarde 1-1-2016	Mutaties	
				Vermeerderingen	
				rente- bijschrijving ten laste van de exploitatie	toevoegingen ten laste van andere reserves voorzieningen
<u>P111 Algemene reserve</u>					
Algemene reserve	3.745.497,81	644.329,67	4.389.827,48		
<u>P112 Bestemmingsreserves</u>					
Reserve grondexploitatie	102.779,86		102.779,86		
Reserve bovenwijkse voorzieningen	1.109.086,65		1.109.086,65		
Reserve totaaloplossing verkeersproblematiek	3.072.613,58	325.000,00	3.397.613,58		
Reserve streekontwikkeling	262.584,76		262.584,76		
Reserve herziening bestemmingsplan buitengeb.	2.795,00		2.795,00		
Reserve gemeentelijke monumenten	140.703,67		140.703,67		
Reserve nieuwbouw en ren. Schoolgebouwen	220.069,65		220.069,65		
Reserve centrumplan Leende	1.675.921,24		1.675.921,24		
Reserve digitalisering milieu/bouwvergunningen	60.424,25	19.300,00	79.724,25		
Reserve dorpshuis Heeze	337.651,48		337.651,48		
Reserve Groen/blauwe diensten	37.500,00		37.500,00		
Reserve Abdk project wegen	15.058,37		15.058,37		
Reserve HSLnet aanleg glasvezel buitengebied	273.315,00		273.315,00		
Reserve klein materieel openbare werken	300.463,77		300.463,77		
Reserve Sociaal Domein	200.000,00	400.000,00	600.000,00		
Reserve onderhoud sportvelden	124.541,00		124.541,00		
Reserve kwaliteitsimpuls personeel	233.740,20	250.000,00	483.740,20		
Reserve IKB Individueel Keuze Budget		175.000,00	175.000,00		
Reserve HNG	300.000,00		300.000,00		
Subtotaal	8.469.248,48	1.169.300,00	9.638.548,48		
<u>P114 Saldo van de rekening na bestemming</u>					
Saldo rekening baten en lasten		1.813.629,67			
Subtotaal		1.813.629,67			
Totaal	14.028.375,96	1.813.629,67	14.028.375,96		

					Boekwaarde 31-12-2016	Bespaarde rente
Verminderings						
toevoegingen ten laste van de exploitatie	aanwendungen ten gunste van andere reserves voorzieningen	aanwendungen ten gunste van de exploitatie	aanwendungen ter opvang van kapitaallasten	aanwendungen overige		
257.483,86		1.085.771,52			3.561.539,82	175.593,10
		102.779,86			0,00	4.111,19
		15.380,00			1.109.086,65	44.363,47
		9.000,00			3.382.233,58	135.904,54
					253.584,76	10.503,39
					2.795,00	111,80
7.344,00		7.546,15			140.501,52	5.628,15
					220.069,65	8.802,79
500.000,00		64.209,32			2.111.711,92	67.036,85
		9.257,33			70.466,92	3.188,97
		12.283,06			337.651,48	13.506,06
		7.729,12			25.216,94	1.500,00
					7.329,25	602,33
			31.635,21		273.315,00	10.932,60
60.000,00		31.270,00			328.828,56	12.018,55
					568.730,00	24.000,00
		111.475,83			124.541,00	4.981,64
		175.000,00			372.264,37	19.349,61
		60.000,00			240.000,00	7.000,00
567.344,00		605.930,67	31.635,21		9.568.326,60	385.541,94
1.173.532,63					1.173.532,63	
1.173.532,63					1.173.532,63	
1.998.360,49		1.691.702,19	31.635,21		14.303.399,05	561.135,04

TOELICHTING OP DE VOORZIENINGEN

	Boekwaarde 31-12-2015	Resultaat- bestemming 2015 en herrubricering	Boekwaarde 1-1-2016	Mutaties	
				Vermeerderingen	
				rente- bijschrijving ten laste van de exploitatie	stortingen ten laste van andere reserves /voorzieningen
<u>P12 Voorzieningen</u>					
Voorziening riolering	1.337.668,33		1.337.668,33		
Voorziening onderhoud wegen	325.911,26		325.911,26		
Voorziening parkeergefunds	1.240,75		1.240,75		
Voorziening gemeentelijke accommodaties	1.186.731,79		1.186.731,79		
Voorziening renovatie hockey velden	121.701,49		121.701,49		
Voorziening molen St. Victor	43.692,94		43.692,94		
Voorziening AED's	13.510,21		13.510,21		
Voorziening frictiekosten Rick	25.521,00		25.521,00		
Voorziening pensioen wethouders	412.902,00		412.902,00		
Voorziening wachtgeld wethouders					
Verliesvoorziening ontwikkeling Vondellaan		100.000,00	100.000,00		
Subtotaal	3.468.879,77	100.000,00	3.568.879,77		
<u>A1331 Overige langlopende leningen</u>					
Voorziening ov langlopende leningen	58.000,00		58.000,00		
Subtotaal	58.000,00		58.000,00		
<u>A224 Overige vorderingen</u>					
Voorziening dubieuze debiteuren	530.000,00		530.000,00		
Voorziening dubieuze debiteuren W&I	86.000,00		86.000,00		
Subtotaal	616.000,00		616.000,00		
<u>A213 Onderhanden werk incl. bouwgr. in expl.</u>					
Verliesvoorziening ontwikkeling Vondellaan	100.000,00	-100.000,00			
Verliesvoorziening Breedvennen	40.000,00		40.000,00		
Subtotaal	140.000,00	-100.000,00	40.000,00		
Totaal	4.282.879,77		4.282.879,77		
EINDTOTAAL	18.311.255,73	1.813.629,67	18.311.255,73		

					Boekwaarde 31-12-2016	Bespaarde rente
Verminderings						
stortingen ten laste van de exploitatie	onttrekkingen ten gunste van andere reserves /voorzieningen	onttrekkingen ten gunste van de exploitatie	onttrekkingen ten gunste van balansposten vaste activa	onttrekkingen rechtstreeks ten laste van voorziening		
335.804,00			177.629,36		1.495.842,97	53.506,73
406.700,00			444.863,40		287.747,86	13.036,45
					1.240,75	49,63
250.000,00				28.801,42	1.407.930,37	47.469,27
32.848,00			79.433,90		75.115,59	4.868,06
4.500,00					48.192,94	1.747,72
					13.510,21	540,41
				5.067,00	20.454,00	1.020,84
183.858,00					596.760,00	16.516,08
82.000,00					82.000,00	
-100.000,00						4.000,00
1.195.710,00			701.926,66	33.868,42	4.028.794,69	142.755,19
-58.000,00						2.320,00
-58.000,00						2.320,00
-164.517,99				162.268,01	203.214,00	21.200,00
1.854,65				4.068,65	83.786,00	3.440,00
-162.663,34				166.336,66	287.000,00	24.640,00
-40.000,00						1.600,00
-40.000,00						1.600,00
935.046,66			701.926,66	200.205,08	4.315.794,69	171.315,19
2.933.407,15	1.691.702,19	733.561,87	200.205,08		18.619.193,74	732.450,23

4. Staat van opgenomen langlopende geldleningen

Rekening 2016			Datum en nr. besluit van		O, S of R	Jaar van de (laatste) aflos- sing	Rente- percen- tage	Restantbedrag van de geld- lening of het voorschot aan het begin van het dienstjaar	Bedrag van de in de loop van het dienstjaar op te nemen/ opgenomen geldleningen of voorschotten	Bedrag van		Restantbedrag van de geld- lening of het voorschot aan het einde van het dienstjaar
Nr.* 1	leningnr	Oorspronkelijk bedrag van de geldlening of het voorschot	raad 3	goedkeuring 4						10	11	
4a	40.0086461.00	1.361.340,65	10-03-1997	-	S	2022	4,36	381.175,31	0,00	14.836,99	54.453,63	326.721,68
5a	40.0087733.00	1.361.340,65	26-01-1998	-	S	2023	4,61	435.628,94	0,00	17.847,29	54.453,63	381.175,31
6a	40.0087960.00	907.560,43	26-01-1998	-	S	2023	4,61	290.419,29	0,00	12.122,86	36.302,42	254.116,87
7a	40.0089290.00	1.871.843,39	01-01-1999	-	S	2016	4,47	103.991,29	0,00	4.756,13	103.991,29	0,00
	10022777	4.000.000,00	02-07-2003	-	S	2028	4,435	2.080.000,00	0,00	88.690,28	160.000,00	1.920.000,00
	40.0099515.00	2.500.000,00	28-09-2004	-	S	2029	4,37	1.400.000,00	0,00	60.078,52	100.000,00	1.300.000,00
	40.105818	2.500.000,00	08-09-2010	-	S	2035	3,64	2.000.000,00	0,00	71.653,15	100.000,00	1.900.000,00
	40.107569	5.000.000,00	15-6-2012	-	S	2037	3,225	4.400.000,00	0,00	138.365,76	200.000,00	4.200.000,00
	40.108712	4.000.000,00	18-11-2013	-	S	2023	1,89	3.200.000,00	0,00	59.568,66	400.000,00	2.800.000,00
	40.109395	3.000.000,00	30-10-2014	-	S	2024	1,025	2.700.000,00	0,00	27.144,25	300.000,00	2.400.000,00
		26.502.085,12	Subtotaal					16.991.214,83	0,00	495.063,89	1.509.200,97	15.482.013,86
			Woningbouw									
8a	40.0070463.00	1.370.870,03	09-07-1987	24-07-1987	S	2033	3,27	910.400,32	0,00	29.770,09	37.944,15	872.456,17
12a	40.0070450.00	2.026.128,66	01-07-2002		S	2031	4,66	1.342.149,64	0,00	62.544,17	58.316,99	1.283.832,65
		3.396.998,69						2.252.549,96	0,00	92.314,26	96.261,14	2.156.288,82
		29.899.083,81	Totaal					19.243.764,79	0,00	587.378,15	1.605.462,11	17.638.302,68

5. Staat van kapitaalverstrekkingen

SPECIFICATIE VAN DE POST "KAPITAALVERSTREKKINGEN WOCOM"

REKENING 2016

Nummer	Oorspronkelijk bedrag van de geldlening	Vermeer- deringen	Vermin- deringen	Oorspronkelijk bedrag begin dienstjaar	Aflossing	Geïnvesteed bedrag begin dienstjaar	Geïnvesteed bedrag einde dienstjaar	Rente %	Rente- bedrag	Annuiteit
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
70463	1.370.870,03	0,00	0,00	1.370.870,03	37.944,15	910.400,32	872.456,17	3,27	29.770,09	67.714,24
70450	2.026.128,66	0,00	0,00	2.026.128,66	58.316,99	1.342.149,64	1.283.832,65	4,66	62.544,17	120.861,16
	<u>3.396.998,69</u>	<u>0,00</u>	<u>0,00</u>	<u>3.396.998,69</u>	<u>96.261,14</u>	<u>2.252.549,96</u>	<u>2.156.288,82</u>		<u>92.314,26</u>	<u>188.575,40</u>

6. Staat van gewaarborgde geldleningen

Nummer geldlening geldgever	Naam van de financieringsinstelling	Garantie Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW)	WSW nr	Percentage dekking gemeente Heeze-Leende	Doel van de geldlening	Naam van de geldnemer	Stortingsdatum	Einddatum	Rente %	Oorspronkelijk bedrag van de geldlening	Restant bedrag eind van het dienstjaar
70450	gem H-L (doorverstekt BNG)	ja	25833		woningbouw	woCom	01-09-87	01-11-31	4,66	2.026.000	1.284.000
70463	gem H-L (doorverstekt BNG)	ja	25834		woningbouw	woCom	01-09-87	01-03-33	3,27	1.371.000	872.000
10.022.605	Nederlandse Waterschapsbank	Ja	34274		woningbouw	woCom	01-07-03	02-07-18	4,82 %	13.500.000	13.500.000
40.101.616	Bank Nederlandse Gemeenten	Ja	38150	50%	woningbouw	woCom	31-07-08	31-07-48	4,56 %	22.400.000	22.400.000
40.101.613	Bank Nederlandse Gemeenten	Ja	38153	50%	woningbouw	woCom	01-08-07	01-08-47	4,52 %	3.600.000	3.600.000
											41.656.000
Onder aftrek van door de gemeente Heeze-Leende aangegane en 1 op 1 doorverstrekte leningen											
70450	gem H-L (doorverstekt BNG)	ja	25833		woningbouw	woCom	01-09-87	01-11-31	4,66	2.026.000	1.284.000
70463	gem H-L (doorverstekt BNG)	ja	25834		woningbouw	woCom	01-09-87	01-03-33	3,27	1.371.000	872.000
											39.500.000

Nummer geldlening geldgever	Naam van de financieringsinstelling	Verstrekt krediet per 31-dec-15	Garantstelling op basis van afgegeven garantstellingsperc.	Maximum garantstelling	Doel van de geldlening	Naam van de geldnemer	Garantstelling eind van het dienstjaar
501648534	ABN AMRO Bank	3.657.500			glasvezel	HSLnet	
501648542	ABN AMRO Bank	914.375			glasvezel	HSLnet	
		4.571.875	80%	3.658.000			3.658.000

7. SiSa verantwoordingsinformatie

OCW	D9	Onderwijsachterstanden beleid 2011-2017 (OAB) Besluit specifieke uitkeringen gemeentelijke onderwijsachterstanden beleid 2011-2017	Besteding (jaar T) aan voorzieningen voor voorschoolse educatie die voldoen aan de wettelijke kwaliteitseisen (conform artikel 166, eerste lid WPO)	Besteding (jaar T) aan overige activiteiten (naast VVE) voor leerlingen met een grote achterstand in de Nederlandse taal (conform artikel 165 WPO)	
			<i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: D9 / 01</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: D9 / 02</i>	
			€ 19.929	€ 0	
			Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid Bedrag	
		100	<i>Aard controle n.v.t</i> <i>Indicatornummer: D9 / 05</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: D9 / 06</i>	
I&M	E3	Subsidieregeling sanering verkeerslawaa Subsidieregeling sanering verkeerslawaa Provincies, gemeenten en gemeenschappelijke regelingen (Wgr)	Hieronder per regel één beschikingsnummer en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie	Besteding (jaar T) ten laste van rijksmiddelen	
			<i>Aard controle n.v.t</i> <i>Indicatornummer: E3 / 01</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: E3 / 02</i>	
			1	lenM/BSK-2014/259346	€ 0
			2	lenM/BSK-2014/259346	€ 0
				Kopie beschikingsnummer	Kosten ProRail (jaar T) als bedoeld in artikel 25 lid 4 van deze regeling ten laste van rijksmiddelen
			<i>Aard controle n.v.t</i> <i>Indicatornummer: E3 / 06</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: E3 / 07</i>	
1	lenM/BSK-2014/259346	€ 0			
2	lenM/BSK-2014/259346	€ 0			

Besteding (jaar T) aan afspraken over voor- en vroegschoolse educatie met bevoegde gezagsorganen van scholen, houders van kindcentra en peuterspeelzalen (conform artikel 167 WPO) <i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: D9 / 03</i>	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie <i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: D9 / 04</i>			
€ 0	€ 14.100			
Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen <i>Aard controle n.v.t</i> <i>Indicatornummer: D9 / 07</i>	Van andere gemeenten in (jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid Bedrag <i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: D9 / 08</i>			
Overige bestedingen (jaar T) <i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: E3 / 03</i>	Besteding (jaar T) door meerwerk dat o.b.v. art. 126 Wet geluidshinder ten laste van het Rijk komt <i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: E3 / 04</i>	Correctie over besteding (jaar T-1) <i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: E3 / 05</i>	Eindverantwoording Ja/Nee	
€ 0	€ 0	€ 0		
€ 0	€ 0	€ 0		
Cumulatieve bestedingen ten laste van rijksmiddelen tot en met (jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie <i>Aard controle n.v.t</i> <i>Indicatornummer: E3 / 08</i>	Cumulatieve overige bestedingen tot en met (jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie <i>Aard controle n.v.t</i> <i>Indicatornummer: E3 / 09</i>	Cumulatieve Kosten ProRail tot en met (jaar T) als bedoeld in artikel 25 lid 4 van deze regeling ten laste van rijksmiddelen Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie <i>Aard controle n.v.t</i> <i>Indicatornummer: E3 / 10</i>		<i>Aard controle n.v.t</i> <i>Indicatornummer: E3 / 11</i>
€ 0	€ 0	€ 0		Nee
€ 0	€ 0	€ 0	Nee	

SZW	G2	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet gemeentedeel 2016 Alle gemeenten verantwoord voor hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr.	Besteding (jaar T) algemene bijstand	Baten (jaar T) algemene bijstand (exclusief Rijk)	
			Gemeente	Gemeente	
			I.1 Participatiewet (PW)	I.1 Participatiewet (PW)	
			<i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G2 / 01</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G2 / 02</i>	
			€ 1.475.645	€ 13.580	
			Besteding (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen	Baten (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen	
			Gemeente	Gemeente	
			I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud beginnende zelfstandigen) (Bbz 2004)	I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud beginnende zelfstandigen) (Bbz 2004)	
			<i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G2 / 07</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G2 / 08</i>	
			€ 3.321	€ 411	
SZW	G3	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen)_gemeentedeel 2016 Besluit	Besteding (jaar T) levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Bob)	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking (exclusief Bob)	
				<i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G3 / 01</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G3 / 02</i>
			€ 0	€ 0	
			Baten (jaar T) Bob (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) aan uitvoeringskosten Bob als bedoeld in artikel 56 Bbz 2004	
			<i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G3 / 07</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G3 / 08</i>	
			€ 0	€ 0	

